

P 018916

66.

~~T A J N Ě~~

EV. ČÍS. 261

Stupeň utajení zrušen
RMO č. 22/1999.

VOJENSKÁ MYSL

2

1954

VYDÁVÁ MINISTERSTVO NÁRODNÍ OBRANY

ОБСАН

СОДЕРЖАНИЕ

Военно-политическая часть

- Надporučík Svatoslav Gosman:
Atomová zbraň — výraz prohlubujícího se úpadku
amerického imperialismu a jeho vojenské doktríny . . . 3

Операционное искусство и тактика

- Generál-major Jaroslav Dočkal:
O útoku AS na vybudovanou obranu nepřítele . . . 16
- Plukovník Ing. Bohuslav Kružík:
Útočný boj armádního sboru s násilným přechodem
široké vodní překážky z chodu v operační hloubce
obranu nepřítele . . . 23
- Podplukovník Michal Spišiak:
Útok armádního sboru na nepřítele, který spěšně
přešel do obrany . . . 38
- Podplukovník Otakar Bartoň:
Použití dělostřeleckého letectva v armádní operaci . . . 52
- Plukovník Michal Kričfaluši:
Organisace součinnosti vojsk při bojové činnosti
výsadku a při výsadkové operaci . . . 68
- Podplukovník František Šoukal:
Použití raketometů . . . 82
- Plukovník Josef Slabý:
Tvůrčí ráz sovětské vojenské vědy v otázkách týlu . . . 86
- Plukovník Ján Lipový:
Důležitost zhodnocení zvláštností situace před při-
jetím rozhodnutí . . . 100

Военно-историческая часть

- Kapitán Čestmír Luňáček:
Čtvrtý drtivý úder . . . 110
- Informace o obsahu nových služebních knih
a pomůcek . . . 122
- Informace o obsahu zahraničních vojenských
odborných časopisů . . . 125
- Do čísla jsou vřity 3 obrazové přílohy na zvláštních
nestránkovaných listech

Военно-политический отдел

- Старший лейтенант Сватослав Госман:
Атомное оружие — выражение углубляю-
щегося упадка американского империализ-
ма и его военной доктрины . . . 3

Оперативное искусство и тактика

- Генерал-майор Ярослав Дочкал:
Об атаке армейского корпуса на оборудован-
ную оборону противника . . . 16
- Полковник инж. Богуслав Кружик:
Наступательный бой армейского корпуса
с форсированием с хода широкого водного
рубежа в оперативной глубине обороны
противника . . . 23
- Подполковник Михал Спишиак:
Армейский корпус при атаке противника,
перешедшего к поспешной обороне . . . 38
- Подполковник Отакар Бартоň:
Применение артиллерийской авиации в ар-
мейской операции . . . 52
- Полковник Михал Кричфалуши:
Организация взаимодействия войск при
боевой деятельности воздушного десанта
и при воздушно-десантной операции . . . 68
- Подполковник Франтишек Шоукал:
Применение ракетометов . . . 82
- Полковник Иосиф Слабы:
Творческий характер советской военной на-
уки по вопросам тыла . . . 86
- Полковник Ян Липовы:
Важность оценки особенностей обстановки
перед принятием решения . . . 100

Военно-исторический отдел

- Капитан Честмир Лунячек:
Четвертый сокрушительный удар . . . 110
- Информации о содержании новых служеб-
ных книг и пособий . . . 122
- Информации о содержании иностранных
военных специальных журналов . . . 125
- В номер вшиты 3 рисунки на отдельных не-
нумерованных листах.

JEN PRO GENERÁLY A DÚSTOJNÍKY
ČS. ARMÁDY

VOJENSKÁ MYSL

Časopis ministerstva národní obrany

Ročník čtvrtý

2

MINISTERSTVO NÁRODNÍ OBRANY

PRAHA 1954

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY

NOT RECORDED

RECEIVED

APR 19 1960

VOJENSKO-POLITICKÁ ČÁST

ATOMOVÁ ZBRANĚ — VÝRAZ PROHLUBUJÍCÍHO SE ÚPADKU AMERICKÉHO IMPERIALISMU A JEHO VOJENSKÉ DOKTRINY

Nadporučík Svatoslav Gosman

I. Prohloubení všeobecné krise kapitalismu — nebezpečí nové války

První světovou válkou a zejména Velkou říjnovou socialistickou revolucí začala éra všeobecné krise kapitalismu. Sféra uplatňování moci hlavních kapitalistických zemí v jejich honbě za maximálními zisky se značně zúžila. Rozpory, které jsou imperialismu vlastní, se ještě více přišťřily.

Východisko z této krise spatřovaly imperialistické mocnosti v nové válce, v které chtěly dobýt světovlády. Proto nakonec přes společnou nenávisť k Sovětskému svazu druhá světová válka začala válkou mezi dvěma skupinami imperialistů, při čemž každá z těchto koalic počítala s tím, že rozdrtí protivníka a dobude světového panství. Spojené státy americké doufaly, že válka vyřadí jejich konkurenty — Německo a Japonsko, zničí nebo oslabí Sovětský svaz, že ve válce uchvátí světové trhy a zdroje surovin a dobudou světovlády.

Druhá světová válka nesplnila tyto naděje amerických businessmanů. Německo a Japonsko bylo porážkou fašismu vyřazeno jako jejich hlavní konkurent a značně byla oslabena Anglie a Francie. Od kapitalistické soustavy však odpadly nejen země střední a jihovýchodní Evropy, ale i tak obrovský stát jako je Čína. Tyto lidově demokratické země spolu s Čínou a Sovětským svazem v čele vytvořily proti táboru imperialistů mohutný socialistický tábor.

Ekonomickým výsledkem této naprosto nové situace v novodobé historii byl rozpad jediného vše zahrnujícího světového trhu a vznik dvou paralelních antagonistických světových trhů. Odtržení lidově demokratických zemí a Číny od kapitalistického tábora, prudký růst jejich průmyslu a nezávislost na kapitalistickém světě dále zužuje kapitalistický odbytový trh a prohlubuje chronické nevyužití kapacity podniků v kapitalistických zemích. Došlo k dalšímu prohloubení všeobecné krise kapitalismu.

Po skončení války se Spojené státy postavily v čelo imperialistického tábora. Využívající porážky Německa a Japonska zmocnily se prakticky průmyslu, zdrojů a trhů těchto zemí a pokračovaly dále ve vytlačování svého slabšího partnera — Anglie — z jejich trhů. Avšak ani tato opatření nebyla s to zabránit působení a růstu krise. Stejně tak nepomohl později „Marshallův plán“, „Trumanova doktrína“ a konečně ani válka v Koreji, která, jak známo, skončila krachem a ještě více přišťřila vnitřní i zahraniční rozpory.

Východisko z této situace vidí američtí imperialisté v dobytí světovlády v útočné, bleskové a totální válce.

V současné době je tomuto cíli podřízeno veškeré dění ve Spojených státech. Zájmy amerických monopolistů jsou vydávány za zájmy amerického národa a „svobodného světa“ a v zájmu zajištění maximálních zisků je úsilí státu zaměřeno na dobytčnou válku. Wallstreet je nejen centrem, odkud jsou vydávány pokyny k provádění té nebo oné finanční a obchodní politiky, ale Wallstreet je i centrem, které určuje směr vnitřní a zahraniční politiky Spojených států, a místem, kde se vypracovávají vojensko-strategické plány. „Zde se rozhoduje o vojenské strategii, zde se tvoří taktika, obsazují důležitá vojenská velitelská místa, rozdílí válečný materiál a diktuje používání atomových zbraní a atomové energie.“ (Guss Hall, zpráva na XV. sjezdu KSA, New York 1950.) Militarismus a agrese dosahují dnes ve Spojených státech svého vrcholu.

Věda, tisk, umění, škola, armáda, prostě vše je dnes ve Spojených státech zaměřeno monopolisty k jednomu ústřednímu cíli — k rozpoutání dobytčnou války.

Ve vnitřní a zahraniční politice Spojených států se prohloubení všeobecné krise světové kapitalistické soustavy snad nejmarkantněji projevilo v otázce atomové energie.

Skutečnost, že američtí monopolisté zaměřili celé bádání v této oblasti jediné na její využití pro vojenské účely, na podporu svých dobytčnou plánů, ukazuje na prohnitost a úpadkovost zmírajícího kapitalistického systému, na jeho neschopnost využít nových objevů vědy pro rozvoj výrobních sil. Američtí monopolisté nemají zájem na mírovém rozvoji bádání v otázce atomové energie, protože se bojí nových zdrojů lacinější energie, které v kapitalistických poměrech znamenají další krisevé jevy a znehodnocení dosavadních investic.

S cynickou nepokrytostí napsal časopis „The New Statesman and Nation“ 1. 10. 1953: „Při hojnosti energetických zdrojů uhlí, petroleje a vodních sil v rukou silných zájemců se americká vláda nikdy nepostavila s nadšením za jakýkoli atomový zdroj elektřiny, který zasahuje do současnosti.“ Časopis tímto svým výrokem nejen nechťic ukázal na podřízenost amerického státu monopolistům, ale zároveň i na to, jakou brzdou rozvoje výrobních sil jsou americké monopoly v zájmu udržení svých maximálních zisků. Tuto skutečnost potvrzuje mimo jiné i zákon o atomové energii, podle něhož komise pro atomovou energii nesmí dát povolení k průmyslovému využití atomové energie dříve, než uplyne lhůta 90 dnů, které má kongres podle ústavy k tomu, aby návrh posoudil. Tak si američtí monopolisté zákonem zajistili dosti dlouhou lhůtu k tomu, aby zpracovali členy kongresu pro zamítnutí takového návrhu, kdyby se náhodou vyskytl.

Tím, že veškeré americké bádání v otázce atomové energie bylo zaměřeno výhradně na vojenské účely, dostalo se do slepé uličky stagnace a je v ní dodnes.

Otázka využití atomové energie odhalila však nejen reakčnost amerických monopolů jako brzdy na cestě dalšího pokroku a rozvoje výrobních sil, ale odhalila zároveň i hluboký úpadek buržoasní vojenské doktriny. Místo a úloha, kterou strategové Pentagonu přisuzují atomové zbraní v dobytčnou plánech Wallstreetu, ukazuje na dobrodružnost, nevědeckost, úpadkovost a neschopnost amerického vojenského myšlení odhalit zákonitosti soudobé války.

II. Američtí monopolisté — skuteční vládcí nad zdroji, bádáním a použitím atomové energie. Fraška se „státním vlastnictvím“

K ujasnění úlohy, kterou atomová zbraň má v dobrodružných a zločinných plánech amerických strategů, je nutné znát nejen celý vývoj, kterým atomové bádání prošlo, ale rozhodující vliv monopolů, jediných to a skutečných vlastníků atomových zdrojů a výroby atomové energie ve Spojených státech.

Předně: jak je tomu s domnělým americkým prvenstvím v odhalení tajemství štěpných materiálů? Všechna halasná tvrzení amerického propagandistického aparátu o tom, že objev uvolnění atomové energie je „čistě americkým“ objevem, jsou nestoudné lži a záměrné překrucování pravdy. Je známo, že žádný velký objev ve vědě nepřichází náhle, že před každým takovým objevem předcházejí léta a léta úmorné, trpělivé, vědecké theoretické a experimentální práce mnoha učenců různých zemí. A dále je známo, že v naší epoše od Velké říjnové socialistické revoluce téměř na všech velkých vědeckých objevech má rozhodující podíl a zásluhu sovětská věda. Je tomu tak proto, že jenom socialistický řád nejen vědě nebrání v jejím rozvoji, nýbrž dává jí rozsáhlé možnosti a přímo od ní vyžaduje nové objevy, kterých pak využívá ve prospěch pracujících. Tak tomu není v kapitalistické společnosti. Kapitalisté využívají nových objevů vědy jenom tehdy, jestliže nevyžadují velkých investičních nákladů a jestliže jim přinášejí okamžitý zisk.

V opačném případě pak objevy vědy uzavírají do tresorů nebo ničí. Příkladem nám mohou být nejen americké monopoly, ale i na příklad taková kapitalistická země, jako je Francie. Jednomu z největších soudobých vědců, velkému bojovníku za mír, profesorovi Joliot - Curieovi, se podařilo ve Francii v roce 1948—1949 postavit pokusnou atomovou baterii, která byt i nedokonale, ale přece jen vyráběla elektrický proud. Američtí a francouzští monopolisté, využívající aktivního boje profesora Joliot-Curie za mír, zakázali mu další bádání, jeho přístroje vandalsky demontovali a vyloučili ho z francouzské akademie věd.

Otázkou uvolnění atomové energie se zabývali sovětsí učenci v neomezených podmínkách pro rozvoj vědy, jaké může dát jenom socialistický stát, již dávno před druhou světovou válkou.

Sovětský učenec Frenkel podal první výklad o možnosti přeměny prvků bombardováním atomového jádra, vycházející z geniálního Mendělejeva objevu periodické soustavy prvků. Po něm to byli další sovětsí učenci, Petržalkov a Flerov, kteří za plné podpory sovětské vlády vypracovali práci o samoštěpení uranu. Po nich pak přišla celá řada sovětských učenců, jako Gurevič, Brodský a jiní, kteří každý svým dílem přispěli k odhalení tajemství atomové energie.

Ve Spojených státech severoamerických začaly první vážnější práce v tomto oboru až ve válce, kdy byly hledány nové zbraně a kdy monopoly i vláda uvolnily k tomuto účelu několik milionů dolarů. Při tom je důležitá okolnost, že to nové, co tehdy USA přinesly v oboru bádání o uvolnění atomové energie, bylo převážně dílem ne „čistě amerických vědců“, nýbrž dílem různých evropských emigrantů-vědců, kteří uprchli do Spojených států před Hitlerem. Po druhé světové válce k nim pak přibýli další němečtí a japonští vědci, které si americké monopoly prostě koupily. Tak ve světle faktů vypadá ve skutečnosti „prvenství“ USA v odhalení tajemství atomové energie.

Profesor Muzskat ve svém díle „Atomové energie a boj za mír a pokrok“ správně odhaluje dvě fáze ve vývoji atomového bádání v USA. Tyto dvě fáze také zcela odpovídají známé skutečnosti, že monopoly investují svůj kapitál do objevu teprve tehdy, mají-li jistotu, že jim z něho poplyne okamžitý zisk.

V prvním období, za války, kdy probíhaly hlavně výzkumy, které nic nevynášely, dali monopolisté celý atomový monopol „postátřit“. Toto „postátřití“ záleželo v tom, že zástupci největších amerických monopolistů, kteří byli ve vládní komisi pro atomovou energii, dali financovat celý výzkum ze státních peněz. A poněvadž americké státní příjmy pocházejí z 80% z peněz daňových poplatníků a z veřejných a státních půjček, dopadly tyto výdaje převážně na bedra pracujících.

Při tom, a to je důležité, monopolistům narůstaly zisky. Jak známo, uran se vyskytuje převážně ve spojitosti s jinými prvky, jako je na př. měď. A protože těžba přírodního bohatství je ve Spojených státech výhradně v rukou několika monopolů, i vytěžená uranová ruda byla jejich majetkem. Potřebovala-li vláda uranovou rudu ke „svým“ pokusům, musela ji koupit od monopolistů, kteří okamžitě zvýšili ceny.

Tak veškerá tíha výdajů na výzkum spočívala na bedrech poplatníků, zatím co těžařské monopoly, jako „International Nickel“, „Phelps Dodge Copper Corp.“, „Union Carbon and Carbide Corp.“ získávaly pohádkové zisky z vytěžené uranové rudy. Pod krycím názvem „Manhattan District“ byl za války vytvořen atomový monopol, který vynášel ostatně pohádkové zisky i dalším monopolům. Tak na příklad veškeré konstrukční práce při budování laboratoří a závodů tohoto monopolu byly po zuřivém konkurenčním boji zadány koncernu „Stone and Webster“, trustu „General Electric“ a jiným.

Původní laboratoř pro atomové bádání byla ve vší tichosti založena na severozápad od Santa Fé. Další podniky vzrostly pak průběhem doby. První praktický pokus byl učiněn až 16. července 1945 v Albuquerque v Novém Mexiku. O několik dní později byla barbarsky a s vojenského hlediska naprosto bezúčelně shozena atomová puma na Hirošimu — jako první krok ve „studené válce“.

Že vládnoucí monopolistické kruhy již tehdy plánovaly využít této nové zbraně totální války proti Sovětskému svazu, tomu nasvědčuje několik okolností. Tak na příklad Sovětskému svazu nebylo oficiálně oznámeno, že byl zřízen atomový monopol „Manhattan District“. Sovětskému svazu také nebylo oficiálně oznámeno, že se Spojené státy zabývají přípravou výroby atomové pumy. Vyvrcholením této zálučné imperialistické politiky bylo, že svržení první atomové pumy dohodl tajně za zády Sovětského svazu Truman s Churchillem na postupimské konferenci.

Když Spojené státy nastoupily „politiku síly“ a zahájily svou „studenou válku“, otevřely se monopolistům široké perspektivy maximálních zisků při výrobě nových zbraní, „strategických“ a později i „taktických“ atomových pum. V tomto druhém stadiu, jak správně poznamenává profesor Muzskat v uvedené knize, začaly monopoly usilovat o to, aby vše, co souvisí s výrobou atomových zbraní, přešlo do jejich vlastnictví, aby se tím co nejvíce zvýšily jejich zisky.

Zástupci monopolů postupně vytlačili ze všech komisí a úřadů „státní“ zástupce. Zařízení atomových laboratoří a závodů pak přešlo zcela do rukou největších a nejreakčnějších monopolistů USA typu Morgana, Rockefellera, Du Ponta. Ovládnutí procesu těžení uranové rudy, atomo-

vého bádání, výroby a distribuce štěpných materiálů monopolisty dospělo dnes tak daleko, že presidentovi USA je ponecháno jen „právo“ rozhodnout o použití atomové pumy, což se vydává ustrašenému americkému měšťákovi za vrchol státní kontroly a demokracie (!). Státní komisi pro atomovou energii, jejíž název k oklamání veřejného mínění zůstal nadále týž, i když je dnes již složena jedine ze zástupců monopolů, zůstalo „právo“ dispozice nad štěpnými materiály, ale teprve tehdy, když předtím koupila od těžařských monopolů tolik rudy, kolik ji uznaly za vhodné prodat.

Tytéž monopoly, které vlastní zdroje těžby potřebných rud a závody na výrobu štěpných materiálů, daly také ústy svého zástupce Barucha přednést v OSN svůj plán na dobytí světového atomového monopolu „suchou cestou“. Jak známo, Baruch, tento tehdejší oficiální zástupce Spojených států v OSN pro otázky atomové energie, je těsný spolupracovník Achesonův a Byrnesův, zahájil svoji kariéru jako správce odbytových kanceláří měděných dolů trustu Morgan—Guggenheim a jeho bratr je dosud s tímto trustem spojen jako jeden z ředitelů „Texas Gulf Sulphur Co.“, patřící rovněž Morganovi.

Plán, který Baruch v OSN v roce 1946 přednesl, nezakazoval vůbec výrobu pum a navrhoval vytvoření „mezinárodního orgánu“ na kontrolu atomové energie a jejích zdrojů tak, že by jeho uskutečněním Spojené státy vyráběly atomové pumy dále a při tom by všechny zdroje, zejména Sovětského svazu, a všechny jeho výsledky atomového bádání přešly do vlastnictví „mezinárodního“ orgánu, ve skutečnosti však do rukou amerických monopolů.

Seznam společností zúčastněných při výrobě atomových pum je současně i seznamem amerického velkokapitálu. Najdeme v něm Morgana s těžbou mědi a se společností „General Electric“, Rockefellera s naftou i s jeho vlastními vědci „půjčenými“ vládě, Mellona, účastníciho se těžbou a podílem na technickém výzkumu, Du Ponta, který nasromáždil nejvíce patentů z tohoto oboru a který se již zúčastnil organizace „Manhattan District“, „Union Carbon and Carbide Corp.“. Du Pont kromě toho přímo spravuje atomové město v Oak Ridge.

Všechny politické, právní a správní výbory zabývající se atomovou energií jsou obsazeny zástupci těchto monopolů, stejně jako vedoucí výzkumu, ředitelé výzkumných oddělení a zástupci universit jsou stejně financováni těmito monopolními skupinami. Tímto způsobem ovládají americké monopoly naprosto suverénně všechny zdroje, výrobu a patenty související s využitím atomové energie a jakožto vlastníci tohoto gigantického „státního“ monopolu, který jim vynáší nesmírné zisky, určují nejen kurs „atomové diplomacie“ zahraniční politice, ale i vojenské použití atomové zbraně, což se projevuje v dobrodružných plánech jejich vojenských odborníků.

Ovládnuvše zcela neomezeně tento nový zdroj maximálních zisků, postavili američtí monopolisté a jimi ovládaná americká vláda celou svou zahraniční politiku na atomovém monopolu, který, jak se domnívali, bude trvat ne-li věčně, alespoň dlouhá léta.

Tento dočasný náskok, který Američané získali ve výrobě atomové pumy a který trval zhruba jen do konce roku 1946, byl umožněn především tím, že rozhodující boje druhé světové války probíhaly na frontách Veliké vlastenecké války a že díky tomu byly USA ušetřeny všech válečných hrůz. V klidu a daleko od bojiště mohli američtí vědci pracovat na výrobě této zbraně. Dále Spojeným státům velmi pomohla ta

skutečnost, že shromáždily vědce téměř ze všech zemí světa a tím využily nejen všech svých dosavadních výsledků atomového bádání, ale i výsledků dosažených v jiných zemích v tomto oboru. K urychlení výzkumu jim také velmi pomohly pohádkové zisky a příjmy z válečného zbrojení, jejichž část pak vrhli prostřednictvím státu na výzkum. A konečně k jejich náskoku dopomohla i ta významná skutečnost, že Američané již od začátku zaměřili veškeré bádání jen na výrobu atomových zbraní. Tyto okolnosti umožnily tedy Spojeným státům získat dočasně atomový monopol. Avšak toto období nebylo dlouhé.

Sovětský svaz, jak již bylo uvedeno, se již dávno zabýval úkolem odhalit tajemství uvolnění atomové energie. Ale jako socialistický stát, zaměřil celý výzkum k mírovému využití atomové energie, k zlepšení životních podmínek pracujícího člověka. Teprve, když po skončení války američtí militaristé nastoupili nepokrytě útočný kurs proti SSSR a táboru míru a začali vyhrožovat atomovou zbraní, podjali se sovětsí vědci na podnět vlády úkolu výroby atomové zbraně. A tak již v roce 1947 mohla sovětská vláda ústy soudruha Molotova oznámit světu, že SSSR již zná tajemství výroby atomové pumy. Avšak i v tomto okamžiku, kdy Sovětský svaz již atomovou pumu měl, žádal stejně jako předtím bezpodmínečný zákaz výroby a použití této zbraně totální války a masového vyhlazování především civilního obyvatelstva a žádal o využití atomové energie k mírovým účelům.

Soudruh Malenkov na slavnostním zasedání moskevského sovětu 6. 11. 1949 o tom řekl:

„Jedním z nejdůležitějších základních elementů útočné politiky válečných štů je tak zvaná atomová diplomacie, jejíž dobrodružný ráz byl nyní plně odhalen. A skutečně, vždyť se tato diplomacie stavěla na zcela falešných výpočtech, na předpokladu, jako by USA monopolně ovládaly atomovou zbraň. Ve skutečnosti však, jak je známo, netajila sovětská vláda nikterak, že má také atomovou zbraň. V roce 1947 sovětská vláda oznámila mezinárodní veřejnosti, že tajemství atomové pumy již více neexistuje. Avšak podněcovatelé války, kteří se dostali tak daleko, že ztratili pojem skutečnosti, nevzdali se dosud své smutně proslulé atomové diplomacie.“

Toto strážlivé prohlášení soudruha Malenkova bylo studenou sprchou na horké hlavy atomových strategů. Sovětský svaz tehdy nejen oznámil světu, že má atomové pumy a že je schopen přivítat agresora v plné zbroji, ale současně i grandiosním plánem inženýra Davydova ukázal celému světu, co bude znamenat využití atomové energie pro blaho lidstva uskutečněním grandiosních plánů přeměny přírody a jejích klimatických podmínek.

Avšak přes toto prohlášení Sovětského svazu pokračovali, jak známo, američtí monopolisté a jejich diplomati ve vedení „studené války“, ve vyhrožování atomovou zbraní. K podepření oťřeseného „výsadního“ atomového monopolu dal Truman z jejich příkazu 30. ledna 1950 příkaz k výrobě „superpumy“, vodíkové pumy. Vodíková puma se stala samospasitelnou v jejích propagandě a v oficiální politice. Avšak i v tomto případě byly jejich „iluze“ velmi brzy zklamány. Ve svém projevu na zasedání Nejvyššího sovětu dne 8. srpna 1953 prohlásil soudruh Malenkov:

„V poslední době si zaoceánští nepřátelé míru našli novou útěchu. Spojené státy prý mají, nastojte, mocnější zbraň, než je atomová puma, jsou prý monopolními vlastníky vodíkové pumy. To by jim bylo zřejmě ja-

kousi útěchou, kdyby to odpovídalo skutečnosti. Ale není tomu tak. Vláda považuje za nutné oznámit Nejvyššímu sovětu, že Spojené státy nejsou monopolisty ani ve výrobě vodíkové pumy.“

Přes to, že reakční imperialistické a válečnické kruhy USA ztratily svůj výsadní atomový a vodíkový monopol, utrpěly naprostý krach a porážku v Koreji, pokračují ve své politice příprav nové války i nadále. Těmto dobrodružným válečným zločinným přípravám amerických monopolistů odpovídá i americká vojenská ideologie a doktrína.

III. Zločinný a úpadkový ráz americké vojenské ideologie a vojenské doktriny

Základní rysy vojenské ideologie imperialismu — ideologie loupeže a násilí — se v současné době nejotevřeněji a nejhanebněji projevují ve vojenské ideologii amerického imperialismu.

Americká vojenská ideologie a doktrína je odrazem hospodářské základny výbojného amerického imperialismu. V ní se odráží celý úpadek, marasmus a zločinnost zmírajícího kapitalistického systému na posledním stupni svého vývoje.

Vedle četných znaků společných všem imperialistickým vojenským doktrínám má americká vojenská doktrína některé své zvláštnosti, které vyplývají ze zvláštností vývoje kapitalismu v USA, z místa, které zaujímají Spojené státy v soudobém kapitalistickém světě.

Hlavní zvláštností, jak upozornil na slavném XIX. sjezdu soudruh G. M. Malenkov, je, že americká vojenská doktrína buduje válečné plány na využití cizích území a cizích armád. V této zvláštnosti soudobé americké vojenské doktriny se plně odráží úpadek a zločinnost nejen amerického vojenského myšlení, ale i cynická nestoudnost amerického imperialismu v jeho posledním stadiu. Vedle Anglie, Francie a Itálie spoléhají američtí militaristé především na vybudování nové západoněmecké wehrmacht, která ve svazu s ostatními „spojenci“ má začít a vést za amerického dozoru hlavní úder proti Československu, Polsku a SSSR. Západní Německo je přebudováváno v strategický reservoár materiálních i lidských sil a má nést tíhu „opotrebovacích bitev“.

Tato orientace na vedení války cizími silami určuje i hlavní linii při budování amerických ozbrojených sil a způsob vedení válečných operací.

Americké ozbrojené síly, přes sjednocení a „zrovnoprávnění“ pozemních, leteckých a námořních sil, provedené po druhé světové válce, a přes řeči o jejich „vyváženém rozvoji“ jsou budovány s hlavním důrazem na letectvo, zejména strategického bombardování.

Další zvláštností americké vojenské doktriny a součástí příprav třetí světové války je výchova amerického vojáka v bezohledného zabíječe, supermana a vraha. Celý systém výcviku a výchovy amerického vojáka, všechny americké řády a předpisy jsou vypracovány k jednomu cíli — k vraždění. Zkušenosti z války v Koreji ukázaly, že v tomto směru předčili američtí vojáci daleko svůj vzor — hitlerovskou fašistickou armádu.

„Americký voják není jen politováníhodný, ale je i nebezpečný. A pro bezbranné obyvatelstvo, pro ženy, starce a děti je gangster, násilník a strašný vrah. Je nejen tupý a omezený, ale i surový a nelidský. Není jen politickým ignorantem, ale jeho vědomí je proniknuto primitivními protisovětskými výmysly.“ Tak výstižně charakterizuje nebezpečnost amerického žoldáka B. V. Karpovič v knize „Armáda USA“.

Konečně třetí zvláštností americké vojenské doktriny je její výlučná orientace na zločinnou totální válku po Hitlerově vzoru s využitím všech prostředků moderní techniky, zejména strategického letectva, vyzbrojeného atomovými pumami. Toto „atomové letectvo“ má za úkol bezohledným bombardováním měst v hlubokém týlu zničit vůli protivníka k odporu, rozvrátit jeho dopravu, rozrušit morálku a odříznout armádu protivníka od zápolí.

Atomová zbraň, svým rozsahem ničení nejvíce nebezpečná civilnímu obyvatelstvu, stala se ústřední myšlenkou americké vojenské doktriny. Její objev znovu posílil otřesenou víru v možnost vedení bleskové války a prohloubil ještě více úpadkový a dobrodružný ráz nejen soudobé americké vojenské doktriny, ale i doktriny armád všech amerických „spojenců“, mezi nimiž má americká armáda vedoucí roli.

IV. Úloha a místo atomové zbraně ve zločinných plánech amerických militaristů — „atomové školy a kursy“, závěr

Americký plán nové světové války — jak známo — podle četných prohlášení různých amerických vojenských osobností i podle značné a úmyslně přepjatých zpráv amerického vojenského i civilního tisku se dělí na dvě fáze.

První fáze se vyznačuje mohutnými strategickými nálety na hospodářská a politická centra Sovětského svazu a zemí lidové demokracie. Tuto úlohu určili strategové Pentagonu americkému atomovému strategickému letectvu dálkového bombardování ze základen v západním Německu, v Anglii, ve Španělsku, v severní Africe, na Aljašce, v Japonsku a j. Zastavení eventuálního postupu armád socialistického tábora (je zajímavé, že „plán“ počítá s tím, že po odražení prvního náporu sil Atlantického paktu nastoupí armády Sovětského svazu a lidové demokratických zemí do protiofensivy) a svedení „vyčerpávajících bitev“ v prostoru západního Německa a severoevropské nížiny s použitím atomové zbraně, taktiky „spálené země“, „pouště“, je přisouzeno „spojencům“, především nové wehrmacht, Anglii, Belgii, Francii a Itálii. Obrana sil Atlantického paktu se pak má opřít o „pulverlinii“ podél Rýna a „strategický trojúhelník“ na jeho západním břehu. V tomto prvním období, které má za cíl zničit hlavní síly a morálně rozložit zápolí Sovětského svazu a lidových demokracií, má také probíhat mobilisace sil Atlantického paktu.

V druhém období, kdy síly „protivníka“ již byly podlomeny, mají přijít na scénu americké pozemní síly, které s použitím rovněž atomových taktických zbraní dokončí rozdrcení „protivníka“ a obsazují jeho území.

Nebudeme se zabývat rozbořem tohoto dobrodružného a nereálného „plánu“, ani skutečností, že „spojencům“ Američanů je přisouzena úloha „himmelfahrtskommandu“ na německém a evropském území, zatím co „lehčí“ práci vykonají bez velkých ztrát americké pozemní ozbrojené síly.

Nebudeme se snažit ani dokazovat nevědeckost a nereálnost teorie „bleskové války“, která, jak známo, neslavně skončila na frontách Veliké vlastenecké války.

Všimněme si jen místa a úlohy, kterou přisuzují američtí strategové v tomto plánu letectvu, zejména dálkového „strategického“ bombardování, a atomové zbraně.

Z amerických názorů na použití letectva je zejména typický nedávný výrok admirála Arthura R. Radforda, náčelníka spojených štábů, který na důvěrné konferenci v National Press Club 14. 12. 1953 řekl: „Dnešní důraz je právě zaměřen na zřízení, udržování a využití moderní letecké síly. Dnes už není žádné pochybnosti mezi vojenskými plánovači o důležitosti letectva... Ofensivně a defensivně... je hlavním požadavkem... President Spojených států, ministr války a náčelníci štábů jsou v této věci zajedno.“ A podle opatrného komentáře New York Herald Tribune z 15. 12. 1953 se také vyslovil, že „vojenská zařízení jsou budována na vzrůstající letecké převaze a na atomových zbraních a na menším počtu pěchoty“.

V soulase s tímto dobrodružným a nereálným názorem je budováno i letectvo armády USA. Jak známo, Američané vytvořili dvě vojenská velitelství SAC (Strategic Air Command) a TAC (Tactical Air Command), při čemž podpora a hlavní důraz je kladen na SAC. Toto letectvo „strategického“ bombardování je podřízeno přímo Pentagonu a prezidentu USA, kteří rozhodují také o jeho zasazení. Štáb SAC je v Nebrasce (Omaha) a jeho velitelem je bývalý velitel amerického letectva v Evropě, Curtis Le May, pověstný svým chvastounským výrokiem k důstojníkům: „Jestliže válka vypukne, budu v Moskvě již v první den, v čele vás. A nejenom že přeletíme Moskvu, ale také se z ní vrátíme.“ V současné době SAC, které má k dispozici 12 „mateřských“ a 25 „obvodových“ základů a svou zvláštní meteorologickou službu, je urychleně vybavováno a cvičeno ke svrhování atomových bomb. Tato „fire brigade“, jak napsal francouzský reakční „Le Monde“, „operuje z rostoucí sítě základů, které nyní obklopují komunistický svět. Jejím úkolem je evičit ve dne v noci pro jeden účel — zasadit smrtelný úder na určité objekty komunistického Ruska“.

V tomto duchu se nesou i podobné články reakčního amerického tisku, které, i když mají za cíl přesvědčit amerického měšťáka o síle USA, a zastrašit síly tábora míru, přece jenom jsou odrazem této „strategie“. Tak koncem roku 1953 americký časopis „U. S. News and World Report“ uveřejnil článek nadepsaný „Atomové pumy na Rusko ve dvou hodinách“, v němž velebil sílu a pohotovost SAC.

Že tento názor na použití letectva ve válce k dosažení vítězství nejsou jenom plány, vymyšlené některými vojenskými „odborníky“, ale skutečnosti, dokazuje mimo jiné i nedávná válka v Koreji. I když tu Američané — díky síle světového mírového hnutí — nepoužili atomové pumy, nicméně prováděli tu „strategii dálkového bombardování“. Jenom za dvě léta války svrhli američtí barbaři více než 15 milionů napalmových pum. Denně bombardovalo 700 až 1000 letounů, v určitých intervalech i 2000. Z celkového počtu bombardovacích letounů jen 15% plnilo úkoly pro podporu vedení operací a plných 85% bombardovalo zápolí. Přes toto nelidské a kruté bombardování hrdinné korejské zápolí nebylo zlomeno, přísun frontě neustal.

Theorie „strategického“ dálkového bombardování byla tedy na hlavu poražena i v korejské válce. Přesto Američané dnes bezhlavě plánují i nadále „rozhodné strategické akce“ SAC, této zbraně totální imperialistické války. To potvrzuje i současný americký rozpočet, který na vrub pozemních sil (snížení počtu, propuštění civilních zaměstnanců vojenské správy) a námořnictva zvyšuje částku na letectvo (zejména SAC) a výrobu atomových zbraní. V této souvislosti napsal „Manchester Guardian“ na podzim minulého roku o příštím americkém rozpočtu:

„Všeobecná úroveň amerického vojenského rozpočtu na příští rok zůstane nezměněna a poněkud budou zvýšeny položky na letectvo a atomové zbraně na vrub armády a námořnictva.“

Účinnost strategického bombardování v myslích válečných paličů se zvyšuje atomovými pumami. „Atomové zbraně se od nynějška zapojují do obyčejných strategických plánů“, napsal „Le Monde“ z 5. 11. 1953.

Stejně nesmyslné a s vojenského hlediska nereálné výsledky přičítají Američané atomové zbraně ve vedení pozemních operací. Na podzim minulého roku bylo s velkým propagandistickým halasem vyzkoušeno i první atomové dělo. Toto dělo, podle zpráv tisku, váží zhruba 85 t, je samohybné, ráže 28 cm a dostřelí prý na 30 až 35 km. Může střelou buď obyčejným nebo atomovým nábojem. Střela je asi 3 stopy dlouhá, t. j. asi 92 cm.

První zkoušky s tímto atomovým dělem prý dokázaly, že se jeden jeho výstřel rovná asi $\frac{3}{4}$ účinku atomové pumy svržené na Hirošimu. Americký reakční a vojenský tisk, který záměrně nafoukl výsledky těchto zkoušek, se s nadšením rozepsal o „novém věku taktiky“ a o „ztrátě“ významu pěchoty.

Výsledky zkoušek však ukázaly i nedostatky. Tak předně dostřel děla není zdaleka takový, jak se všeobecně udává. Americký vojenský tisk uváděl, že se při zkouškách střelilo jen na vzdálenost 7 mil (asi 12 km). Dále je problematické míření tímto dělem na cíle blízké linií vlastních vojsk. Malá pohyblivost, velká váha, výška a délka tohoto děla umožňují dobrému průzkumu přesně zjistit soustředění těchto děl. A konečně, jak psal buržoasní „Le Monde“, dělo bylo schopno vystřelit až za dvě hodiny po vydání rozkazu k palbě.

Toto americké atomové dělo má nahradit nespolehlivého amerického vojáka a má dosáhnout rozhodujícího taktického úspěchu všude tam, kde se objeví — takovou sílu a moc by rádi přisoudili američtí militaristé tomuto dělu.

Podle jiných „odborníků“ není prý atomové dělo jedinou taktickou atomovou zbraní, kterou prý Spojené státy vlastní. Tak na příklad pro lehké bombardovací letouny byla prý vyrobena atomová puma „baby bomb“, která má být shazována z letadel na útočící pozemní jednotky.

Vedle toho Američané rovněž s velkým halasem oznámili stavbu atomových ponorek a dokonce již jmenovali prvního velitele.

O tom, že Američané zcela vážně plánují použití atomových zbraní a spoléhají na ně jako na „zázračnou zbraň“, svědčí i tato další fakta:

Podle oznámení amerického ministerstva války z 23. dubna 1953 byla zřízena v Oberammergau v západním Německu škola pro výcvik amerických a NATO důstojníků v používání atomových zbraní. Pro generály a štábní důstojníky mají trvat kursy v této škole 4 dny, pro ostatní důstojníky 10 dnů. Tuto zprávu potvrdil mimo jiné i sám vrchní velitel NATO, generál A. M. Gruenther v interviu s redaktorem časopisu „U. S. News and World Report“ ze září m. r. Dále podle agentury UP zřídila americká armáda zvláštní kursy pro atomový výcvik. Jak oznámil velitel pozemních sil R. T. Stevens, bylo toto rozhodnutí uděláno na základě „dalšího poznání stoupajícího významu atomových zbraní v pozemních silách“. Celkem mají být pořádány 4 druhy kursů v délce 4 až 18 neděl, po jejichž absolvování se účastníci zavazují nejméně k 18měsíční aktivní službě v armádě u atomových jednotek. Vojákům americké armády byly pořádány zvláštní kursy a byly jim rozdány spe-

ciální brožury o všemohoucnosti atomové zbraně, která prý dnes rozhoduje o výsledku války.

V americké armádě jsou pořádány cvičení jednotek a dokonce celé manévry, při nichž se předpokládá použití atomových zbraní. Tak na příklad v květnu 1953 ve výcvikovém středisku americké armády v Camp Pendleton v Kalifornii provedlo 24 000 námořníků, příslušníků 3. námořní divise, první větší cvičení za předpokladu použití atomových zbraní. Výbuch atomové pumy byl značkován výbuchem nálože asi 75 t trhavin.

10. září 1953 probíhaly v západním Německu dosud největší manévry sil Atlantického paktu, jichž se zúčastnilo na 173 000 vojáků. Manévry probíhaly severovýchodně od Frankfurtu na frontě 100 km dlouhé pod velením velitele 7. americké armády v západním Německu generál-poručíka W. M. Hoge (který se zúčastnil války v Koreji). Tyto manévry označené krycím názvem „Monte Carlo“ měly za úkol seznámit vojska přímo s budoucím válčištěm, vyzkoušet součinnost vojsk a zbraní, spojení a účinnost „pulverlinie“ podél Rýna. Podle generála Bolteho cvičily jednotky za předpokladu použití atomových zbraní. O cvičení se jmenovaný generál vyjádřil: „Naučili jsme se věci, které můžeme jednoho dne v té nebo oné formě použít.“

O čem svědčí tyto americké plány, výroky, fakta?

Svědčí o tom, že američtí imperialisté připravují zcela konkrétně novou světovou válku v zájmu dobytí světovlády. Zvláštnost těchto zpráv je v tom, že vojenské plány jsou vypracovány na základě využití cizích armád a cizího území, zejména západního Německa.

Svědčí o tom, že formou této dobytčiny, krajně nespravedlivé války je válka totální, která postihuje především obyvatelstvo civilní, válka blesková, která utrpěla krach nejen ve Veliké vlastenecké válce, ale i nedávno v Koreji.

Svědčí o tom, že rozhodujícím nástrojem této zločinné války je letectvo, zejména letectvo dálkového bombardování, a atomová zbraň.

Konečně to svědčí o tom, jak je současné americké vojenské myšlení diktováno útočnou imperialistickou politikou; toto americké soudobé vojenské myšlení je dobrodružné, nereálné, odtržené od ekonomických a morálně politických možností nejen své země, ale i země protivníka, a proto v sobě nese prvek rozhodné porážky.

Američtí strategové spoléhají na rozhodující význam letectva v soudobé válce. Soudruh Stalin již v roce 1937 v Kremlu v Den sovětského letectva prohlásil: „Letectvo se objevilo na bitevním poli mnohem později; začíná boj s protivníkem v hlubokém tylu, způsobuje strach a paniku, otřásá morálkou nepřítele, ale to není to, čeho je třeba ke konečné porážce nepřítele a k dosažení vítězství nad ním.“ Stalinská vojenská věda nás učí, že letectvo samo o sobě nemá rozhodující význam, stejně jako žádný jiný druh vojska. Úkolem letectva je podporovat a zabezpečovat úkoly pozemních vojsk v rámci celkového strategického zámyslu velitele. Veliká vlastenecká válka a válka v Koreji to naprosto spolehlivě potvrdila.

Plánující novou válku spoléhají američtí imperialisté na barbarské použití atomové zbraně. Soudruh Stalin již roku 1946 zhodnotil význam použití atomové pumy ve válce. „Nepovažuji atomovou pumu za tak vážnou sílu, za jakou jsou ji ochotni pokládat jistí politikové. Atomové pumy jsou určeny k zastrášování lidí slabých nervů, ale nemohou roz-

hodnout o výsledku války, poněvadž na to atomové pumy naprosto nestačí.“

Ve strachu z nepevnosti zápolí a ve strachu z vlastních vojáků, kteří nevěří ve spravedlivost svého poslání, tvrdí američtí imperialisté a jejich vojenští „odborníci“, že technika vytlačila v moderním věku člověka a že morální duch přestává mít významnou úlohu. Ve skutečnosti však je tomu právě naopak. Soudobá válka s rozmanitou moderní technikou jenom mnohonásobně zvýšila význam morálního činitele ve válce. Technika bez lidí, bez uvědomělých lidí je mrtvá. Proto nakonec přes svou mnohonásobnou počáteční technickou převahu utrpěla americká vojska tak hanebný pro ně krach v Koreji.

Soudobá válka za účasti obrovských mas lidí a techniky, svou délkou trvání a namáhavostí vyžaduje takového vypětí všech morálních a fyzických sil vojáka, jakého dosud nebylo v dějinách. Proto v soudobých válkách má tak rozhodující význam morální pevnost vyrostlá z politického uvědomění vojáků. Tu nemá a nemůže mít americký nebo kterýkoliv imperialistický žoldák, neboť války, které vede, jsou krajně nespravedlivé a jeho vlastní život je mu v rozhodné chvíli dražší než zisky monopolů nebo výše vlastního žoldu.

Američtí imperialisté namlouvají svým vojákům, že jejich armáda je nějlépe technicky vybavena, že převaha techniky na jejich straně je taková, že mu zaručí zachování života v boji. Americkému vojákovi je dále namlouváno, že vítězství ve válce je možno dosáhnout použitím mocných úderů letectva nesoucího atomové pumy.

Po krachu v Koreji se tato „fetišisace“ techniky a zveličování významu atomových „strategických“ a „taktických“ zbraní jenom zesílily. Při tom všechny okolnosti nasvědčují tomu, že čísla, údaje a fakta, které Američané vypouštějí do světa o atomové zbraní, jsou značně zveličena. Stalinská vojenská věda nás učí, že o konečném výsledku války nerozhodují činitelé dočasné povahy, jako je větší počáteční připravenost agresora, dočasná počáteční převaha v technice a moment překvapení, ale že o konečném výsledku soudobých válek rozhodují trvale působící činitelé, z nichž na prvním místě se uvádí pevnost zápolí a morální duch armády. Tyto dva činitelé stejně jako ostatní ve své dialektické jednotě jsou určováni především formou státního a společenského zřízení a vládnoucí ideologií, rázem vedené války.

Američtí imperialisté při plánování nové světové války se dopouštějí stejných chyb, jakých se dopouštěl Hitler, ale za nové, pro ně daleko nepříznivější vnitřní a mezinárodní situace.

Přeceňují své síly a podceňují síly protivníka. Budují své plány na zcela nereálných předpokladech izolace SSSR a zemí lidové demokracie, jejich morální nepřipravenosti a vojenské slabosti. Avšak fakta hovoří jinou řečí.

Jaký je správný závěr z těchto úvah?

1. Zavedení atomových zbraní do výzbroje armád nejen nikterak nevytlačuje zbraně dosud všeobecně používané, ale ani nezmenšuje význam úlohy člověka a jeho morálně politického stavu. Význam morálně politického činitele naopak jenom vzrostl, a to jak v zápolí, tak i na frontě.
2. Přes všechny změny, které zavedení atomových zbraní do výzbroje armády s sebou přináší, význam pěti trvalých činitelů, rozhodujících o vítězství v soudobé válce, nejen zůstává, ale naopak vzrostl, zejména co se týče pevnosti zápolí a morálního ducha armády.

3. Zavedení atomových zbraní do výzbroje americké armády jenom zvýšilo zmatek a dobrodružnost americké vojenské doktriny a jejich plánů a současně i nebezpečnost jejich válečných dobrodružství.

Je proto nutné, aby velitelé všech stupňů dbali a neustále zvyšovali morálně politického a odborného výcviku podřízených jednotek, aby denní soustavnou péčí a kontrolu věnovali plnění plánu bojové a politické přípravy vojsk.

Je nutné, aby všichni velitelé přesně splnili rozkaz ministra národní obrany na letošní výcvikový rok, který ukládá zejména povinnost seznámit podřízené se zásadami protiatomové ochrany.

OPERAČNÍ UMĚNÍ A TAKTIKA

O ÚTOKU AS NA VYBUDOVANOU OBRANU NEPŘÍTELE

(několik poznámek do praktického výcviku)

Generál-major Jaroslav Dočkal

1. Organisace a plánování útoku

Při organisaci a vedení operace je důležité, aby taktická hloubka obrany nepřítele byla co nejdříve prolomena a aby tento taktický úspěch mohl být v dalším průběhu rozvinut v úspěch operační. Proto se plánování průlomu taktické hloubky nepřátelské obrany usměrňuje k tomu, aby tento průlom byl uskutečněn ještě v první den vedení operace. To je důležité hlavně proto, aby nepřítel do prostoru průlomu nebyl s to přivést své větší operační zálohy.

Z toho vyplývá, že AS jakožto nejvyšší taktická vševojsková vyšší jednotka v operačním uskupení armády plní nejdůležitější a nejodpovědnější úlohu, t. j. překonání a ovládnutí taktické obrany nepřítele, která je zpravidla nejpevněji vybudována a má největší hustotu v živé síle i v bojové technice.

Úspěch AS v prvním období operace zabezpečí úspěch armádní operace v celku.

Proto si musí velitel AS při svém rozhodnutí nejdříve důkladně osvětlit úlohu a místo AS v sestavě armády a též úkol, který má sbor splnit. Při útoku na vybudovanou obranu nepřítele je bližším úkolem AS průlom hlavního pásma obrany nepřítele a rozdrčení jeho obranného uskupení; další úkol — rozvíjení průlomu s cílem ovládnout pásmo sborových záloh nepřítele. Úkol dne AS — rozdrčení nepřátelských záloh, ovládnutí důležitých čar a objektů ve směru útoku sboru v hloubce 28 až 30 km nebo činnost do boků s cílem obklíčit uskupení nepřítele.

Pro pěší divise je bližším úkolem průlom nepřátelské obrany s ovládnutím postavení plukovních záloh a vyjití do prostoru hlavních postavení dělostřelectva. Další úkol — rozvinutí průlomu do celé hloubky hlavního pásma nepřátelské obrany. Úkol dne — v součinnosti s jinými jednotkami sboru zničit bližší zálohy nepřítele a ovládnout úsek pásma sborových záloh jeho obrany.

Pro mechanisovanou divisi, začleněnou v druhém sledu AS, je bližším úkolem — zakončení průlomu hlavního pásma obrany v součinnosti s divisemi prvního sledu; dalším úkolem je zpravidla ovládnutí pásma sborových záloh z chodu. Úkolem dne mechanisované divise je rozbití záloh nepřítele a ovládnutí důležitých čar nebo objektů, které zabezpečují další útok sboru nebo zasazení jednotek armádní rychlé skupiny do průlomu. Při zvlášť příhodných podmínkách rozvíjení průlomu pěšími divisemi může být mechanisované divisi stanoven bližší úkol — ovládnout z chodu pásmo sborových záloh obrany nepřítele.

Učlenění armádního sboru musí odpovídat zámyslu boje. Armádní sbor, který útočí na směru hlavního úderu proti silně vybudované obraně nepřítele, má zpravidla dva sledy

-- v prvním sledu pěší divise a v druhém — mechanisovanou divisi.

Pěší divise postupující v prvním sledu AS mají též své bojové účel-
nění ve dvou sledech.

Učlenění bojových sestav do hloubky vyžaduje od velitele armádního sboru a velitelů divisí důkladných znalostí správného používání a včasného zasazení druhých sledů do boje. Proto se u této otázky pozastavím. Je nutné si pamatovat, že se druhých sledů používá k narůstání síly úderu z hloubky, k rozvinutí a upevnění dosaženého úspěchu a rovněž k odrazení protiútoků nepřítele. Druhým sledům se určuje úkol současně se stanovením úkolu prvnímu sledu; při zasazení druhých sledů do boje se tyto úkoly upřesňují. Druhý sled divise postupuje určeným směrem, aniž se odtrhuje od prvního sledu více, než je stanovená vzdálenost (1,5 až 2 km), a je neustále připraven vstoupit do boje s nepřitelem a rozvíjet dosažený úspěch. Druhý sled se zasazuje do boje k narůstání úderu a rychlého rozvíjení úspěchu dosaženého prvním sledem. Zasazuje se tak, jak to vyžaduje situace, obvykle po splnění bližšího úkolu divise. Boky druhého sledu se zabezpečují palbou dělostřelectva a minometů. Druhý sled zasazuje velitel divise se souhlasem velitele AS, v jednotlivých případech i na jeho rozkaz. Zasazení druhého sledu divise se provádí v mezerách nebo na křídlech prvního sledu. Překročení prvního sledu se provádí jen ve výjimečných případech, obvykle tehdy, stane-li se první sled neschopným boje. Před vyražením druhých sledů k útoku se provádí mohutný dělostřelecký a letecký přepad na nepřátelské odpory. Velitelé všech vyšších jednotek (útvárů) zabezpečují včasné přenesení dělostřelecké palby k podpoře útoku druhých sledů.

Nejsložitějším úkolem v činnosti AS při organizaci útoku je zasazení mechanisované divise. Jak je známo, vyvedení mechanisované divise na výchozí čáru (to je čára předního okraje a současně první regulační čára) se uskutečňuje z vyčkávacího prostoru, který je určován na vzdálenost 8 až 12 km od předního okraje vlastních vojsk před útokem.

Jestliže vzdálenost prostoru soustředění mechanisované divise od předního okraje není větší než 20 km, vyčkávací prostor se neurčuje. V tomto případě je mechanisovaná divise vyváděna na výchozí čáru přímo z prostoru soustředění.

Čára zasazení mechanisované divise do boje je zpravidla určena v prostoru hlavních dělostřeleckých palebných postavení nepřítele.

Dělostřelecké zabezpečení zasazení mechanisované divise sboru do boje se provádí postupným palebným soustředěním na opěrné body obrany nepřítele. Dělostřelectvo mechanisované divise může být přibráno na období dělostřelecké přípravy a podpory útoku k zabezpečení činnosti pěších divisí prvního sledu sboru. V tomto případě plukovní dělostřelecké skupiny MD působí v sestavě divisních dělostřeleckých skupin divisí prvního sledu a divisní dělostřelecká skupina v sestavě sborové dělostřelecké skupiny.

Letecké zabezpečení zasazení MD do boje a její další činnost v hloubce obrany nepřítele musí být organizováno v přípravném období a zároveň zabezpečeno provedení potřebného počtu vzletů.

Při organizaci útoku je důležité, aby nebyl prozrazen zámysl boje AS. Je třeba se vystríhat seznamovat příslušníky štábu sboru v plném rozsahu se směrnicemi velitele armády; pamatovat, že velitel sboru informuje o úkolu sboru funkcionáře štábu jen v rozsahu potřeb-

ném k jejich práci. Se směrnicí velitele armády v plném rozsahu bývá seznamován jedině náčelník štábu a náčelník operačního oddělení.

Činnost velitele AS a jeho štábu po obdržení výpisu ze směrnic velitele armády je všeobecně známa. Je třeba se však při ní vyhnout jakékoli šablonovitosti. Svě rozhodnutí vyhlásí velitel AS v závěru svého velitelského průzkumu v terénu. Před tím nevydává žádné „předběžné rozhodnutí“ nebo „rozhodnutí podle mapy“, jak bývalo dosud zvykem.

Chci též zdůraznit, že cílem velitelského průzkumu velitele AS a velitelů před přijetím rozhodnutí je:

- upřesnit průběh předního okraje obrany nepřítele, umístění jeho obranných zařízení a důkladně prostudovat ráz terénu na předním okraji a podle viditelnosti i v hloubce jeho obrany;
- určit úseky průlomu v obraně nepřítele se zřetelem na citlivá místa jeho obrany a na terén;
- určit čáru zasazení druhého sledu;
- označit výchozí prostory pro útok;
- určit ráz a rozsah práce s hlediska ženiijního vybudování východiště útoku, jakož i opatření ženiijního zabezpečení útoku;
- určit možné prostory palebných postavení dělostřelectva;
- určit, jaké objekty je nutno důkladně zpracovat dělostřelectvem a letectvem;
- určit místa velitelských pozorovatelů.

Vidíme tedy, že velitelský průzkum řeší řadu důležitých otázek přímo v prostoru bojiště; tyto otázky musí tedy být řešeny v terénu a ne podle mapy. Dále je zřejmé, že obsah velitelského průzkumu nesmí být směřován s otázkami organizace součinnosti.

Rozhodnutí velitele po ukončení velitelského průzkumu má obsahovat:

- zámysl boje s rozdělením činnosti vojsk podle údobí boje;
- úsek průlomu a směr hlavního úderu;
- uskupení sil a prostředků na směrech a uclnění bojové sestavy vojsk;
- bojové úkoly podřízeným a podpůrným vojskům ve výchozí sestavě a v průběhu boje;
- způsob součinnosti;
- organizační protitankové a protiletectvé obrany, jakož i jiná opatření bojového zabezpečení;
- organizační ženiijního zabezpečení;
- způsob využití plamenometných a dýmových prostředků;
- opatření k zabezpečení ovládnutých čar;
- organizační velení a spojení;
- úkoly pro politické zabezpečení vojsk;
- organizační materiálního zabezpečení;
- pohotovost vojsk k útoku.

Na základě svého rozhodnutí a po poskytnutí velitelům divisi času k vydání jejich rozhodnutí organizuje velitel sboru součinnost v terénu, při čemž je povinen

- upřesnit v terénu bojový úkol vlastní jednotky a posloupnost jeho splnění v jednotlivých údobích vedení boje;
- informovat své podřízené o činnosti sousedů a o způsobu součinnosti s nimi;
- upřesnit bojové úkoly podřízených jednotek a sladit jejich činnost mezi sebou; při tom je třeba věnovat pozornost organizační součinnosti na styku jednotek a na křídlech;

- upřesnit zvláštnosti činnosti pěchoty tanků a samohybných děl a stanovit způsob provedení zteče;
- upřesnit východiště útoku pěchoty a tanků přímé podpory pěchoty a způsob procházení tanků bojovou sestavou pěchoty;
- upřesnit organizační pomoci v překonávání překážek tanky a v umlčení nepřátelského protitankového dělostřelectva;
- upřesnit plán dělostřeleckého útoku a úkoly podpůrného letectva v jednotlivých údobích boje;
- ukázat veliteli letecké podpůrné jednotky, ke které divisi má vyslat leteckého návodčího s radiovou stanicí k navedení letectva na cíle při vedení boje;
- ukázat v terénu první čáru palebného valu nebo postupná palebná soustředění;
- ukázat zvláštní úkoly dělostřelectvu při zabezpečení křídel a styků hlavního uskupení jednotek;
- určit způsob zasazení druhého sledu armádního sboru a stanovit opatření při jeho dělostřeleckém, leteckém a ženijním zabezpečení i při protiletecké obraně;
- upřesnit úkoly jednotek prvního sledu při procházení druhého sledu a další součinnost s ním při vedení boje;
- určit způsob spojení mezi divisemi (útvary) a se sousedy v údobích boje a na čarách a také stanovit smluvená znamení pro součinnost, dát náčrt vztažných bodů a jednotné číslování cílů;
- ukázat objekty a čáry, které mají vojska v průběhu boje zabezpečit, a k jejich udržení určit nutné prostředky;
- ukázat způsob označení linie fronty, na kterou vyšla pěchota a způsob označení svých tanků;
- ukázat na možné změny v organizaci součinnosti v průběhu boje v jednotlivých údobích a na stanovených čarách;
- určit opatření k zabezpečení zasazení vyšších jednotek rychlé skupiny, které se zasazují v pásmu sboru do průlomu, a způsob součinnosti s nimi.

Štáb armádního sboru zpracovává pak plán boje, a to buď písemně volnou formou, po případě graficky. V obou případech je plán vnitřním dokumentem a nikomu se nezasílá. Při jeho zpracování nutno naplánovat všechna opatření podle možných variant činnosti nepřítele (jako na příklad činnost vojsk, jestliže nepřítel provede dělostřeleckou a leteckou protipřípravu, jestliže vyklidí těsně před spuštěním našeho útoku buďto jen přední okraj nebo postavení, nebo, že se našim jednotkám nepodařílo ovládnout z chodu pásmo sborových záloh a p.).

2. Vedení boje

Víme, že po skončení dělostřelecké přípravy vyrazí vojska AS v stanovenou hodinu „H“ ke zteči. Doba „H“ je okamžik, kdy tanky a pěchota dosahují prvního zákopu obrany nepřítele, to znamená, že se v tuto dobu „H“ uskutečňuje zteč předního okraje nepřítele současně tanky a pěchotou. Provedení průlomu pěšími divisemi je všeobecně známo, a nebudu se o něm proto zmiňovat. Víme již též, že rozhodujícím okamžikem v boji AS je zasazení druhého sledu — mechanisované divise. Je žádoucí, aby mechanisovaná divise v druhém sledu AS začala svůj přesun tak, aby mohla být zasazena plynule a bez zastávky. V době dělostřelecké přípravy a na začátku útoku prvního sledu sboru přemísťuje

se mechanisovaná divise AS na základě rozhodnutí velitele sboru z vyčkávacího prostoru na výchozí čáru a s takovým časovým rozpočtem, aby přišla na tuto čáru hlavními silami nejpozději hodinu po začátku útoku prvního sledu sboru.

Při příchodu k výchozí čáře divise již zaujímá takové uskupení sil a prostředků, které zabezpečuje rychlé rozvinutí k boji a menší ohrožení dělostřeleckou palbou, jakož i úderem nepřátelského letectva. Za tím účelem se divise i pluky rozmístí do šířky a do hloubky a jednotky postupují v rozčleněných tvarech.

Druhý sled postupuje za prvním sledem ve vzdálenosti 2 až 4 km. Dělostřelecké skupiny mechanisované divise přecházejí do doby jejího vyražení na výchozí čáru zpět k splnění úkolu podpory vlastní divise a postupují vpřed v pohotovosti k zahájení palby. Po příchodu na výchozí čáru pokračuje mechanisovaná divise v postupu k čáře svého zasazení do boje a zasazuje se zpravidla do boje zároveň s příchodem pěších divisí do prostoru hlavních dělostřeleckých postavení nepřítele. Velitel sboru dá rozkaz k zasazení MD do boje na základě takového časového rozvrhu, který dovoluje, aby první sled MD byl na čáře zasazení do boje ve stejné době, kdy na tuto čáru dospějí jednotky prvního sledu pěších divisí. První sled MD po příchodu na čáru zasazení do boje se rozvíjí do bojové sestavy a v součinnosti s pěšími divisemi zakončuje průlom hlavního pásma nepřátelské obrany a za rychlého postupu obsadí z chodu pásmo sborových záloh. Druhý sled MD buď zvyšuje sílu úderu prvního sledu při zakončení průlomu hlavního pásma obrany nebo se rozvíjí pro boj o pásmo sborových záloh nepřítele. Velitel sboru vyčleňuje k zabezpečení zasazení mechanisované divise do boje hlavní síly dělostřelectva a podpůrného letectva.

Nepodařilo-li se MD ovládnout z chodu pásmo sborových záloh nepřítele, prolomí divise toto pásmo po krátké dělostřelecké a letecké přípravě útoku. Průlom se provádí na úzké frontě hromadným útokem tanků, současně s mechanisovanými jednotkami a v součinnosti s přicházejícími předsunutými oddíly pěších divisí. Bojové učení MD při průlomu pásma sborových záloh se zpravidla skládá ze dvou sledů; do prvního sledu se vyčleňuje do dvou třetin sil divise. Po narušení palebného systému nepřítele mohou motorisované jednotky pěchoty často útočit, postupující na obrněných autech, na autech nebo na tancích jako výsadek.

Je-li pásmo sborových záloh hustě zaujato nepřátelskými vojsky a není-li samostatný útok MD účelný, je třeba útočit na pásmo sborových záloh po letecké a dělostřelecké přípravě útoku všemi silami sboru. V tomto případě povede MD boj v prvním nebo v druhém sledu sboru. Příprava útoku se obvykle uskutečňuje ve zkrácené lhůtě. O tomto způsobu útoku bylo pojednáno v minulých číslech Vojenské mysli.

Uvedl jsem již, že velitel AS musí předvídat průběh boje i možnou činnost nepřítele a učinit všechna opatření k zmaření činnosti nepřítele, to je konkrétně řečeno, učinit opatření k odražení možného protiúderu nepřítele.

Odražení protiúderu velikých sil nepřítele, který rozvinul svou sestavu a zaujal předem připravené východiště, je pro velitele armádního sboru jednou z nejodpovědnějších úloh. K tomu, aby byl protiúder úspěšně odražen, je nutné

- včas zjistit směr připravovaného protiúderu nepřítele a stanovit výhodné čáry k úspěšnému odrazení protiúderu;
- účelně přeskupit síly armádního sboru;
- v nejkratším čase připravit jednotky k odrazení protiúderu;
- dobře zorganizovat systém protitankových paléb;
- zabezpečit boky;
- materiálně zabezpečit jednotky, které odrážejí protiúder.

Je důležité, aby velitel armádního sboru, který organizuje odrazení protiúderu, neomezil veškerou svou pozornost jen na tento úkol, nýbrž, aby současně sledoval činnost a řídil boj na celé frontě armádního sboru v součinnosti se sousedy a s prvky ostatního operačního uskupení armády.

Odrazení protiúderu velkých sil nepřítele je však pro velitele armádního sboru v daný okamžik nejdůležitější úkol. K odrazení nepřátelských sil je třeba, aby část sil armádního sboru na terénně výhodném místě přešla do obrany. Jaké to budou síly, závisí především na složení a rozsahu uskupení nepřítele vedoucího protiúder. Ostatní síly armádního sboru, nebude-li jich použito k jiným odvetným opatřením proti nepřátelskému uskupení vedoucímu protiúder, budou pokračovat v rozvíjení útoku.

Velitel armádního sboru si musí uvědomit, že na složité přeskupování vojsk v okamžiku, kdy protiúder již hrozí, nebude čas. Proto musí velitel armádního sboru usměrňovat divise a veškeré své zálohy v průběhu rozvíjení boje tak, aby v době příhodné k odrazení protiúderu měl armádní sbor účelné bojové uskupení. Právě tak si musí počínat velitelé divisií.

Rozhodnutí musí velitel armádního sboru přijmout včas, aby vojskům bylo poskytnuto co nejvíce času na přípravu k odrazení protiúderu.

Rozhodnutí velitele armádního sboru doručuje štáb armádního sboru vykonavatelům ve formě stručných, krátkých rozkazů.

Bojová sestava armádního sboru po odrazení protiúderu nepřítele závisí na síle protiúderu, na terénu, do jaké míry se podílí soused na odrazení protiúderu, a nakonec na situaci. Není proto možno vytvořit pro určení bojové sestavy nějakou zásadu. Zpravidla půjde-li o protiúder v síle dvou až tří divisií nepřítele, určí velitel armádního sboru svým rozhodnutím jednu až dvě divise na přehrazení směru protiúderu nepřítele, to znamená, že jednotky divise přechodně přejdou do spěšně zaujaté obrany s hlavním zřetelem na protitankovou obranu. **Mechanizovanou divisií se zpravidla nepřehrazuje směr protiúderu nepřítele.** Sborová protitanková záloha spolu s pohyblivým oddílem zatarasovacím zesilují protitankovou obranu na směru protiúderu. Tanková záloha bude připravena zesílit protitankovou obranu na směru protiúderu a zároveň bude mít za úkol, aby manévrem do boku uskupení nepřítele zničila nepřátelskou pěchotu a tanky. Všeobecná záloha velitele sboru bude podobně připravena zesílit obranu na směru protiúderu nepřítele nebo spolu s mechanizovanou divisií úderem do boků a týlu uskupení vedoucího protiúderu rozbít bojovou sestavu nepřítele.

Z toho, co bylo uvedeno, vysvítá, že význačnou úlohu při zastavení protiúderu mají jednotky pěší divise, které přehrazují směr protiúderu. Velitel pěší divise na základě rozhodnutí velitele armádního sboru provede krátký velitelský průzkum a určí výhodné čáry k odrazení protiúderu. Zvláště důkladně musí velitel uvážit uclnění bojové sestavy di-

vise. Při protiúderu nepřítele velkým množstvím tanků člení divise svou sestavu do hloubky 3 až 5 km do tří postavení. Přední okraj prvního postavení je určen velitelem armádního sboru. Je to zpravidla čára, které dosáhl první sled divise. Toto postavení zaujímají první sledy pěších pluků protitankovými prostředky a tanky, které jsou v sestavě pěších pluků. Druhé postavení na hloubku 1 až 2 km od předního okraje prvního postavení (podle terénu) je vytvořeno druhým sledem (zálohou) pluků, protitankovou zálohou divise a kanony z plukovních dělostřeleckých skupin. Třetí postavení, taktéž vzdálené 1 až 2 km od předního okraje druhého postavení (podle terénu), je vytvořeno druhým sledem nebo zálohou pěší divise s kanony divisi dělostřelecké skupiny. Všechna uvedená postavení nejsou vytvářena lineárně, nýbrž mají hloubku od 400 do 800 m. Před předním okrajem prvního postavení se položí minová pole, provedou destrukční práce a jiné ženijní úpravy. Pro tento přední okraj platí asi tytéž požadavky jako pro přední okraj v obranném boji. Za takto učleněnou bojovou sestavou pěší divise jsou prostředky velitele armádního sboru, po případě armády, jak již bylo uvedeno.

Takto učleněná bojová sestava má vysokou protitankovou hodnotu.

ÚTOČNÝ BOJ ARMÁDNÍHO SBORU S NÁSILNÝM PŘECHODEM ŠIROKÉ VODNÍ PŘEKÁŽKY Z CHODU V OPERAČNÍ HLOUBCE OBRANY NEPRÍTELE

Plukovník Ing. Bohuslav Kružík

Ve střední a západní Evropě je průměrně na každých 16 až 20 km buď řeka nebo vodní kanál. To znamená, že se při normálním tempu armádní útočné operace vojska armádního sboru setkají denně nejméně s jednou vodní překážkou, přes kterou se bude muset organisovat a uskutečnit násilný přechod.

Tím se stává násilný přechod vodních překážek neodlučitelnou součástí bojové činnosti vojsk v útočné operaci.

Řeky, které se nedají přebrodit, bez ohledu na jejich šířku, jsou protipěchotními a protitankovými překážkami, dávajícími obránci možnost vytvořit pevnou a odolnou obranu s menším počtem sil a prostředků, než jak si toho vyžaduje budování obrany v normálních polních podmínkách.

Pro násilný přechod vodních překážek je třeba značného množství sil a zejména přepravních prostředků.

Druhá světová válka, která přinesla další zdokonalení bojové techniky a také přepravních prostředků, potvrdila, že násilný přechod širokých řek není neřešitelný nebo velmi těžko řešitelný problém, jak tomu bývalo ve válkách dřívějších.

Přesto útok spojený s násilným přechodem řeky je složitý druh boje a v každém jednotlivém případě potřebuje pečlivé přípravy i organizace.

Praxe války ukázala, že základním způsobem násilného přechodu řek Sovětské armády byl násilný přechod řek z chodu, bez ohledu na ráz a šířku řeky.

J. V. Stalin žádal od mužstva, poddůstojníků, důstojníků a generálů Sovětské armády usilovné pronásledování fašistů, aby se dříve, než nepřítel, dostali k řece, ovládli přepravy předsunutými oddíly, z chodu provedli násilný přechod řek, zmocnili se předmostí, to rozšířili hlavními silami do operačních rozměrů tak, aby z nich bylo zabezpečeno další rozvinutí operací do hloubky nepřátelské obrany.

Útočné boje spojené s násilným přechodem širokých vodních překážek z chodu, které byly uskutečněny Sovětskou armádou ve Veliké vlastenecké válce, jsou charakteristické tím, že byly prováděny ve vysokých tempech, v patách nepřitele, za použití normovaných a i výpomocných přepravních prostředků.

Zkušenosti Veliké vlastenecké války ukázaly, že útočná činnost armádního sboru bude zpravidla vždy spojena s násilným přechodem řek. Proto je znalost theoretických zásad násilných přechodů důležitou podmínkou pro každého velitele sboru.

Rozeznáváme násilný přechod řeky z chodu a násilný přechod řeky s plánovanou přípravou.

Tempo soudobé útočné operace bude se vlivem zdokonalené bojové techniky, přepravních prostředků, motorisace a j. bojových prostředků zvyšovat. Aby se tempo útočné operace podstatně nesnižovalo, vlivem vodní překážky dokonce nepřerušilo, nutno v současné době za všech podmínek

plánovat a provádět přípravy pro provedení **násilného přechodu vodního toku z chodu** tak, jak to činila Sovětská armáda ve Veliké vlastenecké válce, která zpravidla každou větší útočnou operaci zahajovala z předmostí a po provedeném násilném přechodu řeky z chodu ukončila na předmostí.

1. Podmínky, v kterých může armádní sbor uskutečnit násilný přechod řeky z chodu

Armádní sbor za útoku a při pronásledování nepřítele, má-li překonat širokou řeku, bude se vždy pokoušet o násilný přechod přes tuto překážku z chodu. Teprve když se tímto způsobem přechod nezdaří, přejde k násilnému přechodu s plánovitou přípravou.

Násilný přechod vodních překážek z chodu armádním sborem může vznikat v různých situacích. Násilný přechod řeky z chodu může probíhat v těchto nejčastějších a nejtypičtějších podmínkách:

a) Při spěšném ústupu nepřítele, který v předcházejících bojích utrpěl velké ztráty, je demoralisován, nemá na daném směru potřebné zálohy, ztratil organisované velení, a proto není s to zastavit útočníka. Vyhledáváním ochrany za řekou bude se snažit zachránit bojeschopnost svých vojsk a tím řešit úkol obrany na řece.

b) Podaří-li se nepříteli sil narychlo obsadit připravenou obranu za řekou s cílem, udržet přechody přes řeku a umožnit organisované zaujetí obrany ustupujícími hlavními silami a její udržení proti značně silnějšímu útočníku. Obránce na daném směru nemá ani blízkých záloh, ani zálohy v hloubce.

c) Při plánovaném ústupu nepřítele z jednoho obranného pásma (postavení) na druhé, které je na řece. Tímto manévrem bude se nepřítel snažit zachránit síly a prostředky, dále bojeschopnost a sílu odporu svých vojsk a udržet obranu do příchodu čerstvých záloh.

Bojová činnost armádního sboru v uvedených podmínkách bude mít různý ráz. Na příklad po úspěšném průlomu taktické hloubky obrany nepřítele, během dalšího rozvíjení útočné operace armády, bude armádní sbor nucen překonávat odpor nepřítele na mezilehlých obranných postaveních, která bude nepřítel při ústupu spěšně zaujímat.

Když se v hloubce obrany nepřítele předvídá násilný přechod široké řeky z chodu, může být k zabezpečení vysokého tempa operace a k úspěšnému provedení tohoto přechodu zasazen do boje armádní sbor druhého sledu armády.

V jiných případech, kdy odpor nepřítele je slabý, mohou pronásledování i průlom mezilehlých obranných postavení provádět armádní sbory prvního sledu armády.

Ve všech uvedených případech bude se celá bojová činnost vojsk soustřeďovat na rychlé pronásledování ustupujícího nepřítele a zabránění mu v organisovaném ústupu k vodní překážce, přepravě přes ní a organisovanému zaujetí obrany za řekou.

Veškeré úsilí bojové činnosti vojsk armádního sboru v uvedených případech musí být zaměřeno na to, aby předešla nepříteli při příchodu k řece. Armádní sbor je povinen ovládnout do příchodu hlavní sil armády přepravy na řece, přetít nepříteli cesty ústupu k přepravám, provést násilný přechod řeky z chodu a ovládnout výhodné postavení na druhém břehu řeky. Tím bude dosaženo předpokladů k zničení ustupujícího nepřítele. Dále bude dána možnost zajistit přepravy pro hlavní síly armády a pro další rozvíjení útoku do hloubky obrany nepřítele z ovládnutého předmostí.

Ještě před průlomem taktické obrany nepřítele při předvídání násilného přechodu široké vodní překážky z chodu v hloubce obrany je nutná pečlivá organizace boje. Plánování takového násilného přechodu provádí se současně s přípravou útočného boje AS. Během boje a za pronásledování nepřítele se tento plán postupně doplňuje a upřesňuje. Především je třeba pečlivě vypracovat otázky součinnosti všech druhů vojsk. Je však též třeba, aby se projevila široká odpovědná iniciativa velitelů divísi, pluků i velitelů malých jednotek. Rozhodnost a smělost v rozhodování velitelů pluků, praporů a předsunutých oddílů je často rozhodující.

Jednou z důležitých podmínek úspěchu násilného přechodu řeky z chodu je, že násilný přechod je třeba provést na široké frontě, najednou a s překvapením, s co největším počtem vojsk. Ještě do příchodu k vodní překážce musí vojska armádního sboru ničit hlavní uskupení nepřítele. Jestliže nepřítel provádí předem připravený ústup, je třeba přejít ihned v pronásledování, způsobit mu do příchodu k řece co největší ztráty, demoralisovat ho, narušit jeho plány na spořádaný příchod k řece, zabránit mu zaujmout organizovaně obranu za řekou a desorganisovat jeho velení.

Jednou z hlavních podmínek úspěšného pronásledování nepřítele a úspěšného provedení násilného přechodu vodní překážky z chodu je vysoký morální duch vojsk, snaha velitele i vojáka splnit daný úkol stůj co stůj. Poučným příkladem je násilný přechod Dněpru z chodu, provedený Sovětskou armádou v říjnu 1943. Sovětská vojska pronikla k Dněpru v patách ustupujícího nepřítele, při čemž se jejich přepravní prostředky zdržely a nedošly k řece včas, t. j. současně s prvními sledy Sovětské armády.

Vojáci i důstojníci jednohlasně prohlásili: „U Suvorova nebyly vůbec pontony, a přece se přepravil, a jak známo, ne právě špatně. Vyhrát čas je pro nás teď to nejdůležitější.“

A sovětská vojska se přes Dněpr přepravila. Sovětská armáda v tomto případě ukázala vysokou morálku a masové hrdinství. (Bitva o Dněpr. Zápis publikované přednášky F. M. Isajeva str. 10.)

Je-li v útočné operaci v hloubce nepřátelské obrany předvídán násilný přechod řeky, je třeba vždycky počítat s možnými překážkami, které mohou brzdit provedení násilného přechodu. Proto musí štáb armádního sboru závčas shromáždit údaje o vlastnostech řeky, o rázu terénu podél řeky, říčního koryta a j.

Vždycky je třeba počítat s ročním obdobím a povětrnostními podmínkami, s hydrotechnickými stavbami na řece, s přístupy k řece v úseku, kde bude proveden násilný přechod řeky.

Slepá ramena, vodní přítoky na vlastním břehu i na protilehlém břehu, zátoky dávají možnost skrytého sestavení soulodí a mostových dílů. Skryté přístupy k řece, možnost skrytého soustředění vojsk a přepravních prostředků v místech přeprav na vlastním břehu a rychlá přeprava vojsk spojená s překvapením jsou nejdůležitějšími prvky úspěšného násilného přechodu řeky z chodu.

Nejvhodnější dobou pro násilný přechod řeky z chodu je noc, protože nejlépe umožňuje provést přechod s překvapením.

Jako příklad násilného přechodu řeky z chodu s překvapením uvádím násilný přechod Dněpru, jihovýchodně od Kremenčugu na podzim roku 1943. Tento přechod řeky byl pro nepřítele tak velkým překvapením, že fašisté nebyli vůbec schopni a připraveni k obraně. Nepřítel byl totiž přesvědčen, že Sovětská armáda zahájí násilný přechod řeky až později.

Dostatečné množství dobrých cest jak frontálních, tak bokových ulehčuje organizaci přepravy a manévru přepravními prostředky a vojsky.

Úspěch násilného přechodu řeky z chodu závisí též na rázu břehů řeky a přilehlého terénu, na převýšení vlastního břehu nad břehem nepřítele a na tom, má-li nepřítel na svém břehu nedostatek přirozených skrytů.

Dále je úspěšné splnění násilného přechodu řeky z chodu závislé též na tom, zda-li jsou na břehu nepřítele výhodná obranná postavení, jejichž ovládnutím lze zabezpečit dobyté předmostí proti nepřátelskému protiútoku.

Ovládnutím a rozšířením předmostí a jeho zabezpečením zajišťuje armádní sbor další rozvíjení útočné operace armády do hloubky nepřátelské obrany.

2. Organizace, plánování a součinnost vojsk armádního sboru při násilném přechodu řeky z chodu

Již při plánování útočné operace musí velitel armády předvídat přechody vodních překážek a plán operace musí již zahrnovat základní řešení násilného přechodu vodních toků. Jakmile dostane velitel armádního sboru od velitele armády operační rozkaz, přijímá rozhodnutí pro útok a násilný přechod řeky z chodu, při čemž vydává nutné pokyny svému náčelníkovi štábu, velitelům a náčelníkům druhů vojsk a služeb pro organizaci, plánování a zabezpečení útočného boje a překonání řeky.

Všechny přípravné práce spojené s násilným přechodem široké vodní překážky z chodu provádějí se ještě před příchodem útočících vojsk k řece. Na příklad v září 1943 dostaly 38. a 40. armáda prvního ukrajinského frontu za úkol provést násilný přechod Dněpru z chodu již v době, kdy byly ještě od Dněpru vzdáleny 40 až 80 km.

To však neznamená, že by původní rozhodnutí velitele armádního sboru i plánování násilného přechodu zůstaly do příchodu útočících vojsk k řece beze změny. Podle toho, jak vojska armádního sboru přicházejí k řece a jak se mění bojová situace, velitel je povinen upřesňovat své původní rozhodnutí a štáb s náčelníky druhů vojsk a služeb podle toho upraví plán násilného přechodu řeky. Do příchodu k řece upřeshňují se úkoly pěším divisím; může být provedeno i částečné přeskupení sil a manévry přepravními prostředky. Je třeba, aby byly upřesněny otázky velení při násilném přechodu řeky, otázky součinnosti druhů vojsk a bojového zabezpečení.

Štáb armádního sboru, využívaje vlastních sil i prostředků a také prostředků velitelů a náčelníků druhů vojsk a služeb, je povinen soustředit všechny nutné zprávy o nepříteli, o rázu jeho obrany na řece, o rázu samé řeky i terénu přiléhajícího k řece, o přepravách na řece, o výpomocném materiálu, kterého možno použít při překonávání vodního toku a j.

Proto využije štáb armádního sboru všech druhů průzkumu, soustředí vojensko-geografické a hydrogeologické údaje o řece, která se má překonat, opatří podrobné mapy řek a k řece přilehlého terénu, a využije velitelských popisných map. Výslech zajatců, místního obyvatelstva i přeběhlíků, letecké snímky, vzdušný průzkum atd. jsou důležité prameny pro zhodnocení řeky.

Podle toho, jak se vojska armádního sboru přibližují k řece, všechny získané zprávy se prověřují a upřeshňují.

Na základě těchto zpráv má velitel armádního sboru možnost představit si všeobecný ráz řeky, najít nejvýhodnější místa pro přepravu, všeobecný ráz terénu na vlastním břehu a výhodná místa na břehu nepřítele, jejichž ovládnutím může armádní sbor zabezpečit udržení předmostí.

Vycházejí z operačního rozkazu nebo z výpisu z operačního rozkazu armády, případně z výpisu z grafikonu přepravy a z vlastního ocenění situace, vydá velitel armádního sboru svoje rozhodnutí.

Velitel sboru po svém rozhodnutí dává pokyny ženijnímu náčelníkovi sboru. V nich mu na příklad může nařídit:

- zesílení vyšších jednotek sboru ženijními silami a ženijním materiálem,
- v kterém úseku řeky se použije jen výpomocných přepravních prostředků,
- kterým jednotkám sboru musí přidělit přepravní prostředky z normovaného materiálu k zabezpečení násilného přechodu řeky z chodu,
- kde se mají přesunovat přepravní prostředky přidělené předsunutým oddílům,
- provedení ženijního průzkumu řeky v místech předvídané přepravy a průzkumu komunikací vedoucích k řece,
- v kterém úseku přepravy má být hlavní přepraviště a kde má být zřízen sborový most, z čeho a jaké únosnosti,
- kolik mostových souprav chce mít velitel sboru ve své záloze a po kterých komunikacích se mají pohybovat,
- kolik mostů a jaké únosnosti se má vybudovat v přepravních úsecích divisi,
- dokdy má předložit plán ženijního zabezpečení násilného přechodu řeky, při čemž mu určí čáru, z které má plánovat ženijní zabezpečení boje armádního sboru a násilného přechodu řeky z chodu.

Velitel armádního sboru, předvídaje násilný přechod široké vodní překážky z chodu, určí v souhlase se zámyslem boje nejvhodnější sestavu vojsk, která by vyloučila dodatečné jejich přeskupení těsně před násilným přechodem řeky. Každé přeskupování sil je spojeno se ztrátou času a to znamená zhoršení podmínek k provedení násilného přechodu z chodu. Velitel armádního sboru prvního sledu armády i velitelé divisi využívají úspěchu armádní rychlé skupiny (je-li zasazena do boje v pásmu armádního sboru), organizují pronásledování ustupujícího nepřítele. Úspěch rozvíjejí mechanisovaná divise a předsunuté oddíly divisi.

Předsunuté oddíly pěších divisi podle situace a svěřeného úkolu mohou být v síle zesíleného pěšího praporu až pěšího pluku a předsunutý oddíl mechanisované divise zpravidla v síle zesíleného mechanisovaného praporu až pluku.

Předsunutý oddíl mechanisované divise, vzhledem k úderné síle, bude rychleji překonávat nepřátelské odpory a tím i rychleji pronikat k řece než předsunuté oddíly pěších divisi. Proto násilný přechod z chodu bude provádět dříve než předsunuté oddíly pěších divisi, soustředí na sebe dříve pozornost nepřítele a tím jim zpravidla usnadní provedení násilného přechodu řeky z chodu.

Jakmile předvoje divisi provedly přechod na příslušná předmostí, ihned spolu s předsunutými oddíly zahájí boj o rozšíření dobytých předmostí, případně o jejich sjednocení.

Předsunuté oddíly mechanisované divise, pěších divisi a i předvoje divisi budou postupovat k řece podle situace buď v rozčleněných tvarech, nebo v pochodových proudech.

Hlavní síly MD budou zpravidla při přibližování k řece v pochodových proudech a jen částí sil provedou likvidaci odporů nepřítele, které nebylo možno zdolat předvoji.

Hlavní síly pěších divisi útočí, pronásledují a ničí nepřítele během postupu k řece, využívají úspěchu mechanisované divise.

Předsunuté oddíly se zesilují tanky, dělostřelectvem, protitankovým a

protiletadlovým dělostřelectvem, ženíjnými jednotkami s normovanými přepravními prostředky a jednotkami protichemické ochrany.

Předsunuté oddíly musí předejít nepříteli před řekou, ovládnout přechody na řece a udržet je do příchodu hlavních sil. Musí být proto dostatečně silné a pohyblivé. Je třeba, aby byly úplně motorisované.

K zajištění úspěchu násilného přechodu řeky z chodu předsunutými oddíly a podpoře jejich boje na předmostí určují velitel sboru a velitelé divisi část svého dělostřelectva. Toto dělostřelectvo se pohybuje v čele proudů hlavních sil sboru, jsouc připraveno k rozvinutí a podpoře boje předsunutých oddílů.

Předsunuté oddíly budou mít úspěch, bude-li jejich činnost rychlá, odvážná, rozhodná a energická.

Při plnění nařízeného úkolu se předsunuté oddíly nesmějí pouštět do vleklého boje s nepřítelem a proto obcházejí silná ohniska odporu nepřítel, při čemž částí svých sil blokuji tato ohniska odporu do příchodu předvojí hlavních sil.

Cestou k řece ničí předsunuté oddíly jenom malé nepřátelské odpory, které jim zabraňují v rychlém postupu, směle pronikají co nejhluběji do týlu ustupujících vojsk nepřítel, včas se zmocňují nepoškozených mostů, přívozů na řece, brodů a jiných přeprav a nedopustí, aby je nepřítel zničil nebo použil pro přepravu svých vojsk.

Předsunuté oddíly musí dostat tolik normovaných přepravních prostředků, aby své síly i prostředky přepravily přes řeku za jednu až dvě hodiny. Tyto přepravní prostředky se pohybují v čele druhého sledu předsunutého oddílu.

Předsunuté oddíly bojují před předvojí svých divisi, avšak jen tak daleko, aby je tyto předvoje mohly v nutném případě podporovat.

Zahájení násilného přechodu řeky z chodu předsunutých oddílů zabezpečuje dělostřelectvo přímou nebo nepřímou palbou.

Předsunuté oddíly provádějí násilný přechod řeky z chodu zpravidla na lodkách a soulodích z normovaného materiálu a na obojživelných autech. Tanky, po úpravě k brodění, budou zpravidla využívat brodů, aby se zvýšila hustota přepravených tanků. Je-li nedostatek normovaných přepravních prostředků, použijí se výpomocné přepravní prostředky.

Až do sestavení plovoucích mostů přepravují se hlavní síly divisi prvního sledu na plavidlech a přívozech svých předsunutých oddílů.

Aby se přeprava co nejvíce urychlila, je třeba ihned po zničení palebných prostředků nepřítel přímo postřelujících hladinu řeky a přepraviště přejít k stavbě plovoucích mostů a tím uspišit přepravu dělostřelectva větších ráží a tanků. K sestavení soulodí a přístavních můstků se přistupuje ihned, jakmile se přepravily první sledy předsunutých oddílů a bezprostředně ovládl protilehlý nepřátelský břeh.

Je třeba, aby každé přívozové přepraviště mělo svou zálohu v hodnotě alespoň jednoho přívozu. Podobně každá mostová přeprava má být pokud možno zdvojená.

Vlastní stíhací letectvo (frontu, armády) musí ochránit přepravu před úderem nepřátelského letectva a bombardovací nebo bitevní letectvo nesmí připustit, aby se zálohy nepřítel dostaly k přepravním úsekům, musí ničit nepřátelské dělostřelectvo a minomety, zabraňující nebo ohrožující přechod řeky.

Plánování přepravy

Hlavním organisátorem a plánujícím orgánem při násilném přechodu řeky je divise nebo armádní sbor.

Při násilném přechodu řeky z chodu se „Plánová tabulka přepravy“ nesestavuje. Přechod je organisován dílčími bojovými rozkazy a jednotlivými bojovými nařízeními.

Avšak při plánování operace (boje) v zájmu organisovaného přechodu řeky z chodu bude vždy operační oddělení se ženijním náčelníkem (armády, sboru i divise) zpracovávat „Grafikon přepravy“.

Grafikon přepravy má v tomto případě význam pracovního (plánovacího) dokumentu, který se při postupu k řece upřesňuje a doplňuje a dává vševojskovému veliteli obraz narůstání sil a materiálu na předmostí.

I když je velení vojskům decentralisováno, plánování násilného přechodu z chodu štáby vyšších jednotek musí provádět. Bez základního rozplánování přechodu, t. j. bez zpracování „Grafikonu přepravy“ příslušné vyšší jednotky nelze plánovat další předpoklady zabezpečení (na př. dělostřeleckou podporu vojsk, materiálně technické zabezpečení, zdravotnické přísuny a odsuny a j.), jelikož bez plánu nemůže vyšší velitel přijmout reálné řešení. Pluky grafikony nesestavují, ženijní náčelníci pluků řídí zabezpečení přepravy vojsk přímo.

Grafikon přepravy obsahuje tyto předpokládané a plánované údaje:

- divisní přepravní úseky a přepraviště sboru;
- přepravní prostředky určené pro každý divisní přepravní úsek a přepraviště sboru;
- ženijní jednotky přidělené k zabezpečení přepravy v přepravních úsecích a v přepravištích;
- dobu potřebnou k zřízení jednotlivých přepravišť, dobu provozu na plánovaných přepravištích;
- pořadí a dobu přepravy jednotlivých sledů vojsk. Plánování tohoto druhu je hrubým kalkulačním předpokladem, přesné je pouze co do počtů prostředků. Skutečný průběh přepravy se vždy vytváří podle úspěchů předsunutých oddílů pronikajících na jednotlivých směrech pronásledování.

Grafikon přepravy armádního sboru je součástí plánu ženijního zabezpečení útoku a násilného přechodu řeky armádním sborem z chodu.

Štáb armádního sboru závčas plánuje zesílení divisí prvního sledu sboru přepravními prostředky a ženijními silami.

Úspěch násilného přechodu řeky z chodu závisí také na tom, jak rychle štáb armádního sboru dovede plánovat násilný přechod a dodat bojové rozkazy velitele sboru podřízeným. Zvlášť důležité je rychlé naplánování organizace přepravy, manévru přepravními prostředky při postupu k řece i během přepravy, pořadí používání přepravy, opatření k bojovému zabezpečení přepravy předsunutých oddílů a hlavních sil armádního sboru, jakož i zabezpečení velení na přepravištích.

Součinnost mezi vyššími jednotkami a druhy vojsk v útočném boji armádního sboru, spojeném s násilným přechodem široké vodní překážky, má rozhodující význam. Na tom závisí i úspěšné rozvíjení útoku z dobytého předmostí do hloubky obrany nepřítele.

Součinnost se organisuje na základě rozhodnutí velitele armádního sboru pro násilný přechod řeky z chodu. Do zahájení násilného přechodu široké řeky z chodu organisuje velitel armádního sboru s náčelníkem štábu, veliteli

divisí, veliteli (náčelníky) druhů vojsk součinnost na mapách, a je-li dost času, na plastických stolech.

Při organizaci součinnosti velitel armádního sboru probírá nejprve otázky součinnosti mezi předsunutými oddíly mechanisované divise a pěších divisí s jejich předvoji a hlavními silami a dále vzájemnou součinnost mezi nimi, při čemž usměrňuje jejich bojovou činnost podle cíle, místa i času.

S veliteli předsunutých oddílů i s veliteli druhů vojsk upřesňuje osy postupu předsunutých oddílů, jejich předpokládané přepravní úseky a v nich nepřátelské přechody přes řeku (mosty, přívozy a j. hydrotechnické objekty), které mají zajistit, dále které objekty a čáry na protilehlém břehu řeky mají ovládnout a udržet do příchodu hlavních sil, a konečně určí předsunutým oddílům dobu splnění daného úkolu. Organizuje bojové zabezpečení postupu předsunutých oddílů. Předvídá podporu předsunutých oddílů při násilném přechodu řeky z chodu a při udržení ovládnutého předmostí. Určuje signály součinnosti.

Velitel armádního sboru zvláště pečlivě organizuje součinnost předsunutých oddílů s dělostřelectvem a případně s letectvem, pokud podporuje armádní sbor.

Jak pěší divise, tak i mechanisovaná divise, která v operační hloubce po zasazení do boje bude v čele armádního sboru, musí být v neustálém spojení se svými předsunutými oddíly a být připraveny podporovat jejich boj do příchodu k řece, dále při násilném přechodu řeky z chodu a při boji za ovládnutí a udržení předmostí.

Velitel armádního sboru určuje podřízeným divisím pořadí a dobu přepravy. Pro druhý sled, po případě pro zálohu sboru, určuje vyčkávací prostor na vlastním břehu, kde se bude přepravovat, a místo soustředění na ovládnutém předmostí.

Velitel armádního sboru může dát ženijnímu náčelníkovi sboru kromě pokynů naznačených již na začátku 2. části tohoto článku ještě pokyny pro odstranění překážek na cestách postupu k řece, pro odminování břehů v úsecích přeprav, informativně stanoví dobu trvání plavidlové přepravy, přepravy na soulodích a mostech. Dále určuje, jakým způsobem bude chráněna přeprava vojsk před nepřátelskými plovoucími minami a určuje možnost manévru přepravními prostředky během násilného přechodu, stanoví zabezpečení ovládnutého předmostí a způsob odrazení protiútoků nepřátelských tanků ženijními prostředky.

Velitelé divisí jsou povinni pomáhat palbou ženijním jednotkám při plnění stanovených úkolů.

Velitel armádního sboru organizuje součinnost mezi divisemi a divisním a sborovým dělostřelectvem, které je povinno umlčet a zničit palebné prostředky nepřítele palíci do míst přepravních úseků divisí, je povinno zničit pozorovatelny nepřítele, zejména dělostřelecké, řídící palbu na řeku, je povinno zajistit přehradními palbami křídla a styky, zarámovat dobyté předmostí a zničit čerstvé zálohy nepřítele, které se přibližují k místu přepravy.

Pro úspěšné odrazení protiútoků nepřátelských tanků musí být včas přepraveno na dobyté předmostí protitankové dělostřelectvo.

Zvláště pečlivě organizuje velitel armádního sboru součinnost mezi protiletadlovým dělostřelectvem a letectvem (pokud podporuje armádní sbor). Určuje, jaká část protiletadlového dělostřelectva se přepraví na protilehlý břeh, a upřesní signály součinnosti s letectvem.

Při organizaci součinnosti vševojskových jednotek s tanky věnuje velitel armádního sboru velkou pozornost otázce včasné přepravy tanků a samo-

hybného dělostřelectva na dobyté předmostí, protože tanky na ovládnutém předmostí rozhodují o úspěchu boje za rozšíření a udržení předmostí. Určuje, kolik tankových jednotek bude z vlastního břehu přímou palbou podporovat násilný přechod řeky z chodu i boj na předmostí.

Své tankové záloze (bude-li zřízena) určí velitel armádního sboru vyčkávací prostor před přepravou, její přepraviště i prostor shromáždění na dobytém předmostí. Určuje signály, pořadí přepravy a způsob spojení.

Při organizaci součinnosti s letectvem podporujícím armádní sbor upřesňuje velitel sboru úkoly letectvu při boji s ustupujícím nepřítelem, upřesňuje úkoly letectvu při podpoře vojsk za přechodu řeky a při boji na předmostí, určuje způsob označení předního okraje na dobytém předmostí.

Při použití maskujících nebo oslepujících dýmových clon upřesňuje velitel sboru úseky nebo prostory určené k zadýmování letectvem nebo dělostřelectvem.

Při organizaci součinnosti se sousedy informuje velitel armádního sboru sousední armádní sbory o činnosti sboru, předsunutých oddílů, slaďuje bojovou činnost sboru a předsunutých oddílů se sousedy a informuje podřízené velitele divísi o činnosti sousedů a jejich předsunutých oddílů.

Při organizaci součinnosti se sousedy upřesní také velitel sboru možnost vzájemného využití přepravišť vlastních nebo souseda, bude-li přeprava (zejména druhého sledu sboru) u toho nebo onoho sboru váznout.

Upřesňuje vzájemnou pomoc silami i palbou při ničení ohnisek odporu nepřítele během pronásledování a za násilného přechodu řeky. Určuje způsob spojení mezi divisemi prvního sledu a sousedy.

3. Bojové zabezpečení násilného přechodu řeky z chodu

Úspěch násilného přechodu široké vodní překážky z chodu závisí na tom, do jakého stupně a jak pečlivě je organizováno bojové zajištění. Dobře musí být zajištěna bojová činnost předsunutých oddílů jak za jejich pronikání k řece, tak i při ovládnutí předmostí, jeho rozšíření a udržení. Dobře musí být zajištěna přeprava vlastních hlavních sil.

V době přípravy násilného přechodu řeky z chodu musí štáb sboru organisovat průzkum na široké frontě s cílem získat co nejúplnější zprávy o nepříteli a jeho sestavě, o rázu řeky (hloubce, šířce a rychlosti proudu), o terénu podél řeky, o druhu břehů, o rázu obrany nepřítele na řece, o zálohách nepřítele, které mohou přijít do prostoru přepravy, o systému palby nepřítele a o možnostech používání výpomocných přepravních prostředků.

Zvlášť pečlivě musí být organizována protiletadlová obrana. Malorážní protiletadlové dělostřelectvo se přesunuje s pochodovými proudy a je v pohotovosti okamžitě zahájit palbu na nepřátelské letectvo.

Středorážní protiletadlové dělostřelectvo se přemísťuje skoky, jsouc v pohotovosti chránit hlavní síly sboru před úderem nepřátelského letectva.

Při násilném přechodu řeky z chodu je stěžejním úkolem protiletadlové obrany chránit stavbu mostů a přepravu vojsk po mostech a soulodích.

Okamžitě po příchodu předsunutých oddílů k řece zaujímají protiletadlové dělostřelectvo a protiletadlové kulomety palebná postavení jsouc v pohotovosti k ochraně jednotek předsunutých oddílů při násilném přechodu řeky.

Během rozšiřování dobytého předmostí se část protiletadlových prostředků přemísťuje po sledech na druhý břeh, kde jich může být použito i v bojích proti nepřátelským tankům provádějícím protiútok, které bezprostředně ohrožují jejich palebná postavení.

Pěší a mechanisované jednotky použijí svých organických protiletadlových kulometů, paleb pěchotních zbraní a odstřelovačů proti nízko létajícím letounům nepřítele.

Po přepravě předsunutých oddílů na dobyté předmostí chrání jádro sestavy protiletadlového dělostřelectva sestavu hlavních sil.

Je výhodné volit palebná postavení protiletadlového dělostřelectva tak, aby bylo mimo úsek zadýmování, použijeme-li dýmu k zastírání přepravy.

Organisace protitankové obrany má zabezpečit vojska před protiútoky tanků nepřítele jak při přibližování k řece, tak i při boji za dobytí, rozšíření a udržení předmostí.

Protitankovou obranu organisují velitelé všech stupňů. Za přibližování k řece je třeba mít většinu protitankových prostředků v čele pochodových proudů, jak u předsunutých prostředků, tak i u předvojų hlavních sil divisi a sboru.

K ochraně ovládnutých a nezničených mostů před útoky nepřátelských tanků se zvláště vyčleňují jednotky tanků a protiletadlového dělostřelectva, které zaujímají kruhovou obranu na obou koncích mostu.

Dobyta předmostí musí být účinně zabezpečena protitankovými prostředky. Z toho důvodu se kromě tanků a samohybných děl přepravuje ihned za předsunutými oddíly i protitankové dělostřelectvo, protitankové ruční zbraně, ženijní jednotky s protitankovými a protipěchotními minami s úkolem zajistit vojska na předmostí a na styčích mezi jednotkami.

Sborová protitanková záloha a pohyblivé oddíly zatarasovací sboru a divisi se přemísťují na hlavních směrech s úkolem odrazit protiútoky nepřátelských tanků při postupu k řece a při boji na předmostí.

Část protitankového a kanonového dělostřelectva je třeba rozmístit v palebných postaveních na samém břehu řeky, aby mohly přímou palbou ničit nepřátelské tanky útočící do boků vojsk během přepravy, nebo při boji na předmostí.

Do chemického zabezpečení násilného přechodu řeky z chodu patří: zadýmování přepravišť, zabezpečení dobytého předmostí stabilními plamenomety, organisace protichemické ochrany při násilném přechodu a zřizování dýmových clon k zastření klamných opatření, příchodů k řece a shromaždišť vojsk.

Dýmové clony zastírají nejenom přepraviště, ale zabezpečují i činnost vojsk na předmostí, oslepují pozorovatelný a palebná ohniska nepřítele, chrání mosty, prostory vyložení a p. před útoky nepřátelského letectva.

Dýmové clony k zastírání přepravišť se zřizují na široké frontě.

Úkolem dělostřeleckého zabezpečení násilného přechodu řeky z chodu je umlčet živou sílu a palebné prostředky nepřítele, které zabráňují postupu předsunutých oddílů k řece a při jejich násilném přechodu řeky z chodu, dále umlčet nepřátelské dělostřelectvo a minomety, které střílejí na přepraviště, zničit živou sílu a palebné prostředky nepřítele, které zabráňují rozšíření a sjednocení dobytých předmostí a rozvinutí úspěchu útoku do stran a do hloubky. Dalším úkolem dělostřelectva je palbou odrazit protiútoky nepřítele a zničit nepřátelské jednotky postupující do prostoru přeprav nebo dobytého předmostí.

Aby podpora dělostřelectva byla co nejučinnější, zařazuje se dělostřelectvo při postupu k řece blíže čela pochodových proudů a v době přepravy vojsk přes řeku se rozmísťuje co nejbližší k řece, aby mohlo co nejdéle podporovat boj o rozšíření předmostí aniž měnilo palebná postavení.

Při násilném přechodu řeky Děsny r. 1943 utrpěla 60. sovětská pěší

divise neúspěch proto, že na začátku násilného přechodu byl nedostatek dělostřelectva.

Letectvo podporující armádní sbor musí být v těsné součinnosti s vojsky, zejména s předsunutými oddíly, aby mohlo závčas poskytnout účinnou pomoc během postupu předsunutých oddílů při ničení ustupujících vojsk nepřítele a při ničení nepřítele, který se pokouší protiútoky zdržet rychlý postup útočících vojsk do hloubky obrany.

Nejintenzivnější činnost letectva se plánuje na dobu násilného přechodu řeky z chodu předsunutými oddíly a v době přepravy hlavních sil sboru a divisí.

Bombardovací nebo bitevní letectvo vede útoky proti nepřátelským zálohám přicházejícím k místu přepravy.

Na příklad v červnu 1944, při postupu vojsk 69. sovětského armádního sboru (49. A) k řece Berezíně, způsobilo sovětské letectvo tak velkou porážku nepříteli, že vojska 69. armádního sboru mohla úspěšně provést násilný přechod řeky z chodu.

Probíhá-li násilný přechod řeky z chodu za dne, musí stíhací letectvo neustále chránit vojska v době jejich postupu k řece i v době násilného přechodu.

Ochrana prostoru přeprav letectvem se uskutečňuje nepřetržitým hlídáním stíhači ve vzduchu. Mimo to může letectvo dostat za úkol vytvořit dýmové clony k zastření přeprav.

Největší odpovědnost za zabezpečení úspěchu násilného přechodu řeky má ženijní vojsko. Ženijní vojsko je povinno provádět ženijní průzkum řeky a rázu obrany nepřítele na řece, provádí práce spojené s odstraněním zátarasů, s odminováním přístupů k řece, výchozích prostorů násilného přechodu, palebných postavení dělostřelectva, zřizuje a udržuje přepraviště, shromažďuje místní přepravní prostředky a zhotovuje přepravní prostředky z výpomocného materiálu.

Jestliže se předvídá postupný násilný přechod několika řek, dopravují se přepravní prostředky obvykle přímo za útočícími vojsky.

Sovětská armáda ve Veliké vlastenecké válce při násilném přechodu řek Dněsny, Sože, Dněpru, Prutu a druhých řek používala též místních přepravních prostředků. Nahrazovala takto v některých případech nedostatek normovaných přepravních prostředků nebo zřizovala doplňkové zálohy přepravních prostředků.

Pohyblivých oddílů zatarašovacích v součinnosti s dělostřeleckými protitankovými zálohami se na předmostí použije k odrazení protiútoků tanků nepřítele a k zabezpečení dobytého předmostí.

Ženijní vojsko se účastní dobývání, rozšíření a zabezpečení ovládnutého předmostí tak, že použije skupin odtarasovacích a zatarašovacích. Velký význam má záloha přepravních prostředků k provedení manévru nebo doplnění ztrát.

Podle zkušeností z Veliké vlastenecké války je nutné, aby armádní sbor měl pro násilný přechod z chodu v záloze alespoň 20% normovaných a asi 50% místních dopravních prostředků.

Kromě manévru přepravními prostředky z hloubky může se použít i manévru přepravních prostředků podél fronty, t. j. přemístění přepravních prostředků z úseků, kde se násilný přechod nezdařil, do úseků, kde při násilném přechodu bylo dosaženo úspěchu.

4. Vedení boje za dobytí, rozšíření a udržení předmostí a velení vojskům v boji

Vojska armádního sboru, která úspěšně rozvíjela útok a pronásledovala nepřítele, provedou ihned po proniknutí k řece násilný přechod z chodu v patách ustupujícího nepřítele, při čemž mu nedovolí zachytit se a zaujmout organisovanou obranu na druhém břehu řeky.

Násilný přechod se zabezpečuje palbou dělostřelectva, které mohutnými palebnými přepady ničí nepřítele na protilehlém břehu. V některých případech, nebyl-li příchod k řece zpozorován nepřítelem bránícím řeku, a aby bylo dosaženo plného překvapení, může být násilný přechod řeky z chodu zahájen bez dělostřeleckého přepadu. Předsumuté oddíly mechanisované divise a pěších divisi ve vzájemné součinnosti nebo samostatně podle toho, jak přicházejí k řece, ihned a s překvapením provedou násilný přechod z chodu na normovaných výsadekových přepravních prostředcích (lodkách, gumových člunech, obojživelných autech) nebo na místních přepravních prostředcích. Předsumuté oddíly se směle vlamují do obrany nepřítele, ovládnou užší předmostí do hloubky 400 až 800 m od břehu a zničí palebná ohniska postřelující vodní hladinu v úseku přepraviště. Dělostřelectvo a tanky, které zůstaly na vlastním břehu, většinou zaujímají palebná postavení bezprostředně na břehu, aby podporovaly násilný přechod přímou palbou. Jsou-li na řece permanentní neporušené mosty, nebo jiné přepravy ovládané nepřítelem, zmocní se jich předsumuté oddíly překvapujícím rozhodným útokem a zničením osádky nepřítele bránící přepravu. Na nepřátelském břehu se odvážně rozvinou v bojovou sestavu a rychlým útokem ovládnou čáru určenou nadřazeným velitelem.

Jestliže nepřítel zaminoval prostory přepravišť, začne je ženijní vojsko přidělené předsumutým oddílům ihned odminovávat.

Část sil ponechají předsumuté oddíly k ochraně dobytých mostů a přeprav a hlavními silami dobývají předmostí.

Již během dobývání užšího předmostí a ničení palebných prostředků nepřítele bezprostředně na břehu řeky zřizují se přívozové přepravy a přikročuje se ihned k přepravě dělostřelectva, tanků a samohybných děl přidělených předsumutým oddílům.

Aby se doba přepravy předsumutých oddílů při násilném přechodu širokých vodních překrad zkrátila na nejmenší míru, je účelné přidělit předsumutým oddílům dostatečné množství motovesel pro pohon člunů nebo loděk a pro vleč soulodí sestavených z pontonů, obojživelná auta.

Ženijní jednotky, které se přepravily s prvním sledem PO na břeh nepřítele, začnou ihned provádět odtarasovací práce a upravovat břeh.

Předsumuté oddíly, které se přepravily na břeh nepřítele, rozšiřují dobyté předmostí do určené čáry, ihned je zabezpečují, zvláště na bocích, a udržují je do příchodu předvoji nebo hlavními silami divisi (sboru). Na přepravištích předsumutých oddílů přepravují se další sledy divisi (sboru) tak, jak přicházejí k řece.

Někdy může být předsumutý oddíl zadržen bojem s nepřítelem, který brání vysunutí postavení před řekou, aby si zabezpečil přechody. V takovém případě nesplní předsumutý oddíl včas svůj úkol, a proto musí být ihned podporován předvoji nebo hlavními silami divisi (sboru), aby byl zlomen tento odpor nepřítele a aby mohl být v jeho patách proveden násilný přechod řeky z chodu.

Předsumutý oddíl se nemá pouštět do boje s nepřítelem bránícím přepravy na vysunutém obranném postavení, ale má provést, pokud je to

možné, takový manévř, kterým obejde toto vysunuté obranné postavení nepřítele a provede iniciativně násilný přechod řeky na jiném místě, přičemž to hlásí svému nadřízenému veliteli.

Protiletadlové dělostřelectvo přidělené předsunutým oddílům chrání jejich přepravu před útoky nepřátelského letectva.

Předmostí ovládnutá předsunutými oddíly musí být spojena v jeden celek a pevně zabezpečena, zvláště protitankovými prostředky. Všechny pokusy vytlačit předsunuté oddíly z předmostí musí být zamezeny organizovanou palbou pěchoty, dělostřelectva, tanků, letectvem a zatarasovacími prostředky.

Ve Veliké vlastenecké válce bylo mnoho příkladů úspěšné činnosti předsunutých oddílů. Na příklad 25. září 1943 jedna divise pronásledující nepřítele pronikla k Dněpru v prostoru Paňkovski. Velitel divise organizoval předsunutý oddíl v síle zesíleného praporu, který během noci provedl násilný přechod širokého Dněpru z chodu s překvapením na místních přepravních prostředcích a zhotovených vorech, ovládl předmostí v osadě Auly a udržel je proti deseti až jedenácti německým pěším rotám až do konce 26. září, kdy další přepravované sledy divise přinutily nepřítele k ústupu („Pěchota ve vševojskovém boji“, Sborník statí, 12. vydání, str. 68 až 73).

Na předmostí dobytá předsunutými oddíly a podle situace i na další předmostí získaná divisemi přepravují se hlavní síly divisi na člunech, soulodích nebo po ovládnutých neporušených mostech s úkolem rozšířit a sjednotit jednotlivá předmostí jak co do šířky, tak i hloubky, v rozmezí kapacity nutné pro rozmístění bojové sestavy armádního sboru k dalšímu rozvíjení úspěchu.

V době přepravy hlavních sil armádního sboru vede dělostřelectvo boj s dělostřelectvem a minomety nepřítele a přehradnou palbou zarámuje čaru dobytého předmostí.

Boj sboru o předmostí podporuje také bitevní letectvo podle možností daných počtem přidělených podpůrných letounů. Proti útokům ze vzduchu chrání přepravu stíhací letectvo a protiletadlové dělostřelectvo.

Mimo to dělostřelectvo a letectvo oslepuje dýmovými prostředky pozorovatelný nepřítele a místa jeho palebných prostředků, aby nepřítel nemohl vést přesnou palbu na přepraviště a na přepravující se vojska. Většina doprovodného dělostřelectva i minometů po násilném přechodu řeky z chodu a po přepravě prvních sledů postupuje v bojových sestavách vojsk, aby podporovala útok tanků a pěchoty při rozšiřování a sjednocování předmostí.

Část dělostřelectva, tanků a samohybných děl vede do zahájení přepravy přímo s břehu přímou palbu na palebná ohniska nepřítele, která zabráňují přepravě. Zvláštní pozornost věnuje při tom umlčení palebných ohnisek nepřítele, která vedou palbu do boků přepravujících se vojsk.

Tanky a samohybná děla podporují po přepravě na dobytém předmostí útok vojsk. Při přechodu k obraně s cílem zabezpečit předmostí používá se tanků a samohybných děl buď jako zálohy velitelů divisi nebo jako kočujících děl anebo palebných ohnisek.

Bombardovací nebo bitevní letectvo (podporuje-li armádní sbor) útočí na ohniska odporu nepřítele, která nedovolují rozvíjení útoku, umlčuje a ničí dělostřelectvo a minomety nepřítele, ničí jeho zálohy, které přicházejí k prostoru násilného přechodu, ničí v součinnosti s dělostřelectvem objekty nepřátelského velení a spojení.

Hlavní síly armádního sboru jsou zasazeny do boje ihned po jejich přepravě. Při tom je třeba vždycky se snažit o to, aby zasazení do boje

bylo organisováno a dobře zabezpečeno dělostřeleckou a leteckou podporou. V každém případě je třeba se vystříhat zasazování jednotek do boje po částech.

Po dosažení mechanisovanou divísi bližšího úkolu na dobytém předmostí a po jeho sjednocení s předmostními pěšími divísi velitelé učiní ihned veškerá opatření k zabezpečení předmostí jednak palbou, jednak výbušnými zátarasy, po případě stabilními plamenomety. K odražení možných protiútoků tanků nepřítele přepravují se na předmostí protitankové zálohy a pohyblivé oddíly zatarasovací divísi i sboru ihned za prvním sledem a jsou v pohotovosti k rozvinutí na ohroženém směru.

Sborová protiletadlová dělostřelecká skupina chrání části sil přepravy a týly sboru a většinou sil chrání na předmostí hlavní síly sboru proti útokům nepřátelského letectva.

Po přepravě svých hlavních sil na protilehlý břeh rozvíjí armádní sbor bojovou činnost jako v obvyklých podmínkách útoku s cílem rozšířit předmostí.

Při násilném přechodu z chodu široké vodní překážky má velký význam zabezpečení nepřetržitosti velení přepraveným vojskům do brým a stále fungujícím spojením s nimi.

Nejodpovědnějším úkolem velení vojskům za pronásledování je zabezpečit včasný příchod ženijních jednotek s přepravními prostředky k řece. Jestliže to velení nezabezpečí, nebude využito výhodné bojové situace pro násilný přechod řeky z chodu a bude ohroženo splnění daného úkolu.

Aby bylo zabezpečeno provedení rychlého manévru druhými sledy podél fronty během boje, je třeba dobře organisovaného spojení. Během násilného přechodu musí být velení co nejbližší přiblíženo k vojskům a jako pojítka musí být pužito hlavně radia a pohyblivých pojítek a velitelé mají být v častém osobním styku.

Štáb sboru organisuje velení tak, aby velitel armádního sboru s operační skupinou mohl z velitelské pozorovatelné velet vojskům při přepravě přes řeku a při boji prvních sledů na předmostí na směru hlavního úderu. Velitelská pozorovatelná velitele sboru bývá vzdálena od řeky 1 až 2 km.

Z velitelských stanovišť, která se nepřepravila, buduje se linkové spojení za jednotkami bojujícími na dobytém předmostí. Organisuje se také zvláštní linkové spojení pro potřebu velení ženijních náčelníků při přepravě, pro jejich spojení se zálohou přepravních prostředků a s taktickými veliteli.

Hodně se používá směrových, signálních a pohyblivých pojítek.

5. Závěr

Útočný boj sboru s násilným přechodem široké vodní překážky z chodu je obtížný a vyžaduje velkého mistrovství, vysokého morálního ducha, směrlosti, iniciativy, rozhodnosti vojsk i velitelů — organisátorů boje.

Ve všech případech je třeba se snažit provést násilný přechod řeky z chodu, protože převaha tohoto způsobu přechodu nad násilným přechodem s plánovitou přípravou je v tom, že vojskům, rozvíjejícím útok v hloubce obrany nepřítele, se dává možnost dobýt předmostí na protilehlém břehu, nebo zabrat přepravy a zabezpečit je dříve, než je nepřítel schopen organisovat obranu na protějším břehu a shromáždit zálohy pro organisaci obrany na řece nebo provedení protiútoků nebo protiúderu.

Armádní sbor, zasazený jako druhý sled armády do útoku v operační hloubce obrany nepřítele k rozvíjení úspěchu, k překročení široké vodní

překážky z chodu a zvýšení tempa operace, bude zpravidla zasazovat svou mechanisovanou divisi do prvního sledu.

Úspěch boje a tím i operace v celku bude záviset na úspěchu MD, jejím morálním duchu, jejím energickém, rychlém postupu v hloubce obrany nepřítele, včasném dosažení překročení řeky z chodu, ovládnutí předmostí na protilehlém břehu, na těsné součinnosti s pěšími divisemi, sousedy sboru a všemi druhy vojsk a na jejím materiálním zabezpečení.

Veliký význam pro dosažení úspěchu při násilném přechodu z chodu má průzkum, který musí včas zjistit rozložení sil nepřítele, ráz jeho obrany na řece, zejména slabá místa v obraně.

Zabezpečení vojsk přepravními prostředky jak normovanými, tak i výpomocnými a jejich včasný přísun k řece má rozhodující vliv na výsledek násilného přechodu řeky z chodu.

Skryté soustředění vojsk k vyhlédnutým přepravištím, nenápadná příprava a nenápadné přísuny přepravních prostředků k řece, rychlé provedení přepravy, překvapení, pečlivá organisace, mistrný manévr přepravními prostředky, rychlost a rozhodnost při dobývání předmostí, účinné umlčení palebných prostředků nepřítele, zabraňujících přepravě vojsk, a účinná ochrana před útoky nepřítele ze vzduchu v době přepravy a za boje na předmostí jsou podmínkou dosažení žádoucího úspěchu při násilném přechodu řeky z chodu, dobytí předmostí, jeho rozšíření a udržení.

Prameny :

1. Polní řád Sovětské armády z r. 1943 (2. vydání).
2. Generál-major Ikonnikov I. A., „Útok sboru s překonáním řeky“, příručka z roku 1952.
3. Plukovník Alexej A. P., „Ženíjní zabezpečení násilného přechodu řeky v útočném boji armádního sboru“, příručka z roku 1950.
4. Docent generál-poručík Kirpičnikov A. V., docent generál-major Isajev F. M., plukovník Staričkov N. S., „Útočná operace armády“, příručka z roku 1944.
5. Generální štáb ozbrojených sil SSSR, „Násilné přechody řek“, rukověť pro důstojnický sbor z roku 1946.
6. Plukovník Staričkov, „Násilný přechod v útočné operaci armády“, konspekt přednášky z roku 1948.

ÚTOK ARMÁDNÍHO SBORU NA NEPŘÍTELE, KTERÝ SPĚŠNĚ PŘEŠEL DO OBRANY

Podplukovník Michal Spišiak

Armádní sbor může útočit na nepřítele, který spěšně přešel do obrany jak v taktické hloubce, při útoku na pásmo sborových záloh (ne však vždy), tak i v operační hloubce, při útoku na obranné čáry za pásmem sborových záloh (nejčastější případ).

Cílem této práce je poukázat na zvláštnosti útoku armádního sboru na spěšně zaujatou obranu.

Charakteristické rysy spěšně zaujaté obrany

Spěšně zaujatá obrana nebývá plně hotova, a proto má malou odolnost na rozdíl od předem připravené obrany v polních podmínkách. Vyznačuje se

- slabě rozvinutým systémem ženijních zátarasů,
- nedostatečně rozvinutým a organisovaným systémem protitankových a protipěchotních paleb,
- nedostatečně organisovanou součinností uvnitř nepřátelských bojových sestav,
- slabou znalostí terénu,
- malou hloubkou obrany a soustředěním sil do první linie opěrných bodů a uzlů obrany,
- nepevně centralisovaným velením,
- obrana není často souvislá,
- morálka vojsk a jejich bojeschopnost může být často nižší.

Když je obrana zaujata na nepřipravené čáře, přistupuje ještě nevýhoda značné zranitelnosti celé bojové soustavy.

Takto organisovaná obrana nemá ani dostatečnou hloubku, ani potřebnou hustotu. Nepřátelský odpor není stejně silný po celé frontě, protože nepřítel soustředil své síly jen na hlavní směry a na méně důležitých směrech se brání jen slabými silami. Potřebné hustoty může dosáhnout jen tehdy, když se vzdá protiútoků svými zálohami a rozhodne se zaujmout jimi obranné pásmo sborových záloh, nebo když se vzdá provedení protiúderu operačními zálohami a zaujme jimi obranu na některém mezilehlém obranném pásmu v hloubce (nejčastěji pěšími divisemi).

Hloubka obrany nebude převyšovat 1,5 až 3 km, t. j. hloubku praporních rajonů nebo plukovních úseků obrany.

Charakteristické rysy útoku na nepřítele, který spěšně přešel do obrany

Ze zvláštností spěšně zaujaté obrany vyplývají i charakteristické rysy útoku, které možno shrnout do těchto bodů:

- krátké přípravné období útoku na spěšně zaujatou nepřátelskou obranu, nebo útok z chodu,
- provedení potřebných přeskupení už za postupu AS k nepřátelskému obrannému postavení, aby v době zjednání dotyku byly jednotky sboru uskupeny podle zámyslu velitele sboru pro nastávající boj,

- už za postupu k nepřátelskému obrannému postavení musí být hlavní síly sboru pohotovы k využití úspěchů předsunutých oddílů, které se zmocnily některých objektů nepřátelské obrany,
- krátká, ale mohutná dělostřelecká příprava útoku (trvající 20 až 40 minut),
- použití mechanisované divise v prvním (útočném) sledu sboru, čímž se zvyšuje úderná síla útočného uskupení,
- bojová sestava učeněná v jednom sledu umožňuje využití všech palebných prostředků,
- útok na nepřátelskou obranu se provádí na směrech,
- útočné tempo je vyšší než za útoku na nepřítele, který předem připravil obranu v polních podmínkách,
- manévr na bojišti je snadnější,
- po vzetí předního okraje nepřátelské obrany probíhá další útok jako boj o jednotlivá ohniska odporu,
- ženijní příprava východiště útoku se neprovádí v plném rozsahu; budují se jen pozorovatelné, palebné postavení pro těžké zbraně pěchoty a pro dělostřelectvo, v nejnútnejší míře se upraví komunikace a komunikační objekty,
- velení musí být velmi pružné, živé; velitelé všech stupňů musí jednat rychle, rozhodně a iniciativně.

Tyto zvláštnosti mají vliv i na činnost velitele a jeho štábu při organizaci útoku.

Zkrácené přípravné období má své výhody i nevýhody.

Výhodou je

- možnost utajení připravovaného útoku a tím i překvapení nepřítele; útok následuje dříve, než nepřítel může provést příslušná protipatření (zesílit bojovou sestavu na ohrožených směrech, organisovat součinnost, připravit protiútoky a p.),
- což umožňuje vyšší tempo vlastního útoku,
- nepřítel nemá možnost ženijně významněji zpevňovat svou obranu,
- nepřítel nemá dostatek zpráv o připravovaném útoku.

Nevýhodou je

- znesnadnění získávání potřebných zpráv průzkumem,
- omezená doba na organizaci součinnosti a naplánování boje,
- znesnadnění soustředění nebo přeskupení jednotek sboru,
- těžkosti v provedení materiálně technického zabezpečení nastávajícího boje.

Dovedné využití těchto výhod a důvtipné vyloučení vlivu nevýhod může mít v průběhu boje rozhodující význam.

Charakteristika organizace útoku na nepřítele, který spěšně přešel do obrany

Organizace útoku na nepřítele, který spěšně přešel do obrany, neliší se v podstatě co do metody a obsahu práce od organizace útoku na nepřítele, který předem připravil obranu v polních podmínkách. Jenom rozsah jednotlivých činností je přímo závislý na čase, který má velitel a jeho štáb k dispozici.

Útok na nepřítele v spěšně zaujaté obraně nutno chápat jako součást již dříve plánované a probíhající útočné operace a ne jako samostatnou operaci.

Může být proveden dvojím způsobem:

a) z chodu, když nepřítel, který zaujal obranu, je silně demoralisován,

- když nepřátelská obrana je zaujata slabými silami,
- když obrana není dosud organisována,
- když se nepřítel rozvinul na nepřipraveném postavení;

b) se zkrácenou přípravou, když nepřítel stačil zaujmout obranu dostatečně hustě a útok z chodu nepřinesl kladné výsledky,

— když by provedení útoku z chodu nebylo účelné.

Při organisaci útoku na nepřítele, který spěšně přešel do obrany, je velitel sboru povinen

- provést včas změny v útočné sestavě armádního sboru podle zámyslu velitele armády a podle jeho předběžných nařízení,
 - vydat včas své rozhodnutí podřízeným velitelům a zabezpečit jim tak dostatek času na organisaci útoku,
 - včas organisovat součinnost mezi prvky bojové sestavy armádního sboru s druhy vojsk, které se zúčastní boje, se sousedy a s prostředky velitele armády,
 - vydat včas pokyny pro organisaci bojového, materiálního, ženijního a politického zabezpečení útoku armádního sboru.
- Štáb armádního sboru je povinen
- dát veliteli sboru dostatek podkladů, zvláště zpráv o nepříteli, pro jeho rozhodnutí,
 - včas vydat velitelům divisi a posilových prostředků předběžná nařízení vyplývající ze zámyslu velitele sboru pro nastávající útok,
 - včas doručit rozhodnutí velitele sboru vykonavatelům,
 - podle pokynů velitele sboru organisovat bojové zabezpečení,
 - poskytnout podřízeným účinnou pomoc při uvádění velitelova rozhodnutí v život.

Práce velitele sboru a jeho štábu musí být hluboce promyšlená, musí být důkladně naplánována, rychle a přesně provedena. Vyžaduje značného vypětí všech sil.

Doba potřebná na organisaci útoku

Čas je hlavním činitelem majícím vliv na rozsah práce velitele sboru a jeho štábu na organisaci útoku.

Podle zkušeností z Veliké vlastenecké války je na organisaci útoku na nepřítele, který spěšně přešel do obrany, na stupni armádního sboru třeba 8 až 12 hodin, na stupni divise 4 až 6 hodin denního světla. Velitelé praporů musí mít nejméně 3 hodiny denního světla na organisaci součinnosti a na práci v terénu.

Tato doba dostačuje i k přípravě všech druhů vojsk, hlavně dělostřelectva, které je schopno provést v daném čase všechny práce na plánování dělostřeleckého útoku.

Tak na př. jedna pěší divise, která útočila v srpnu 1944 jihovýchodně od Sanoku, narazila po nočním pochodu za svítání na spěšně zaujatou nepřátelskou obranu. Útok z chodu se nezdařil. Na organisaci útoku bylo třeba 4 hodin času. Předtím táž divise potřebovala na přípravu útoku na spěšně zaujatou nepřátelskou obranu na předhoří Karpat 7 hodin.

Zkrácená doba pro přípravu útoku se odráží v některých zvlátnostech při jeho organisaci. Jsou to zejména:

- velitelský průzkum a organizace součinnosti se provádí současně (při jednom výjezdě do terénu),
- velitel sboru provádí zpravidla velitelský průzkum i organizaci součinnosti jenom na směr hlavního úderu sboru, kdežto na směr pomocného úderu provádí tyto činnosti příslušný velitel divise nebo zastupce velitele sboru,
- velitel sboru se soustředí na řešení hlavních otázek ponechávaje podřízeným velitelům divisi více volnosti k projevení vlastní iniciativy,
- všechny práce se provádějí pod značným tlakem času a některé činnosti se navzájem prolínají,
- bojové dokumenty se zpracovávají jen v nejnutnějším rozsahu zpravidla až po provedení činnosti. Nesmí se čekat na písemné rozkazy.

Volba směru hlavního úderu

Při volbě směru hlavního úderu vychází velitel armádního sboru ze zámyslu velitele armády, ze svého úkolu a ze situace.

Volba směru hlavního úderu armádního sboru musí odpovídat požadavkům, stanoveným Polním řádem (článek 49).

Z ujasnění úkolu a ze zhodnocení situace velmi často vyplývá, že tyto požadavky budou ve vzájemném protikladu. Zpravidla v terénu umožňujícím součinnost pěchoty, tanků a dělostřelectva bude nepřátelská obrana vybudována nejsilněji a do značné hloubky. Bude proto výhodnější vést hlavní úder na slabší místa obrany.

Tyto protiklady musí být důkladně uváženy a směr hlavního úderu volen tak, aby v nejvyšší míře s danými prostředky bylo zabezpečeno splnění bojového úkolu, t. j. porážka nepřítele v nejkratším čase a s nejmenšími ztrátami.

Když je průlom spěšně zaujaté obrany organizován velitelem armády, určuje směr hlavního úderu velitel armády a velitel armádního sboru si ho v terénu jenom upřesňuje.

Soustředění převahy sil a palebných prostředků na směr hlavního úderu je rozhodujícím činitelem v boji. Množství těchto sil a prostředků závisí na šířce útočného pásma armádního sboru a na množství posilových prostředků, kterými je vybaven pro boj v hloubce. Soustředění se musí provést i na újmu pomocných směrů. Proto divise útočící na směr hlavního úderu budou mít zpravidla užší útočné pásmo, aby byla vytvořena potřebná převaha nad nepřítelem.

Bojová sestava armádního sboru

Bojová sestava musí odpovídat zámyslu a plánu vedení útočného boje. Na volbu bojové sestavy armádního sboru má vliv:

- úloha a místo armádního sboru v útočné operaci armády,
- úkol armádního sboru, šířka útočného pásma, hloubka úkolu, síly a prostředky, kterými armádní sbor disponuje,
- bojová sestava nepřítele, hloubka jeho obrany, rozmístění záloh,
- stupeň jejího vybudování nepřátelské obrany,
- terén v útočném pásmu armádního sboru.

Po zdolání hlavního pásma nepřátelské obrany je bojová sestava armádního sboru značně rozčleněna jak do hloubky, tak i do šířky. V hlavním pásmu obrany vede část sil boje s obklíčenými nepřátelskými jednotkami s cílem likvidovat je. Zasazení mechanizované divise a předsumutých oddílů

pěších divisí do boje zvětšuje hloubku útočné sestavy armádního sboru. V hloubce se útočné pásmo zpravidla rozšiřuje a armádní sbor postupuje na směrech. Za těchto podmínek musí velitel armádního sboru vytvářet takovou bojovou sestavu, která zaručuje rychlé zdolání nepřátelské spěšné zaujaté obrany. Při tom je nutno vyhnout se složitému přeskupování, které vede ke ztrátě času a tím i útočného tempa. Velitel armádního sboru už za postupu k spěšně zaujaté nepřátelské obraně usměrňuje bojovou sestavu podle svého zámyslu.

Malá hloubka nepřátelské obrany umožňuje použít všech divisí v prvním sledu. Tím se umožňuje zasazení maximálního počtu sil a prostředků do boje a vzetí celé hloubky obrany jedním úderem v počáteční bojové sestavě.

Při dobře vybudované nepřátelské obraně obsazené čerstvými silami bude nutno členit i bojovou sestavu útočníka do hloubky. Je však účelnější včlenit ji do hloubky na stupni divisí a pěších pluků. Zrovna tak nutno členit bojovou sestavu divisí do dvou sledů, když nepřítel disponuje silnějšími zálohami a je nebezpečí protiútoků.

Je-li nutno členit bojovou sestavu do hloubky na stupni armádního sboru (hluboká, téměř normální obrana, obsazená značnými silami), budou v prvním sledu zpravidla pěší divise a mechanisovaná divise bude v druhém sledu.

Když armádní sbor útočí v jednom sledu, vytvoří si velitel všeobecnou zálohu v síle do jednoho pěšího pluku na vrub divise útočící na směr pomocného úderu armádního sboru.

Tankovou zálohu v síle do jednoho praporu tanků si může velitel armádního sboru vyčlenit od mechanisované divise nebo od divise na směr pomocného úderu.

Sborová dělostřelecká skupina se zpravidla ponechává v dosavadním složení a podporuje útok jednotek na směr hlavního úderu.

Protitanková záloha a pohyblivý oddíl zatarasovací se ponechává v dosavadním složení. Ženíjná záloha se zpravidla nevytváří.

Tvoření bojové sestavy je jedna z dalších zvláštností útoku na spěšně zaujatou obranu.

Bojová sestava musí být vytvářena už v době postupu k nepřátelské obraně a není členěna do takové hloubky jako za útoku na nepřítele, který předem připravil obranu v polních podmínkách. Armádní sbor útočí zpravidla v jednom sledu a vyčleňuje si všeobecnou zálohu.

Šířka útočných pásem a hloubka úkolů; zesílení armádního sboru

Pěší divise za útoku na nepřítele, který předem připravil obranu v polních podmínkách, útočí v pásmu do 4 km. Za útoku na nepřítele, který spěšně přešel do obrany, budou útočná pásma vyšších jednotek zpravidla širší než normálně, a tedy hustota bude menší. Šířka útočného pásma bude záviset na stupni vybudování obrany nepřítele, na síle nepřítele, době atd.

Pěší divise nemůže prolamovat nepřátelskou obranu v celém útočném pásmu, nýbrž soustředí své síly a prostředky na úseku směru hlavního úderu, aby dosáhla převahy nad nepřítelem v živé síle a v bojové technice.

To, co bylo řečeno o pěší divisi, platí v plném rozsahu a v širší míře i o armádním sboru. Útok na nepřátelskou obranu provede armádní sbor jen na úzkých úsecích na směr hlavního a pomocného úderu. To je právě

jeden z hlavních rysů, kterými se útok na spěšně zaujatou obranu liší od útoku na předem připravenou obranu v polních podmínkách.

Polní řád v čl. 315 uvádí, že počáteční šířka průlomu nemá rozhodující význam. Když nepřítel nedisponuje silnějšími zálohami, jednotky prudkými údery vnikají do provedeného průlomu a útočí na křídla a na tyl bránících se jednotek. Obdobně si musí počínat i velitel divise, útočící na směr pomocného úderu, aby přitáhl na sebe nepřátelské zálohy a umožnil utajit směr hlavního úderu. Často bude účelné zahájit útok na směr pomocného úderu dříve než na směr hlavního úderu armádního sboru.

Na jeden kilometr fronty, na které armádní sbor organisuje útok na nepřátelskou spěšně zaujatou obranu, je nutno vytvořit tyto hustoty prostředků:

- 80 až 120 dělostřeleckých a minometných hlavních,
- 20 tanků a samohybných děl,
- 2 až 3 ženijní roty.

Soustředění těchto prostředků musí být provedeno v nejkratším čase. Při tom je nutno si uvědomit, že za boje v hloubce vybavení armádního sboru posilovými prostředky je podstatně skrovnější než za průlomu taktické hloubky nepřátelské obrany.

Hloubka úkolů se bude řídit především hodnotou nepřátelské obrany. Bližším úkolem pěších pluků může být vzetí postavení praporů prvního sledu, dalším úkolem vzetí postavení plukovních záloh.

Bližším úkolem divisi prvního sledu může být zdolání celé hloubky nepřátelské obrany, dalším úkolem ovládnutí výhodné terénní čáry pro další rozvíjení útoku nebo zajištění důležité terénní čáry pro odrazení nepřátelského protiúderu (protiútku).

Bližším úkolem armádního sboru bude ovládnutí celé taktické hloubky nepřátelské obrany a odrazení nepřátelského protiúderu (protiúderu). Po splnění bližšího úkolu přechází armádní sbor k pronásledování ustupujícího nepřítele s cílem odříznout mu ústupové komunikace a ovládnout důležité komunikační objekty.

Bojové úkoly stanoví velitel armádního sboru za velitelského průzkumu podle konkrétních podmínek boje.

Bude téměř pravidlem, že armádní sbor po průlomu taktické hloubky nepřátelské spěšně zaujaté obrany zahájí pronásledování nepřítele. Proto musí být včas provedena příprava a organizace předsumutých oddílů divisi a sboru.

Předsumuté oddíly budou zasazovány již po zdolání taktické hloubky spěšně zaujaté obrany, kdy budou hlavní síly ještě v bojích s obklíčenými nepřátelskými opěrnými body a objekty.

Za útoku na spěšně zaujatou nepřátelskou obranu v pásmu sborových záloh při průlomu druhého pásma obrany bude armádní sbor mít zpravidla posilové prostředky, které měl pro průlom hlavního pásma obrany, kromě prostředků přidělených pro dělostřeleckou přípravu a podporu útoku. Armádní sbor, který působil na směr hlavního úderu armády, může tedy mít jako posilové prostředky do jedné dělostřelecké divise, těžký tanko-samohybný pluk, jednu rotu odminovačů, 2 až 3 ženijní prapory, 1 až 2 roty přenosných plamenometů a přidělené vzlety do hodnoty jednoho divisiho vzletu.

Za boje v operační hloubce zesílení armádního sboru bude nižší a může činit:

- 1 těžkou dělostřeleckou brigádu, 2 oddíly lehké dělostřelecké brigády, 1 raketometný oddíl, a až 3 protitankové dělostřelecké pluky, asi

prapor těžkých tanků, jednu rotu odminovačů, 1 až 2 ženijní prapory, 1 až 2 roty přenosných plamenometů.

Pro útok na spěšně zaujatou obranu nebude zvlášť zesilován a musí vystačit s dosavadními prostředky. Může mu být poskytnuta podpora letectva do hodnoty jednoho divisního vzletu.

Organisace útoku

Jakmile dostane velitel armádního sboru směrnice velitele armády, provede rozpočet času, při čemž vychází z minimální doby, kterou potřebují podřízení velitelé, hlavně velitelé praporů, na organisaci boje v terénu, t. j. 2 až 3 hodiny denního světla.

Po provedení časového rozpočtu seznámí s úkolem příslušné funkcionáře, stanoví dobu předložení informačních zpráv, provedení velitelského průzkumu, vydání rozhodnutí a organisace součinnosti. Poté si ujasní úkol a zhodnotí situaci.

V této době může být velitel armádního sboru buď na pozorovatelně velitele mechanisované divise, která se předtím pokoušela o vzetí spěšně zaujaté nepřátelské obrany z chodu, nebo na VS armádního sboru. Častější bude případ, že velitel armádního sboru bude na své VP, protože se zúčastnil organisace útoku z chodu. S velitelem armádního sboru bude jeho operační skupina. V tomto případě provede velitel armádního sboru přípravu svého rozhodnutí na pozorovatelně. Náčelník štábu bude s novým úkolem seznámen styčným důstojníkem nebo telefonicky, může si proto připravit svůj návrh na rozhodnutí. Po provedení velitelského průzkumu odebere se náčelník operačního oddělení na VS, aby uváděl velitelské rozhodnutí v život, a náčelník štábu se zúčastní organisace součinnosti. Když bude situace dovolovat, může se náčelník štábu zúčastnit i velitelského průzkumu.

Velitelského průzkumu se zúčastní operační skupina velitele armádního sboru a velitelé divisi zasazených na směr hlavního úderu. Provádě-li se útok ve svazu, nutno povolat i zástupce sousedů, s kterými se řeší opatření na zabezpečení styků a upřesňují vzájemné požadavky.

Po vlastním ujasnění úkolu a zhodnocení situace vyslechne velitel armádního sboru krátké informační zprávy, které budou odpověďmi na jeho dotazy. Zpravidla bude velitel armádního sboru vyžadovat závěry ze zhodnocení posledních zpráv o nepříteli, návrh na bojovou sestavu dělostřelectva a organisaci dělostřeleckého útoku, návrh na materiální zabezpečení útoku a návrh náčelníka štábu na směr hlavního úderu, bojovou sestavu armádního sboru a úkoly divisi už při ujasňování úkolu a zhodnocování situace a nebude zvlášť přijímat informační zprávy.

Po vyslechnutí informačních zpráv upřesní velitel armádního sboru své závěry, vyplývající z ujasnění úkolu a zhodnocení situace a před vydáním rozhodnutí provede velitelský průzkum.

Pro zpracování informačních zpráv platí zásada stručnosti v plné míře. Velitel armádního sboru je se situací důkladně obeznámen, potřebuje si jenom upřesnit některé otázky.

Cílem velitelského průzkumu je upřesnění směru hlavního úderu a úkolů divisi přímo v terénu.

Po stručné topografické orientaci určí velitel armádního sboru 2 až 4 vztahné body a zakoduje terén.

Prováděje taktickou orientaci upřesní velitel armádního sboru:

- přední okraj nepřátelské obrany,
- ukáže v terénu nepřátelské opěrné body,
- ukáže palebná postavení těžkých zbraní na předním okraji a palebná postavení dělostřelectva, seznámí účastníky s palebným systémem nepřítele,
- upřesní místa styku mezi vlastními jednotkami a mezi jednotkami nepřítele,
- ukáže, kde jsou položena minová pole,
- upřesní rozmístění nepřátelských záloh, jejich složení a sílu, činnost, dokdy mohou zasáhnout na směr úderu a jak se tento zásah může projevit,
- ukáže a upřesní směr hlavního úderu,
- určí východiště útoku a palebná postavení dělostřelectva.

Velitel sboru pak vyhlásí své rozhodnutí a vydá pokyny pro bojové zabezpečení. Na významu nabývají zvláště otázky průzkumu, protože velitel armádního sboru nebude mít dostatek zpráv o nepříteli. Mimořádný význam má letecký průzkum.

Vydávání velitelova rozhodnutí se zúčastní zpravidla i velitel armády nebo jeho zástupce a na místě ho schválí nebo poopraví.

Organisace součinnosti bude jednou z hlavních a nejdůležitějších činností velitele armádního sboru při organizaci boje. V hrubých rysech už byla naplánována v přípravném období boje (alespoň v operačním rámci), půjde o její doplnění a upřesnění.

Součinnost na stupni armádní sbor—divise organizuje osobně velitel armádního sboru v terénu, zpravidla jen na směr hlavního úderu.

Obsah organizace součinnosti bude záviset na konkrétních podmínkách boje, není proto možné stanovit nějaké schema této činnosti. Organizuje se podle stejných zásad jako za útoku na nepřítele, který předem připravil obranu.

Až do čáry viditelnosti se součinnost organizuje velmi podrobně, dále jen v hrubých rysech podle mapy a upřesňuje se v průběhu boje.

Hlavně je nutno se soustředit na otázky součinnosti s dělostřelectvem, tankovým vojskem a letectvem. Součinnost se sousedy byla už organizována v základech při velitelském průzkumu, dále se prohloubí na nižších stupních.

Smluvená znamení byla stanovena na celou hloubku operace, není účelné je měnit, protože je nebezpečí, že by nepronikly a mohlo by dojít k omylům. V každém případě je však nutno smluvená znamení při organizaci součinnosti zopakovat a přezkoušet jejich znalost.

K provedení velitelského průzkumu a k organizaci součinnosti potřebuje velitel armádního sboru nejméně 2 až 3 hodiny denního světla. Potom se zúčastní se svým štábem kontroly a pomoci při organizaci útoku na stupních velitelů divisi i pěších pluků, hlavně na směr hlavního úderu armádního sboru.

Organisace dělostřeleckého útoku

Dělostřelecký útok má tatáž období jako za útoku na předem připravenou obranu v polních podmínkách. Přece však ráz obrany a omezená doba přináší řadu zvláštností v organizaci a provedení dělostřeleckého útoku. Odráží se to už v tom, že máme k dispozici značně menší množství dělostřelectva než při normálním útoku a že na přípravu dělostřeleckého útoku je jen několik hodin.

Úkolem dělostřelecké přípravy je umlčet živou sílu a palebné prostředky nepřítele, zničit zjištěná palebná ohniska a protitanková děla a umlčet nepřátelské dělostřelecké a minometné baterie. Zatím co se za útoku na předem připravenou polní obranu délka dělostřelecké přípravy pohybuje kolem 90 minut, je za útoku na spěšně zaujatou nepřátelskou obranu její délka podstatně kratší, 20 až 40 minut, někdy i kratší. Při kratším trvání dělostřelecké přípravy (15 minut) může být obrana umlčena nedostatečně, delší dělostřelecká příprava vyžaduje větší množství střeliva, kterého za tohoto útoku bude nedostatek a jehož spotřeba bude přísně omezena možnostmi přísunu.

Dělostřelecká příprava se skládá ze 2 až 3 přepadů v trvání do 10 minut. Zjištěná palebná ohniska a protitanková děla se zničí děly pro přímou střelbu. Zároveň se takto umlčí i palebné sruby na předním okraji a v bližší hloubce. Pro palbu děl pro přímou střelbu nutno stanovit dobu 10 až 15 minut mezi přepady.

Dělostřelecká příprava začíná palebným přepadem celé hloubky nepřátelské obrany. Při dvou přepadech časového intervalu mezi nimi je možno použít k vedení palby děl pro přímou střelbu, při třech přepadech může být jednoho z intervalů použito ke klamnému přenosu palby do hloubky se současnou demonstrací útoku s cílem vyprovokovat palbu nových palebných ohnisek a zničit je děly pro přímou střelbu ještě do zahájení útoku.

Dělostřelecká podpora útoku se zpravidla provádí postupnými soustředěními paleb. Vyplývá to z rázu spěšně zaujaté obrany, která na předním okraji může být vybudována souvisle, kdežto v hloubce je budována ohniskovým systémem navzájem spojeným spojovacími zákopy. Je proto tento způsob podpory útoku ekonomičtější a účinnější. Pro podporu útoku postupnými palebnými soustředěními stačí 4 dělostřelecké oddíly na 1 km fronty kromě praporečních minometů a doprovodných děl. Tyto oddíly mohou současně umlčet plochu 24 ha, což se rovná dvěma opěrným bodům čety, a když připočteme i praporeční minomety, může být umlčen celý rotní rajon obrany. Potřeba dělostřelectva při této formě podpory útoku je stejná jako pro dělostřeleckou přípravu.

Z toho vyplývá, že armádní sbor, který v operační hloubce může mít s organickým dělostřelectvem kromě praporečních a plukovních děl a minometů celkem 26 a 30 dělostřeleckých oddílů, může prolamovat nepřátelskou spěšně zaujatou obranu v úseku kolem 8 km. Ostatním útočícím jednotkám mohou být stanoveny jenom úkoly s omezenými cíli.

Hloubka podpory je dána hloubkou postavení praporů prvního sledu, t. j. 1,5 až 2 km.

Dělostřelecké zabezpečení boje v hloubce nepřátelské obrany se provádí podle stejných zásad jako za boje v hloubce při průlomu předem připravené obrany. Opěrné body se umlčují soustředěnou palbou děl a minometů a jednotlivá palebná ohniska se ničí doprovodnými děly. Se zahájením boje v hloubce začíná přemísťování dělostřelectva tak, aby jedna třetina baterií byla v pohybu a dvě třetiny baterií vedly palbu.

Za postupu armádního sboru k spěšně zaujaté nepřátelské obraně bude velení dělostřelectvu decentralisováno. Část dělostřeleckých oddílů bude přidělena velitelům pěších praporů. Jakmile se nepodaří útok z chodu, provedou velitelé všech stupňů přípravy k centralisaci dělostřelectva.

Na organizaci dělostřeleckého útoku na stupni pěšího pluku je nutno počítat s dobou do 4 hodin, na stupni divise do 6 hodin a armádního sboru do 10 hodin denního světla.

Na významu nabývá zvláště dělostřelecký průzkum, který v krátkém

časem musí získat zprávy o systému nepřátelské obrany. Proto se ihned při zjednání dotyku organisuje dělostřelecké pozorování z největšího možného počtu dělostřeleckých pozorovatelů. Štáby dělostřeleckých oddílů, pluků a dělostřeleckých skupin organisují pohyblivé pozorovatelné, které se přesunují za předem určenými oddíly nebo v jejich sestavě. Zprávy získané dělostřeleckým pozorováním nutno ihned zasílat vševojskovým štábům, aby jich mohli velitelé využít při svém rozhodování. Po aktivování sítě dělostřeleckých pozorovatelů je možno použít pohyblivých pozorovatelů jako předem určených u čelních jednotek pěchoty nebo k vedení bočního pozorování.

Velitel sboru se ve svém rozhodnutí musí vyvarovat značnějšího přeskupování dělostřeleckva. Divisní a plukovní dělostřelecké skupiny mají zůstat zásadně ve své původní sestavě. V úkolech pro dělostřeleckvo musí stanovit: trvání dělostřelecké přípravy a její úkoly, způsob podpory útoku a hloubku této podpory, úkoly dělostřeleckva při zabezpečení boje v hloubce. Tyto úkoly nutno vydat veliteli sborového dělostřeleckva ihned, jakmile si velitel armádního sboru ujasní svůj úkol. Tak zajistí dělostřeleckvu více času k provedení přeskupení a k přípravě paleb.

Často nebude možno na stupni armádního sboru naplánovat dělostřelecký útok, protože nebude možné zhodnotit v štábu velitele sborového dělostřeleckva všechny údaje získané dělostřeleckým průzkumem. Proto se bude plánování provádět na stupni divisi a v pěších plucích. Plukovní dělostřelecká skupina bude základní jednotkou, kde se budou konkretisovat úkoly dělostřeleckva na všechna tři údobí dělostřeleckého útoku.

Sborová dělostřelecká skupina povede palby hlavně na cíle v hloubce nepřátelské obrany a bude zesilovat palbu plukovních a divisních dělostřeleckých skupin.

Ze zkušeností z Veliké vlastenecké války se ukázalo, že se za přípravy útoku v omezené době nepodaří úplně odhalit celý obranný systém nepřítele. Značný počet cílů zůstane nezjištěn. Proto při plánování paleb na podporu útoku nutno část dělostřeleckva z plukovní a divisní dělostřelecké skupiny (až jeden oddíl) ponechat v rukou velitelů jako jejich disposiční prostředek. Tyto dělostřelecké jednotky si předem připraví palby na prostory, kde se mohou objevit nové cíle, a jsou v průběhu útoku připraveny spustit kdykoli tyto palby.

Organisace paleb dělostřeleckva pro přímou střelbu se provádí na stupni praporu, protože z nedostatku času není možné plánovat ji na stupni vyšším. Pro každý pěší prapor se organisuje jedna skupina děl pro přímou střelbu. Cíle jí stanoví velitel praporu, rozdělení cílů a vyhledání palebných postavení provede sám velitel skupiny. Pro každé dělo možno určit jedno palebné ohnisko k zničení a pásmo v šířce kolem 100 m k střežení. Je to proto, že se při zahájení zteče mohou objevit nové cíle, které nutno zničit ještě do zahájení přemísťování dělostřeleckva pro přímou střelbu. Na každých 200 až 300 m nutno mít jedno záložní dělo.

Organisace bojového, ženiijního a materiálního zabezpečení

Průzkum je organisován na celou hloubku boje. Hlavním úkolem průzkumu je získat zprávy o rázu nepřátelské obrany, o bojové sestavě nepřítele a jeho palebném systému, hlavně o systému protitankové obrany, zjistit možnosti obejití opěrných bodů, zjistit možnosti ovládnutí nepřátelského obranného postavení z chodu, zjistit slabá místa v obraně a výhodné

směry útoku, zjistit umístění nepřátelských záloh, jejich možnosti a pravděpodobné směry zasažení.

Zprávy získané vlastním průzkumem se doplňují zprávami leteckého a agenturního průzkumu. Hodnotné zprávy získávají předemurčené oddíly, které se pokusily o průlom nepřátelského postavení z chodu. Zprávy získané jiným druhem průzkumu nutno ihned dát k dispozici vševojskovým velitelům, aby jich mohlo být včas využito.

Velitel sboru určí nebezpečné tankové směry, které musí být bráněny protitankovými prostředky podřízených velitelů, stanoví sílu protitankových prostředků k jejich přehrazení, směr postupu protitankové zálohy a pohyblivého oddílu zatarasovacího a jejich úkoly.

Protitanková záloha sboru se tvoří v síle 1 až 2 protitankových pluků. Postupuje zpravidla na směr hlavního úderu sboru na výši druhých sledů divisi připravena k zásahům na čarách stanovených velitelem armádního sboru.

Protiletecká obrana se organizuje jako za útoku na nepřítele, který předem připravil polní obranu. Sborová protiletecká skupina brání hlavní uskupení armádního sboru (mechanisovanou divisi a palebná postavení dělostřelectva). Stíhací letectvo chrání sestavu armádního sboru ze vzduchu podle plánu velitele armády. K odrážení nízkého létajících letounů nutno v široké míře použít palebných zbraní pěchoty.

Zvláštního významu nabývá zabezpečení styků a boků. Armádní sbor útočí v širokém pásmu, kdy se nepříteli naskytá možnost ohrozit jeho křídla a boky. Proto velitel armádního sboru nařídí podřízeným velitelům divisi, jakými prostředky zabezpečit vzájemný styk, stanoví úkoly dělostřelectvu k zabezpečení styků, své všeobecné záloze, protitankové záloze a pohyblivému oddílu zatarasovacímu.

Přeskupení vojsk sboru se často provádí pod přímým pozorováním nepřítele. Proto je nutno je pečlivě maskovat především využitím přírodních objektů. Někdy bude nutno provádět zadýmování. To se pak provede na široké frontě, aby nebyl předčasně prozrazen zámysl velitele.

Organisace protichemické ochrany se provede podle zásad jako za útoku na nepřítele, který předem připravil obranu v polních podmínkách. Protože východiště útoku nebude vybudováno, je zranitelnost jednotek chemickými látkami v něm vyšší, proto nutno před útokem doplnit prostředky individuální protichemické ochrany a pečlivě organisovat chemický průzkum.

Podle zásad americké armády se v hloubce obrany provádí v široké míře minování. Bude proto nutné důkladné ženijní zabezpečení útoku a jeho hlavním úkolem bude právě vytvořit průchody v minových polích. Velitel armádního sboru proto stanoví počet průchodů, způsob jejich vytvoření, dobu, dokdy musí být pohotovy. Průchody budou moci být vytvořeny hlavně výbušným způsobem v době dělostřelecké přípravy. Stačí-li nepřítel vytvořit souvislá minová pole před předním okrajem, je nutno zesílit armádní sbor nejméně jednou rotou odminovačů.

Dalšími úkoly ženijního zabezpečení bude zajištění styků, zabezpečení velení, maskování ve východišti útoku, úprava komunikací a zabezpečení postupu pěchoty, tanků a dělostřelectva.

Materiální zabezpečení, hlavně přísun munice, musí být provedeno za ztížených podmínek. Přísnové cesty budou prodlouženy, obsazeny bojujícími jednotkami, poškozeny nepřítelem, divisní sklady se nebudou moci přesunout. To všechno nutí velitele sboru provést energická opatření k zabezpečení přísunu. Bude nutno uvolnit včas komunikace, postarat se o je-

jejich úpravu, objížděky, regulaci na komunikacích. Evakuace musí být provedena do zahájení útoku prostředky vracejícími se do týlu.

Technické zabezpečení musí být prováděno v průběhu příprav útoku. Značné procento ztrát bojové techniky v boji o hlavní pásmo obrany snižuje údernou sílu jednotek. Nutno proto učinit rozhodná opatření, aby co nejvíce tanků, samohybných děl a jiných prostředků bylo opraveno přímo na místě do zahájení útoku.

Organisace velení a spojení

Velení je ztíženo právě krátkým přípravným obdobím, co se odráží na všech pracích souvisejících s organizací boje. Bojová dokumentace se zpracovává v omezeném rozsahu. Na stupni armádního sboru se zpravidla vypracuje jenom bojový rozkaz. Výpis z něho dostanou divise zpravidla až když už je velitelské rozhodnutí prováděno. Ostatní dokumentace se nevypracovává. Veškerá činnost velitelů a vojsk se řídí krátkými rozkazy. Živé velení, osobní velitelský styk, účinná kontrola a pomoc bude hlavními formami velení.

Velitelská pozorovatelná velitele armádního sboru se volí na směru hlavního úderu na vzdálenost do 800 m od předního okraje. Velitelské stanoviště se umísťuje jako za normálního útoku.

Hlavním pojítkem je radio. Velkého významu nabývají osobní radiové stanice velitelů. Telefonní spojení se buduje jen po ose a ve východišti útoku se na spojovací osu armádního sboru napojí divise.

Kromě technických pojítek nabývají zvláštního významu netechnická pojítka, spojky a styční důstojníci. Styční důstojníci musí neustále znát situaci své jednotky na frontě a periodicky informovat náčelníka operačního oddělení armádního sboru.

Zvláštní pozornost nutno věnovat součinnostnímu spojení.

Vedení boje

Východiště útoku pěchoty se volí ve vzdálenosti 600 až 800 m od předního okraje nepřítele. Čára rozvinutí tanků přímé podpory pěchoty na vzdálenost 1 až 1,5 km.

Mechanisovaná divise zaujímá východiště útoku zajištěním vozidel na čáře sesednutí, odkud pěchota postoupí do východiště útoku a dopravní sled se stáhne do prostoru soustředění. Jednotky druhého sledu mohou zůstat na dopravních vozidlech a sesedají v průběhu boje při jejich zasazování, po případě vedou boj s vozidly.

Zteč nepřátelské obrany a útok v její hloubce se vede podle stejných zásad jako útok na nepřítele, který předem připravil obranu v polních podmínkách.

Všeobecná záloha velitele armádního sboru postupuje na směru hlavního úderu, připravena rozvíjet úspěch dosažený prvním sledem, rozšiřovat průlom do boků a ničit zbytky nepřítele, kladoucí odpor, po případě odrážet aktivním zásahem nepřátelský protiútok.

Zahájil-li nepřítel přísun operačních záloh k provedení protiúderu, je povinností velitele armádního sboru soustředit všechny prostředky k zdržení jejich postupu a provést včas potřebná protiopatření. Otázky odražení nepřátelských protiútoků a protiúderů v tomto článku nerozvíjím, neboť vyžadují zvláštního pojednání.

Jakmile nepřítel po úspěšném průlomu své obrany začne ustupovat, zahájí velitel armádního sboru celou sestavou energické pronásledování s cílem ovládnout komunikace, po kterých nepřítel ustupuje, odrážet je a ničit ustupující zbytky nepřitele. K tomu účelu se zasazují do boje před-sunuté oddíly organisované ještě v přípravném období a pronikají do znač-ných hloubek s cílem ovládnout důležité komunikační objekty a udržet je do příchodu hlavních sil.

Útok armádního sboru z chodu na nepřítele, který spěšně přešel do obrany

Útok z chodu se provádí podle stejných zásad jako útok na nepřítele, který přešel do obrany za střetného boje. Celá příprava tohoto útoku nesmí tedy přesáhnout dobu 4 až 6 hodin. Provede se v té sestavě, v které se armádní sbor přiblížil k nepřátelskému obrannému postavení, to zna-mená mechanisovanou divisi a předsunutými oddíly pěších divisí. Za příz-nivých podmínek může být průlom zahájen jen předsunutými oddíly a částí sil mechanisované divise, aniž se vyčká na soustředění všech jejích sil. V tomto případě působí dělostřelectvo decentralisovaně, protože není času na jeho centralisaci. Přímá palba dělostřelectva nabývá zvláštního významu (její příprava nevyžaduje tolik času), nutno jí v široké míře využít. Za Veliké vlastenecké války bylo použito za útoku jednoho mechanisovaného sboru z chodu 92 hlavní pro přímou palbu na 1 km fronty. Na úsek, kde se provádí útok, nutno soustředit hromadnou palbu dělostřelectva a mino-metů. K podpoře útoku třeba použít i dělostřelectva pěších divisí, které v této době bude moci působit bočními palbami.

Směr hlavního úderu zůstává nezměněn. Velitel sboru už za postupu k nepřátelskému obrannému postavení usměrňuje na směr hlavního úderu převahu sil a prostředků. Sborová dělostřelecká skupina vede boj s nepřá-telským dělostřelectvem nebo podporuje útok mechanisované divise.

Pěších divisí se může použít v druhém sledu, v tom případě útočí hned za mechanisovanou divisi, zabezpečují a rozvíjejí její úspěch do boků a do týlu nepřátelské sestavy.

Letectvo se soustředí hlavně k podpoře útoku mechanisované divise, vede boj s nepřátelským dělostřelectvem a zálohami, zabezpečuje ze vzdu-chu bojovou sestavu armádního sboru.

Není-li možno provést útok ve dne, provádí se v noci zvláštními oddíly, speciálně k tomuto účelu připravenými.

Neúplnost údajů o nepříteli, která v tomto případě bude pravidlem, nezabývá velitele sboru povinností učinit včas rozhodnutí.

Když si velitel sboru ujasnil úkol a zhodnotil situaci, odejde zpravidla bez jakéhokoli zdržování se svou operační skupinou na pozorovatelnu veli-tele mechanisované divise a tam po upřesnění údajů o nepříteli vydá veli-teli mechanisované divise bojový úkol. Ihned potom organisuje součinnost mechanisované divise s prostředky velitele sboru.

Methodický postup velitele armádního sboru při provádění velitelského průzkumu a při organisaci součinnosti za útoku na spěšně zaujatou obranu z chodu může být tento:

- stručná topografická orientace, určení vztažných bodů a kodování terénu,
- stručná taktická orientace,

- vydání bojového úkolu mechanisované divisi přímo v terénu, stanovení směru hlavního úderu a rozdělení všeobecného úkolu na bližší a další,
- úkoly pěších divisi,
- organisace součinnosti s prostředky velitele armádního sboru podle údobí boje a součinnostních čar,
- organisace součinnosti s prostředky velitele armády (letectvo, armádní rychlá skupina),
- stanovení smluvených znamení.

Závěr

Útok na spěšně zaujatou nepřátelskou obranu se provádí buď z chodu nebo s přípravou v omezené době. Útok z chodu organisují zpravidla velitelé divisi, protože na stupni sboru není na organisaci tohoto útoku času. Velitel armádního sboru v tomto případě jenom upřesní v terénu úkoly velitelům divisi a organisuje součinnost s prostředky armádního sboru.

Útok na spěšně zaujatou obranu nutno chápat jako pokračování naplánované operace, proto už v přípravném období operace nutno předvídat, na kterých čarách se může nepřítele zachytit a organisovat na nich obranu.

Útočné pásmo armádního sboru bude při útoku na spěšně zaujaté obranné postavení značně širší než za útoku na nepřítele, který předem připravil obranu v polních podmínkách. Jeho šířka bude záviset na úloze a místě armádního sboru v útočné operaci armády, a může činit 15 až 20 km. I při této šířce nutno vytvořit na směru hlavního úderu převahu sil a prostředků.

Úspěch průlomu závisí na důkladně organisované součinnosti všech prvků bojové sestavy a všech druhů zbraní, hlavně však pěchoty s tanky, dělostřelctvem a letectvem.

I když je doba přípravy útoku značně omezená, nesmí se to odrazit na důkladnosti a přesnosti příprav. Zásadou musí být: je lépe připravovat se pět hodin a bojovat jednu hodinu než připravovat se jednu hodinu a bojovat pět hodin.

Použitá literatura:

Polní řád čs. branné moci.

Generál-major Dočkal: Útok armády na nepřítele, který spěšně přešel do obrany. (Vojenská mysl čis. 2/53). Myśl wojskowa, časopis polské lidové demokratické armády, ročník 1953, čis. 11. Mysel vojenna, časopis bulharské lidové demokratické armády, roč. 1953, čis. 1 a 8. Poznámky z rozboru cvičení MNO/GS.

Upozornění pro zájemce o zahraniční vojenské odborné časopisy.

Redakce Vojenské mysli upozorňuje zájemce o zahraniční vojenské odborné časopisy, že polská *Myśl wojskowa*, bulharská *Vojenna mysel*, rumunská *Cultura militara* a maďarský časopis *Katonai figyelő* jsou k dispozici po jednom výtisku ve Vojenské akademii Klementa Gottwalda, Vojenské technické akademii Antonína Zápotockého a v Ústřední vojenské knihovně.

V Ústřední vojenské knihovně je kromě toho k dispozici čínský vojenský odborný časopis *První srpen*.

POUŽITÍ DĚLOSTŘELECKÉHO LETECTVA V ARMÁDNÍ OPERACI

Podplukovník Otakar Bartoň

Účelem tohoto článku je podat rozbor použití dělostřeleckého letectva ve spolupráci s dělostřelectvem v útočné i obranné operaci armády.

K pochopení celé problematiky je třeba nejprve předeslat, že dělostřelecké letectvo patří podle svého určení, výzbroje a vlastností do bojového letectva.

Je určeno k zabezpečení bojových akcí dělostřelectva, hlavně armádních a někdy i sborových dělostřeleckých skupin, a to buď vzdušným průzkumem nebo opravováním a řízením dělostřelecké palby na cíle, které není vidět z pozemních pozorovatelů a na něž nelze vždy řídit palbu pomocí zvukoměrné baterie.

Hlavním předmětem dělostřeleckého leteckého průzkumu jsou nepřátelské baterie dělostřelectva, minometné a protiletadlové, motomechanisované proudy, zálohy, palebné prostředky, sklady, štáby a p.

Bojové úkoly plní dělostřelecké letectvo buď nad vlastním územím nebo krátkými neočekávanými nálety do prostorů nepřátelských cílů zpravidla za ochrany stíhačů, protiletadlového dělostřelectva a palby dělostřelectva na zjištěné nepřátelské protiletadlové baterie.

Nejvýhodnější povětrnostní situace pro plnění bojových úkolů dělostřeleckým letectvem je při střední oblačnosti se spodní základnou mraků kolem 2000 m a při viditelnosti do 8 až 10 km.

Střední výšky letu, v kterých pracují dělostřelecké letouny, pohybují se kolem 2 až 2,5 km, při čemž nejlepší pozorování je pod úhlem $+ - 45^\circ$.

Výhodou leteckého dělostřeleckého průzkumu je jeho provádění i nad nepřátelským územím nezávisle na členitosti terénu, rychlá změna místa pozorování, obhlédnutí velkých prostorů a možnost podat zprávy ihned za letu radiem. Nevýhodou je vliv nepříznivých povětrnostních podmínek, které zčásti mají vliv na uskutečnění bojového úkolu.

Podle provedení může být letecký dělostřelecký průzkum buď zrakový nebo fotografický.

Zrakový průzkum sice umožňuje propátrat velké prostory, ale vylučuje možnost přesně a podrobně zjistit i zaznamenat objevené objekty, zvláště při současném hodnocení velkého počtu předmětů, a jsou-li tyto předměty zastřeny. Jeho trvání je časově dlouhé. Zrakový průzkum dovoluje tedy získat většinou jen povšechnou představu.

Naproti tomu fotografický průzkum zkracuje pobyt letounu ve vzduchu, dokumentačně potvrzuje skutečnost a umožňuje největší přesnost určení polohy objektu. Jeho výsledků lze však využít teprve po určité době nutné k vyvolání a vyhodnocení snímků. Při fotografování je třeba po určitou dobu udržovat určitý směr a výšku letu, což usnadňuje nepříteli vedení účinné protiletadlové palby. Proto je třeba, aby při fotografickém průzkumu prováděly osádky přiblížení k prostoru fotografování s využitím oblačnosti, přiletu se strany slunce a nalétávaly co možná z území obsazeného nepřítelem, což usnadňuje po fotografování uniknout nad vlastní území.

Střelecko-technické úkoly ve spolupráci s pozemním dělostřelectvem plní dělostřelecké letectvo buď s jednotlivými dělostřeleckými bateriemi, oddíly

nebo i skupinou, a to ve formě opravování střelby, kdy letounový pozorovatel dělostřelectva udá střelící jednotce zjištěné odchylky středního nárazu ran od cíle, nebo ve formě řízení střelby, kdy letounový pozorovatel dělostřelectva dává střelící jednotce přímo povely k opravení směru a dálky, což značně zkracuje čas potřebný k zahájení palby a trvání zastřelení, ovšem vyžaduje od letounového pozorovatele dělostřelectva dobré znalosti pravidel dělostřelecké střelecké přípravy.

Oba způsoby možno provádět na jeden i více cílů nepohyblivých i pohyblivých, a to buď na cíle předem zjištěné nebo nahodilé, t. j. zjištěné za letu, a to udáváním úhylek vzhledem na světové strany nebo na výstřelnou anebo stupňovanou dálkou.

Podrobné provedení je věcí střelících a nebudu je proto dále rozebírat. Pokládám jsem toliko za nutné uvést stručně jednotlivé úkoly, které plní dělostřelecké letectvo.

V celku z toho vyplývá, že dělostřelecký letecký průzkum je prostředek štábu dělostřelectva armády; opravování a řízení dělostřelecké palby se provádí u armádních, po případě sborových dělostřeleckých skupin.

Dělostřelecké letectvo je organisováno v samostatné letecké dělostřelecké pluky, které se skládají z jednotlivých letek a rojů typu bitevního a stíhacího letectva a lehkých letounů tvořících roje nočních korektorů.

Pro bojovou spolupráci dělostřeleckého letectva a pozemního dělostřelectva se přiděluje jednotlivé dělostřelecké bitevní letky, po případě s roji nočních korektorů, dělostřelectvu armády.

Použití dělostřeleckého letectva se zaměřením na činnost dělostřeleckých i leteckých štábů, letectvého dělostřeleckého pluku i letky v armádní útočné a obranné operaci.

Jak známo, vševojsková armáda nemá vlastní letectvo. To má ve své sestavě teprve front v hodnotě letecké armády. Je tedy třeba, aby zásadní otázky spolupráce dělostřeleckého letectva s dělostřelectvem armády byly vyřešeny již při založení frontové operace mezi velitelstvím dělostřelectva frontu a velitelstvím letecké armády.

Proto musí zpravodajské oddělení velitelství dělostřelectva frontu na základě směrnic velitele dělostřelectva frontu nebo pokynů náčelníka štábu zpracovat „Plán operačního využití leteckého dělostřeleckého pluku“ pro nastávající frontovou operaci.

Na rozdělení prostředků leteckého dělostřeleckého pluku a sestavení plánů jejich využití má vliv především zámysl velitele frontu pro operaci. Zkušenosti z války ukazují, že každá vševojsková armáda potřebuje nejmeně jednu bitevní dělostřeleckou letku a roj nočních korektorů.

Plán použití dělostřeleckého letectva, zpracovaný štábem velitelství dělostřelectva frontu, je nejdůležitějším operačním dokumentem, z něhož se dozví velitel vševojskové armády ve směrnici velitele frontu vydané pro nastávající operaci o přidělení dělostřeleckého letectva a štáb letecké armády zabezpečí činnost dělostřeleckého letectva, zvláště co se týče stíhací ochrany, přidělení letišť, přesunů a otázek materiálně technických. Konečně je nutné, aby štáb letecké armády uvedl průzkumné úkoly dělostřeleckého letectva v soulad s úkoly leteckého průzkumu prováděného leteckým průzkumným plukem pro potřeby vševojskové armády, aby bylo zabezpečeno hospodárné využití obou těchto speciálních prostředků.

Při volbě letišť je třeba, aby jednotlivé letky byly umístěny na hlavním směru činnosti armády a podle situace co nejbližší k frontě společně se spolupracujícím stíhacím letectvem, a to z těchto důvodů:

- aby se zkrátila doba potřebná k cestě osádek dělostřeleckých letounů do štábu dělostřelectva armády a k příslušným dělostřeleckým jednotkám,
- aby byl usnadněn osobní styk mezi velitelem dělostřelecké letky a velitelem příslušné stíhací jednotky, která bude poskytovat dělostřelecké letce ochranu při její bojové činnosti,
- aby byla co nejkratší doba přiletu dělostřeleckých letounů na frontu.

V úvodu již bylo podotčeno, že letecký dělostřelecký pluk má ve svém počtu i stíhací letouny. Ty se umísťují především na směru, kde je třeba vyjádřit hlavní úsilí velitele fronty. Použití těchto stíhačů bude záležet nejen v zabezpečení bojové činnosti dělostřeleckého letectva, ale i v provádění dělostřeleckého vzdušného průzkumu a opravování nebo řízení dělostřelecké palby na plošné cíle, zvláště v těch případech, kdy k tomu nebude možno pro povahu vzdušné situace použít bitevních letounů (dělostřeleckých).

Protože někdy počet stíhacích letounů z početního stavu leteckého dělostřeleckého pluku nestačí k zabezpečení bojové činnosti dělostřeleckého letectva, bude třeba, aby štáb letecké armády na základě plánu operačního využití dělostřeleckého letectva, jakož i na základě početního stavu a složení letecké armády, podle jejích úkolů v nastávající operaci, zvláště pokud jde o stíhací letectvo a vyžaduje-li to vzdušná situace, vyčlenil příslušný počet stíhacích letounů k ochraně dělostřeleckého letectva.

Pokud jde o vzdálenost letišť dělostřeleckého letectva od fronty, bude se tato vzdálenost pohybovat podle druhu operace od 25 do 60 km neboli přilet bitevních letounů na frontu bude trvat do 10 minut mimo start a nabrání výšky.

Jinak nutno vždy uvažovat, jde-li o neplánované úkoly, v jakém stupni pohotovosti jsou dělostřelecké letouny.

Při pohotovosti

- číslo 1 je schopnost startu takřka okamžitá, při čemž je možno dát osádce letounu doplňkové údaje o úkolu radiem po startu,
- číslo 2 je možno start uskutečnit do 6 minut v létě a do 10 minut v zimě,
- číslo 3 je možno uskutečnit start do 20 minut.

Vzdálenost letiště od fronty může být u dělostřeleckého letectva nejvýše do 70 až 80 km, a to jen v krajním případě a po omezenou dobu, neboť za této podmínky může setrvat dělostřelecký bitevní letoun nad bojištěm jen 15 minut.

Lehké letouny — noční korektoři mohou přistávat též na letišti spojovací letky, t. j. v blízkosti VS dělostřelectva armády, po případě i na přizpůsobených letištních plochách v blízkosti dělostřeleckých skupin. Tak se zkrátí doba přiletu nočních korektorů k frontě při plnění úkolů v noci a je zabezpečeno snadné spojení mezi štábem dělostřelectva armády i dělostřeleckých skupin spolupracujících s dělostřeleckým letectvem, zvláště pokud jde o rychlé dodávání písemných zpráv, leteckých snímků, a při osobním styku osádek letounů s dělostřeleckými štáby. Je však třeba, aby k dodávání zpráv bylo využito především letounů spojovací letky, jejichž činnost je usměrněna podle stanoveného časového rozvrhu. Jedině tehdy, když naléhavost zprávy vyžaduje, aby byla dodána dělostřelectvu

ihned mimo pořadí, lze využít k dodání zprávy i letounů z roje nočních korektorů, nejsou-li vyčerpány jejich speciální lety. Jinak kdyby nestačil počet početního stavu dělostřeleckého letectva, je povinností štábu letecké armády přidělit dělostřelecké letce potřebné spojovací letouny.

Velitel leteckého dělostřeleckého pluku vydá pak na základě nařízení štábu letecké armády příslušné rozkazy k zabezpečení bojové činnosti jednotlivých letek a rojů se svého hlediska.

Kromě speciálních otázek je povinen především vyřešit složení štábu jednotlivých letek, které většinou působí samostatně v rámci dělostřelectva armády. Proto velitel leteckého dělostřeleckého pluku musí posílit důstojníky svého štábu štáby jednotlivých bitevních letek. Sám pak se svým užším štábem je na VS, kde má většinu svých prostředků, a úkoly dostává od štábu letecké armády. Těsně spolupracuje se štábem velitelství dělostřelectva frontu a kontroluje a usměrňuje činnost jednotlivých letek a rojů.

Z toho, co bylo uvedeno, vysvítá i podřízenost dělostřeleckého letectva. To znamená, že po stránce leteckého velení a zabezpečení podléhá příslušnému štábu letecké armády a po stránce operační že mu ukládá úkoly příslušný štáb dělostřelectva armády.

Jednotlivé osádky dělostřeleckých letounů jsou po dobu spolupráce s dělostřelectvem podřízeny příslušnému veliteli dělostřelecké jednotky, to znamená, že povolení k odletu z úkolu dostávají od tohoto dělostřeleckého velitele, i musí-li uniknout z prostoru, když se objeví nepřátelští stíhači.

*

Proberu nyní otázky použití dělostřeleckého letectva s hlediska štábu dělostřelectva armády a dělostřelecké letky. Navážu na článek otištěný ve Vojenské mysli čís. 4 z roku 1953, kde jsem při plánování a organizaci dělostřeleckého průzkumu v útočné operaci armády uvedl hlavní otázky použití dělostřeleckého letectva, ale jen ve spojitosti s činností štábu dělostřelectva armády.

Podkladem pro způsob použití dělostřeleckého letectva velitelem dělostřelectva armády je směrnice velitele dělostřelectva frontu. Rozpracování úkolů provede zpravodajské oddělení štábu dělostřelectva armády na základě směrnic velitele dělostřelectva a pokynů náčelníka štábu v součinnosti buď přímo s velitelem dělostřelecké letky nebo se styčným důstojníkem, kterého vysílá velitel letky na dobu trvání operace k štábu dělostřelectva armády, a s příslušnými odděleními štábu armády.

Základním plánovacím dokumentem pro použití dělostřeleckého letectva dělostřelectvem armády je „Plán použití dělostřeleckého letectva“. Při sestavování plánu je třeba po zkušenostech z Veliké vlastenecké války při přidělování letounů vycházet z kalkulační zásady: Na každý dělostřelecký oddíl armádní dělostřelecké skupiny jeden bitevní letoun. Zbytek si ponechá štáb dělostřelectva armády k vlastní dispozici, zvláště k plnění průzkumných úkolů a k zesílení jednotlivých směrů bojové činnosti.

Pokud jde o použití v přípravném období operace, je účelné, aby dělostřelecké letky byly použito centrálně štábem dělostřelectva armády, zvláště pro plnění průzkumných úkolů fotografováním, a teprve dva až tři dny před zahájením operace aby byly jednotlivé roje určené k plnění střelecko-technických úkolů přiděleny armádní dělostřelecké skupině. O přidělení rojů a jejich použití, zvláště o počtu vzletů, se dozví armádní dělostřelecká

skupina z „Nařízení pro průzkum štábu dělostřelectva armády“.

Na základě plánu použití zpracovává se „Nařízení pro použití dělostřeleckého letectva“, které dostává velitel letky. V něm musí být uvedeno:

- všeobecná charakteristika nepřítele, zvláště jeho přední okraj, rozmístění a činnost nepřátelského protiletadlového dělostřelectva a stíhacího letectva,
- úkoly, které bude dělostřelecké letectvo plnit v jednotlivých fázích operace, t. j. úkoly průzkumné, zvláště fotografické a střelecko-technické, pro které dělostřelecké jednotky, jejich rozmístění a předpokládané výšky drah střel,
- zabezpečení úkolů zvláště s hlediska protiletadlové obrany a spojení,
- doba, místo a způsob podávání hlášení.

Nařízení pro použití dělostřeleckého letectva se zpracovává na dobu trvání celé operace a postupně se podle vývoje situace a požadavků na doplňkový průzkum doplňuje a upřesňuje.

Protože hlavním pojetím dělostřeleckého letectva je radio a bez spolehlivého a srozumitelného radiového spojení není možno z letounu opravovat a řídit střelbu, musí zabezpečení radiového spojení věnovat zvýšenou pozornost i náčelník spojení velitelství dělostřelectva armády.

Bude to nejen otázka organisace radiového spojení mezi dělostřeleckým letounem, styčným důstojníkem dělostřelecké letky a štábem dělostřelectva armády, spojení s armádní dělostřeleckou skupinou a jejími střeleckými jednotkami, ale i se stíhači a leteckou zabezpečovací a hláskou službou.

Proto při řešení spojení musí navzájem těsně spolupracovat náčelník spojení velitelství dělostřelectva armády s náčelníkem spojení leteckého dělostřeleckého pluku a vyřešit nejen radiové signály pro prověření mezi střeleckými dělostřeleckými jednotkami a spolupracujícími letouny, ale i ostatní signály usnadňující a zkracující bojovou činnost dělostřeleckého letectva.

Konečně v zájmu spolehlivého radiového spojení bude třeba, aby náčelník spojení velitelství dělostřelectva armády organisoval včas, ihned na začátku přípravného období, přezkoušení radiových stanic a způsobilost obsluhy jednotlivých pozemních dělostřeleckých radiových stanic. O přezkoušení stavu radiových prostředků se sestaví zápis, který předkládá náčelník spojení náčelníkovi štábu dělostřelectva armády.

Ovšem použití radia je úspěšné jen tehdy, když jsou nejen osádky dělostřeleckých letounů a dělostřelečtí radisté dobře vycvičeni, ale když i příslušníci štábu dobře ovládají radiové spojení.

Spojení mezi štábem dělostřelecké letky a dělostřelectvem armády je možno kromě radiem uskutečnit též po linkové síti velitelství frontu a letecké armády nebo pomocí spojovacích letounů.

Některé zvláštnosti bojové činnosti dělostřeleckého letectva

Dělostřeleckého letectva musí být zásadně použito na hlavním směru armádní operace, kde je též i většina dělostřelectva armády. Při stanovení úkolů je nutné vycházet jednak z úkolu, směrnic velitele a pokynů náčelníka štábu, z počtu plánovaných letů jednotlivých druhů letounů pro danou operaci, ze stavu výcviku osádek a jejich schopnosti plnit dané úkoly a z pozemní i vzdušné situace na bojišti.

Hloubka leteckého dělostřeleckého průzkumu závisí na možnostech jeho

využití palbami dělostřeleckého letectva. Dělostřelecký letecký průzkum bude tedy veden do vzdálenosti asi 15 až 20 km od linie fronty.

Fotografování velkých prostorů provádí průzkumný pluk. Od dělostřeleckého letectva nelze požadovat fotografování celých souvislých ploch. Je totiž vyzbrojeno letouny B-33, kterými nelze s úspěchem provádět řadové snímky, které vyžadují dodržení přesného kursu. Proto je třeba omezit požadavky na letecký průzkum prováděný dělostřeleckým letectvem na fotografování jednotlivých cílů, při čemž provedení snímků musí být takové, aby z nich mohl být určen příslušný cíl topograficky, t. j. v souřadnicích. Jinak nelze ve většině případů využít snímku k přípravě prvků pro dělostřeleckou palbu. Na snímku je třeba co možná vždy zachytit dva vztažné body, které nesmějí být blízko k okrajům snímku. Nejvýhodnější měřítko leteckých snímků pro potřebu dělostřeleckého letectva k určení polohy cíle jsou: 1 : 10 000 až 1 : 15 000 a pro podrobné studium objektů měřítko 1 : 3000 až 1 : 5000.

Hodnota skreslení snímku závisí pak

- na vzdálenosti určovaného bodu od hlavního bodu snímku (který je ve středu snímku); čím je větší vzdálenost, tím je větší skreslení,
- na převýšení bodu nad rovinou; čím je větší převýšení, tím je větší skreslení,
- na výšce snímku (to znamená, z jaké výšky byl pořízen); čím je výška větší, tím je menší skreslení.

Má tedy poloha předmětu vzhledem ke středu a výšce snímku velký význam.

Zpracování leteckých snímků, t. j. vyvolání a kopírování snímků provádí podle požadavků štábu dělostřeleckého letectva armády fotografická četa příslušné fotografické letky. Tato četa musí být umístěna na stejném letišti s dělostřeleckou letkou. Hrubé vyhodnocení snímku provádějí jednotlivé osádky a podrobné vyhodnocovací práce, t. j. topografické určení polohy cíle a jeho rozlohy, fotografické čety dělostřeleckých měřických oddílů. Ty vynášejí výsledky na mapy v měřítku 1 : 25 000 a opatřují je legendou. Mapy jsou pak vydávány podřízeným dělostřeleckým jednotkám štábem dělostřeleckého letectva armády.

Nepřátelské objekty je nutno fotografovat plánovitě během celého přípravného období a vycházet z fotografického materiálu pořízeného leteckým průzkumným plukem, který zpravidla provádí první fotografování před přijetím předběžného rozhodnutí, další 6 až 8 dní před zahájením operace podle požadavků velitelství armády a poslední kontrolní fotografování 1 až 2 dny před zahájením operace. V těchto lhůtách budou prováděny i hlavní fotografické úkoly dělostřeleckého letectva, při čemž letecký dělostřelecký průzkum musí doplňovat zprávy získané jinými druhy pozemního průzkumu, zvláště zvukoměrného, a naopak.

Součinnost dělostřeleckého leteckého průzkumu se zvukoměrným průzkumem je zvláště důležitá. Vzdušný průzkum nedoplňuje jen zvukoměrný průzkum, nýbrž dovoluje provést i kontrolu určení palebných postavení nepřátelských baterií a zvláště klamných palebných postavení, o jejichž existenci na základě zvukoměrného průzkumu můžeme jen usuzovat.

I k zjišťování nepřátelských protiletadlových baterií lze s výhodou, jak ukazují zkušenosti z Veliké vlastenecké války, využít spolupráce dělostře-

leckého letectva se zvukoměrnými prostředky, které jsou připraveny k zjišťování nepřátelských protiletadlových baterií v době bojové činnosti dělostřeleckých letounů nad možnými prostory rozmístění nepřátelských protiletadlových baterií. Tak lze též získat podklady o systému nepřátelské protiletadlové obrany.

Poslední snímky třeba pořídit do jednoho dne před zahájením dělostřelecké přípravy a dodat je dělostřeleckým jednotkám 6 až 8 hodin před zahájením zastřelení, aby mohly být provedeny změny v přidělování cílů, zastřeleny nové cíle, připraveny prvky střelby a rozděleno střelivo v palebných postaveních.

K dosažení úspěšných výsledků fotografického průzkumu je třeba, aby v nařízení pro použití dělostřeleckého letectva bylo podrobně uvedeno, jaké snímky, z kterého prostoru, v jakém měřítku, za jakým účelem a kdy mají být provedeny; dokdy, jak, kam, komu a v kolika kopiích mají být dodány. I tyto úkoly musí být proto plánovány v plánu použití dělostřeleckého letectva.

Proto při jeho sestavování si musí veškeré tyto podrobnosti uvědomit náčelník zpravodajského oddělení velitelství dělostřelectva armády a zvláště orgán zpracovávající plán.

Dále je nutno mít na paměti, že osádky letounů jsou při plnění průzkumných a zvláště fotografických úkolů téměř vždy vystaveny činnosti nepřátelských stíhačů a protiletadlové obrany, což se projevuje i na kvalitě a kvantitě získaných zpráv a na způsobu plnění úkolů osádkami.

Kromě toho má na taktiku průzkumu a na způsob plnění úkolů osádkami vliv roční i denní doba a povětrnostní situace, při čemž nejobtížnější je podzim, kdy se předměty nerýsují plasticky. Proto na podzim a i na jaře je třeba provádět průzkum pro špatnou viditelnost z malé výšky a fotografovat ve větších měřítkách než v létě a v zimě. Ovšem provedení průzkumu z malých výšek vyžaduje od osádek dobrou znalost prostoru, neboť pro velkou rychlost je orientace ztížena, osádka může být nad objektem a pozorovat ho jen po krátkou dobu.

Za soumraku je možno i přes nedostatek osvětlení získat cenné zprávy, poněvadž většinou s příchodem tmy začínají přesuny a za svítání někdy teprve docházejí proudy do míst odpočinku. Ráno je třeba provádět kontrolu nočního průzkumu k zabezpečení jeho nepřetržitosti.

K provádění střelecko-technických úkolů je nejvhodnější časné jítro při východu slunce.

Cíle, na které se provádí opravování a řízení dělostřelecké palby dělostřeleckým letectvem, lze v podstatě rozdělit na tři charakteristické skupiny, z nichž každá vyžaduje zvláštní organizace a způsobu provedení dělostřelecké střelby.

První skupina:

Cíle pečlivě zamaskované, jejichž průzkum vyžaduje mnoho času. K těmto cílům patří zvláště nepřátelská palebná postavení a palebné sruby.

Druhá skupina:

Cíle, jejichž poloha na mapě je známa a nevyžaduje při vyhledávání ze vzduchu velkou námahu, t. j. ani čas. Do této skupiny patří prostory pro daleké palby, orientační body, mosty, osady a prostory, na něž jsou prováděna palebná soustředění.

Třetí skupina:

Pohyblivé cíle, zvláště tankové a motomechanisované jednotky na pochodu, přesunující se automobilní proudy a p.

Každou operaci je třeba utajit, aby bylo dosaženo překvapení. K tomu je též velmi důležité uskutečňovat bojovou činnost dělostřeleckého letectva, jeho lety a manévry nad frontou tak, aby nepřítel nemohl usuzovat na připravovanou operaci, zvláště co do prostoru a směru.

Aby výsledky bojové činnosti byly co nejlepší, musí být i dělostřelecké letectvo zabezpečeno mapovým materiálem, a to každá osádka k plnění průzkumných úkolů mapami příslušného prostoru v měřítku 1 : 50 000 a k plnění střecko-technických úkolů po případě i fotoplány svého zájmového prostoru, nejlépe v měřítku 1 : 10 000. Jeden fotoplán podle zkušeností má zachytit rozlohu do 20 km².

Činnost styčného důstojníka dělostřelecké letky

Pro tuto funkci je třeba vybrat jednoho ze schopných letounových pozorovatelů dělostřelectva, který je dobře obeznámen se stavem své letky a s jejím použitím, aby tak byl platným poradcem u štábu dělostřelectva armády.

Kromě informace, kterou styčný důstojník přednese náčelníkovi zpravodajského oddělení štábu dělostřelectva armády o stavu a bojové pohotovosti své letky, je povinen:

- předávat veliteli letky veškeré úkoly;
- před jednotlivými lety hlásit štábu letky vzdušnou situaci v prostoru činnosti a neustále sledovat činnost nepřátelského letectva, což dává možnost stanovit některé pravidelnosti v objevování se nepřátelských letounů nad frontou. Doby, kdy obvykle nebývají nepřátelské letouny ve vzduchu, je nutno využívat pro vlastní úkoly dělostřeleckého letectva;
- organisovat nepřetržitě pozorování vzdušné situace v prostoru činnosti dělostřeleckého letectva a otevřenou řečí radiem oznamovat letounům počet objevivších se nepřátelských letadel, jejich vzdálenost od vlastních letounů, s které strany se objevily, a jejich výšku letu;
- oznamovat štábu dělostřelecké letky souřadnice známých cílů, jejich čísla daná štábem dělostřelecké armády, souřadnice zastřílených vztažných bodů a těch, na které jsou připraveny počáteční prvky pro střelbu;
- po skončení činnosti jednotlivých osádek hlásit štábu letky souhrn činnosti každé osádky s krátkým rozбором všech kladů a nedostatků;
- každodenně k večeru hlásit souhrnně štábu letky pozemní i vzdušnou situaci;
- při změně styčných důstojníků odevzdat veškeré informace střídajícímu styčnému důstojníkovi.

Aby tuto svou činnost mohl správně vykonávat, je na druhé straně povinností štábu dělostřelectva armády — orgánu zpravodajského oddělení pověřeného organisací dělostřeleckého leteckého průzkumu — dávat styčnému důstojníkovi náčrty cílů a zvláště oznamovat zjištěná rozmístění nepřátelských protiletadlových baterií, informovat jej denně o nově zjištěných cílech jinými prostředky pozemního průzkumu a včas mu dodávat všechny doplňkové úkoly pro dělostřeleckou letku.

Doklady zpracovávané štábem dělostřelecké letky

Dělostřelecká letka vede tyto hlavní dokumenty k organizování své bojové činnosti:

Plánovou tabulku letů.

Plán spojení.

Nařízení pro provedení průzkumných a střelecko-technických úkolů a nařízení pro spojení, která jsou většinou vydávána ústně a zaznamenávána ve výpise u štábu letky.

Rozpočty šturmana s příslušnými mapami.

Bojová hlášení osádek, zpracovaná jimi po přistání o splnění bojového úkolu, která jsou podle povahy dodávána buď ihned nebo v souhrnném operačním a zpravodajském hlášení štábu pluku a dělostřelectvu armády.

Výkazovou mapu zpráv.

Hlášení o bojovém a početním stavu dělostřelecké letky.

Válečný deník.

V souhrnném zpravodajském hlášení, které je jedním z nejdůležitějších dokumentů velitelství dělostřelecké letky, musí být při hlášení cílů uvedeny nejen zprávy charakterisující cíl, ale též jeho přesná poloha v pravoúhlých souřadnicích a v závěru hlášení návrhy na další činnost, jakož i návrh opatření, jak ji uskutečnit.

Úkoly dělostřelecké letky v armádní útočné operaci

Úkoly je nutno plnit v závislosti na hlavních úkolech, které plní dělostřelectvo, zvláště armádní dělostřelecká skupina, při zabezpečení armádní operace.

Všeobecné úkoly průzkumu byly již probrány v dřívějších statických článku. Nelze však zapomenout na průzkum bojem nepřítele a na jeho protipřípravu. I když nelze předem stanovit, zda budou provedeny, nutno s nimi v plánu použití počítat. V obou případech startují dělostřelecké letouny z pohotovosti na smluvené znamení ke zjištění cílů a řízení dělostřelecké palby na ně. Konečně po ukončení nepřátelské protipřípravy zjišťují dělostřelecké letouny nepřátelské posilové dělostřelectvo přemísťující se na své úseky nebo do hloubky a řídí na ně dělostřeleckou palbu.

Dále je třeba stanovit dělostřelecké letce doplňkové úlohy na základě výsledků průzkumu provedeného v přípravném období. To znamená především zjištění baterií, které nebyly zjištěny během přípravného období. K tomu je třeba, aby za dělostřelecké přípravy byly dělostřelecké letouny v době posledního dělostřeleckého přepadu připraveny ve vzduchu k zjišťování a umlčování nově se objevivších nepřátelských baterií.

Dalším úkolem bude zabezpečení zasazení druhých sledů armádních sborů do boje, t. j. zpravidla mechanisovaných divisí, a to v době dělostřeleckého přepadu prováděného před zasazením mechanisované divise do boje, kdy opět je nutno, aby příslušný počet dělostřeleckých letounů spolupracujících s dělostřelectvem armády byl ve vzduchu.

Konečně za boje mechanisovaných divisí o druhé pásmo nepřátelské obrany bude třeba počítat s určitým počtem vzletů dělostřeleckého letectva.

To jsou v podstatě hlavní úkoly dělostřeleckých bitevních rojů přidělených armádní dělostřelecké skupině v první den operace.

Druhý den operace bude pak nejdůležitější činností dělostřeleckých osádek spolupracujících s armádní dělostřeleckou skupinou opravování a řízení

střelby na cíle, které nutno umlčet před zasazením armádní nebo frontové rychlé skupiny do průlomu.

V dalším, druhém období armádní útočné operace dochází k rozvinutí úspěchu, obklíčení nebo pronásledování ustupujícího nepřítele a boj s přicházejícími operačními zálohami. Tu vychází rychlá skupina do operační hloubky a dělostřelectvo ji podporuje až na hranici svého dostřelu. Pozorování bude zpravidla ztíženo a řídit dělostřeleckou střelbu z pozemních pozorovatelů, zvláště za pronásledování, nebude mnohdy možné. Zvláště v této době bude výhodné použít dělostřeleckého letectva přiděleného armádní dělostřelecké skupině k řízení dalekých paleb na ustupujícího nepřítele, na jeho dělostřelectvo a na důležité objekty k zabránění ústupu nepřítele.

Ovšem v této době je nutno uvážit i tu skutečnost, že se vzdálenost letiště dělostřelecké letky od čela pronásledujících jednotek značně prodlužuje, čímž se ztěžuje i radiové spojení, a setrvání osádek ve vzduchu je omezené. Prakticky, kdyby vzdálenost letiště od pracovního prostoru osádky nad bojištěm dosáhla 100 km, mohlo by dělostřelecké letectvo plnit úkol nad bojištěm jen 5 minut, což je tak krátká doba, že by během ní prakticky žádný úkol nemohl být splněn.

V době třetího období armádní útočné operace, kdy dochází k obklíčení a ničení nepřítele, bude provádět dělostřelecké letectvo řízení dělostřelecké palby na těch směrech a na ty cíle nebo prostory, kde je třeba vyjádřit hlavní úsilí dělostřelectva při umlčování, izolaci a ničení obklíčeného nepřítele a zamezit mu probít se z obklíčení. Budou to zvláště nepřátelské tankové jednotky a samohybné dělostřelectvo, s jejichž pomocí má nepřítel největší naději prolomit obklíčovací kruh.

Podle zkušeností z Veliké vlastenecké války docházelo obyčejně k dovršení obklíčení a ničení nepřítele v prostorech velkých měst, kde pozemní průzkum a pozorování dělostřelecké střelby z pozemních pozorovatelů nemůže z počátku plnit úspěšně své úkoly. Bude tu tedy účelné používat dělostřeleckého letectva. Ovšem spolupráce s dělostřelectvem musí být velmi důkladně propracována.

Použití nočních korektorů je třeba usměrnit na přeskupování nepřítele po komunikacích, které bude provádět během jednotlivých nocí, a to zvláště na přeskupující se dělostřelectvo (i na kočující jednotky v prostorech palebných postavení) a na rychlé jednotky přisunované z hloubky k zamezení našeho dalšího pronikání. I tu kromě průzkumu možno při vhodném osvětlení cílů plnit i střelecko-technické úkoly, ovšem je nutno si uvědomit, že spojovací letouny, kterými jsou vybaveny roje nočních korektorů, jsou pomalé neozbrojené letouny, které mohou splnit své úkoly jen v prostoru mimo dosah nepřátelské protiletadlové palby.

Pokud jde o úkoly dělostřeleckých letounů, které si ke své dispozici ponechává štáb dělostřelectva armády, bude jich použito jednak k provádění doplňkového průzkumu, jednak k zesílení činnosti dělostřeleckého letectva přiděleného armádní dělostřelecké skupině, a to zvláště za pronásledování nepřítele. Je též účelné vyčlenit dvojici letounů pro spolupráci s armádní rychlou skupinou v době jejího boje v operační hloubce, kdy je třeba, aby měla zabezpečeny své boky.

Dále bude nutné pamatovat na dělostřelecké zabezpečení boje s přicházejícími zálohami a na pomoc při odrážení možných protiúderů nepřítele. V obou těchto případech, kdy se situace často stává nepřehlednou, bude mít významnou úlohu dělostřelecké letectvo ve spolupráci s dělostřelectvem armády.

Konečně zkušenosti z Veliké vlastenecké války ukazují, že za útočných operací bylo třeba průměrně na každých 50 km provést přechod řeky, který se musí s dělostřeleckého hlediska zabezpečit.

Dojde-li k násilnému přechodu řeky s plánovitou přípravou, bude třeba získat podklady pro naplánování dělostřeleckého útoku, t. j. cíle na druhém břehu obsazeném nepřítelem. Bude-li pokrytost a tvárnost terénu na druhém břehu ztěžovat pozemní průzkum a bude-li za velkými vodními hladinami ztížen i zvukoměrný průzkum, bude hlavní těžiště průzkumu dělostřeleckých cílů spočívat na dělostřeleckém letectvu.

Rovněž tak tomu bude v zalesněných horských nebo bažinatých krajích, kde pozemní průzkum prováděný i speciálními dělostřeleckými měřicími prostředky (zvukoměrnými a optickými) nezabezpečuje v plné míře splnění úkolů protibaterijní činnosti. Tu řízení dělostřelecké palby dělostřeleckým letectvem nabývá velké důležitosti a jeví se podle zkušeností z Veliké vlastenecké války jako nejspolehlivější prostředek.

Na všechny tyto okolnosti je třeba pamatovat při sestavování plánu použití dělostřeleckého letectva a využít pro tyto případy k zesílení činnosti letounů přidělených armádní dělostřelecké skupině část těch letounů, které si ponechal štáb dělostřelectva armády, a konečně během boje usměrňovat použití dělostřeleckého letectva u armádní dělostřelecké skupiny.

Úkoly dělostřeleckého letectva v armádní obranné operaci

Charakteristický rys obrany, t. j. relativní nedostatek sil a prostředků nahrazovaný dovedným manévrem, což pro dělostřelectvo znamená manévrem nejen pohybem, ale zvláště palbou, bude možno velmi dobře uvést v soulad s činností dělostřeleckého letectva, neboť to jako každé jiné je v manévru nejspolehlivějším a nejpohyblivějším prostředkem. Konečně požadavek aktivity obrany musí vyjádřit svou činností i dělostřelectvo. Aktivnosti obrany bude velmi na prospěch dobrá spolupráce dělostřelectva s dělostřeleckým letectvem.

Protože přechod do obrany předem vybudované mimo přímý dotyk s nepřítelem je případ velmi řídký, málo typický a zkušenosti z Veliké vlastenecké války ukazují, že přechod do obrany byl nejčastěji prováděn za podmínek přímého dotyku s nepřítelem, omezím se dále jen na tento poslední případ.

Tu půjde o použití dělostřeleckého letectva v době, kdy armádní dělostřelecká skupina svými dalekými palbami působí ztráty přisunovaným silám nepřítele, zdržuje přibližování a rozvinování jeho hlavních sil, jakož i zaujetí východiště útoku. Tyto úkoly, ať už jde o průzkum nebo řízení a opravování dělostřelecké palby, bude plnit dělostřelecké letectvo v přípravném období operace.

Zvláště však je účelné použít dělostřeleckého letectva za protipřípravy, kdy bude řídit palbu na nepřátelské baterie nebo na nově se objevující cíle. Ovšem, aby bylo možné protipřípravu dobře naplánovat, budou kladeny velké požadavky na dělostřelecké letectvo, aby během přípravy dodalo hodnotné zprávy o uskupujícím se nepřátelském dělostřelectvu a o jeho tankových jednotkách, zvláště ve východišti útoku. Konečně zprávy získané za protipřípravy umožní upřesnit uskupení prvního útočného sledu nepřítele.

Dále v době boje armády o udržení hlavního pásma obrany, kdy dochází k provedení protiútoků druhými sledy armádních sborů a armádní dělostřelecká skupina (a i ostatní dělostřelectvo určené k protibaterijní činnosti).

nosti) umlčuje nepřátelské dělostřelectvo a zabráňuje přístupu záloh nepřítele z hloubky, je třeba, aby dělostřelecké letectvo vyhledávalo nejškodlivější baterie, které nelze pozorovat z pozemních pozorovatelů, a řídilo na ně palbu.

Další důležitý moment použití dělostřeleckého letectva bude v době ničení nepřítele v taktické hloubce naší obrany, kdy prolomil hlavní pásmo obrany. Tu bude třeba, aby dělostřelectvo svými palbami spolupůsobilo k zamezení přeskupení sil protivníka na směr našeho předpokládaného protiúderu. Vhodným použitím dělostřeleckého letectva v této dynamicky se vyvíjející situaci může být úspěšně řízena palba na nepřátelské dělostřelectvo a tankové jednotky.

Konečně před provedením protiúderu druhým sledem armády předchází krátká dělostřelecká příprava, kdy dělostřelectvo umlčuje nepřátelské tanky, dělostřelecké baterie a shromažďuje pěchotu.

Při všech těchto případech lze využít dělostřeleckého letectva, neboť použití ostatních druhů průzkumu, zvláště zvukoměrného, bude více méně omezené, ať už co do výhledu, nebo zvláště u zvukoměrného průzkumu, vzhledem k nasycení bojiště palbou.

Přechází-li armáda do protiofensivy, jejíž příprava je velmi složitá a vyžaduje a klade na průzkum obzvláště odpovědné úkoly za stále a rychle se měnící situace, bude úkolem dělostřeleckého letectva upřesňovat hlavní uskupení nepřátelského dělostřelectva na jednotlivých útočných směrech nepřítele k získání podkladů k naplánování dělostřeleckého zabezpečení protiofensivy.

Ochrana dělostřeleckého letectva v armádní operaci

Z uvedených úkolů, které plní dělostřelecké letectvo v armádní operaci, vyplývá, že nebude vždy třeba poskytovat dělostřeleckému letectvu ochranu stíhací v době plnění bojových úkolů.

V průběhu operace bude dělostřelecké letectvo plnit své úkoly zpravidla v době, kdy i ostatní letectvo zabezpečuje bojovou činnost pozemních vojsk, a to ať už jde o přímou leteckou přípravu útoku, nebo jinou bojovou činnost. Za útočné operace to bude při zasazování druhých sledů armádních sborů nebo armádní nebo frontové rychlé skupiny, obklíčení nebo ničení nepřítele v období rozhodujícího úderu. Za obranné operace bude dělostřelecké letectvo plnit úkoly při provádění úderů na přisunované útočné síly, zabráňování přiblížování, rozvinování a zaujetí východiště útoku nepřítelem, za protipřípravy, boje o udržení hlavního pásma naší obrany, nebo protiútoky a při ničení nepřítele v taktické hloubce naší obrany protiúderu. V těchto obdobích budeme mít zpravidla nad prostorem operace převahu ve vzduchu. Ochrana dělostřeleckého letectva bude nejnaléhavější jediné v přípravném období operace a pak jenom tehdy, nebude-li naše letectvo nepřetržitě nad bojištěm, a přesto bude třeba použít dělostřeleckého letectva. Na příklad v době pronásledování, v době přípravy plánovitého násilného přechodu řeky v hloubce obrany protivníka a p.

V uvedených případech je třeba, aby dělostřelecký letecký průzkum nebo opravování a řízení střelby bylo prováděno v některé přestávce, kdy nejsou nepřátelští stíhači přítomni v prostoru daného cíle, nebo není-li zjevná vlastní převaha ve vzduchu, zabezpečit bojovou činnost dělostřeleckého letounu stíhací ochranou.

Při tom je nutné, aby celková doba pobytu dělostřeleckého bitevního letounu ve vzduchu byla omezena na nejkratší dobu, t. j. asi na 35 minut, z toho nad frontou 10 až 15 minut. Tato doba je podmíněna tím, že letištní plochy nepřátelských stíhačů jsou obvykle v takové vzdálenosti od fronty, že může být dělostřelecký letoun se stíhacím doprovodem po 10 až 15 minutách činnosti nad frontou napaden nepřátelskými stíhači.

Proto je výhodné v takovýchto případech provést k řízení střelby na předpokládané cíle získané jinými druhy průzkumu (zvláště zvukoměrným) dva vzlety, a to první průzkumný, kdy je letoun ve vzduchu s doprovodem stíhačů asi 35 minut, počítaje v to čas od startu do přistání. Druhý let k řízení nebo opravování dělostřelecké střelby je nutno pak provést v mezidobí, kdy nejsou nepřátelští stíhači ve vzduchu. V uvedených případech jeví se též nutnost využít k plnění bojových úkolů dělostřeleckého letectva i dělostřeleckých stíhacích letounů, které pak plní úkol podle intenzity činnosti stíhačů nepřítel v jedné nebo více dvojicích.

Organisovat zabezpečení bojové činnosti ochranným doprovodem stíhačů je povinností velitele dělostřelecké letky (pluku), který musí projednat s velitelem stíhací jednotky při přípravě letu všechny podrobnosti. Výsledky jsou pak zaznamenány v „plánové tabulce součinnosti“ (se stíhacím letectvem). Velitelem utvořené smíšené bojové skupiny je pilot dělostřeleckého letounu.

Na ochranu jednoho dělostřeleckého letounu je třeba počítat podle zkušeností z Veliké vlastenecké války podle vzdušné situace se 4 až 6 stíhači, při čemž dva letouny jej přímo doprovázejí letíce blízko něho s úkolem nepřipustit nepřátelské stíhače k dělostřeleckému letounu, při čemž se nesmí od něho vzdálit. Zbývající čtyři letouny provádějí zajištění ve vzdálenosti asi 1000 m (na dohled) a s převýšením 500 až 800 m nad přímým doprovodem s úkolem sestřelovat nepřátelské stíhače a nedovolit jim zaútočit na dělostřelecký letoun.

Povinnosti jednotlivých osádek a spolupracujícího dělostřelectva

Služba u dělostřeleckého letectva je čestná, odpovědná a velice obtížná. Příslušníci dělostřeleckého letectva musí zosobňovat nekonečnou oddanost vlasti, pevnou povahu a vůli, vytrvalost a chrabrost, jakož i víru v úspěch a houževnatost. Musí být čestní, poctiví, důvtipní a všestranně tělesně zdatní. Musí se umět správně orientovat, rozhodovat v nejasné situaci a mít smysl pro vzájemnou pomoc.

Kromě těchto všeobecných předpokladů a umění pilotů skvěle řídit letoun musí dělostřelecké letecké osádky ovládat taktiku, organizaci a takticko-technická data vlastního dělostřelectva a dělostřeleckého měřického průzkumu, organizaci, taktiku a takticko-technická data nepřítel, a to jak pozemního, tak i vzdušného.

Taktika a takticko-technická data jim umožní určit uskupení nepřítel a znalost organizace učinit předpoklady o množství nepřátelského dělostřelectva. Dále musí bezpečně ovládat organizaci spojení a neustále studovat navigaci a povětrnostní situaci.

Nestačí jen potřebné nepřátelské objekty nalézt, ale je třeba umět je i správně zhodnotit.

Mimo to je nutné, aby dělostřelecké osádky využily každého okamžiku k obeznámení se se všeobecnými úkoly v nastávající operaci k pečlivému studiu svého budoucího prostoru, kde budou plnit bojové úkoly, neboť

orientovat se podle mapy teprve za letu není již možné. Tu slouží mapa jediné jako pomůcka k upřesnění detailů.

Tato skutečnost je zvlášť důležitá v útočné operaci při boji v hloubce, kdy může dojít k přenesení úsilí i na jiný směr, který nelze vždy předvídat předem, a dále v obranné operaci, kdy se armádní protiúder plánuje ve dvou až třech variantách s přihlédnutím k možným útočným směrům nepřítele. Z těchto důvodů je nutné, aby osádky byly usměrněny na podrobné studium terénu na možných směrech protiúderu a při dostatku času aby byly s nimi a se spolupracujícím dělostřelectvem probrány všechny otázky součinnosti při všech možných variantách protiúderu.

Při plnění bojového úkolu musí být každá osádka připravena k provedení střelecko-technických úkolů nezávisle na určení původního letu.

Z uvedených úkolů vysvítá, že k jejich řádnému splnění je třeba, aby i dělostřelecké štáby a jednotky spolupracující s dělostřeleckým letectvem dávaly mu jasné prostorové i časové splnitelné úkoly se zřetelem k dané situaci. Osádky musí dostat úkol do prostoru, kde ještě nebyly, nejméně 1 až 2 hodiny před provedením. Tuto dobu je nutno dodržet i u všech úkolů prováděných roji nočních korektorů v noci.

Při bojovém letu může změna situace způsobit, že osádka dělostřeleckého letounu bude musit nezávisle na druhu bojového úkolu, který dostala dříve, provést nový úkol anebo změnit způsob provádění původního úkolu. Z toho důvodu musí být dělostřelecké jednotky pracující s dělostřeleckým letounem vždy připraveny provést střelecké úkoly podle žádosti jeho osádky. Dále musí zajistit pozorování dělostřeleckých letounů ve vzduchu, jakož i pozorování nepřátelských letounů, které nutno ihned oznámit osádce ve vzduchu.

V době vedení boje, je-li bojiště nasyceno hromadnými palbami dělostřelectva, je výhodné, jak ukazují válečné zkušenosti, střílet při plnění střelecko-technických úkolů s dělostřeleckým letcem oddílovými salvami, aby dělostřelecký letec měl usnadněno pozorování.

Nakonec se ještě stručně zmíním o organizaci a bojovém použití dělostřeleckého letectva v americké armádě.

Jak známo, každá americká pěší a obrněná divise má své organické letectvo, z jehož počtu náleží divisnímu dělostřelectvu celkem 10 letounů; z toho má po dvou letounech každý dělostřelecký oddíl a velitelství dělostřelectva divise.

Tyto letouny jsou neozbrojené, nepancéřované, mají možnost přistávat na ploše dlouhé kolem 300 m. Jejich rychlost se pohybuje kolem 160 až 250 km/hod. V poslední době se jeví tendence nahradit část dělostřeleckých letounů vrtulníky.

Nevýhodou těchto dělostřeleckých letounů je okolnost, že s jejich použitím lze počítat jen při úplné převaze ve vzduchu. Při tom dosavadní kvalita dělostřeleckých letounů — jejich pomalost, neozbrojenost a žádné pancéřování — dává příznivé podmínky k jejich ničení a tím ohrožení plnění úkolů divisního dělostřelectva.

Sborové dělostřelectvo je posilováno podle požadavků velitele dělostřelectva sboru nebo armády normálními letouny z počtu letectva, jejichž osádky mají být obeznámeny se spoluprací s dělostřelectvem.

Uvedené zkušenosti ukazují

- na nepropracovanost bojového použití amerického letectva ve spolupráci s dělostřelectvem v současném boji,
- přednosti našeho způsobu organisace použití a vybavení speciálního dělostřeleckého letectva, které jsou založeny na bohatých válečných zkušenostech Sovětské armády.

Závěr

V tomto článku jsem se pokusil rozebrat nejdůležitější otázky bojového použití dělostřeleckého letectva a jeho spolupráce s dělostřelectvem.

K uvedeným otázkám je možno závěrem říci:

- Dělostřelecké letectvo ve srovnání s ostatními druhy pozemního dělostřeleckého průzkumu může pro svou schopnost manévru a bojové vlastnosti v mnohem kratší době vzhledem k ostatním dělostřeleckým průzkumným prostředkům splnit dané úkoly zvláště za vedení operace v nepřehledných situacích.
- Dělostřelečtí velitelé a štáby musí mít při plánování a organisování bojového použití dělostřeleckého letectva na paměti jako vedoucí myšlenku jeho hospodárné využití, a proto platí zásada usměrnit dělostřelecké letectvo na nejdůležitější směry a z nich na nejdůležitější cíle.
- Zpracování plánu použití dělostřeleckého letectva a provedení organisace součinnosti je však jen část zajištění dokonalé souhry; k tomu je třeba, jak potvrdily zkušenosti z Veliké vlastenecké války, organisovat ještě společný nácvik dělostřeleckého letectva s dělostřelectvem v době příprav operace, t. j. jak se štáby, tak i se střeleckými dělostřeleckými jednotkami a orgány dělostřeleckého měřického průzkumu, zejména se zvukoměrnými prostředky. Veškerá příprava a organisace dělostřelecké střelby s letcem musí být zaměřena na provádění úkolů v době co nejkratší.
- Velení dělostřeleckému letectvu musí být centralisované a nepřetržité, což je zabezpečeno styčným důstojníkem, spolehlivým spojením a vzájemnou včasnou informací.
- Zpravodajská oddělení velitelství dělostřelectva armády musí mít jak v období přípravy, tak v době vedení operace neustále jasný přehled o počtu vzletů provedených dělostřeleckým letectvem a jeho činnost usměrňovat.
- Velitelé, štáby a osádky dělostřeleckého letectva si musí uvědomit, že rychlé získávání zpráv, jejich včasné vyhodnocování a dodávání, prostě přesné plnění rozkazů v době co nejkratší ve prospěch dělostřelectva může tomuto dělostřelectvu zabezpečit splnění úkolů, jinak bude podíl dělostřeleckého letectva na úspěšném výsledku bojové činnosti dělostřelectva pochybný. Proto příprava osádek i štábů, jejich znalosti takтики a organisace vlastní i možného protivníka musí být dokonalé.
- Letecké štáby musí zabezpečit bojovou činnost dělostřeleckého letectva personálně i materiálně přidělením vhodných letišť v období přípravy operace. A tak, jako musí být dělostřeleckými štáby účelně naplánována bojová činnost dělostřeleckého letectva, musí letecké štáby přesně naplánovat i přesuny dělostřeleckého letectva výhodným letištním manévrem v době vedení operace, zvláště pro ty jednotky, které budou spolupracovat s dělostřelectvem za pronásledování, neboť jinak dělostřelecké letectvo nebude s to splnit své bojové úkoly.

— Boj s nepřátelským dělostřelectvem je velmi těžký a složitý, protože je nutno vyhledat a rychle zaměřit nepřátelské baterie, připravit základní prvky a organisovat řízení dělostřelecké palby. Ke splnění těchto úkolů přispívá značnou měrou dělostřelecké letectvo.

Generalissimus Stalin ve svých projevech nejdenněkrát zdůraznil velkou důležitost dělostřeleckého letectva v současné válce.

Sovětské dělostřelci i dělostřelecké letectvo za Veliké vlastenecké války prokázalo svou výtečnou kvalitu a úkoly na ně kladené splnilo. Zkušenosti o použití dělostřeleckého letectva svědčí o důležitosti jeho úlohy i o jeho růstu co do jakosti a počtu.

Je třeba, aby naši dělostřelečtí velitelé a jejich štáby věnovali bojovému použití dělostřeleckého letectva stejnou pozornost jako je tomu v Sovětské armádě a správně používali tohoto významného prostředku, opíraje se o zkušenosti z Veliké vlastenecké války.

Prameny :

1. Oper-I-1, Polní řád čs. branné moci.
 2. Let-II-6, Bojová činnost průzkumného letectva.
 3. Plukovník N. I. Demin, Obranná operace vševojskové armády.
 4. Generál-poručík J. Vosáhlo, Letecké zabezpečení průlomu a činnosti vojsk v operační hloubce.
 5. Sovětská služební kniha, Bojevoje priměnenie korektirovočno-razvedyvatelnoj aviacii, z r. 1943.
-

ORGANISACE SOUČINNOSTI VOJSK PŘI BOJOVÉ ČINNOSTI VÝSADKU A PŘI VÝSADKOVÉ OPERACI

Plukovník Michal Kričfaluši

Druhá světová válka, již se zúčastnily mnohamilionové armády s početnou a velmi různou bojovou technikou, plně potvrdila thesei sovětské vojenské vědy, že v současné době není možno se orientovat na jakýkoli druh vojsk, nýbrž že je třeba správně hodnotit úlohu každého druhu vojska. Složitost úkolů, které je třeba řešit, vyžaduje rozvoje všech druhů vojsk.

Soudruh Stalin podal všestranné a správné zhodnocení úlohy každého druhu vojsk v soudobé válce. Vyřešil úkol správné součinnosti všech druhů vojsk. Pod jeho vedením bylo v sovětských ozbrojených silách dosaženo harmonické jednoty a správné součinnosti všech druhů vojsk, neboť učil, že vítězství nad nepřítelem je možno dosáhnout jedině úsilím všech druhů vojsk a důkladným sladěním součinnosti mezi nimi. Soudruh Stalin vytvořil nové vojenské umění na podkladě marxisticko-leninského učení. Stalinský způsob řešení všech otázek je prost šablon a teorií o věčných, neměnitelných zásadách a má pro každou situaci nový tvůrčí ráz.

V současných podmínkách nabyla vojenská technika značného rozsahu. Její správné ovládání vojákem a její správné využití v boji vyžaduje mnoho úsilí zaměřeného ke sladění bojové činnosti různých druhů vojsk ovládajících různé druhy bojové techniky.

Zkušenosti z druhé světové války potvrzují, že dobře organizovaná součinnost vzdušného výsadku s pozemními vojsky, zvláště s tankovým a mechanisovaným vojskem a také s letectvem, má velký význam pro splnění taktického, operačního nebo strategického úkolu pozemních vojsk.

Organisace vzdušných výsadků jako nového druhu vojska vyžaduje i nového způsobu organisace součinnosti uvnitř výsadku, výsadku s pozemními vojsky, zvláště s tankovým a mechanisovaným vojskem a výsadku s letectvem.

Zvláštností této organisace součinnosti je okolnost, že ji nelze předeem provést přímo v terénu, v kterém budou vojska bojovat. To vyžaduje, aby odpovědní velitelé věnovali této součinnosti náležitou péči a pozornost.

Každý druh vojska při své bojové činnosti plní svůj konkrétní úkol a potřebuje podporu jiných druhů vojsk. Tato podpora a součinnost se uskutečňuje takovým sladěním manévru palbou a pohybem, aby bylo dosaženo zničení nepřítele společným úsilím všech druhů vojsk. Dále záleží ve společném ničení nepřítele a ve společném zabezpečení proti ohrožení kteréhokoli druhu nepřítelem a v umožnění překonání přirozených anebo umělých překážek.

V čem záleží součinnost vojsk při bojové činnosti výsadku a při výsadečkové operaci

Součinnost se organisuje postupně podle úkolů, objektů a nebo podle jednotlivých čar, jichž je třeba dosáhnout. Záleží v důkladném sladění bojové činnosti všech druhů vojsk podílejících se na společném úkolu. Organisace součinnosti je nejdůležitější povinností velitele a štábu jednotky, která bude provádět výsadek v týlu nepřítele.

Součinnost organisuje velitel vzdušného výsadku a jeho štáb za účasti velitelů druhů vojsk, náčelníků služeb a jejich štábů. Organisuje se na plastickém stole, na fotografických snímcích a doplňuje se při návštěvě v terénu podobném tomu terénu, v němž bude provedena bojová činnost.

Dále je k organisaci součinnosti přizván velitel podpůrné letecké skupiny se svým štábem, velitel armádní rychlé skupiny, je-li plánováno její zasazení a setkání se s výsadkem. Není-li plánováno zasazení armádní rychlé skupiny, účastní se organisace součinnosti velitel předsunutého oddílu, který bude zasazen na směr bojové činnosti vzdušného výsadku, a v některých případech velitel druhého sledu anebo odpovědný orgán jím pověřený. Při organisaci taktické součinnosti účastní se organisace součinnosti velitel vzdušného výsadku u té pozemní jednotky (uskupení vojsk), s kterou bude výsadek spolupracovat, a opačně odpovědný orgán od této jednotky (uskupení) se účastní organisace činnosti u výsadečkové jednotky.

Před organisací součinnosti na plastickém stole, na fotografických snímcích anebo na vybraném terénu si musí velitelé a náčelníci druhů vojsk a služeb všechny otázky součinnosti důkladně předem prostudovat a osvojit podle map a fotografických snímků, na nichž je přesně zakresleno vše, co je dosud o nepříteli známo v prostoru vysazení a v prostoru bojové činnosti. Na organisaci součinnosti je třeba pro velitele vyšší výsadečkové jednotky nejméně dvou dní a pro velitele pluku a praporu po jednom dni.

Úkoly organisace součinnosti jsou:

- sladit bojovou činnost a vzájemnou pomoc mezi jednotlivými druhy vojsk uvnitř jednotek a skupin podílejících se na společném úkolu časově i prostorově,
- sladit bojovou činnost mezi padákovým a letadlovým výsadkem, použije-li se v operaci obou druhů výsadku,
- sladit bojovou činnost mezi výsadky na různých místech s klamným výsadkem,
- sladit bojovou činnost mezi výsadky, partyzánskými oddíly a obyvatelstvem v prostoru vysazení,
- sladit bojovou činnost mezi výsadkem a letectvem všech druhů,
- sladit bojovou činnost výsadku s bojovou činností pozemních vojsk,
- stanovit způsob určování cílů,
- stanovit způsob vzájemné informace,
- organisovat spolehlivé součinnostní spojení.

Z toho je vidět, že otázek součinnosti je u výsadečkových vojsk anebo u vojsk provádějících výsadečkovou operaci mnohem více než u jiných druhů vojsk. Při provádění bojové činnosti výsadku je organisována jednak součinnost uvnitř vysazených jednotek jako u jiných druhů vojsk, a k tomu je nutná jednak součinnost s pozemními vojsky, sou-

činnost mezi výsadky na různých místech, součinnost s partyzánskými oddíly a s obyvatelstvem v prostoru vysazení.

Součinnost s letectvem nabývá zvláštního rázu a významu. Její nepřetržitost musí být zabezpečena dobrým spojením. K tomu cíli se vypracuje plán spojení. Zpracuje jej náčelník spojení výsadkové jednotky a náčelník spojení podpůrné letecké skupiny.

Činnost velitelů a štábů při organisaci součinnosti

Velitel a štáb jednotky, která má provést výsadkovou operaci, je odpovědný za organisaci součinnosti všech druhů vojsk, jednotek a jednotlivých skupin útočících na jednotlivé objekty, které jsou cílem anebo součástí cíle bojové činnosti výsadku anebo výsadkové operace, a taktéž při organisaci obrany.

Dále je povinen důkladně skloubit součinnost s letectvem, které bude výsadek podporovat a s týlem, který bude zásobovat vysazené jednotky při bojové činnosti v týlu nepřítele.

Důkladně domluvit součinnost s pozemními vojsky, zvláště s rychlými jednotkami, které budou zasazeny do průlomu k rozvinutí operace, aby vysazení výsadkových jednotek bylo skloubeno časově i prostorově s proniknutím rychlých vojsk do prostoru bojové činnosti výsadku a aby předcházelo před možným narůstáním sil nepřítele v prostoru vysazení. Zástupce velitele vzdušného výsadku pro politické věci může ve výjimečných případech dostat úkol organisovat součinnost s partyzánskými oddíly a po vysazení výsadku i součinnost s místním obyvatelstvem v prostoru vysazení. Za Veliké vlastenecké války organisoval v Sovětském svazu součinnost s partyzánskými oddíly velitel a štáb frontu. U jednotlivých frontů byly zřízeny štáby partyzánského hnutí při válečné radě frontu. Součinnost s partyzánskými oddíly a také s místním obyvatelstvem v prostoru vysazení byla organisována prostřednictvím štábu partyzánského hnutí při válečné radě frontu. Rozhodujícího úspěchu se dosahuje jen tehdy, je-li úsilí všech druhů vojsk zaměřeno k dosažení společného cíle a jsou-li všechny druhy součinnosti organicky a plánovitě sladěny.

Důkladná organisace součinnosti je základem úspěchu v boji. Podmínkou dobré součinnosti je nejenom znalost úkolu vlastních vojsk, ale také vojsk sousedů v rozsahu nutném pro součinnost a vzájemnou podporu v průběhu boje.

Velitel a štáb výsadku je povinen kontrolovat jak znalost úkolů podřízených, tak i jejich splnění v průběhu boje.

Vezmeme-li v úvahu, že výsadková (vysazená) vojska bojují zpravidla na široké frontě bez styku se sousedy a bez hlubokého vlastního týlu, vidíme, že i součinnost mezi nimi bude složitější než součinnost prováděná mezi pozemními vojsky za průlomu obrany nepřítele na úzké frontě nebo v obraně za normálních podmínek.

Součinnost pozemních vojsk za průlomu je soustředěna na prostor průlomu a v obraně na prostor hlavního odporu podle předpokládaných variant činnosti nepřítele. Boj výsadkových jednotek při výsadkové operaci je možno srovnávat s bojem v obklíčení, o němž Polní řád říká, že je nejtěžším druhem boje. To znamená, že i součinnost při výsadkové operaci je velmi složitá a klade velké nároky na velitele všech stupňů.

Vyžaduje, aby uskupení sil, bojových prostředků a materiálu a také manévry jimi v průběhu boje byl řádně plánován a organisován a aby je-

jich bojová činnost byla stále řízena podle jednotného plánu. Štáb výsadku musí udělat všechna opatření, aby byly včas doručeny úkoly, které vyplývají z jednotného plánu, a také doplňkové rozkazy, které usměrňují spolupráci všech jednotek i druhů vojsk podle konkrétních situací.

Vysazené jednotky bojují také podle zásad vytyčených v Polním řádu, to znamená, že za útoku na nepřítele a na jeho objekty mají stanoven směr hlavního úderu a v obraně podle bojové situace mají stanoven prostor, v němž budou klást hlavní odpor nepříteli. Nutno však počítat s tím, že za útoku nemají zpravidla výsadkové jednotky (skupiny) kryty boky stykem se sousedy a nemohou se opřít o úspěch a podporu sousedů. Taktéž na výsadek v obraně může nepřítel útočit se všech stran. Čelit náporu nepřítele může výsadek jen sladěním dokonalé součinnosti, manévrem prostředků a živé síly, soustředěním přesily na vhodných místech, která může úspěšně zničit nepřítele, a na jiných místech vhodných pro obranu se bránit slabšími silami a bojem vázat převahu nepřítele.

Součinnost uvnitř výsadku a s jinými druhy vojsk pro bojovou činnost výsadku a pro výsadkovou operaci organisuje se v přípravném období po vydání rozhodnutí velitele výsadkové jednotky, která bude provádět výsadkovou operaci.

Určují se markantní stavby jako orientační body podle nejnovějších fotografických snímků. Body se určují mimo města, po případě na okrajích měst tak, aby bylo naprosto jasné, o jaký objekt jde.

Podmínkou dobré součinnosti je stanovení jednotné kodované mapy a určení součinnostních signálů již při domluvě, aby mohly být včas důkladně osvojeny a bylo dosaženo rychlého a správného jejich používání při bojové činnosti.

Součinnost se řeší pro každou doskokovou (přistávací) plochu samostatně a skloubuje se mezi doskokovými (přistávacími) plochami navzájem. Po shromáždění vysazené jednotky upřesní se součinnost podle konkrétních situací a terénu k ovládnutí určených objektů, které výsadek má za úkol obsadit a udržet anebo zničit. Součinnost se doplní jen v těch otázkách, v kterých jsou doplňky anebo změny nutné. Někdy se upřesní jen krátkými doplňkovými rozkazy, aby výsadek dlouho nedlel v prostoru shromáždění. Součinnost se doplňuje na základě průzkumu objektu ihned po vysazení. Zprávy průzkumu musí být dodány buď do prostoru shromáždění anebo do východiště útoku.

Součinnost se organisuje jako u pozemních jednotek shora dolů, počínaje jednotkou, která bude provádět výsadkovou operaci, a jde až do nejmenších skupin, které budou plnit samostatné úkoly. Organisace součinnosti se provádí v prostoru soustředění, a není-li dost času, výjimečně v prostoru vyčkávacím, prohlubuje se a zdokonaluje při náviku vojsk ve vhodně vybraném terénu.

V plánu pro výsadkovou operaci musí být počítáno s časem na organisaci součinnosti. Pro domluvu součinnosti zpracovává štáb jednotky, která bude provádět výsadkovou operaci, plán organisace součinnosti, a v něm se rozvedou postupně úkoly, jak se budou plnit, a otázky, které je nutno s těmito úkoly domluvit a upřesnit. Dále je v plánu uvedeno, kteří velitelé, důstojníci štábu, velitelé a náčelníci druhů vojsk ke kterým otázkám součinnosti budou přizváni, s přesným označením doby a místa.

Při organisaci součinnosti je třeba zvláště důkladně si ujasnit, v kte-

rém období operace vysadit jednotky v týlu nepřítele (po ovládnutí, kterých čar vlastními pozemními jednotkami provádějícími průlom) a za jaké předpokládané další činnosti zvláště zasazených mechanisovaných a tankových jednotek. Za jakou dobu po vysazení mohou se vlastní jednotky spojit s výsadkem.

Jaké je možné nebo předpokládané uskupení sil nepřítele v době vysazení.

Přesně stanovit činnost letectva, činnost sousedních a klamných výsadků, činnost partyzánských skupin.

Přesně stanovit činnost jednotlivých skupin výsadku a speciálních jednotek.

Domluví se přesně doskokové plochy, místo shromáždění, směr postupu z míst shromáždění do míst bojové činnosti, způsob boje, místo shromáždění po splnění úkolu anebo části úkolu.

Na základě domluvené součinnosti vypracuje štáb výsadkové jednotky plánovou tabulku boje pro výsadkovou operaci.

Plánová tabulka boje se vypracuje trojmo: jedna se odevzdá štábu frontu (armády), v jehož rámci bude výsadková operace provedena, druhá se odevzdá veliteli letectva frontu (armády) anebo veliteli určené letecké skupiny a třetí zůstává u velitele výsadkové jednotky.

Výpisy z plánové tabulky boje mohou být, když je to nutné, dány vykonavatelům jen v tom případě a v tom rozsahu, který nemůže prozradit zámysl bojové činnosti výsadku. O všech výpisech vede se přesná evidence, která je u náčelníka štábu vzdušného výsadku.

U výsadkových vojsk se dělí součinnost na taktickou a operační tak jako u pozemních vojsk.

Taktická součinnost

Organisuje se uvnitř výsadkových jednotek, které mají provádět bojovou činnost v týlu nepřítele, do níž v některých případech vcházejí i součinnost mezi padákovým a letadlovým výsadkem.

Řeší otázky spojené se sladěním bojové činnosti jednotek, jednotlivých skupin a druhů vojsk, aby letectvo, dělostřelectvo, ženijní a chemické jednotky zabezpečily a pomáhaly výsadkové pěchotě zmocnit se určených objektů a zničit je nebo udržet do příchodu vlastních pozemních vojsk.

Zároveň se řeší i součinnost jednotlivých úderných skupin se samostatnými úkoly.

Taktická součinnost mezi jednotkami, údernými skupinami a speciálními jednotkami je zaměřena k tomu, aby stanovila, jakým způsobem bude proveden útok a obsazení nepřátelských objektů a jak bude poskytnuta vzájemná pomoc skupin a zbraní podle místa a času, které opěrné body nepřítele je nutno zničit anebo obsadit jako první a v jakém pořadí zničit nebo obsadit celý objekt, kdo, kde, jakými silami zajistí útočící jednotky a skupiny proti možným akcím nepřítele, který se bude snažit poskytnout pomoc ohroženému objektu.

Při organisaci součinnosti je velitel vzdušného výsadku povinen

- upřesnit prostory vysazení, shromáždění, východiště útoku, uskupení sil a prostředků nepřítele a bojový úkol vzdušného výsadku,
- informovat své podřízené o činnosti vedlejšího výsadku, partyzánů a hlavně pozemních vojsk a o součinnosti s nimi,

- upřesnit bojový úkol každé jednotce (útvaru) a skupině se samostatným úkolem a stanovit jejich součinnost,
- upřesnit východiště útoku a směry útoku,
- upřesnit rozmístění dělostřelectva, jeho úkoly a postupnost jejich plnění,
- přesně stanovit úkoly podpůrného letectva,
- stanovit místa a čas pro případné zadýmování,
- stanovit pořadí a způsob spojení uvnitř výsadku, se sousedy a letectvem podle postupnosti úkolů, mezi jednotlivými objekty a podle určených čar, stanovit základní signály součinnosti a stanovit vztažné body s jednotným očíslováním,
- určit prostor a čáry, kterých vojska mají dosáhnout, a organisovat na nich obranu,
- stanovit způsob označení předního okraje, kterého vojska dosáhla.

Pro splnění vydaných rozkazů a nařízení velitele výsadku k uskutečnění součinnosti v průběhu boje všichni podřízení velitelé, velitelé a náčelníci druhů vojsk a služeb jsou povinni:

- znát bojové úkoly a bojovou sestavu jednotek, s kterými spolupracují, velitelská stanoviště a pozorovatelný,
- znát bojové úkoly svého druhu vojska, usměrňovat jeho činnost ke zničení jednotlivých cílů podle místa a času, stanovit vzájemné pozorování, spojení, způsob označování cílů a osvojit si stanovené signály součinnosti,
- poskytovat si navzájem nepřetržitou podporu v průběhu boje, zvláště při útoku a protiútku nepříteli,
- stanovit a upřesnit pořadí změny podřízenosti jednotek a místa shromáždění po splnění jednotlivých úkolů, když je to plánováno.

Po dobytí objektů nepřítelů podle úkolu buď se tyto objekty ničí nebo obsadí a organisuje se obrana pro jejich udržení. Při ničení objektů musí být sladěna činnost, aby ničení jednoho objektu neohrozilo jednotky bojující o jiný objekt, aby útok jednotlivých skupin nesměřoval proti sobě a tím aby se jednotky navzájem neohrozily palbou, aby útok byl přibližně v jednom směru. Objekty nepřítelů se obsazují převážně v noci, a proto je nutné důkladně domluvit a procvičit vzájemné dorozumívání a určování cílů v noci.

Je nutno organisovat součinnost s partyzánskými oddíly a s klamným výsadkem, kdy a jakou činnost provedou pro podporu hlavního výsadku, po případě i součinnost s obyvatelstvem, které klade anebo může klást odpor nepříteli a které může dodávat cenné zprávy. Partyzánům, klamnému výsadku nebo obyvatelstvu nesmí být dány žádné informace o plánované činnosti hlavního výsadku. Jen přímo v prostoru vysazení se partyzánské oddíly informují o tom, že bude provedeno vysazení, až teprve těsně před vysazením, a to jen ty, které jsou nebo budou v přímém styku s plochou vysazení a budou ji zajišťovat. K těmto partyzánským oddílům se vysílají od výsadkové jednotky styční důstojníci s rádiovými stanicemi.

Doba potřebná k organisaci součinnosti je omezena dobou, která je k dispozici na přípravu celkové operace pozemních sil, výsadku a letectva. Je-li dána na přípravu celkové operace armády doba 7 až 8 dní a pro front 10 až 15 dní, bude tato doba rozhodující i pro přípravu výsadku. V té době musí být ukončeny všechny přípravy k provedení výsadku a domluvena součinnost. Bude-li celková operace připravována ve

zkrácené době, bude se i výsadek připravovat ve zkrácené době, je však třeba, aby na přípravu výsadku bylo nejméně 5 dní.

Za boje se podle situace součinnost upravuje a doplňuje tak, jak to vyžaduje konkrétní bojová situace. V kterých případech může dojít k doplnění součinnosti?

Po vysazení byl-li objeven nový, dosud neznámý cíl, pro který je třeba organisovat novou součinnost, anebo změnil-li nepřítel obranu objektu.

Velitel vzdušného výsadku podle konkrétní bojové situace, t. j. podle činnosti nepřítele a podle výsledků dosažených vzdušným výsadkem, doplňuje a upřesňuje součinnost ukládáním doplňkových úkolů podřízeným, směřujících k jejich podpoře a zajištění.

Štáb vzdušného výsadku shromažďuje zprávy pro velitele o nepříteli a vlastních vojskách. Informuje podřízené o činnosti nepřítele a organisuje vzájemnou informaci mezi útvary a jednotkami.

Podává zprávy nadřízenému štábu pozemních vojsk o činnosti nepřítele a o výsledcích plnění úkolů vzdušným výsadkem. Přijímá od nadřízeného štábu nařízení a zprávy o nepříteli.

Organisace součinnosti mezi padákovým a letadlovým výsadkem

Organisuje se k umožnění a zajištění letadlového výsadku. Cílem této součinnosti je domluvit a stanovit:

- kdy padákový výsadek obsadí letiště, určuje se k době začátku vysazování letadlového výsadku; doba od obsazení letiště do vysazování letadlového výsadku nemá být delší než dvě hodiny,
- na kterých čarách zajistí padákový výsadek letiště a jakými silami,
- do kterých prostorů a v jaké síle bude vyslán průzkum padákovým výsadkem, zvláště ve směru postupu letadlového výsadku po vysazení,
- jak bude zřízen provoz na letišti (přistávací ploše),
- kde bude shromaždiště letadlového výsadku a jak jej padákový výsadek zajistí,
- kde letadlový výsadek zesílí prvními vysazenými sledy zajištění, které organisuje padákový výsadek,
- jaké bude mezi výsadky spojení.

Po vysazení letadlového výsadku nastává činnost podle jednotného plánu jako jednoho výsadku.

Může nastat i taková situace, že padákový výsadek bude pokračovat v úkolu obrany letiště pro další vysazování, mezitím co letadlový výsadek již bude plnit jiný úkol. V tom případě musí být mezi výsadky přesně domluvena vzájemná pomoc, kdyby byl jeden z nich napaden nepřítelem.

Organisace součinnosti mezi výsadkem a letectvem

Tato součinnost je u výsadkového vojska nejdůležitější. Zaměřuje se na tyto základní otázky:

V přípravném období:

- kdy a v kterém čase bude proveden letecký průzkum a fotografování prostoru, v němž má být provedeno plánované vysazení,
- kdy a jak bude proveden letecký průzkum a fotografování objektů, které bude výsadek obsazovat,

- kdy a kde budou k dispozici letecké snímky,
- které letecké jednotky a z kterých letišť budou dopravovat výsadek do týlu nepřítele, jak budou rozmístěny na letištích a jak budou označeny,
- jak bude organizováno nakládání materiálu a nasednutí vzdušného výsadku,
- jak bude prováděna ochrana odletových letišť pohotovostních a výčkávacích prostorů,
- kdy a v kterých místech bude provedeno letecké bombardování před vysazením výsadku,
- v jaké síle bude prováděna letecká ochrana, která letecká jednotka ji bude provádět, v kterém čase, zvláště v době vysazení,
- kdo provede bombardování objektů, jichž se má výsadek zmocnit, a jakým způsobem bude řízena jejich činnost,
- jak budou letecké jednotky (skupiny) a jakým počtem letounů doprovázet jednotlivé skupiny výsadku a jak bude mezi nimi vyřešeno spojení a řízení jejich činnosti,
- které letectvo provede bombardování blízkých uskupení nepřítele 10 až 15 km od prostoru vysazení a provede boj s přibližujícími se zálohami nepřítele k místu vysazení a způsob dodávání zpráv,
- které letectvo bude provádět zásobování vojsk při bojové činnosti, odsuny nepotřebného materiálu a raněných z bojiště a jak bude s ním udržováno spojení.

Při organizaci součinnosti výsadku s letectvem je štáb provádějící výsadkovou operaci povinen:

- označit prostory shromáždění po vysazení,
 - označit směr postupu z míst shromáždění do východiště útoku,
 - označit východiště útoku a směry útoku,
 - domluvit signály s letectvem a zabezpečit jejich proniknutí k vojskům,
 - domluvit a stanovit součinnost dělostřelectva s letectvem.
- Aby nebyla rušena činnost letectva vlastním dělostřelectvem, nutno:
- dosáhnout vzájemné znalosti dělostřeleckých palb a leteckých útoků a jejich plnění podle času a prostoru,
 - domluvit možnosti současného plnění úkolů na jednom místě,
 - určit pořadí plnění úkolů,
 - sladit protiletadlové palby s činností letectva,
 - určit způsob spojení výsadku s letectvem.

Důležité smluvené signály musí být zabezpečeny několika způsoby. Týká se to zvláště signálů pro zahájení vlastního útoku a pro zahájení útoku nepřítele.

Pro výsadkovou operaci je nutno, aby u výsadku byl představitel letectva s několika návodčím pro řízení činnosti letectva ve prospěch výsadku.

Plánovou tabulku součinnosti výsadku s letectvem zpracovává štáb výsadku se štábem podpůrné letecké skupiny na základě rozhodnutí velitele vzdušného výsadku.

V plánové tabulce má být uvedeno:

úkol výsadku, čas, objekty a výška činnosti letectva, druh letounů, směr náletu, signály k vzájemnému dorozumění, označování cílů a spojení; dále postup při zničení a umlčení živé síly a bojové techniky nepřítele ze vzduchu.

Součinnost mezi dělostřelectvem a výsadkovou pěchotou

Při organizaci této součinnosti je třeba stanovit:

- které směry, na kterých místech anebo čarách zajistí dělostřelectvo proti případnému nájezdu nepřátelských tanků, které jednotky budou přitom spolupracovat,
- jak bude proveden dělostřelecký útok na objekty nepřítele, kterých se má výsadek zmocnit,
- jak bude podporován útok výsadkové pěchoty a jednotlivých úderných skupin se samostatnými úkoly,
- kde bude umístěna protitanková záloha a kam budou naplánovány její zásahy.

Součinnost mezi dělostřelectvem a ženisty se zaměřuje:

- na sladění společného zásahu a umožnění manévru dělostřelectvem,
- na společné zásahy proti nepřátelským tankům,
- na úpravu cest z prostoru vysazení na shromaždiště a ze shromaždiště do prostoru bojové činnosti,
- na úpravu cest pro manévr po obsazení objektů nepřítele.

Součinnost mezi výsadkovou pěchotou a ženijním vojskem

Ženijní vojsko je zvlášť důležité v sestavě výsadkového vojska. Nejen organizace součinnosti, ale skutečná součinnost se uskutečňuje již v přípravném období při provádění nácviku vojsk a úderných skupin.

Převážná část ženijních jednotek se vysazuje s předními oddíly, aby připravovaly přistávací plochy pro další vysazování.

Organizace součinnosti mezi výsadkovou pěchotou a ženisty se soustřeďuje na otázky:

- nácviku vojsk a úderných skupin,
- ničení důležitých nepřátelských zařízení, kterých by nepřítel mohl využít proti vlastním jednotkám v prostoru vysazení,
- přípravy doskokových a přistávacích ploch letišť a jejich zajištění ve spolupráci s předními oddíly,
- ničení důležitých zařízení při útoku výsadku na objekty a na jejich obranu; je třeba přesně domluvit, které ženijní jednotky a které objekty budou ničit, jak budou zajištěny výsadkovou pěchotou,
- jaká znamení a kdo bude dávat pro odchod od objektů při jejich ničení; musí být sladěno tak, aby ničení jednoho objektu neohrozilo jednotky bojující o jiný objekt,
- kde ženisté položí minová pole a jak budou chráněny vlastními palbami,
- kde a kdo přeruší komunikace a spojení, kolik je na jednotlivé úkoly třeba ženistů, kolik trhavin,
- jak bude organizováno budování obrany, při obsazení a udržení objektů v týlu nepřítele,
- kde bude umístěn pohyblivý oddíl zatarasovací a jaký bude plán jeho činnosti,
- které komunikace budou ženisté udržovat pro manévr,
- jak budou rozděleny ženijní síly a prostředky pro každou bojovou činnost zvlášť, na příklad pro útok na objekty nepřítele a na budování obrany po obsazení objektů.

Součinnost mezi výsadkovou pěchotou a chemickým vojskem

Při organisaci této součinnosti je třeba projednat tyto otázky:

- jak budou vojska vybavena prostředky individuální protichemické ochrany,
- jak bude prováděn chemický průzkum,
- kde budou postupovat chemické hlídky,
- jak bude prováděna protichemická ochrana vojsk a ochrana proti atomovým prostředkům,
- jak se zúčastní plamenomety útoku na nepřátelské objekty,
- jak se zúčastní plamenomety boje při nájezdu nepřátelských tanků nebo za nepřátelského útoku,
- kde budou naplánovány dýmové clony a za jakým účelem,
- kde bude zřízeno odmořovací místo.

Některé zvláštnosti v součinnosti výsadkových vojsk

Organisace součinnosti mezi výsadky bojujícími na různých místech se organisuje ve prospěch toho výsadku, který plní důležitější úkol v celkové operaci.

Sladí se plány činnosti tak, aby se výsadky vzájemně podporovaly, avšak aby neprozrazovaly zámysl hlavního výsadku.

Uskutečňuje se

- obsazením objektů majících vliv na bojovou činnost výsadku, který plní hlavní úkol,
- přehrazením směrů vedoucích v blízkosti výsadku do prostoru sousedního výsadku,
- využitím všech možností poskytnutí vzájemné pomoci mezi výsadky,
- provedením společných akcí za stejným cílem (při tom je nutno stanovit odkud, jakou silou a kam budou části jednotlivých výsadků postupovat nebo útočit, s jakými úkoly, prostor možného setkání výsadků, možnost dorozumění, součinnost s letectvem podporujícím jednotlivé výsadky),
- součinnost druhů vojsk jednotlivých výsadků a součinnost skupin se samostatnými úkoly jednotlivých výsadků.

Důležitý je přesný dohovor smluvených signálů pro vzájemnou informaci o bojových situacích a vlastní činnosti mezi výsadky. Každý z výsadků se doví o činnosti druhého výsadku jen to, co je nutné pro jejich součinnost. Velitel výsadku nebude zpravidla znát podrobný plán činnosti druhých výsadků.

Organisace součinnosti mezi výsadkem a partyzánskými oddíly

Činnost partyzánských oddílů se naplánuje podle potřeby výsadkové operace a podle možnosti partyzánských oddílů a to se zahrne do plánové tabulky boje výsadku.

S výpisem z plánové tabulky boje jsou odesíláni styční důstojníci k partyzánským oddílům. K tomuto úkolu bývají vybíráni důstojníci z politických oddělení. Vypisují si jen ty úkoly, které se týkají činnosti příslušného partyzánského oddílu.

Ve výpise z plánové tabulky boje pro činnost partyzánských oddílů musí být uvedeno:

- na jaké znamení (heslo), kde a jaký druh bojové činnosti provedou partyzánské oddíly,
- kde přeruší nebo přehradí cesty nepříteli,
- kdy, jaké zprávy budou dodávat partyzánské oddíly a jakým způsobem,
- kde se mohou setkat partyzánské oddíly s jednotkami výsadku a za jaké bojové činnosti, smluvená znamení pro toto setkání,
- jak se mohou partyzánské oddíly dorozumět s vlastními jednotkami,
- jakým způsobem budou partyzánské oddíly navádět vlastní letectvo na nepřítel,
- jaký materiál mohou partyzánské oddíly vyžadovat, od koho, jakým způsobem a jak bude partyzánům dopraven.

Podobně se organisuje součinnost s místním obyvatelstvem v prostoru vysazení, je-li obyvatelstvo nakloněno cílům, za které bojuje výsadek. Vznikne-li povstání nebo vzbouření obyvatelstva proti nepříteli, je třeba je aktivně a všestranně podporovat.

Operační součinnost

Operační součinnost při výsadkové operaci se provádí mezi výsadkem v týlu nepřítel a vlastními pozemními vojsky provádějícími průlom nepřátelské obrany (zvláště tankovými a mechanizovanými jednotkami, zasazenými do průlomu), mezi výsadkem a letectvem podporujícím pozemní vojska za průlomu a při rozvinutí operace do hloubky mezi většími výsadky na různých místech a v některých případech mezi padákovým a letadlovým výsadkem.

Otázky součinnosti stanoví velitel frontu (armády), v jehož rámci bude výsadková operace provedena.

Povinností štábu frontu (armády), jakož i velitele a štábu výsadkové jednotky je, aby tuto součinnost podrobně a konkrétně organisovali. Součinnost s pozemními vojsky je založena na zásadách pomoci pozemním vojskům obkličovat a drtit nepřítel bojovou činností výsadku v jeho týlu.

Vzdušné výsadky mají před příchodem vlastních pozemních vojsk do prostoru jejich bojové činnosti splnit tyto úkoly:

- obsadit a udržet nejdůležitější objekty, čáry a přepravy k zajištění činnosti pozemních vojsk. Je třeba přesně domluvit, jak dlouho má výsadek tato místa bránit, kde a kdy je možné setkání s vlastními vojsky, kde a jak má výsadek blokovat bojiště proti přísunu nepřátelských záloh, přesně domluvit, v kterém období operace bude provedeno vysazení,
- jak bude možná a v které době podpora výsadku dělostřelectvem pozemních vojsk, kdo a jak bude řídit palby k podpoře výsadku,
- které důležité objekty pro nepřítel i pro vlastní operaci výsadek zničí a které obsadí a udrží,
- jak se výsadek zúčastní průlomu obrany nepřítel, když je to plánováno, kde bude východiště útoku, směr útoku a jakými silami,
- kde bude stanovena čára setkání,
- jak bude udržováno spojení pro vzájemnou informaci, a smluvené signály,
- jak se jednotky dorozumějí na čáře setkání nebo jaké bude spojení vzdušného výsadku s vlastními jednotkami.

Obsazení objektů, předmostí bude přesně koordinováno s průlomem nepřátelské obrany, aby nepřítel neměl čas učinit opatření k obraně na těchto místech.

Dále je třeba domluvit sloučení vzdušného výsadku s vlastními vojsky, které může být:

- spojením se s vojsky útočícími čelně k místu bojové činnosti vzdušného výsadku na čáře setkání,
- připojením se vzdušného výsadku k rychlým vyšším jednotkám, které pronikly a operují v týlu nepřítele,
- průlomem nepřátelské fronty z týlu nebo prosakováním frontou nepřítele,
- odsunem výsadku vzduchem,
- odsunem výsadku plavidly.

Nejdůležitější v organisaci součinnosti s pozemními vojsky je otázka setkání vlastních vojsk s výsadkem.

Pro setkání pozemních vojsk s výsadkem je nutno domluvit čáru setkání a způsob setkání.

Čára setkání se určuje čarou, z které dají vlastní postupující jednotky smluvené znamení, a čarou, odkud výsadek odpovídá stanovenými smluvenými znameními. Organisace setkání je znázorněna na přiloženém schématu (obr. 1).

Způsob setkání: K setkání může dojít různým způsobem. Výsadek může čekat na čáře setkání vlastní pozemní vojska nebo může jít postupujícím vojskům vstříc svými průzkumnými oddíly po splnění svých hlavních úkolů anebo celou sestavou. Kromě čáry setkání je třeba určit přibližnou dobu setkání a stanovit smluvená znamení denní i noční pro vzájemné označení a dorozumění.

Jakmile dají vlastní postupující vojska smluvená znamení určená pro setkání, navážou určené radiové stanice postupujících vojsk a výsadku spojení ve zvláštních radiových sítích setkání. Pro radiové hovory v těchto sítích se používá zvláštních hovorových tabulek.

Velitel vzdušného výsadku a určený velitel postupujících pozemních vojsk se osobně setkají na smluveném místě a navzájem se informují o situaci svých jednotek. Po informacích a domluvě setkání vydá každý z nich svým podřízeným jednotkám rozkaz pro setkání, určí směry a způsob postupu a jeho zajištění. Je třeba pamatovat na to, že v době, kdy má dojít k setkání vlastních pozemních vojsk s výsadkem, bude nepřítel vyvíjet největší činnost zabraňující setkání. Může při tom použít i atomových prostředků na čáře setkání.

Bude-li úmyslem nepřítele použít atomových prostředků, bude se snažit co nejdříve stáhnout své síly z prostoru, v němž má dojít k setkání, a bude unikat do stran.

Výsadek musí informovat postupující jednotky o této činnosti nepřítele. Postupující jednotky vyčlení část svých sil k pronásledování nepřítele do stran a současně vyvinou největší rychlost pohybu ve směru k určené čáře setkání s výsadkem. Jestliže nepřítel použil na čáře určené pro setkání ještě před setkáním atomových bojových prostředků, přenesou postupující vojska své úsilí do stran. Setkání bude organisováno a uskutečněno se stran, kam již nedosahuje účinek atomových prostředků. Není-li možný manévř do stran, pronikají tankové jednotky částečně zdržovány zamořeným prostorem a spojují se s výsadkem. Ostatní jednotky provedou bojové zajištění a s výsadkem se spojí až po uplynutí nebezpečí.

Je třeba určit způsob vzájemného informování o situaci a vlastní bojové činnosti vzdušného výsadku a jednotek útočících čelně. Vlivem bojové činnosti a změnou situace během operace mohou být změněny místo a doba setkání. Vzdušný výsadek musí být včas o tom informován, a změnil-li se místo a doba setkání vlivem bojové činnosti výsadku, musí o tom být včas informován velitel pozemních vojsk. Došlo-li ke změně před frontou pozemních vojsk, musí velitel pozemních vojsk včas informovat velitele vzdušného výsadku.

Připojení vzdušného výsadku k rychlým vyšším jednotkám operujícím v týlu nepřítele nastává, až když jednotky projely prostorem bráněným vzdušnými výsadky, nebo jde výsadek vstříc rychlým jednotkám.

Sloučením výsadku s vlastními vojsky může nastat druhé období součinnosti, protože může nastat zásadní změna ve způsobu boje. Na příklad: Výsadek obsadil a bránil určený prostor do příchodu vlastních vojsk. Po příchodu vlastních vojsk je začleněn k jednotkám určeným k ničení obklíčeného nepřítele. Nebo splnil-li výsadek v obranné operaci svůj úkol, přechází k partyzánské činnosti. Při takových zásadních změnách bojové činnosti je třeba organisovat novou součinnost odpovídající konkrétní situaci a způsobu boje.

Spojení vzdušného výsadku s vlastními vojsky průlomem nepřátelské fronty z týlu musí být zvlášť pečlivě domluveno.

Tento případ se může vyskytnout:

- v obranné operaci, když výsadek splnil svůj úkol a má se spojit s vlastními vojsky,
- v útočné operaci, kdy vlastní vojska nedosáhla stanoveného cíle a velitel, v jehož prospěch výsadek působí, dal rozkaz výsadku, aby se probil z obklíčení,
- když došlo k obklíčení výsadku v jiném prostoru, než výsadek má plnit svůj úkol, to jest na cestě přesunu z prostoru vysazení do prostoru bojové činnosti.

Volí se nejslabší bráněný úsek nepřátelské obrany, který pak je výsadkem prolamován z týlu a současně vlastními jednotkami z fronty.

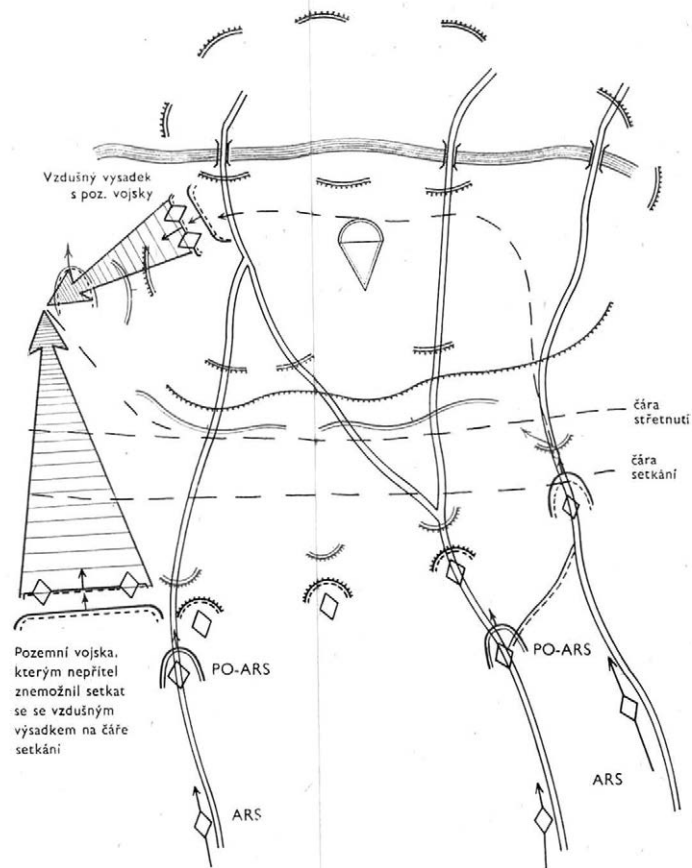
Aby bylo zabráněno ztrátám způsobeným vlastní palbou, musí vzdušný výsadek po celou dobu útoku vyznačovat své umístění přesně domluvenými signály. V okamžiku zaujetí východiště útoku musí se výsadek stůj co stůj snažit navázat spojení s velitelem jednotky, který zabezpečuje návrat vzdušného výsadku.

Spojením vzdušného výsadku prosakováním fronty provádějí jednotky vzdušného výsadku v menších skupinách využívající noci. Výsadek se rozčleňuje 20 až 25 km od linie fronty na malé skupiny a pak se přibližuje k frontě.

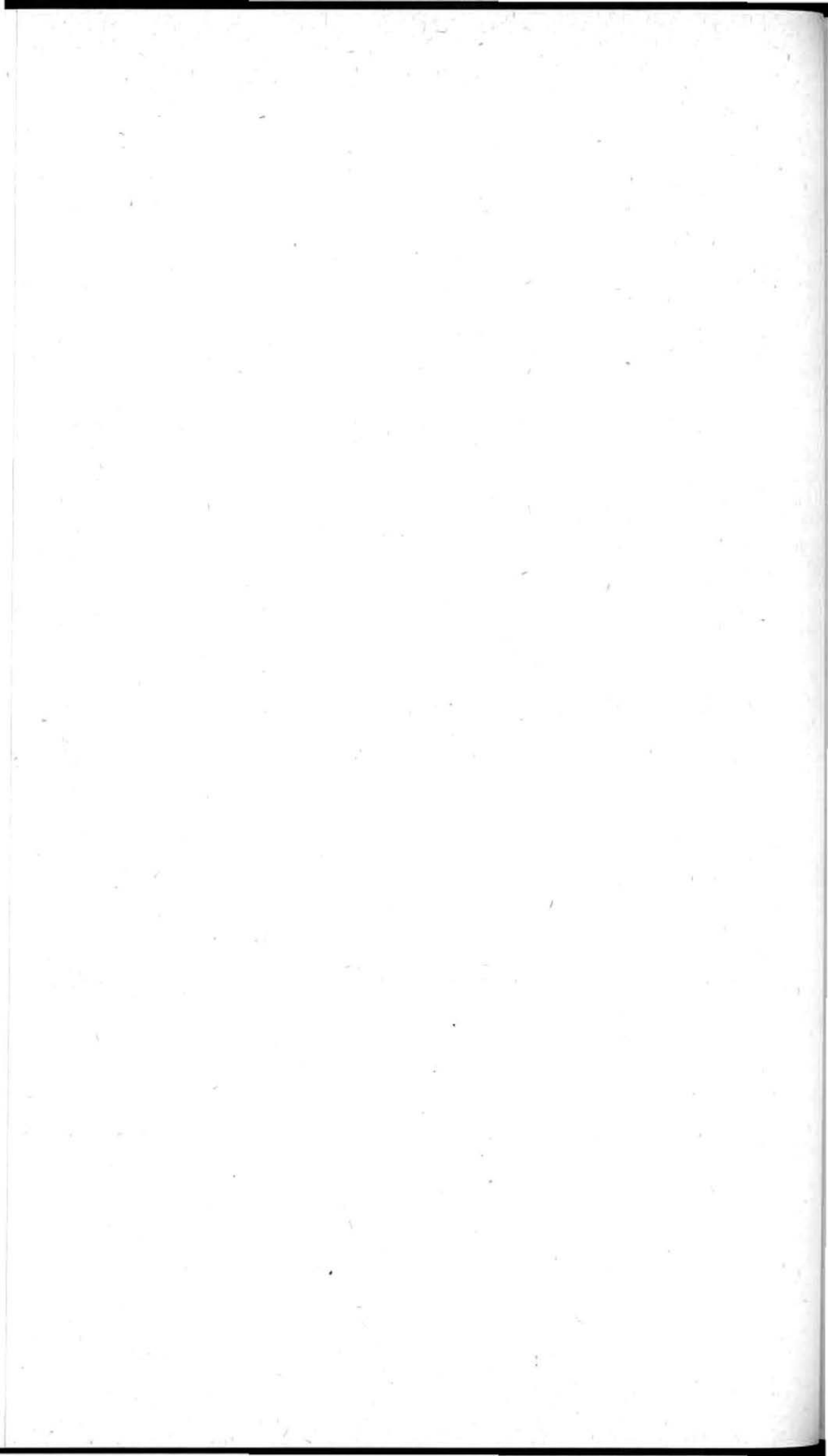
Toto spojení je třeba pečlivě domluvit, aby nedošlo k boji mezi vlastními jednotkami, a také proto, že by toho nepřítel mohl využít k průzkumu nebo k nasáknutí do vlastní obrany.

O odsun výsadku vzduchem jde jen výjimečně a je možný v těchto případech:

- když se výsadku podařilo odpoutat se od nepřítele na dobu nutnou k nasednutí a odletu letounů,
- když jsou prostory, v nichž působí výsadek, slabě obsazeny nepřítelem,
- když jsou prostory obsazené výsadkem ohraničeny přirozenými překážkami.

Obr. 1. Schema možného způsobu setkání vzdušného výsadku s pozemními vojsky

Těžké zbraně a dopravní prostředky se v těchto případech neodsunují, nýbrž ničí na přístupech k startovacím plochám dopravních letounů.

Prostory se volí vzdálené od osad a komunikačních uzlů 15 až 20 km, které mají skrytá místa pro shromažďování výsadku.

Tento způsob vyžaduje důkladné součinnosti s letectvem všech druhů. Takový odsun je možný jen za spolehlivého zajištění ze vzduchu.

Nejdříve se odsunují ranění a nemocní a naposled zajišťovací jednotky zajištění. Odsun plavidly je poněkud snadnější. Při něm mohou být odsunuty i těžké zbraně a dopravní prostředky.

Závěr

Dobře organisovaná a skloubená součinnost je nejlepší perspektivou a zárukou k dosažení úspěchu v boji.

K zabezpečování a stálému doplňování součinnosti je nutno provádět soustavný a aktivní průzkum, včas vyhodnocovat bojové situace a dělat závěry. Reagovat na činnost nepřítele i na dosažený úspěch vlastními jednotkami usměrňováním bojové činnosti útvarů a jednotek. Organisovat a udržovat stálá součinnostní spojení a zabezpečovat včasnou vzájemnou informaci mezi útvary a jednotkami je povinností štábů všech druhů vojsk. Důkladné sladění je nutno dosáhnout před bojem a za boje ji neustále doplňovat a zabezpečovat.

Ustanovení pro součinnost dohodnutá před provedením výsadkové operace musí ovládnout všichni velitelé výsadku tak, aby k jejich provádění nepotřebovali žádné písemné dokumenty.

POUŽITÍ RAKETOMETŮ

Podplukovník František Soukal

Použití raketometů a využití jejich paleb po stránce taktické není dosud u nás věnována potřebná pozornost. Všeobecně panuje názor, že palba raketometů je jediné palbou přídavnou, která má zesílit účinek paleb děl a minometů na cílech větších rozměrů. Zřídka kdy se setkáváme s názorem, že je možné použít raketometů k samostatným řešením palebných úkolů. Stejně tak je ustálen názor, že palebné úkoly je třeba dávat raketometným oddílům, které jsou střelecko-technickou jednotkou, a dělit palbu na palbu samostatných baterií, že není správné.

Myslím, že tyto názory nejsou správné a že dnes již nejsou ani opodstatněné. Jiný je ráz raketometných paleb na nepřítele v krytech, jako v dělostřelecké přípravě, za podpory útoku nebo v obraně za protipřípravu a v období shromažďování nepřátelských sil a jiný je ráz těchto paleb v pohyblivých fázích boje.

Palba raketometů, řízená na nepřátelské síly v krytech, vyžaduje jiné hustoty než palba řízená na nekryté síly nebo síly, které nejsou dosud plně organisovány k boji a jejichž morální síly jsou narušeny.

Raketomet je vcelku nová zbraň, která dosud prochází technickým vývojem. Vyniká pohyblivostí, hromadnou, současnou a mohutnou palbou, i rychlou pohotovostí k zásahu. A tyto vlastnosti, přes některé nevýhody a nedostatky, dovoluují použít raketometů k samostatnému plnění mnoha palebných úkolů, zejména v pohyblivých fázích boje.

Palba raketometů při téměř současném dopadu střel na cíl má drtivý materiální i morální účinek. Jsou-li velitelé raketometných jednotek dobře vycvičeni a dovedou-li správně a rychle připravovat prvky pro střelbu na cíle, je možné využít i překvapení a účinek palby dále zvýšit, a to jak na cíle kryté, na něž je třeba dosáhnout větší hustoty palby, tak zejména na cíle nekryté.

Zvláště při cílech nekrytých je možno plně využít všech příznivých vlastností palby raketometů k umlčení nebo rozbití nejrůznějších cílů. Mezi tyto cíle je třeba počítat: soustředěné jednotky připravující se k akci, vyrazující protiútok, zasazování druhých sledů, jednotky na přesunu, jednotky začínající organisovat obranu, palebná postavení dělostřelectva nahuštěná do malého prostoru, dělostřelecké baterie zaujímající palebná postavení, jednotky připravující se k přepravě přes vodní tok atd.

Na tyto cíle je již salva baterie raketometů opravdu brutálním a účinným prostředkem umlčení.

Při použití palby celého raketometného oddílu pokládáme palby baterií buď na sebe nebo vedle sebe. Dosahujeme tím buď větší hustoty palby nebo větší šířky postřelovaného prostoru.

Válečné zkušenosti Sovětské armády učí, že raketometů má být používáno k hromadné palbě, t. j. salvy nejméně oddílu. K přímé střelbě může být použito raketometů jen v opravdu kritických chvílích, aby neutrply neúměrné ztráty.

Je však jisté, že se za pohyblivých fází boje velmi často vyskytnou cíle, které nevyžadují palby celého oddílu raketometů, nebo nám palbu

celého oddílu (i se sníženou salvou) nedovoluje rychle ubývající počet střeliva. A často se vyskytnou i situace, kdy bude výhodné zesílit některé jednotky raketometry. A poněvadž není v sestavě dělostřelectva raketometů dost, abychom mohli přidělit všem jednotkám po oddílu, dostanou tyto jednotky alespoň po baterii. Jde tu zejména o předsunuté oddíly rychlých jednotek.

A právě pro tyto předsunuté oddíly bude výhodné přidělovat jen baterii raketometů (zejména baterii o 6 kusech), která může uvolňovat předsunutému oddílu cestu i přímou střelbou.

Ve válce se vyskytly i případy úspěšného použití jednotlivých raketometů, a to za bojů v horách a ve městech.

Raketometry nebo jejich palba mají i řadu nevýhodných vlastností:

- a) Příliš velký rozptyl. Proto je nutno používat hromadné raketometné palby k dosažení dostatečné hustoty palby na 1 ha.
- b) Velký rozptyl zvětšuje bezpečnostní pásmo, a proto se raketometry nehodí pro přímou podporu pěchoty. Dá se jich však k tomuto účelu využít u tanků a mechanisované pěchoty, útočí-li na vozidlech. Je možné využít podpory raketometů pro tankové výsadky nebo i pro pěchotu podporovanou tanky, jestliže tanky využijí účinku raketometné palby a rychle proniknou do umlčeného prostoru.
- c) Značná nerentabilita palby při použití na cíle menších rozměrů a při povrchním zhodnocení cíle. Proto použití raketometné palby klade na velitele značné požadavky při rozhodování, kdy bude výhodné, rentabilní (s hlediska spotřeby střeliva) nebo nutné použít palby raketometů.
- d) Obtíže zásobování střelivem.
- e) Proti dělům trpí raketometry mnohem více poruchovostí vozidel.
- f) Pro správné a rychlé použití raketometných jednotek je třeba speciálního výcviku jak u velitelů, tak i u mužstva.
- g) Raketometry jsou dosud ve stadiu technického vývoje a někde se projevují i konstrukční nedostatky.

I když těchto nedostatků je mnoho a některé mají velmi nepříznivý vliv na použití raketometů, přece jen je ještě mnoho možností k úspěšnému použití raketometů v boji.

Pro dělostřelecký případ na živé síly se počítá 24 ran na 1 ha. Pokrytí prostoru rozměrů 300×200 m při střelbě jednoho oddílu ráže 122 mm trvá nejméně 2 minuty (12 ran na dělo). Vypálení raketometné salvy však trvá jen 12 vteřin.

Tím, že třeba i jen poloviční počet ran dopadne do cíle, avšak téměř náraz, znásobuje se účinek této palby na živou nekrytou sílu a účinek je při nejmenším stejný jako při konečné větší hustotě palby oddílu děl, dosažené v čase několikanásobně delším. Je proto možné s velkou výhodou použít i palby jedné baterie, která již zasahuje svou palbou dosti značnou šířku cíle. Položí-li raketometný oddíl palbu baterií vedle sebe, je účinek palby značný na dost širokém pásmu, a to zejména zasáhne-li na př. nepřítele v protiútok, nepřátelské baterie v činnosti, živou sílu mimo kryty a p.

Značných výsledků musí být dosaženo i tehdy, když předsunuté oddíly rychlých jednotek útočí na nepřítele z chodu, a když v prostoru, kterého se chtějí prvním náporom zmocnit, umlčí nepřítele raketometnou salvou. Tu právě, podle mého názoru, by se osvědčily baterie o 6 raketometech, jimiž by mohly být zesilovány předsunuté oddíly.

Toto použití dílčích jednotek raketometů, vřazených přímo do sestavy předsunutého oddílu, umožňuje rychlejší a přímé použití palby raketometů ve prospěch předsunutého oddílu a nijak nezmenšuje možnosti použít hromadné palby společně s jednotkami, které postupují s valnými voji a mohou střílet na větší vzdálenosti. Stejně úspěšný bude zásah baterie raketometů, vřazené do sestavy předsunutého oddílu, provádí-li násilný přechod řeky z chodu, kde i salva jedné baterie může mít rozhodující vliv na úspěch této akce.

Přitom je třeba prostudovat a prakticky vyzkoušet, které dálky střelby jsou pro tuto podporu nejprůzračnější. Pro podporu předsunutého oddílu by z mnoha důvodů byla nejvýhodnější střelba na dálku 1 až 2 km. Větší hloubkový rozptyl by tu neměl tak velký význam, poněvadž by předsunutý oddíl ihned po salvě útočil svými tanky, které by i spolu s obrněnými transportéry mohly snadno překonat i větší hloubku bezpečnostního pásma. Právě tato bezprostřednost zásahu raketometů, třeba i přímou střelbou, by mohla být příčinou úspěchu útoku předsunutého oddílu. Bereme-li v úvahu snadnou zranitelnost raketometů při tomto použití, na kterou tak často poukazují někteří velitelé, nutí to k úvahám, nebude-li výhodnější opustit výhodu montování raketometů na vozidla běžné výroby a montovat je na vozidla speciální nebo na obrněné transportéry, zejména pro ty raketometné jednotky, které organicky patří k tankovým a mechanisovaným divisím a po případě i k raketometným jednotkám, které budou určovány jako posilové prostředky pro mechanisované a tankové divise. Dnešní vozidla, na nichž jsou raketometry montovány, jsou příliš vysoká a celá konstrukce raketometu vyžaduje snížení.

Při konstrukci raketometů je třeba brát v úvahu i potíže při zakopávání raketometů, při němž jde o značný výkop, a snahou musí být zbavit obsluhu nadměrných zemních prací. Poslední válečné zkušenosti ukázaly, že je při použití raketometů výhodnější připravit pro raketomet kryt (kapsu) a blízko něho palebnou pláň, z níž provádí palebné úkoly a vrací se do zamaskovaného krytu, než stále měnění stanoviště. A tento způsob využití raketometů vyžaduje desítky kubických metrů výkopu. Čím bude konstrukce raketometu nižší, tím rychlejší a lehčí bude práce obsluhy (nepomohou-li jí zemní hlubidla).

Bylo již řečeno, že jednou z nevýhod použití raketometů na bojišti je nutnost důkladného výběru a zhodnocení cíle pro palbu raketometů s hlediska rentabilnosti palby. Dotace střeliva, která je raketometným jednotkám dána pro určitou akci k dispozici, nedovoluje mnoho zásahů raketometů oddílovou salvou. Aby palebné možnosti bylo možno zvýšit, je užíváno buď paleb menších jednotek (baterií) nebo jsou oddílem stříleny zmenšené salvy (poloviční salvy). A tento způsob využití raketometů za boje v hloubce bude pravidlem. Hromadné užití palby raketometů není jen věcí paleb do dělostřelecké přípravy. Nutnost podporovat a chránit jednotky pěchoty a tanků po celou dobu útoku přenesou těžiště užití palby raketometů do bojů v hloubce nepřátelské obrany. A pro tuto svou činnost musí být jednotky raketometů cvičeny a materiálně vybaveny.

Technické vlastnosti raketometů budou stále technickým pokrokem zlepšovány. Nemůžeme proto vyloučit možnost, že bude někdy v budoucnu použito raketometů i tak, že budou vřazeny po bateriích o 6 raketometech do pěších, mechanisovaných nebo i tankových pluků. Mohou to být i raketometry o 16 raketnicích na menších vozidlech, neboť raketo-

metry o 32 raketnicích by byly pro tyto úkoly velké a měly by příliš velkou spotřebu.

S technického hlediska bude nutno střelivo pro raketometry, zejména k zastřelování, nějak odlišit od dělového střeliva a min, a to zbarvením dýmu při výbuchu. Kdyby došlo při zastřelování raketometů k záměně pozorování vlastních ran za rány od jiné jednotky, znamenalo by to zbytečnou ztrátu celé salvy. K takové chybě může na bojišti dojít celkem snadno.

Závěrem je třeba zdůraznit, že studiu možností raketometů a širokého využití raketometných paleb je třeba věnovat zvýšenou pozornost. Posuzovat možnosti použití raketometů podle technických zkušeností a nebrat v úvahu i možnosti a výhody taktické a nevyzkoušet vše prakticky by nebylo správné. Technický vývoj raketometů by pak mohl být brzděn nedostatkem zlepšovacích požadavků, které vyplývají z taktických zkušeností a požadavků.

(Článek je určen k diskusi.)

TVŮRČÍ RÁZ SOVĚTSKÉ VOJENSKÉ VĚDY V OTÁZKÁCH TÝLU

Plukovník Josef Slabý

Polní řád čs. armády, v kterém jsou zhodnoceny cenné, bohaté zkušenosti Sovětské armády, říká v úvodě:

„Bojové podmínky jsou velmi různé. Polní řád nemůže dát vyčerpávající směrnice pro všechny případy, které se mohou vyskytnout v boji. Stanoví proto jen hlavní zásady vedení bojové činnosti a způsoby řízení vojsk. Válka vyžaduje od velitelů všech stupňů kromě hlubokých odborných znalostí a ovládnutí vojenského umění také schopnosti jasného úsudku, širokého rozhledu a tvůrčí iniciativy...“

Tvůrce sovětské vojenské vědy geniální vojevůdce generalissimus Stalin poukázal několikrát v průběhu Veliké vlastenecké války na správnou strategii a na pružnou, tvůrčí taktiku velitelů Sovětské armády.

V protikladu k sovětské vojenské vědě stála vojenská doktrina fašistického Německa s vadnou strategií a šablonovitou taktikou. Fašističtí velitelé se pokoušeli řešit každou situaci podle některého článku předpisu a nedovedli se samostatně a iniciativně rozhodovat v komplikovaných situacích, pro jejichž řešení nenašli návod v předpise. V tom byla hlavní slabost německého velení. A tímto nedostatkem, schematismem a byrokratickým formalismem nebyla zatížena jen hitlerovská armáda Německa, tím trpí všechny armády imperialistických států. K tomu přistupuje zásadní idealistický názor a metafysický způsob myšlení, které tvoří hlavní rysy dnešní imperialistické vojenské doktriny. O tom konečně dávají mnoho přesvědčivých důkazů operace invazních armád na západních bojištích v druhé světové válce a také porážka imperialistické vojenské doktriny v Koreji.

Naproti tomu stalinská vojenská věda odmítá schematismus, dogmatismus a šablonovitost ve strategii, v operačním umění i v taktice a má i v otázkách týlu tvůrčí ráz. Studium sovětské vojenské literatury se přesvědčujeme o mistrovské schopnosti sovětských velitelů na frontách Veliké vlastenecké války, záležející v iniciativním a tvůrčím přenášení theoretických zásad vojenské vědy do podmínek bojové situace. V každé operaci, v každém boji najdeme nové způsoby tvůrčího rozvíjení vojenského umění ve všech jeho částech — ve strategii, v operačním umění i v taktice; nikde není ani stopy po šabloně.

V čem záleží osvojování sovětských vojenských zkušeností a iniciativní, tvůrčí aplikace theoretických zásad předpisů v boji?

K správnému chápání odpovědi na tuto otázku je třeba osvětlit některé podstatné zvláštnosti nauky o týlu; je to především:

Organická spojitost otázek týlu s otázkami operačními a taktickými

Vševojskový velitel řeší otázky týlu a materiálního zabezpečení boje v organické spojitosti s otázkami operačními a taktickými. Je si plně vědom, že úspěch boje je určen stupněm materiálního zabezpečení, a proto před přijetím bojového rozhodnutí důkladně zkoumá a hodnotí na základě informační zprávy svého náčelníka týlu materiální situaci své vyšší jednotky. Přijímaje bojové rozhodnutí určuje tím současně i materiální předpoklady, úkoly a organizaci týlu v nastávajícím boji nebo operaci. Tím je především dán základ k tomu, že organizace týlu a materiálního zabez-

pečení bude plně odpovídat zámyslu vševojskového velitele a tvořit s ním harmonický celek; tím velitel dává praktickou náplň základní stalinské poučce o velkém významu týlu a organické spojitosti otázek týlu a zásobování s otázkami operačními a taktickými.

Zkušenosti z Veliké vlastenecké války nám však ukazují, že se vševojskový velitel nezabýval otázkami týlu a materiální situace jen v přípravném období, před zahájením operace. Naopak, volal si často v průběhu boje svého náčelníka týlu na velitelskou pozorovatelnu nebo na velitelské stanoviště a žádal od něho přednesení informační zprávy, aby měl neustále v patrnosti materiální situaci a tím i reálné materiální podklady pro svá rozhodování. Tak na př. velitel armádního sboru činil tak zejména před zasazením druhého sledu nebo záloh sboru, před rozhodnutím k útoku na spěšně zaujatou obranu nepřítele, před odražením protiútoku nepřítele nebo večer po skončení boje před vydáním rozkazů pro další den boje. Velitel armády žádal od svého náčelníka týlu informační zprávu před zasazením armádní rychlé skupiny, druhého sledu nebo záloh armády, před provedením armádního protiúderu a p. V takové informační zprávě byl od náčelníka týlu žádán celkový přehled materiální situace a její zhodnocení vzhledem k dalšímu zabezpečení boje a se zaměřením na zabezpečení nově zasazených jednotek a k návrhům na změny v organizaci týlu, vzhledem k nové bojové situaci a k nově předvídaným opatřením.

Vyšší vševojskový velitel, který byl po celý den v živém styku s podřízenými veliteli, dověděl se v průběhu boje po své linii o průběhu materiálního zabezpečení boje, o kvalitě péče o bojující vojáky a o eventuelních nedostatecích v činnosti týlu a v materiálním zabezpečení. Osobního styku se svým náčelníkem týlu mohl pak využít k vydání rozkazů a pokynů k odstranění nedostatků a k zlepšení materiální péče o bojující vojska.

Je ovšem třeba si uvědomit, že velitel ve svém bojovém rozhodnutí může stanovit jen hlavní zásady, může dát jen všeobecný, hrubý rámec pro organizaci a činnost týlu. Bude záležet plně na podřízených týlových funkcionářích, aby v duchu úkolů stanovených v rozhodnutí tvůrčím způsobem uvedli velitelské rozhodnutí v život, aby v řízení týlu vycházeli ze skutečných podmínek situace a aplikovali takové principy činnosti týlu a zásobování, které v daných podmínkách nejrychleji, nejehospodárněji a nejspěšněji zabezpečí vojska.

Častý styk náčelníka týlu s vyšším vševojskovým velitelem, ať již na pozorovatelně během vedení boje nebo na velitelském stanovišti, má svůj kladný význam pro oba funkcionáře. Především sjednocuje práci obou sledů štábů a dává plnou možnost úspěšné činnosti týlu; to se projevuje zejména v tom, že se vojska v kritické situaci boje neoctnou bez materiálního zabezpečení, že se vojskové týly neodtrhnou od bojových sledů, nýbrž napak, že po celou dobu bojové činnosti budou s nimi v nejtěsnějším styku.

Tuto stalinskou poučku o organické spojitosti otázek týlu s otázkami taktickými je třeba neustále uplatňovat: při plnění plánu bojové a politické přípravy zapojovat soustavně týlové pracovníky do všech cvičení a velitelských odborných i taktických shromáždění, plnit ustanovení Polního řádu čs. branné moci (čl. 773 a 774) o určování úkolů a organizaci týlu v boji vševojskovými veliteli, plnit ustanovení Řádu vnitřní služby (čl. 60 a 61) o materiálním zabezpečení a péči o vojska všemi veliteli a funkcionáři.

Pro týlové funkcionáře to znamená odpoutat se od kanceláří a stanů a vykročit přímo do středu problematiky: spojit týlovou a zásobovací

službu s výcvikem a činností vojsk, řídit materiální péči o vojska přímo v jednotkách, v kuchyních, v dílnách, ve skladech, v terénu a p.

Na příkladech z Veliké vlastenecké války Sovětského svazu vidíme názorně, jak týl a fronta tvořily organický celek. V stalingradské bitvě vidíme funkcionáře týlu 62. armády ve zříceninách města 600 m od bojové čáry, v rozbořených domech byla oddělení armádních skladů potravin, polní kuchyně a funkcionáři týlu praporů, pluků, ale také armády, kteří se vševojskovými veliteli v zákopech, v ulicích zřícenin města — přímo na bojišti řídili týl a zásobování.

Z toho vyplývá, že týl, materiální zabezpečení boje a všestranná péče o vojáka — obránce socialistické vlasti — není jen věcí týlových funkcionářů, nýbrž patří k nedílné pravomoci a k hlavním povinnostem vševojskového velitele.

Praxe také ukazuje, že vševojskový velitel, který učinil stálou součástí svých funkčních povinností otázky týlu a materiální péče o vojáka, který neodděluje týl od výcviku vojsk a uvažuje o jeho možnostech před svým rozhodováním, dosahuje úspěchu již v přípravě vojsk v míru a nabývá důležitých zkušeností opravňujících naději, že bude úspěšně všestranně řídit boj i ve válce. Naopak zkušenosti z Veliké vlastenecké války Sovětského svazu i zkušenost z budování naší nové lidově demokratické armády plně ukazují, že velitel, který neměl správný poměr k týlu, který před svým rozhodnutím nestanovil úkoly týlu a nebyl náročný k jejich plnění, neměl nikdy plnou jistotu, že boj bude ve všech „dobích“ materiálně zabezpečen a jednotky jeho útvaru měly často nedostatek materiálu právě v rozhodujícím údobí boje.

Tu je třeba se učit ze sovětských zkušeností a denně uplatňovat v praxi stalinskou poučku o organické spojitosti týlu s otázkami operačními a taktickými.

Součinnost

Součinnost je dalším charakteristickým rysem stalinského vojenského umění.

Řízení týlu v soudobém boji a v soudobé operaci je nemyslitelné bez nepřetržité znalosti bojové situace, což vyžaduje nepřetržitě součinnosti týlu s operačním štábem.

V tomto směru ukládá Polní řád povinnosti náčelníkovi týlu vyšší jednotky včas informovat náčelníka štábu o stavu týlu a situaci materiálního zabezpečení vojsk, o vydaných základních nařízeních pro týl a o všech závažnějších změnách týlové situace. Naopak Polní řád ukládá náčelníkovi štábu vyšší jednotky včas informovat náčelníka týlu o všech změnách bojové situace a o hlavních bojových nařízeních, která vyžadují změny v plánu organizace týlu a materiálního zabezpečení boje nebo která vyžadují nová opatření v řízení týlu. Tato povinnost vzájemné výměny zpráv o situaci má kladné výsledky pro činnost obou těchto funkcionářů. Náčelníku štábu umožňuje neustálou znalost situace týlu a materiálního zabezpečení vojsk a při předkládání návrhu rozhodnutí veliteli vševojskové vyšší jednotky nebo návrhu na změnu organizace týlu, vyžaduje-li toho náhlá změna bojové situace, dává předpoklady pro řešení otázek boje v organické spojitosti s materiálním zabezpečením vojsk. Náčelníku týlu vyšší jednotky pak dává základní podmínky pro konkrétní a reálnou činnost týlu a jeho organizaci, tak jak toho vyžaduje změna nebo další vývoj bojové situace.

Součinnost v otázkách materiálního zabezpečení vojsk však není jen věcí náčelníka štábu a náčelníka týlu vyšší vševojskové jednotky. Je tu řada dalších otázek plánování materiálního zabezpečení, regulace dopravy, úpravy a stavby cest, zabezpečení přesunů a převozů vojsk, ochrany a obrany týlu, zejména v obraně proti rychlým jednotkám nepřítele, proti záškodnickým skupinám a nepřátelským výsadbám a v zabezpečení protiletecké obrany, v otázkách dopravy materiálu, rozložení zásob, zabezpečení doplňků osob, rozmístění skladů, získávání zpráv o materiální a hospodářské situaci nepřítele atd.; to všechno jsou denní otázky těsné součinnosti náčelníka týlu vyšší jednotky s operačním a zpravodajským oddělením štábu jednotky, s ženijním náčelníkem a s náčelníky ostatních druhů vojsk a se zástupcem velitele pro technické věci. Součinnost všech těchto funkcionářů je naprosto nezbytným předpokladem pro řízení materiálního a technického zabezpečení činnosti druhů vojsk a týlu v boji a dává tak praktickou náplň stalinské pouče, že soudobý boj se vede společným úsilím všech druhů vojsk a týlu.

V boji bude často požadována přímá součinnost některého z náčelníků služeb, zejména náčelníka zdravotnické služby vyšší vševojskové jednotky, přímo s operačním oddělením štábu jednotky, neboť umožní zdravotnické službě provádění smělého manévru zdravotnickými prostředky podle bojové situace, účelné rozmisťování zdravotnických obvazíšť hned za postupujícími vojsky. Tím také zdravotníci pracovníci získají podmínky k uplatňování socialistické zásady přiblížení pomoci raněným co možná nejbliže k místu zranění.

Zvlášť pečlivě organizovaná součinnost v otázkách týlu, materiálního a technického zabezpečení je požadována u vyšších tankových a mechanizovaných jednotek. Příklady z Veliké vlastenecké války nám ukazují, že vzájemnou součinnost mezi orgány technického zabezpečení a orgány materiálního zabezpečení nestačí provádět jen v přípravném období organizace a plánování, kdy náčelník týlu a zástupce velitele pro technické věci předkládají v informačních zprávách veliteli své návrhy na zabezpečení, ve vzájemné přítomnosti, nýbrž součinnost mezi těmito složkami musí být udržována nepřetržitě až do skončení operace. Není myslitelné, aby náčelník týlu nebyl informován o přemísťování dílenských složek, o způsobu provádění technických odsunů, aby se zástupce velitele pro technické věci nezajímal o otázky dělostřeleckého zásobování, náčelník dělostřeleckého zásobování aby se stal jen slepým vykonavatelem objednávek aut pro přísun munice a náčelník týlu aby nebyl informován o spotřebě munice a o průběhu zásobování municí. Zkušenosti plně potvrzují, že všechny nejdůležitější oblasti týlové práce nemohou být izolovány od celkového systému týlu, jehož přesnost práce se musí vyrovnat hodinovému stroji, nýbrž že otázky všeobecného plánování, rozmístění útvarů a útavů, provádění veškerých přísunů a odsunů musí všechna oddělení velení projednat s náčelníkem týlu a informovat ho o všech změnách provedených během operace.

Činnost jednotlivých složek týlu vyšší vševojskové jednotky v podmínkách soudobého boje není možno uskutečnit bez součinnosti všech funkcionářů uvnitř velitelství týlu vyšší jednotky. Rozhodnutí nebo opatření kteréhokoli funkcionáře týlu divise, armádního sboru nebo vševojskové armády zůstane prakticky bez účinku, nebudou-li o něm uvědoměni všichni další funkcionáři týlu, kteří se na provádění opatření podílejí nebo v budoucnu budou podílet. Tak na př. náčelník zdravotnické služby pěší divise nemůže účelně využívat dopravních prostředků vracejících se po výdeji

materiálu do týlu k odsunu lehce raněných, nebyla-li předem tato otázka projednána s náčelníkem organizačního a plánovacího oddělení divise a nebyl-li vydán včas pokyn veliteli dopravního praporu a orgánům regulace dopravy, kteří usměrní vracející se prázdná vozidla do místa s lehce raněnými.

Někteří funkcionáři týlu nemívají často dosti porozumění pro řešení úkolů v součinnosti s ostatními funkcionáři, kteří se zároveň podílejí na plánovaném opatření, podceňují součinnost a zdržení vzniklé organisováním součinnosti pokládají za zbytečnou ztrátu času. Takto přijaté opatření nebo zpracovaný plán je jen jednostranný, vyhovuje jedné složce týlu a naprosto neodpovídá požadavkům neb možností složky druhé. To je jedna z podstatných příčin formálně zpracovaných dokumentů, zvláště plánů, které jsou zpracovány jen pro samy plány a nikoli jako základní dokumenty řízení týlu.

Součinnost je jednou z hlavních podmínek úspěšného řízení týlu, dává podmínky k jeho realitě a umožňuje sladit činnost týlu a zaměřit jeho jednotlivé složky k nejhospodárnějšímu, avšak nejúčinnějšímu využití sil a prostředků k materiálnímu a technickému zabezpečení boje v harmonickém souladu se zámyslem vyššího vševojskového velitele.

Základy k součinnosti druhů vojsk a týlu položil generalissimus Stalin v období občanské války u Caricynu. Ve Veliké vlastenecké válce byly jím otázky součinnosti dále rozvíjeny se zřetelem na hromadné použití tanků, dělostřelectva, letectva a ostatních motorisovaných prostředků, na nové způsoby manévru a na nové změny, které přinesla Veliká vlastenecká válka. A právě všechny tyto změny postavily do popředí součinnost s týlem a v týlu ve všech otázkách materiálního a technického zabezpečení boje a operace. Proto je třeba, aby vševojskové štáby a štáby druhů vojsk a týloví funkcionáři učinili součinnost v otázkách materiálního a technického zabezpečení předmětem jejich denní práce, aby ji uplatňovali a požadovali při všech příležitostech, ať již při řízení výcviku vojsk, tak i při cvičeních na mapě nebo v terénu a při plnění plánu bojové a politické přípravy vůbec.

Plánování

Socialistické plánování je důležitým činitelem při budování socialismu a komunismu. V strojovém období válek nabylo svého významu i ve vojénství.

Plánování vyjádřené v plánu organisace týlu a materiálního zabezpečení boje je základem činnosti týlu a plán sám je základním dokumentem řízení týlu. Plán organisace týlu a materiálního zabezpečení musí být v souladu se zámyslem vševojskového velitele, s konkrétní operační (taktickou) i materiální situací a musí tvořit reálný základ pro zabezpečení boje ve všech jeho údobích po stránce materiální. To předpokládá těsnou součinnost s operačním štábem a s náčelníky všech složek uvnitř týlu.

Bylo by chybné pohlížet na plán organisace týlu a materiálního zabezpečení jako na něco odděleného od plánu vedení boje. Zásady o organické spojitosti otázek týlu a zásobování s otázkami taktickými se musí plně projevit v plánování materiálního zabezpečení boje a při jeho provádění. Plán týlu je organickou součástí plánu boje a doplňuje jej po stránce materiálně technického zabezpečení.

Plán organisace týlu musí však mít ještě další předpoklady: je to především jeho realita ve vztahu k materiálním zdrojům a jeho pružnost.

vzhledem k rychlým změnám bojové situace. Z toho vyplývá nutnost sledovat neustále vývoj bojové situace a přizpůsobovat, doplňovat nebo měnit plán tak, aby zajištěných zdrojů a prostředků bylo hospodárně využíváno k zabezpečení úspěchu boje, aby se materiální, zdravotnická a technická pomoc vojskům nezpozdovala za bojovými událostmi a právě naopak přicházela včas. Jen takovýto neustále živý plán může dát reálný základ k tvůrčímu řízení týlu.

Veškerá činnost předvídáná plánem musí být zaměřena především k rychlému soustředění zásob a přivedení všech týlových jednotek, zařízení a techniky do bojové pohotovosti; to je úkolem první části plánu, zabezpečujícího přípravné období. V další části plánu musí být plánováno rozložení a uspořádání soustředěných zdrojů a prostředků a jejich použití řízeno tak, aby zabezpečovaly vojska v souladu se zámyslem vševojskového velitele.

Při plánování materiálního zabezpečení boje je třeba vycházet z toho, že každá situace, každé materiální zabezpečení určitého bojového úkolu má své zvláštnosti a odlišnosti, které je třeba vyhledat a zhodnotit již při ujasnění úkolu týlu a zhodnocení týlové situace. Tyto zvláštnosti se pak musí projevovat ve všech částech plánu. Plán, v kterém jsou zvláštnosti náležitě zhodnoceny a v němž jsou vyvozeny důsledky jejich vlivu na zabezpečení boje, není šablonovitý, nýbrž tvůrčím dokumentem, v němž se plně odrážejí i zvláštnosti socialistického plánování.

Kromě náčelníka týlu, který zpracovává plán pro celkové řízení týlu vyšší jednotky, musí každý funkcionář týlu sestavit vlastní odborný plán pro řízení své složky týlu. Přitom je opět nutná těsná součinnost všech funkcionářů týlu, aby plánovaná činnost jednotlivých úseků týlu byla harmonicky sladěna, vzájemně se doplňovala a na sebe navazovala.

Veliká vlastenecká válka Sovětského svazu nám dává mnoho příkladů a jasných důkazů o tom, že bez reálného plánu není možno řídit týl ani jeho složky v těžkých podmínkách soudobého boje.

V útočné operaci 2. běloruského frontu (leden až únor 1945) připravil náčelník zdravotnické služby divise plán zdravotnického zabezpečení vojsk, v kterém účelně rozdělil vlastní i posilové prostředky mezi jednotlivé útvary s těžištěm na směr hlavního úderu. Kalkulaci zdravotnických ztrát a potřebu odsunových prostředků zpracoval podle jednotlivých dnů boje. V přípravném období byla prováděna instrukčně metodická zaměstnání, v kterých se prakticky seznámili všichni pracovníci zdravotnické služby s plánem zdravotnického zabezpečení. Podle tohoto plánu byly prováděny instruktáže zdravotnických pracovníků, bylo organizováno praktické školení nosičů raněných ve správném poskytování pomoci raněným v boji, zdravotnických instruktorů a zdravotnických pomocníků praporů v metodice provádění zdravotnického a epidemiologického průzkumu, mladších lékařů v technice provádění protišokových opatření a p.

Díky reálně zpracovanému konkrétnímu plánu, s kterým byly podrobně seznámeny všechny provádějící orgány (každý v potřebném rozsahu jeho činnosti), byl boj úspěšně zabezpečen; raněným byla poskytována včasná pomoc, byl organizován a prováděn jejich rychlý odsun a zdravotnické prostředky účelně a rychle přemísťovány podle vývoje bojové situace.

Z tohoto příkladu vyplývá pro týlové funkcionáře další cenná zkušenost: se schváleným plánem seznámit všechny provádějící orgány (každého v potřebném rozsahu jeho činnosti) a organizovat instrukčně metodické školení, instruktáže a odborná zaměstnání se zaměřením na podmínky na-

stávajícího boje (druh boje, síla obrany nepřítele, terén, roční období, počasí a p.).

Uvedu dále některé příklady z bojů 1. čs. samostatného armádního sboru v SSSR:

V přípravném období před odesláním 2. čs. paradesantní brigády v SSSR na území slovenského národního povstání byl vypracován společně s představiteli 1. ukrajinského frontu plán organizace týlu a materiálního zabezpečení, který umožnil:

- připravit rychle a organizovaně 2. brigádu, vyňatou náhle z bojů u Dukly, pro nový úkol;
- její přechod do výsadekové akce;
- soustředění materiálu a prostředků na letištní základně v Krosně;
- materiální zabezpečení vzdušného převozu brigády a její akce na území slovenského národního povstání.

Plán plně ohraničil zvláštnosti situace:

- postupné soustřeďování útvarů;
- materiální stav vojsk 2. brigády vzniklý během účasti v boji (poškozená vozidla, výstroj, obuv, zdravotní stav, únava vojsk a p.);
- zvláštnosti výsadekové akce vyžadující těsnou součinnost s frontem (přistavení dopravního letectva, doplnění munice na 5 palebných průměrů a 5 denních dávek trvanlivých druhů potravin, vybavení brigády lehkými vozidly a p.);
- součinnost s operačním plánem 1. ukrajinského frontu.

Plán organizace týlu a materiálního zabezpečení jednotek 1. čs. samostatného armádního sboru v SSSR v útoku na Liptovský Svätý Mikuláš umožnil funkcionářům týlu:

- organizaci dopravy materiálu ze vzdálených základen;
- soustředění materiálu, zvláště munice, v palebných postaveních dělostřelectva;
- rozsáhlou materiální pomoc nově zasazené 4. brigádě zorganizované v Levoči;
- provedení rozsáhlých oprav techniky a materiálu poškozeného za dlouhých přesunů vojsk a v předchozích bojích;
- provádění kontrol a pomoci;
- úspěšné zabezpečení bojů o Liptovský Sv. Mikuláš.

Plány v obou uvedených příkladech byly základními dokumenty řízení týlu náčelníka armádního sboru a pro ostatní funkcionáře týlu základem pro rozpracování odborně technických plánů jednotlivých služeb. Díky reálnému a podrobnému plánování organizace veškeré činnosti spojené s přípravou a prováděním materiálního zabezpečení mohl týl armádního sboru v krátkém přípravném období provést veškeré materiální přípravy pro vzdušný převoz a akci 2. paradesantní brigády (vedle zabezpečení činnosti vojsk v dukelské operaci) a odstranit rychle, organizovaně a plánovitě všechny nedostatky v materiálním zabezpečení boje 1. čs. armádního sboru v těžkých podmínkách slovenských hor.

Zkušenosti z Veliké vlastenecké války plně potvrzují význam plánování v operaci, které vede k zlepšování organizace práce, k hospodárnému využití materiálních prostředků, dává dobrý základ k předvídání a účinně přispívá k úspěšnému zabezpečení úkolu.

Kontrola a pomoc

Kontrola činnosti týlu je velmi účinnou a podstatnou částí bolševického řízení týlu. Je spolehlivým prostředkem k včasnému odhalení nedostatků. Pomoc, která musí být neoddělitelnou součástí kontroly, vede podřízené týlové funkcionáře k zlepšování stylu práce, k přesnému plnění řádů a předpisů a pomáhá jim včas ve správném chápání úkolů uložených řády, předpisy, týlovými rozkazy nebo plány.

Tato skutečnost má mimořádný význam v materiálním zabezpečení boje, neboť umožňuje týlovým řídicím funkcionářům včas prověřovat dodání rozkazů, přesvědčovat se o správném chápání nařízených úkolů a účinnou pomocí včas zasáhnout do systému řízení týlu podřízené jednotky, nebo útvaru. Kontrola a pomoc je spojovacím článkem řídicích orgánů týlu s vojsky. Je jedním z hlavních prostředků vedoucích k tomu, aby týl nebyl řízen odtrženě od vojsk a aby myšlení a činnost všech týlových funkcionářů byly usměrněny a podřízeny zámyslu vševojskového velitele.

Podřízenému týlovému funkcionáři odhaluje kontrola a pomoc chyby a nedostatky, které by jinak odhaleny nebyly nebo by byly odhaleny pozdě, pomáhá mu vyjasnit příčiny chyb a nedostatků a zároveň mu dává návod k jejich odstranění, odstraňuje šablonovitě řešení materiálního zabezpečení, napomáhá správnému chápání úkolu týlu a jeho tvůrčímu plnění ve spojitosti s taktickou situací. Konečně kontrola provedená včas ještě před zahájením operace dává nadřízenému náčelníkovi možnost učinit správné opatření k odstranění závažných nedostatků (včasný přísun materiálu, pomoc v úpravě cest nadřízenými orgány, provedení odsunu, v technické pomoci, materiální a technické zabezpečení ARS atd.), které by mohly zdržet dosažení materiální pohotovosti týlu k zahájení operace nebo ohrozit operaci v samém průběhu.

Kontrola dále nejlépe uvádí nadřízeného týlového funkcionáře do materiální situace podřízené jednotky, umožňuje mu do všech důsledků proniknout do jejího života, přesvědčit se včas, zda vydané rozkazy a plány jsou správně chápány a zda veškerá činnost týlu je správně a účelně zaměřena k úspěšnému zabezpečení úkolu.

Tak na příklad kontrola provedená u jednotek 1. čs. samostatného armádního sboru v SSSR orgány vrchního sovětského velení v srpnu 1944, nedlouho po zakončení přesunu sboru z Černovic do prostoru sevzáp. od Samboru, přinesla velmi kladné výsledky.

Odhalila vážné nedostatky v plánování zabezpečení automobilního přesunu 3. čs. samostatné brigády v SSSR pohonnými hmotami; část dělostřelectva brigády uvázla v prostoru Lvov bez pohonných hmot, ačkoli brigáda dostala plnou zásobu odpovídající normě spotřeby za přesunu. Týl čs. samostatného armádního sboru mohl na základě provedené kontroly podnikat ihned opatření k zabezpečení přesunu zbývajících dělostřelectva a k zavedení pořádku v hospodaření s pohonnými hmotami a v plánování u 3. čs. brigády. Za pomoci kontrolních orgánů organisoval týl sboru metodická zaměstnání s funkcionáři týlu 3. brigády atd. Učiněná opatření se projevila kladně později v průběhu dukelské operace.

Ovšem je třeba zdůraznit, že kontrola bude úspěšnou jen za určitých předpokladů; především musí být vždy spojena s pomocí. Nemůže prospět věci, jestliže chyby a nedostatky při kontrole jen konstatujeme a vytýkáme a přitom nehledáme příčiny a neukážeme, jak se to správně má dělat. Dalším nezbytným předpokladem je, aby kontrola byla prováděna důsledně a cílevědomě. Ne tedy kontrola pro kontrolu, ale kontrola plánovitá, pro-

spívající potřebám vojsk a nezatěžující je. To předpokládá sestavení reálného plánu kontrol, těsnou součinnost se štábem a s druhy vojsk a s nadřízeným týlem. Jinak se může stát, že se u útvaru nebo vyšší jednotky sejde zároveň několik kontrol, kontrola zevšední, stane se formalitou, která vojskům nepomůže, naopak je zatíží a odvrátí funkcionáře od plnění hlavních úkolů.

Dalším důležitým předpokladem je, aby kontrolou byli pověřováni funkcionáři, kteří svůj obor plně ovládají, aby mohli vždy správně odhalit nedostatky a účinnou radou a pomocí přispět k správnému chápání a řešení úkolů materiálně technického zabezpečení.

Při zpracovávání plánu týlových kontrol je třeba především vycházet z předchozího období bojů a z předchozí činnosti týlu. Dostávala-li na příklad určitá jednotka v předchozích bojích špatnou stravu nebo dostávala-li ji opožděně, bude třeba zaměřit kontrolu ještě v průběhu bojů a v přípravném období pro další akci k odstranění nedostatků ve stravování. U jiného útvaru mohou být stížnosti na špatný stav obuvi, nebo je soustavně překračována norma spotřeby pohonných hmot, nebo je stále nízký koeficient technické pohotovosti. Kontrolu v těchto případech bude třeba zaměřit na činnost, plánování a organizaci práce dílen, způsob provádění exploatace vozidel a na opatření k zhoštění spotřeby pohonných hmot a konečně na technickou vyspělost a dopravní kázeň řidičů a organisování oprav motorových vozidel a p.

Stejně tak je třeba při plánování kontrol uvážit všechny zvláštnosti nového, předvídaného úkolu. Čeká-li vyšší jednotku boj v horách, bude třeba věnovat hlavní pozornost přípravám na činnost týlu v hornatém zalesněném terénu, výcviku v používání horských sedel a jiného výstroje, přípravám na dopravu stravy, přípravám odsunových zařízení k odsunu raněných, výcviku sběračů a nosičů ve vynášení raněných z bojiště, instruktážím a odborné přípravě výkonných týlových orgánů na činnost v hornatém terénu a pod.

V těžkých podmínkách bojů 1. čs. samostatného armádního sboru v pohorí Velká a Malá Fatra byly nedostatky ve stravování některých jednotek, zvláště pokud šlo o rozmístování polních kuchyní a dodávání teplé stravy bojujícím vojskům. U proviantního oddělení týlu sboru byly vytvořeny z nově mobilisovaných důstojníků proviantní služby kontrolní orgány, které byly instruovány v různých způsobech organisace stravování v horách. Tyto skupiny byly pak rozeslány k jednotkám a pomáhaly na místě odhalit příčiny nedostatků a přivést stravování vojsk na úroveň požadavků boje v horách.

Složitost úkolů a činnost týlu v těžkých podmínkách soudobého boje vyžaduje od týlových funkcionářů správné a soustavné provádění kontrol podle poučky soudruha Stalina: „Dobře organisovaná kontrola provádění je reflektor, který pomáhá osvětlovat stav práce.“ (J. V. Stalin, Otázky leninismu, Svoboda, 1952, str. 481.) Je-li kontrola správně prováděna a je-li organicky spojena s pomocí, odhaluje a včas napравuje chyby a nedostatky, zlepšuje styl práce, dává podřízeným správný návod, vede je k přesnému plnění řádů a rozkazů a konečně pomáhá jim i v kritice vykonané práce.

V takovém duchu musí být chápána kontrola a pomoc orgány na všech velitelských stupních. Jen tak se stane podstatnou částí bolševického řízení týlu.

Tvůrčí ráz sovětské vojenské vědy v otázkách řízení týlu

V předchozích statích jsem uvedl podstatné zásady organizace práce týlu, které jsou základem tvůrčího, iniciativního řízení týlu a materiálně technického zabezpečení. Uvedené vlastnosti tvoří jednotný systém dialekticky prověřených zásad. Do praxe nesmějí být proto přenášeny odděleně. Týl nemůže úspěšně řídit ten velitel nebo náčelník týlu, který nebude spojuvat otázky materiálního zabezpečení s otázkami operačními a taktickými, bez reálného plánování nebo součinnosti, kontroly a pomoci. Vypadne-li kterákoli podstatná složka řízení týlu, narušuje se v samých základech jeho síla, pevnost, pružnost a ztrácí se podmínky k tvůrčímu, iniciativnímu, avšak konkrétnímu a reálnému řízení zabezpečení vojsk.

Naznačím na příkladu z Veliké vlastenecké války bohatou tvůrčí schopnost a iniciativu sovětských velitelů a týlových funkcionářů.

N-tá armáda se připravovala v roce 1943 v prostoru soustředění k přechodu řeky Dněpru. Zásobovala se na železničním úseku Bachmač—Měna; vzdálenost divisních skladů od zásobovacích stanic dosahovala 150 km. Soustřeďování týlu a materiálu bylo prováděno za zvlášť ztížených podmínek; ustupující nepřítel se všemožně snažil zastavit útoky Sovětské armády, a proto ničil kolejnice, železniční stanice a mosty, odsunoval a ničil železniční zařízení a prostředky spojení. Využít takto zničených železnic nebylo možné, nehledě k tomu, že železnice byly Němci již upraveny na úzký rozchod.

Veškerý přísun pro zabezpečení n-té armády v dněpersko-kyjevské operaci bylo nutno uskutečnit silniční dopravou.

Situace byla zhoršena ještě skutečností, že 80% silnic a cest nemělo tvrdý, zpevněný povrch a že v průběhu operace po dosažení řeky Dněpru bylo třeba dále útočit v bezcestných prostorech. K dovršení všeho nastaly podzimní deště, které ještě více zhoršily tuto obtížnou situaci.

Situace vyžadovala rychlou výstavbu nových cest. Armáda měla jeden silniční provozní prapor a dva silniční stavební prapory, z nichž jeden byl určen ke stavbě mostů přes řeky. Silniční útvary nebyly s to v krátké době zvládnout silniční situaci. Byly proto vytvořeny dva další silniční prapory z počtu civilního obyvatelstva.

K zrychlení tempa stavby cest a včasného plánování přísunových a odsunových cest v průběhu útočné operace byly vyslány hned za bojovými sledy vojsk skupiny průzkumu, které získávaly od místního obyvatelstva, partyzánů, zajatců a vlastním průzkumem zprávy o stavu cest a o silničních stavbách v týlu nepřítel. Na základě vyhodnocení těchto zpráv byl určován další průběh cest a plánováno správné využití silničních útvarů.

Na opravené armádní vojenské automobilní silnici rozvínovaly roty silničního provozního praporu úsekové stravovací stanice, ohřívárny, stanice zásobování PHM a stanice technické, zdravotnické a veterinární pomoci.

Koncem října 1943 vojska přešla Dněpr a dobyla předmostí na jeho západním břehu. Hlavní přeprava přes Dněpr byla předvídána v prostoru Ljubeč (hloubka Dněpru v tomto prostoru byla 6 m, šířka 400 m). K zřízení přepravy byl vyčleněn jeden silniční stavební prapor. Stavební materiál potřebný ke stavbě mostu byl připraven v lese ve vzdálenosti 7 km od místa přepravy; jednotlivé části mostů (jako podpěry, piloty, mostovka) byly tamodtud převáženy v noci na místo přepravy auty a povozy.

Několik dnů před zahájením vlastní stavby mostu organizoval stavební prapor pracovní skupiny podle speciálních druhů prací, které jednak při-

pravovaly speciální části mostu, jednak prováděly noční methodická zaměstnání (na souši i ve vodě) v zatloukání pilot, v ukládání mostovky, v sestavování jednotlivých dílů mostu a p. Při dobře organizované, plánovitě práci a proto, že byly specialisovány skupiny a včas připraven stavební materiál a jednotlivé části mostu, byl most postaven za 3 dny.

Pro plynulý přísun materiálu bylo třeba účelně rozdělit dopravní prostředky armády a provádět plánovitou kontrolu jejich exploatace. Automobilní prapory byly rozmístěny v blízkosti štábu týlu armády, což značně usnadňovalo živé spojení se štáby automobilních praporů a rychlé manévrování dopravními prostředky.

K zlepšení exploatace aut a vyloučení ztráty spojení s divisními zásobovacími místy byly jednotlivým divisím přiděleny automobilní čety, které během operace prováděly přísun munice, pohonných hmot a proviantu; tyto automobilní čety dojížděly stále k týmž divisím, takže velitelé nepřetržitě znali prostory divisních skladů.

Automobilní sledy pracovaly přesně podle grafikonů, v nichž byla uvedena doba zastávek, doba vykládání a odpočinek řidičů vozidel. Odpovědnost za organizaci nakládacích a vykládacích prací byla uložena náčelníkům zásobovacích služeb. Pro kontrolu pohybu sledů byla zřízena zvláštní dispečerská stanoviště, spojená telefonicky se štáby automobilních praporů, čímž byl získáván neustálý přehled o místě a činnosti jednotlivých sledů během cesty.

Při jízdách aut po špatných cestách docházelo často ke značným poruchám (poškození per, diferenciálů, spojovacích hřídelů, převodových skříní a spojek). Díky dobré přípravě dílenských čet automobilních praporů byla auta nepřetržitě zabezpečována všemi potřebnými náhradními díly. Neméně měrou přispěla k udržení vysokého koeficientu technické pohotovosti i praxe, využívat k opravě aut agregátů poškozených aut, jejichž opravu pro její rozsáhlost již nebylo možno uskutečnit.

Ve dnech usilovné práce nebyly technické prohlídky aut prováděny samými řidiči, nýbrž zvláště k tomu určenými skupinami mechaniků. Tak se řidičům dostávalo potřebného odpočinku, neboť auta jezdila 18 až 20 hodin denně. Během jízdy poskytovaly technickou pomoc motorovým vozidlům automobilní letučky, které pracovaly na hlavních směrech přísunu. Kromě toho větším proudům aut na dobu jízdy přidělovaly dílenské letučky.

Přesné dodržení grafikonu pohybu, za něž bojoval každý důstojník a řidič automobilních praporů, správné rozdělení sil a prostředků, dobře organizovaná dílenská služba — všechno to dovolilo udržet v automobilním parku armády technický koeficient na výši 0,85 a později až 0,90.

Prísun materiálu v armádním týlu měl ještě další zvláštnosti. Železniční most přes řeku Dněsnu (v prostoru zásobovací stanice Količevka) byl zničen. Zásoby byly proto překládány v železniční stanici Količevka z železničních letuček na automobilní dopravní prostředky, naložená auta byla na prámech přepravována přes řeku Dněsnu a materiál byl ve stanici Golu-biče překládán k další dopravě železničními letučkami. Pro vojska levého křídla armády byla rozvinuta předsunutá oddělení polních armádních skladů na silnici.

Útočná operace spojená s překonáním tak mohutného vodního toku, jako je řeka Dněpr, měla vliv i na organizaci zdravotnického zabezpečení, které vyžadovalo co největšího přiblížení zdravotnických ústavů k vojskům prvních sledů. Praporní obvaziště se rozvíjela zpravidla ve vzdálenosti 100 až 200 m od bojové čáry. Plukovní obvaziště se rozmísťovala ve vzdálenosti 2 až 4 km od břehu řeky; blíže je rozmístit

nebylo možné, neboť nepřítel silně postřeloval levý břeh Dněpru. Divisní obvaziště byla rozvinována ve vzdálenosti 2 až 6 km od plukovních obvazišť, polní pohyblivé nemocnice první linie ve vzdálenosti 10 až 15 km od prostorů divisních obvazišť.

K zabezpečení lepšího manévru zdravotnickými ústavy a k jejich včasnému rozvinutí po proniknutí do hloubky nepřátelské obrany zůstal vždy jeden ze tří divisních zdravotnických praporů každého sboru nerozvinut. Ranění byli odsunováni do dvou zbývajících divisních obvazišť. Po rozšíření předmostí na západním břehu řeky zůstalo jedno z divisních obvazišť s raněnými neschopnými odsunu na východním břehu. Další dosud nerozvinutý divisní zdravotnický prapor byl přepraven na pravý břeh řeky. Později byl přepraven i druhý zdravotnický prapor. Tento manévr plně zabezpečoval nepřetržitý příjem raněných v divisních obvazištích a včasné poskytování odborné lékařské pomoci.

Přepravu raněných na východní břeh prováděly zvláštní skupiny řízené zdravotnickými instruktory, které měly k dispozici přepravní prostředky s vesly i s motorovým pohonem. Tyto skupiny kromě toho používaly k odsunu raněných i přepravních prostředků, na nichž byl prováděn přísun munice, pohonných hmot a ostatního materiálu. Pro příjem raněných na východním břehu řeky bylo pro každé divisní obvaziště zřízeno stanoviště zdravotnických aut. Z divisních obvazišť byli ranění dále odsunováni do armádních nemocnic „podle určení“.

Na hlavním odsunovém směru byly rozmístěny polní pohyblivé nemocnice první linie, specialisované nemocnice, odsunové nemocnice pro lehce raněné, infekční nemocnice a terapeutické polní pohyblivé nemocnice. U jedné z nemocnic první linie byla rozdělovna raněných, kterou řídil orgán polního odsunového střediska. Tento orgán měl právo měnit proudy odsunovaných raněných do méně zatížených nemocnic.

Odsun raněných z polních pohyblivých nemocnic první linie byl prováděn směry: do prostoru Répki a do města Černigov. Dva odsunové směry byly vytvořeny proto, aby bylo využito prázdných vracejících se dopravních prostředků, které přísunovaly materiál vojskům z železničních stanic Répki a Černigov. V těchto stanicích byli ranění překládáni na železniční zdravotnické letučky k dalšímu odsunu do stanice Drozdovka, kde byly rozmístěny nemocnice armádní nemocniční základny.

Pro lepší řízení léčebně odsunové činnosti a protiepidemiologické ochrany vojsk předsunovalo zdravotnické oddělení armády u jedné nemocnice první linie „operační skupinu“, zesílenou zdravotnickými auty od armádní zdravotnické roty, zdravotnickými povozy od hipomobilní zdravotnické roty a desinfekčními prostředky (od armádní desinfekční roty). Do počtu skupiny byli též začleněni epidemiologové (ze zdravotnického hygienicko-epidemiologického oddílu armády). Ti získávali zprávy o zdravotnicko-epidemiologickém stavu prostoru a včas prováděli nutná profylaktická opatření.

Uvedený příklad nám dává názorný přehled o tvůrčí řídicí práci týlových funkcionářů n-té armády. Ukazuje pružné, iniciativní řízení silniční dopravy při nedostatku dobrých cest, iniciativní využití civilního obyvatelstva k organizování dalších silničních stavebních praporů a zvyšování význam včasného provádění průzkumu cest pro plánování jejich dalšího využití. Včasná příprava a výcvik speciálních skupin pro stavbu mostu, včasné opatření a přísun stavebního materiálu a zhotovení jednotlivých částí mostu ještě před příchodem vojsk k řece umožnily postavení 400 m dlouhého mostu přes Dněpr za 3 dny; tím byly v nejkrat-

ší době vytvořeny podmínky pro zásobování armády na předmostí na západním břehu řeky.

Je třeba si dále povšimnout iniciativního řešení pro zlepšení exploatace aut a pružného organisování dílenské služby, což dovoľovalo udržet technický koeficient automobilního parku armády v těžkých podmínkách na stále výši 0,85 až 0,90. Kombinovaná železniční a automobilní doprava, přeprava naložených aut přes řeku Děsnu na prámech a další využívání železničních letuček ukazuje iniciativní řízení dopravy plně odpovídající podmínkám situace.

Konečně je třeba hodnotit i iniciativní řešení otázek zdravotnického zabezpečení; toto řešení plně odpovídalo zámyslu velitele armády, neboť přijalo takový způsob manévru zdravotnickými prostředky, který nejlépe zabezpečoval nepřetržitý příjem raněných a včasné poskytování odborné lékařské pomoci na obou březích řeky i v hloubce nepřátelské obrany.

Celý uvedený příklad je obrazem iniciativního rozhodování týlových pracovníků n-té armády, jejich vysokých odborných a organizačních schopností, které nakonec ve spojení s bezmezným hrdinstvím a iniciativou všech velitelů a bojovníků armády přispěly značnou měrou k tak skvělému vítězství sovětských vojsk v dněpersko-kyjevské operaci.

Závěr

Ukázal jsem na několika příkladech tvůrčí ráz sovětské vojenské vědy v otázkách materiálního a technického zabezpečení. Je nutno zvláště vyzvednout rozhodujícího činitele, z kterého vycházeli týloví funkcionáři při řízení týlu; byly to konkrétní podmínky bojové situace. Proto je při každé změně situace a před každým rozhodnutím velitele a týlového funkcionáře tak důrazně požadováno, aby si pečlivě ujasnil úkol a zhodnotil situaci a aby si ujasnil všechny zvláštnosti situace, které mají vliv na organizaci a činnost týlu v daných podmínkách.

Příklady z Veliké vlastenecké války Sovětského svazu a sovětské vojenské zkušenosti dávají našim velitelům a týlovým funkcionářům praktický návod k tvůrčímu uplatňování zvládnuté teorie na praktických příkladech řízení a organisování práce týlu a umožňují jim vést rozhodný boj proti šablonovitosti při řešení a rozhodování.

Je třeba si dát otázku, jak studovat a v praxi uplatňovat sovětské vojenské zkušenosti. Cílem studia příkladů z Veliké vlastenecké války Sovětského svazu je poznávat, správně chápat a na praktických příkladech si osvojovat způsob dialektického myšlení a styl práce sovětských týlových funkcionářů v boji, v nejrozmanitějších operacích, taktických i materiálních situacích a rozvíjet tak schopnosti pro správné řízení týlu a pro tvůrčí aplikaci theoretických zásad v praxi: v bojové přípravě vojsk, ve velitelské přípravě vojsk, ve velitelské přípravě, v samostatných pracích, v diplomních pracích, ve skupinových zaměstnáních, ve velitelsko-štabních cvičeních a p. a být tak nejlépe připraven pro skutečný boj.

Bylo by hrubou chybou uplatňovat příklady z bojů Sovětské armády schematicky, šablonovitě, bez uvážení skutečných operačních podmínek, bez uvážení celkové vojensko-politické situace z příslušného období Veliké vlastenecké války. Právě naopak, je třeba příklady studovat v organické souvislosti s operační situací, se všemi zvláštnostmi a podmínkami situace, z které příslušné tvůrčí řešení otázek týlu vzešlo.

Soudobá organizace týlu sovětských vojsk, systém jeho činnosti a řízení materiálně technického zabezpečení vojsk v boji, příklady a zkušenosti sovětských funkcionářů z Veliké vlastenecké války byly vykoupeny těžkými oběťmi slavné a hrdinné Sovětské armády, naší učitelky a osvoboditelky. V příkladech a zkušenostech z Veliké vlastenecké války se odrážejí všechny přednosti sovětské vojenské vědy a její tvůrčí ráz. Příklady nás učí organické spojitosti týlu s otázkami taktickými, dávají nám návod, jak účelně organisovat součinnost na jednotlivých stupních a v jakých otázkách, učí nás plánovitě činnosti týlu a konečně nám dávají obraz celého systému řízení týlu, s kterým je nerozlučně spjato živé velení, činnost funkcionářů přímo ve vojskách a účinné provádění kontrol a pomoci.

To vše nám musí být návodem a vzorem pro činnost našich týlových funkcionářů. Sovětské zkušenosti a jejich osvojování našimi týlovými pracovníky, to je nejbezpečnější a nejrychlejší cesta k dalšímu rozvoji a zlepšování práce týlu, cesta k dalšímu rozvoji bojové síly naší armády, cesta k rychlému odstraňování všech nedostatků, k lepší organizaci práce, to je jediná cesta k budování týlu nového typu naší nové armády.

Při tom je třeba si neustále uvědomovat, že bez marxisticko-leninského světového názoru, který je theoretickou základnou stalinské vojenské vědy, to jest bez znalosti ideologie dělnické třídy opřené o historický a dialektický materialismus, není možno proniknout do složitých otázek sovětské vojenské vědy a není možno tvůrčím způsobem uplatňovat vojenské umění v denní praxi. Proto učit se sovětské vojenské vědě a sovětským vojenským zkušenostem znamená především plánovitě studovat otázky marxismu-leninismu.

Hlavním úkolem všech velitelů a týlových funkcionářů zůstává dokonale si osvojit nejen řády a předpisy, ale nabýt schopnosti v iniciativním řešení problémů, v iniciativním řízení týlu, aby byli s to tvůrčím způsobem stanovit takové způsoby organizace týlu a zásobování, které nejlépe odpovídají daným podmínkám.

Je proto povinností všech velitelů a týlových funkcionářů učinit studium příkladů a zkušeností z Veliké vlastenecké války Sovětského svazu hlavní náplní tvůrčího plnění plánu bojové a politické přípravy, jak nám to ukládá soudruh ministr národní obrany generál armády Alexej Čepička.

V tomto směru připadá též důležitý úkol našim vojenským školám: Zevšeobecňovat sovětské vojenské zkušenosti, přenášet do vojsk, vydávat sborníky příkladů z Veliké vlastenecké války, sovětské prameny a pomůcky, vyhodnocující válečné zkušenosti a učinit je majetkem všech funkcionářů naší armády.

Prameny: J. V. Stalin, Otázky leninismu,

Spisy J. V. Stalina, svazek 4,

J. V. Stalin, »O Veliké vlastenecké válce Sovětského svazu«,

Záznamy z Vorošilovovy akademie,

Vlastní zkušenosti z Veliké vlastenecké války Sovětského svazu,

Učební pomůcky th. 28, 95a a 143/ KT - VAKG.

DŮLEŽITOST ZHODNOCENÍ ZVLÁŠTNOSTÍ SITUACE PŘED PŘIJETÍM ROZHODNUTÍ

Plukovník Ján Lipový

Buržoasní vojenské doktriny kladou v oboru vojenství veliký důraz na mimořádné nadání a vrozené schopnosti velitelů, na válečné štěstí, na náhody a šťastné dny vojevůdce, na vůli prozřetelnosti a obsahují i jiné podobné „vědecké“ názory.

Sovětské vojenské umění založené na vědeckém světovém názoru, na dialektickém a historickém materialismu, plně zavrhuje podobné teorie a studuje každý jev, každou otázku, každý problém v oboru vojenského umění na základě vědeckého rozboru. Hledání a odhalování vzájemných vztahů a rozporů mezi jednotlivými problémy a jevy ve vojenském umění dává podklad k správným a vědecky odůvodněným rozhodnutím a k správnému usměrňování veškeré činnosti vojsk na bojišti.

Rozhodující vliv na úspěch bojové činnosti vojsk má přijetí rozhodnutí velitele v kterémkoliv období boje nebo operace, hlavně však v období přípravy významné, delší dobu trvající bojové činnosti, jako přechodu z obrany do útoku, z útoku do obrany a p.

Jestliže má přijetí rozhodnutí velitelem rozhodující význam pro úspěch v nastávající bojové činnosti vojsk, je nutné před jeho přijetím provést vědecký rozbor všech prvků, které mohou na toto rozhodnutí mít vliv. Do tohoto vědeckého rozboru jsou zapojeny celé kolektivy pracovníků — velitel s celým štábem, při čemž povinností štábu je podat veliteli stručně, reálně a bez jakýchkoli přikrašlování zhodnocení situace.

Naše základní předpisy shrnující zkušenosti z Veliké vlastenecké války poukazují na hlavní zásady bojové činnosti vojsk potvrzené v boji. V těchto předpisech však nemohou být podány návody pro všechny varianty bojové činnosti, mohou být v nich rozvedeny jen všeobecné zásady, které musí být tvůrčím způsobem uplatňovány ve velmi různorodých situacích k dosažení cíle boje. Soudobý boj neprobíhá ve stejných podmínkách, naopak každý boj nebo operace se budou vzájemně odlišovat, a to podle zvláštností dané situace.

Aby bylo možno tvůrčím způsobem uplatňovat hlavní zásady bojové činnosti vojsk, je nutno především dokonale si ujasnit, jakými zvláštnostmi se vyznačuje daná situace, kterou řešíme. Po ujasnění zvláštností situace nutno vyvodit, jaká opatření z uvedených zvláštností vyplývají. K tomu však je nutné vědecky předvídat průběh událostí.

Studujeme-li díla s. Lenina a Stalina, vidíme, že po každé, dříve než přikročili k řešení určitého politického problému, rozváděli mezinárodní a vnitropolitickou situaci, v které bylo dílo napsáno, nebo za jakých podmínek se řešil daný problém.

Marx tvořil svá díla v období rozvoje kapitalismu, Lenin v období imperialismu a Stalin psal na příklad své práce „Marxismus a otázky jazykovědy“ nebo „Ekonomické problémy socialismu v SSSR“ již v období přechodu od socialismu ke komunismu. Je samozřejmé, že se tyto charakteristické zvláštnosti podstatně odrazily i v jejich dílech.

Klasikové marxismu-leninismu nám dali ve svých pracích nejen podklady řešených theoretických a praktických problémů, ale ukázali nám

i formy, jak přikračovat k řešení problémů, z čeho vycházet, jak nava-
zovat jeden problém na druhý a stavět je do vzájemné závislosti.

Skvělou ukázkou správného postupu je zhodnocení zvláštností situace
soudruhem Stalinem před přijetím rozhodnutí k rozdrčení Děníkina
v roce 1919 (Stalin, Spisy, svazek 4, str. 266 až 267).

V tomto zhodnocení soudruh Stalin rozbírá situaci a počítá:

- s operačně strategickými a sociálně ekonomickými podmínkami
situace,
- se zeměpisnými zvláštnostmi bojiště,
- se stavem zásobovacích cest,
- se stupněm bojové způsobilosti vojsk,
- s rozpory v táboře nepřítele, s možnostmi odkrýt nejcitlivější místo
nepřítele a po vedení hlavního úderu na toto nejcitlivější místo,
s možností narušit pevnost celé nepřátelské fronty a získat nejvýhod-
nější podmínky k jeho rozdrčení.

Tento klasický rozbor situace a zhodnocení zvláštností situace se stal
podkladem studia a formou myšlenkového postupu před přijetím roz-
hodnutí. Studium velikých operací prováděných Sovětskou armádou za
Veliké vlastenecké války a vedených soudruhem Stalinem dává nám ne-
vyčerpatelné příklady plného zvážení zvláštností situace a přijetí odpo-
vídajícího rozhodnutí.

Uvedu jen některé příklady:

Při přípravě druhého stalinského úderu očekávali Němci vzhledem
na začátek deštivého období a jarních tání, že Sovětská armáda zahájí
operace po skončení deštivého období. Soudruh Stalin však rozhodl pro-
vést druhý úder právě v průběhu deštivého období. Soudruh Stalin důklad-
ně zvážil zvláštnosti situace, za kterých bude operace probíhat (těžké te-
rénní podmínky) a na základě těchto zvláštností dal provést opatření k za-
bezpečení úspěchu operace.

Do útočících armád byly zařazeny jezdecké sbory, dobře způsobilé
pro pohyb v blátě, byla učiněna další opatření k zabezpečení pohybu
tankových a motorisovaných jednotek, aby těžký terén nesnižoval tempo
útoků. Výsledkem druhého úderu bylo rozdrčení německých vojsk na
Ukrajíně, osvobození Ukrajiny a ukořistění velkého množství německé
bojové techniky. Vzhledem na vysoké tempo útoku Sovětské armády, ne-
byla německá armáda s to učinit žádná účinná opatření, zejména nebyla
s to včas přeskupit svá vojska.

Jiný příklad uvedu z operací Sovětské armády
na našem území. Před zahájením operací k dobytí Vídně byly
před jednotkami maršála SSSR Malinovského, které operovaly na sever
od Dunaje, tyto přirozené překážky: řeky Hron, Žitava, Nitra, Váh
a Morava a horstvo Karpat, které Němci již dlouho připravovali k obra-
ně. Bylo proto zvláštností připravované útočné operace překonání řady
řek a horského pásma. Vzhledem na jarní období a množství vody v ře-
kách dávaly tyto překážky dobré předpoklady k obraně.

Sovětské velitelé zvážili při rozboru situace všechny zvláštnosti, za
kterých bude probíhat nastávající operace, a jako výsledek ujasnění si
zvláštnosti operace učinili řadu opatření, která byla usměrněna k tomu,
aby bylo zabezpečeno vysoké tempo útoku a překročení uvedených pře-
kážek z chodu. V průběhu operací byly překonány všechny řeky z chodu
i Karpaty a tak překážky, které skýtaly Němcům výhodné podmínky
k obraně, nezažrčely postup Sovětské armády.

Z uvedených případů jasně vysvítá, jak veliký význam pro úspěch bojové činnosti má ujasnění si, za jakých zvláštních podmínek bude probíhat. Jak tyto zvláštní podmínky budou ztěžovat nebo usnadňovat průběh boje. Je nutno si ujasnit, co je třeba učinit, aby podmínky, které ztěžují naši situaci, byly zdohány.

Vycházejí z uvedených příkladů rozvedu dále, za jakých zvláštních podmínek může bojová činnost probíhat, čím působí zvláštnosti situace na činnost vojsk a jaká opatření je proto třeba učinit, aby byly překonány její nepříznivé vlivy. V podstatě vycházejíce ze základů vševojského boje uvedených v Polním řádě čs. branné moci odhalíme vzájemné vztahy plánované činnosti vlastních jednotek, předpokládané činnosti nepřítelů s využitím zvláštností situace na obou bojujících stranách.

Tuto důležitou činnost může velitel a štáb úspěšně zvládnout jen tenkrát, jestliže ovládá umění předvídat, to znamená, že si umí udělat představu odůvodněnou reálnými rozpočty o všeobecném rázu nastávajícího boje i o pořadí těch úkolů, které musí být v průběhu boje řešeny. Při tom musí mít představu o všech těžkostech, které budou činnosti jeho jednotky v průběhu boje ztěžovat. Představu o těžkostech, které může způsobit nepřítel svou činností a výzbrojí, které mohou způsobit zvláštnosti situace, terénu, povětrnostních podmínek nebo zvláštností úkolu. Jen na základě tohoto předvídaní bude moci učinit opatření, která budou napomáhat zdolání všech těžkostí k dosažení cíle boje.

Jen tenkrát, když věcně odhalíme vzájemné vztahy činnosti jednotek, výhody a nevýhody příslušných druhů vojsk v dané situaci, přijmeme správné rozhodnutí pro bojovou činnost vlastní jednotky a pro provedení takových opatření, která budou usnadňovat splnění úkolů.

*

Po osvětlení důležitosti zhodnocení zvláštností situace před přijetím rozhodnutí uvedu v další části, jaké má toto zhodnocení význam:

- jednak pro přijetí rozhodnutí pro organizaci boje,
- jednak pro přijetí rozhodnutí v průběhu boje.

Přitom ukážu, jaká opatření vyplývají ze zvláštností situace, v které je rozhodnutí přijímáno. Omezím se jen na tři zvláštní druhy boje: útok a obranu v horském a zalesněném terénu a útok s násilným přechodem vodního toku.

1. Přijetí rozhodnutí pro organizaci boje

V této části se nebudu zmiňovat o známém již postupu při vypracování rozhodnutí, nýbrž přímo se zaměřím na osvětlení zvláštností situace a jaký vliv mají tyto na prováděná opatření a na rozhodnutí samé. Jak se tyto zvláštnosti musí odrazit ve velitelském rozhodnutí.

a) **Zvláštnosti organizace a provedení útoku v horském a zalesněném terénu a jaká opatření z nich vyplývají.**

Členitý a pokrytý terén se značnými výškovými rozdíly s velmi omezeným počtem dobrých a výkonných komunikací znesnadňuje manévr pohybem a často i palbou.

Při útoku budeme proto rozvíjet hlavní své síly podél komunikací a přiléhajících k nim vyvýšenin, na horských hřebetech a v údolích, na náhorních rovinách a sedlech.

Obrana v horách má ve většině případů v rámci vyšších jednotek ráz obrany na široké frontě, bude proto i útočník přidělovat útočícím jednotkám širší útočná pásma a útok bude prováděn na samostatných směrech, často i od sebe odlehých. To vyžaduje daleko větší iniciativy a rozhodnosti velitelů. Vzhledem k útoku na směrech bude mít i dělostřelecká podpora útoku na jednotlivých směrech různý ráz — na jednom směru palebným valem a na jiném postupným palebným soustředěním.

Pro nedostatek příčných komunikací a ztížené podmínky k přeskování sil a prostředků podél fronty nabývá zvláštního významu pečlivá volba směru hlavního úderu, protože v průběhu boje nebude možné jej v krátké době změnit.

Vzhledem na chudou komunikační síť a uzká horská údolí bude hromadné použití tanků při rozvíjení úspěchu značně omezeno pro značnou zranitelnost tanků, pro množství nástrah, a proto musí být ještě těsněji organisována součinnost mezi pěchotou, tanky a ženijním vojskem, kteréžto druhy vojsk budou ve větší míře doprovázet tanky jako výsadky. Tam, kde nepřítel útok tanků neočekává, mohou i malé tankové jednotky dosáhnout značných úspěchů.

Pro členitý terén nabývají velikého významu minomety, houfnice a děla použitá pro přímou střelbu. Proto minomety a houfnice budou v sestavě útočících jednotek zastoupeny ve větším množství a také většího množství děl (téměř všeho kanonového dělostřelectva) bude použito k přímé střelbě.

Zvláštního významu nabývá bojové a technické zabezpečení komunikací. Budou případy, že jedna komunikace bude sloužit i několika vyšším jednotkám, a proto tím pečlivěji musí být organisována regulace pohybu.

Těžké podmínky terénu, množství zátarasů, které může zřídít nepřítel, vyžadují pečlivé ženijní zabezpečení boje. Proto bude použito ženijních jednotek centralisovaně na směru hlavního úderu. Jejich hlavní úsilí bude soustředěno na budování komunikací a zřizování mostních přechodů a přeprav.

Různorodý terén, pokrytost, členitost a značné stoupání má vliv na tempo útoku, které se na každém směru vytváří různě, což může vést k velmi nepravidelnému vývoji situace na frontě. Na jednom směru hluboké vklínění, na jiném směru značné zdržení postupujících vojsk. Situace se bude velmi rychle měnit, často se stane, že některým hluboko proniklým jednotkám budou odříznuty zásobovací cesty. Úspěchu však mohou tyto jednotky dosáhnout jen energickou další činností, nutno však učinit ihned opatření k jejich zásobování. Často dojde k srážkám s rozbitými jednotkami nepřítele, který působí ještě v našem týlu, k útoku na přesunující se dělostřelectvo nebo týlové složky. Je proto nutná neustálá pohotovost vojsk k boji i u technických zbraní a složek týlu.

Vzhledem na zvýšenou možnost proniknutí nepřátelského průzkumu a záškodníků do našeho týlu nabývá mimořádné důležitosti bdělost a ostrážitost všech vojáků.

Pro omezený počet výkonných komunikací a omezené možnosti vhodného rozmístění týlu budou často týly v značné vzdálenosti a veškerý přísun bude omezen na automobilní dopravu, což si vyžádá zesílení týlových složek automobilními dopravními prostředky, traktory a vyprošťovacími vozidly, jakož i nosnými koňmi.

V zimních měsících bude nutné věnovat zvláštní pozornost úsekům silnic s velkým stoupáním. Na takových místech bude třeba připravit zásoby materiálu k zabezpečení pohybu při náledí, velkém sněhu nebo blátu, postarat se o častější vydávání teplého čaje řidičům, zřídit ohřívárny a zabezpečit pluhy k odstranění sněhu ze silnic.

Bude nutné provádět opatření jak proti působení mrazu na živou sílu, tak i na bojovou techniku, aby byly jednotky udrženy v stále bojové pohotovosti.

Vzhledem na těžké podmínky terénu, které si vyžádají zvýšené fyzické úsilí jednotek, je nutná pečlivá příprava a nácvik vojsk v překonávání různorodých horských překážek. Zvláštní pozornost musí být věnována i výcviku velitelů a štábu.

b) Zvláštnosti organizace a provedení obranného boje v horském a zalesněném terénu a jaká opatření z nich vyplývají.

Je málo pravděpodobné, že nepřítel povede hlavní útočnou činnost napříč horským a zalesněným terénem. Z toho vyplývá, že tu nebudeme soustřeďovat hlavní úsilí obrany. Bude tu třeba bojovat s omezenými silami zpravidla na široké frontě. Proto zvláštností obrany v horském a zalesněném terénu bude široká fronta se zabezpečením důležitých směrů souvislou obranou a na ostatní frontě bude obrana nesouvislá organisována systémem ohnisek odporu, samostatných praporek nebo rotních rajonů obrany, po případě opěrných bodů čet. Mezery mezi těmito ohnisky bude třeba vyplňovat zátarasy všech druhů, palbou a soustavným průzkumem.

Obrana v horském a zalesněném terénu proti obraně v normálních podmínkách nebude mít souvislou palebnou přehradu před celým pásmem obrany. Zpravidla bude organisována souvislá palebná přehrada jen na jednotlivých směrech, kde je možné předpokládat i hlavní úder nepřítele a hromadné použití vojsk a bojové techniky útočníka.

V obraně v horském a zalesněném terénu je nutné vyvarovat se lineárního rozložení sil po celé frontě, a naopak směle soustředit hlavní úsilí obrany na tom směru, kde může nepřítel rozvinout větší počet jednotek a všechny druhy vojsk a na ostatním úseku se zajistit minimálními silami a tak získat potřebné síly a prostředky k vytvoření silných záloh k zabezpečení manévru.

V obraně v horském a zalesněném terénu je značně omezen manévr palbou, vzhledem na zaříznutá údolí obklopená vysokými stráněmi. Proto soustředíme hlavní úsilí dělostřelectva do plukovních dělostřeleckých skupin. Divisní dělostřelecké skupiny vytvoříme jen na těch směrech, na kterých může útočit několik vyšších jednotek a kde mohou podporovat palbou (s použitím přenosu palby bez manévru pohybem) aspoň dva pěší pluky. Sborovou dělostřeleckou skupinu tvoříme, když může podporovat palbou aspoň dvě pěší divise nebo jsou-li zvlášť výhodné podmínky pro boj s hlavní masou nebo nejnebezpečnějšími dělostřeleckými bateriemi nepřítele, po případě pro rušivé a daleké palby proti útočníkovi.

Budou proto časté i případy, že divisní dělostřelecké skupiny ani nevytvoříme.

Zvláštnosti terénu, složení půdy (většinou skály) budou si vyžadovat použití ženíjní speciální techniky a materiálu v širším měřítku, bude větší spotřeba trhavin na stavbu palebných srubů, velitelských stanovišť, palebných postavení a p.

Manévr záloh je třeba zvlášť dobře promyslet, hlavně směry proti-útoků, a vzhledem k nim připravit komunikace k zabezpečení jejich přesunu, zvláště pro potřeby tankových a mechanisovaných jednotek. V zimě je nutné udržovat je neustále v sjízdnosti (sněhové pluh). Je nutno zabezpečit stálou pohotovost vojsk k boji a záloh k manévru.

c) **Zvláštnosti organizace a provedení útoku s násilným přechodem vodního toku a jaká opatření z nich vyplývají.**

Před přijetím rozhodnutí pro útok s násilným přechodem vodního toku musí si velitel a štáby především uvědomit, jakými zvláštnostmi se tento útok vyznačuje, jaká je nutno proto učinit opatření, a pak přijmout rozhodnutí. Útok s násilným přechodem vodního toku se vyznačuje těmito zvláštnostmi:

1. Nejříve je nutno překonat v palbě vodní tok jako překážku a pak teprve zahájit boj s nepřítelem a zničit jej na druhém břehu, což vyžaduje vysokého morálního stavu jednotek, které vodní tok překračují. Vzhledem k této zvláštnosti je nutné učinit tato opatření:
 - připravit a soustředit množství přepravních prostředků k zabezpečení přechodu na široké frontě,
 - připravit vojska morálně politicky, organizačně a naučit je mistrně ovládat přepravní prostředky (návlek vojsk a příprava v týlu),
 - zabezpečit překvapení nepřítele dobou a místem přechodu,
 - provést opatření k záchraně tonoucích,
 - pro první sled vybrat dobrovolníky a nepřipustit do prvního sledu panikáře.
2. Na druhý břeh je možné se přepravit jen postupně; není možno najednou vrhnout do boje všechny druhy vojsk, zvláště tanky, což dává obránci možnost zničit útočníka po částech.
 - Vzhledem k této zvláštnosti je nutno provést tato opatření:
 - pečlivě připravit organizaci přechodu, aby v nejkratší době mohlo být přepraveno co nejvíce jednotek a bojové techniky, aby přeprava byla plynulá,
 - pro případ nezdaru přechodu na některých místech, je nutno mít značné množství přepravních prostředků v záloze (30 až 50%), aby mohly být nasazeny tam, kde se dosáhlo úspěchu; je třeba být připraven k možné změně hlavního úderu podle projeveného úspěchu,
 - zabezpečit přesnou přepravní kázeň a plynulost přepravy — organizovat pořádkovou službu,
 - přepraviště zastřít na široké frontě dýmem a znemožnit tak mířené bombardování letectvem.
3. Při překonávání řeky budou první sledy útočníka pod přímou palbou obránce, protože dělostřelectvo přihlížející k bezpečnosti vlastních jednotek musí přenést palbu do hloubky. Proto je nutno:
 - zabezpečit větší hustotu dělostřelectva pro přímou střelbu, 8 až 10 i více hlavních na 1 km,
 - k přímé střelbě použít všech samohybných děl,
 - dělostřelecký útok bude mít zvláštní organizaci, při které dělostřelecká příprava neskončí s okamžikem odplutí 1. sledu od vlastního břehu, nýbrž až se zahájením útoku prvního sledu z předmostí.
4. Proti přepraveným prvním sledům, které se zachytily na břehu, vrhne obránci všechny své zálohy, hlavně tanky a letectvo, aby je zničil a srazil do řeky. Proto je třeba:

- v nejkratší době za pěchotou a současně s prvním sledem přepravit tanky, protitankové a protiletectvé prostředky, k čemuž je nutno provést již při organizaci násilného přechodu potřebná opatření (sestavení soulodí pro převoz tanků a děl, tanky, protitankové a protiletadlové dělostřelectvo zařadit do prvních sledů),
 - první sled vybavit silnými ženijními jednotkami se zatarasovacími prostředky k zabezpečení předmostí a k odstranění min na břehu nepřitele,
 - k zabezpečení boků vysazených jednotek vysunout protitankové dělostřelectvo až na břeh, aby palbou mohlo chránit vysazená vojska proti útoku tanků obránce do jejich boku.
5. Protože je třeba překonat vodní překážku a pak teprve obranu nepřitele, budou mít údobí boje zvláštní ráz proto, že útok nebude na celé frontě souvislý, nýbrž bude se vyvíjet z počátku po úspěchu v prostoru jednotlivých přepravišť.

V zásadě bude mít útok s násilným přechodem vodního toku tato údobí:

- **boj o předmostí** na všech stupních, kdy na příklad půjde o to spojit jednotlivá praporeční předmostí v jedno plukovní, pak několik plukovních předmostí spojit v divisní atd.,
- **útok z předmostí**, když po ovládnutí předmostí a vyvedení druhých sledů, tanků, dělostřelectva a ostatní bojové techniky na předmostí bude zahájen útok k zakončení prolomení obrany nepřitele a k rozvíjení dalšího úspěchu.

Další údobí útoku se budou rozvíjet tak jako v normálním útoku. Ve smyslu uvedených zvláštností bude nutné i určovat jednotkám bližší a další úkoly.

Při násilném přechodu vodního toku bude nejdůležitějším údobím útoku boj o předmostí, to znamená ovládnutí břehu, aby mohla být řízena přeprava výsadků; pak je třeba toto předmostí rozšířit tak, aby mohly být vybudovány mosty, t. j. získat takovou hloubku, aby byla stavba mostů chráněna proti palbě pěchotních zbraní, dále rozšiřovat toto předmostí a spojovat je s jinými, aby mohla být na protilehlý břeh vyvedena mechanisovaná divise a zahájen útok z předmostí.

Uvedené zvláštnosti si musí velitel uvědomit, než přijme své rozhodnutí. Musí si jasně vytyčit cíl bojové činnosti a jeho dosažení. Musí si být plně vědom všech potíží, na které bude narážet v průběhu boje, aby včas organizoval opatření k jejich překonání. Jestliže si tyto otázky velitel před přijetím rozhodnutí neuvědomí, bude organizovat útok jako v normálních podmínkách, dávat podle toho úkoly jednotkám. Průběh boje bude mít jiný ráz, než jaký předvídal, jednotky nebudou s to splnit dané úkoly nebo jen s velkými ztrátami, které budou přímo vyplývat z neujasněné zvláštnosti situace nebo z podmínek, za kterých boj probíhá.

Jsou ovšem ještě další druhy boje, které mají také své zvláštnosti. Ve svém článku však jsem se zaměřil jen na bojovou činnost v horském a zalesněném terénu a na násilný přechod vodního toku, abych na těchto dvou případech poukázal, jak zvláštnosti situace vyžadují i zvláštních opatření. Nebudu proto rozbírat další druhy boje. Naznačil jsem jen, které zvláštnosti situace při boji v horském a zalesněném terénu a boji s násilným přechodem řeky musí vzít velitel v úvahu před svým rozhodnutím. Je na důvtipu velitele, na jeho umění a schopnostech, aby do-

vedl vždy v každé situaci vystihnout ty podstatné zvláštnosti, které budou mít vliv na bojovou činnost jeho vojsk, na jejich základě učinil příslušná opatření, která bojovou činnost usnadní.

2. Zhodnocení zvláštností situace před přijetím rozhodnutí v průběhu boje

V první části této práce jsem se zaměřil na postup při zhodnocování zvláštností situace před přijetím rozhodnutí pro organizaci boje. Tato činnost probíhá obvykle po obdržení nového úkolu v průběhu přijímání informačních zpráv, pro které bude přece jenom vymezen určitý čas, při poměrně ustálené situaci na frontě. V další části své práce hodlám nastínit myšlenkový postup velitele před přijetím rozhodnutí za boje. Hlavní rozdíl bude v tom, že tento myšlenkový pochod bude probíhat za dynamický se vyvíjející situace na frontě ve velmi omezeném čase, který musí být zkrácen na minimum, protože každá minuta ztracená na promyšlení rozhodnutí může mít dalekosáhlé následky a bude mít vliv na provedení rozhodnutí. Naproti tomu bude přijaté rozhodnutí odpovídat situaci jedině tenkrát, když budou v průběhu boje zhodnoceny zvláštnosti situace a když bude rozhodnutí vyplývat z těchto zvláštností.

Zvláštností postupu při přijímání rozhodnutí v průběhu boje (operace) bude, že bude probíhat ve velmi krátkém čase, často v složité situaci, kdy u jedné jednotky bude sváděn těžký boj s nepřítelem podnikajícím protiútok, u druhé jednotky, která vede boj v lese nebo osadě, bude nejasná situace, a další jednotky budou úspěšně pokračovat v útoku, ale nebude záloh k jeho rozvíjení, při čemž nepřítel bude provádět přeskupování nebo přivádění záloh z hloubky, kterému je nutno předejít. V této různorodé situaci se musí velitel rozhodnout v souladu se zámyslem nadřízeného velitele pro splnění předem postaveného úkolu.

V takové situaci bude možné se správně rozhodnout jedině tenkrát, když

- jako podklad své činnosti bude velitel vždy vidět úkol, který mu byl dán,
- veliteli bude stále jasná úloha, jakou má v rámci celkové bojové činnosti a při provádění zámyslu nadřízeného,
- velitel bude usměrňovat své jednotky v duchu svého zámyslu pro vedení boje a přitom se nebude rozpakovat provést v něm rozhodné úpravy, když to bude v celkovém zájmu splnění úkolu, který dostal,
- velitel a štáb bude v každé situaci znát situaci nepřítele a jeho reálné možnosti,
- velitel a štáb bude přesně znát situaci vlastních vojsk a jakých výkonů jsou schopna dosáhnout při náročném a tvrdém vyžadování maximálního vypětí, když je to v zájmu splnění úkolu.

V období, kdy hodnotím situaci před přijetím rozhodnutí, je nejdůležitější:

- najít to hlavní, podstatné, co mě v složité situaci přivede ke splnění úkolu,
- neutápět se v podrobnostech, nerozvádět to, co je všeobecně známo (opakování situací na frontě), ale hodnotit to, co se stalo, jaký to

má vliv na mou další činnost, zda mi ji komplikuje, ztěžuje nebo usnadňuje,

— ujasnit si, co je třeba provést, abych ze situace správně vyšel ke splnění úkolu.

Každý velitel kteréhokoli stupně musí být vždy v průběhu boje (operace) připraven na dotaz nadřízeného velitele stručně odpovědět na tyto otázky:

Co se stalo s hlediska taktického nebo operačního?

Na příklad:

„Jednotky sboru vnikly svým pravým křídlem z chodu do postavení sborových záloh nepřítele a houževnatě tam bojují s přisunutými jednotkami ... divise. Na levém křídle byly zastaveny úpornou obranou nepřítele na příčném postavení. N-tý pluk po zlikvidování nepřítele v prostoru postupuje za pravým křídlem v pásmu sborových záloh.“

Co dělá a co může dělat nepřítel, a jaký to může mít vliv na mou další činnost?

Na příklad:

„Nepřítel přisunutím čerstvých sil snaží se částí sil zabránit prolomení postavení sborových záloh a soustřeďuje asi jednu obrněnou a jednu pěší divisi za příčným postavením zřejmě s cílem úderem do levého boku útočné sestavy vniknout do našeho týlu, uzavřít průlom a zničit naše proniklé části, čímž by vážně ohrozil úspěch armádní operace. V hloubce dalších záloh nemá.“

Jaký vliv má náš boj (operace) na úspěch nebo neúspěch sousedů?

Na příklad: „Úspěch souseda vpravo, který na jednotlivých místech již prolomil postavení sborových záloh, značně usnadňuje naše postavení na pravém křídle. Soused vlevo zůstal značně pozadu, čímž odkrývá náš levý bok, ale jeho úspěšný postup na levém křídle vytváří výhodné podmínky pro obklíčení nepřítele v součinnosti se sousedem zleva.“

Co třeba udělat a jaký to bude mít význam pro celkový úspěch operace?

Na příklad: „Soustředěním protitankových prostředků a částí sil na levém křídle v těsné součinnosti se sousedem zleva odrazit připravovaný úder nepřítele a zasazením záloh dokončit hlavními silami prolomení postavení sborových záloh a rozvíjet úspěch ve směru V součinnosti se sousedem zleva obklíčit a zničit uskupení nepřítele v prostoru

Zničením hlavních sil nepřítele v taktické hloubce zabezpečit rozvíjení operace do operační hloubky a tím i úspěch operace.“

Bude-li velitel v průběhu boje takto zhodnocovat situaci a její zvláštnosti, může se včas a správně rozhodovat. Zhodnocení bude odpovídat situaci vlastní i nepřítele, našim možnostem a možnému dalšímu vývinu boje (operace). Z tohoto zhodnocení pak logicky vyplýne i odůvodněné

a reální rozhodnutí velitele. Při tom zhodnocení je stručné, bez opakování známé již situace, a skutečně vzniklou situaci hodnotí a nepopisuje. Z takového zhodnocení si může nadřízený velitel učinit jasnou představu, co se stalo, jaký to má vliv na další průběh boje (operace), co třeba učinit, a lehce se bude rozhodovat i jemu. Přenášení konkrétní situace na frontě k nadřízenému je věcí štábu. Hlavním úkolem velitele je zhodnotit tuto situaci, vystihnout její zvláštnosti, předvídat další průběh boje, uvést, jaká opatření je třeba učinit, přijmout odpovídající rozhodnutí, vydat rozkazy pro jeho uskutečnění a organisovat jeho provedení.

Závěr

V tomto článku jsem chtěl na základě několika historických příkladů, na rozboru dvou zvláštních druhů boje a na jednom příkladu zhodnocování situace v průběhu boje poukázat na **důležitost zhodnocení zvláštností situace před přijetím rozhodnutí.**

Podstata zhodnocení zvláštností situace před přijetím rozhodnutí záleží v tom, že si uvědomíme a vyzdvihneme to hlavní, co bude mít vliv na činnost vlastních jednotek a tím na velitelovo rozhodnutí, v jaké míře a jakým způsobem je možné vlivy těchto zvláštností omezit nebo přizpůsobit vlastní činnosti, jaká opatření je třeba provést a co z nich vyplývá pro velitelovo rozhodnutí.

Jestliže si osvojíme tyto schopnosti, budeme mít hlavní zbraň proti šablonovitosti v naší práci a myšlení. Naopak, nebudeme-li brát před přijetím rozhodnutí v úvahu zvláštnosti situace, nebudeme-li tyto zvláštnosti hodnotit a činit vhodná opatření k úspěšnému zabezpečení vedení boje, přijaté rozhodnutí nebude odpovídat situaci a úmyslně nebo neúmyslně přijmeme rozhodnutí šablonovité podle naučených formulek předpisů nebo praxe získané z přijímání rozhodnutí v normálních podmínkách. Abychom byli schopni hodnotit situaci reálně, pružně a ve vzájemném vztahu se všemi vlivy, které na ni působí, je nutné dobře si osvojit marxisticko-leninskou teorii, která nám ukazuje správnou cestu ve všech vědeckých oblastech, tedy i ve vojenské vědě.

Marxisticko-leninská teorie vyzbrojuje znalostmi zákonů rozvoje společnosti a dovedností orientovat se v situaci, chápat spojení okolních jevů a předvídat průběh událostí.

VOJENSKO-HISTORICKÁ ČÁST

ČTVRTÝ DRITIVÝ ÚDER

Porážka finských vojsk v Karelii v červnu a červenci roku 1944

Kapitán Čestmír Luňáček

Během roku 1943 dosáhla sovětská vojska mohutného přelomu ve vedení války. V mnoha skvělých bitvách definitivně vyrvala nepříteli strategickou iniciativu, upevnila vlastní převahu, způsobila nacistickým vojskům nenahraditelné ztráty a donutila německé vrchní velitelství k defensivnímu vedení boje na celé frontě.

Vítězství sovětských vojsk v tomto roce dalo předpoklady pro stanovení dalších strategických cílů. Tyto cíle stanovil na sklonku roku 1943 J. V. Stalin. Jejich obsahem bylo: pokračovat v ničení hlavních sil nepřítelů, očistit celé území SSSR od německých okupantů, osvobodit porobené národy Evropy od fašistického jha a dokončit vojenskou porážku Německa. Tyto cíle pak znovu citoval ve svém rozkaze „Ozbrojeným silám SSSR“ k 1. máji 1944, v době, kdy probíhaly již mohutné operace směřující ke splnění těchto cílů, v době příprav k nastávající letní kampani sovětských vojsk.

Dané strategické cíle z roku 1943 plně ovlivňovaly a dávaly ráz mohutným operacím sovětských frontů, zahájeným počátkem roku 1944. Cílem těchto operací v celku bylo zničení německého strategického uskupení a rychlý manévr sovětských vojsk na západ na německé hranice. K dosažení tohoto strategického zámyslu byl vypracován velkorysý, geniální plán deseti drtivých úderů. Každý z těchto úderů byl dílčím úkolem v rámci celého strategického plánu. Z toho vyplývá, že všechny údery byly navzájem spjaty jednotou strategického záměru.

Vypracování a plnění tohoto strategického plánu bylo provedeno v době, kdy SSSR nesl celou tíhu války sám, v době, kdy západní imperialisté úmyslně odkládali otázku vytvoření druhé fronty v Evropě. Německé vrchní velitelství mohlo proto soustředit většinu svých jednotek na frontě proti SSSR. Z celkového počtu 376 divisí, kterými v té době německé vrchní velitelství disponovalo, bylo jich na frontě proti Sovětskému svazu 257. Z toho bylo 207 divisí německých a 50 divisí satelitních států. Z počtu 32 tankových divisí bojovalo na východní frontě 25 tankových divisí.

Z této skutečnosti vyplývá úžasná velikost strategického plánu sovětského hlavního velitelství, že v době, kdy celá obrovská síla německých fašistů byla vržena na frontu proti SSSR, sovětská vojska sama bez cizí pomoci připravovala drtivou porážku za porážkou fašistickým okupantům.

Jedním z těchto úderů stanovených strategickým plánem byl úder sovětských vojsk na Karelské šíji a v Karelii. Podmínky pro zahájení tohoto úderu byly vytvořeny po porážkách a rozdrčení německých vojsk v předcházejících operacích. Byl to především první úder provedený v lednu a únoru 1944 v prostoru Leningrad a Novgorod. Nástupem sovětských vojsk na Karelské šíji a v Karelii bylo zahájeno letní tažení sovětských vojsk v roce 1944.

Strategický plán německého vrchního velitelství připisoval veliký význam obraně na Karelské šíji a v Karelii. Tyto prostory znamenaly pro

fašistické velení důležité nástupové prostory do leningradské oblasti a do severních oblastí SSSR vůbec. Další význam vyplýval ze zeměpisné polohy Finska, jehož hranice se SSSR jsou delší než 1000 km. Tyto skutečnosti pak německé vrchní velitelství plně vzalo v úvahu a plně s nimi počítalo. Počítalo s tím, že využije-li ideální možnosti obrany na Karelské šíji a v Karelii, bude schopno minimálním počtem sil poutat velké síly sovětských vojsk. Pevnou obranou pak udrží nástupové prostory a důležité přístavy na Karelské šíji, čímž ztíží činnost baltického flotu. Proto více než dva a půl roku za spolupráce německých odborníků budovala finská armáda na čáře dosažené v roce 1941 obranu.

Čtvrtý stalinský úder se stal věčným pomníkem slávy a bojového mistrovství vojsk leningradského a karelského frontu a vojenských námořníků baltického flotu, oněžské a ладоžské válečné flotily. Strategický význam tohoto červnového a červencového úderu byl dalekosáhlý. Úspěšným provedením obou jeho operací bylo rozdrčeno finské strategické uskupení, dále pak Finsko jako jeden z nejdůležitějších satelitů fašistického Německa dostalo se do svízelné a kritické situace. Nebylo s to dále pokračovat ve válce. Za dva a půl měsíce po ukončení operací v Karelii bylo nuceno upustit od války proti SSSR. Vítězství vojsk leningradského a karelského frontu zajistilo úplně bezpečný týl baltického flotu, byla osvobozena větší část Karelo-finské sovětské republiky a byly vytvořeny podmínky pro úderý sovětských vojsk do Pobaltí a na severním úseku sovětsko-německé fronty.

Ráz nepřátelské obrany

Během prosince 1941 obsadila německo-finská vojska po obrovských ztrátách velikou část Karelo-finské sovětské republiky i s jejím hlavním městem Petrozavodskem. Na Karelské šíji se zmocnila přibližně čáry starých státních hranic sovětsko-finských z roku 1939, vzdálených pouhých 30 km od Leningradu. Na kandalažském a murmanském směru podařilo se finským vojskům v součinnosti s 20. německou laponskou armádou dosáhnout Kirovské železnice a přetít ji. Další postup fašistů tu byl zastaven a sovětská i finsko-německá vojska přešla do obrany.

V prostoru mezi Ladožským jezerem a Finským zálivem operovala finská jižní armáda složená z 3. a 4. armádního sboru a ze dvou pluků dělostřelectva pobřežní obrany. Tyto oba sbory obsadily první pásmo obrany. Celkem měly oba sbory tři pěší divise a jednu pěší brigádu. Kromě toho od druhého pásma obrany až po Vyborg umístil štáb jižní skupiny své zálohy v síle dvou pěších divisí, obrněné divise Lagus a jezdecké brigády. Na Karelské šíji měl nepřítel celkem pět pěších divisí, jednu obrněnou divisi, jednu pěší a jednu jezdeckou brigádu a dva pluky dělostřelectva pobřežní obrany.

V Karelii byla v obraně finská karelská armáda. Ta byla rozdělena na dvě skupiny, na maselskou a na oloněckou skupinu. Maselská skupina přehrazovala medvěžegorský směr s dvěma pěšími divisemi a jednou pěší brigádou v prvním sledu.

Pobřeží Ladožského a Oněžského jezera bránily dvě brigády pobřežní obrany.

Povodí Sviru po celé jeho délce přehrazovala oloněcká skupina v síle tří pěších divisí a jedné samostatné pěší brigády.

V záloze karelské armády byly dvě pěší divise a jedna pěší brigáda. V Karelii měli Finové celkem sedm pěších divisí, tři pěší brigády a dvě brigády pobřežní obrany. Mimo to ve Finském zálivu operovalo finské

válečné loďstvo, na Oněžském i na Ladožském jezeře pak působily slabé námořní flotily.

Jak již bylo uvedeno, více než dva a půl roku opevňovali Finové dosazenou čáru. K pochopení těžkostí a zvláštností operací čtvrtého úderu je nutné tuto obranu v hrubých rysech rozebrat. Na Karelské šíji dosahovala obrana hloubky 90 km (od Běloostrova po Vyborg), těžiště této obrany spočívalo na přehrazení vyborgského operačního směru. Celá obrana Karelské šíje byla učeněna do tří obranných pásem kromě opevněného vnějšího obvodu pevnosti a přístavu Vyborg (viz obr. 1).

První pásmo obrany bylo budováno v přímém dotyku s vojsky leningradského frontu. Celková jeho šířka byla 90 km, hloubka 2,5 až 3 km. Jeho přední okraj probíhal na čáře podél řeky Sestra přes St. Běloostrov, Mustalovo, dále pak po zadním okraji Lembalovského jezera, podél řeky Vijsi-joki a levým křídlem se přimyká k pobřeží Ladožského jezera. Při budování tohoto pásma využili Finové plně terénních výhod. V západní části to bylo plně využití lesů, bažin a rozečkanosti terénu, ve středu obranného pásma pak opět terénní rozečkanosti a výhod, které jim skýtalo množství dominant, ve východní části pak množství lesů a hlavně bažin táhnoucích se až k pobřeží Ladožského jezera. Základem obrany prvního pásma byly uzly obrany a opěrné body rozložené na takticky důležitých směrech a v osadách. Každý uzel obrany se skládal z několika opěrných bodů. Mezi jednotlivými opěrnými body byly vykopány 1 až 2 zákopy, před něž byla plánována dělostřelecká, minometná a kulometná palba. Většina opěrných bodů byla upravena ke kruhové obraně. V opěrných bodech i v uzlech obrany byla vybudována hustá síť zákopů a spojovacích zákopů s dostatečným počtem střelišť pro pěchotní zbraně. Opěrné body pak byly zabezpečeny mnohastěnnými souvislými zátarasy v několika řadách na důležitých směrech do celé hloubky obrany (1,5 až 2 km). Hlavní obranné postavení se skládalo z několika zákopových pásů vybudovaných na plný profil. Za druhým byly umístěny zálohy rot. Na hlavním obranném postavení byla většina opěrných bodů (vzhledem k celému prvnímu pásmu obrany) 400 až 700 m od druhého zákopu byl vybudován třetí zákop k umístění pracovních záloh. Za třetím zákopem vybudovali Finové čtvrtý zákop. Jeho význam byl v tom, že sloužil jako východiště protiútoků taktickým zálohám. V hloubce 1,5 až 3 km od předního okraje byla vybudována palebná postavení pro dělostřelectvo. Protitankové zbraně byly umístěny mezi 1. a 2. zákopem v dobře vybudovaných stanovištích. Před předním okrajem prvního pásma obrany byl vybudován souvislý třístěnný zátaras ve třech až pěti řadách. Co se týká opevnění v opěrných bodech, bylo tu vybudováno množství různých palebných srubů lehkého nebo středního typu. Největší byl opevněn 1. a 2. zákop. Význam prvního pásma obrany záležel v tom, že přehrazoval přístupy k druhému pásmu obrany, které plnilo úkol hlavního pásma obrany.

Druhé pásmo obrany (hlavní pásmo obrany) bylo vzdáleno 20 až 30 km od prvního pásma obrany. Jeho šířka byla 100 km. Probíhalo na čáře Mjatsjakjulja, Suchakjulja, Kuterselkja, Kivennapa, na jih od Rautu a na východě se přimykalo k jižnímu břehu Suvanto-järvi. I při budování tohoto pásma využili Finové všech výhod, které jim skýtá terén. Nejsilnější byly opevněny opěrné body opřené o dominanty v prostorech Kuterselkja, Kot-selkja, Kivennapa, dále pak na křižovatkách důležitých cest a v osadách. Opěrné body druhého pásma mimo střeliště pro pěchotní zbraně v zákopovém systému byly silně nasyceny železobetonovými objekty nejrozličnějších typů. Na celém druhém pásmu obrany bylo okolo 960 těchto železobetonových

vých objektů. V prostoru Tilima bylo 43 těchto objektů na 1 km. Z toho: 2 dělostřelecko-kulometné objekty, 10 pevnůstek s pancéřovými kupolemi, 1 pozorovatelná, 25 úkrytů, 4 odkryté dělostřelecké železobetonové plošiny a 1 odkrytá kulometná železobetonová plošina.

Velmi pečlivě byla připravena protitanková obrana druhého pásma. Bylo využito veškerých přirozených protitankových překážek (jezer, močálů atd.). Kromě minových polí jak před předním okrajem, tak i v hloubce použili Finové jako protitankových zátarasů žulových hranolů vzdálených od sebe na 3 m a stavěných až v pěti řadách. Byly nestejně vysoké, zpravidla od 1,2 do 1,5 m, proto, aby se ztížilo jejich odstraňování. Zátarasy byly stavěny tak, aby před ně mohla být vedena co nejsilnější boční nebo šikmá palba. Podstatou druhého pásma obrany byl systém trvalých opevnění stálého typu.

Třetí pásmo obrany (bývalá Mannerheimova linie), opět jako obě předešlá pásma, přehrazovalo všechny nejdůležitější komunikace a směry. Celková šířka tohoto pásma dosahovala 160 km. Přední okraj procházel po východním břehu jezera Kupinolam-järvi, přehrazoval defilé mezi tímto jezerem a jezerem Kuolam-järvi, dále pak probíhal na čáře podél Summa k jezeru Muola-järvi, pak na Muolu podél severozápadního břehu Jarur-jappa-järvi, přes defilé mezi tímto jezerem a jezerem Vuoksi-järvi, podél tohoto jezera a jezera Suvanto-järvi, tamodtud až na pobřeží Ladožského jezera. I tam byly vybudovány mohutné opěrné body na všech důležitých směrech. Finové tam částečně využili starých zničených opevnění bývalé Mannerheimovy linie. Obrana tohoto pásma co do ženijního vybudování i co do kvantity paleb byla proti prvnímu i druhému pásmu slabší.

Kromě těchto tří obranných pásem opevnili Finové i vnější obvod Vyborgu. Hlavní část opevněného rajonu v prostoru Vyborg opírala se o jižní a jihovýchodní okraje města. Dále zahrnoval vyborgský opevněný rajon obě vyborgská předměstí Korjalu a Tammigno.

Jak je vidět, přehrazovala finská obrana Karelské šíje přístupy podél železnice, dálnice a silnic směrem na Vyborg. Nepřítel byl poučen válkou z r. 1939 až 1940, proto vybudoval tentokrát hlubokou, na sledy členěnou obranu s množstvím železobetonových opevnění.

S obdobným systémem a kvalitou obrany setkáváme se i v Karelii. Tam byl nejsilněji opevněn prostor mezi Ladožským a Oněžským jezerem. Finská obrana byla tam učeněna do šesti obranných pásem s řadou mezilehlých postavení. Nejsilněji bylo opevněno první pásmo obrany na čáře Koromislova, Karoviči, Svirstroj, povodí Sviru až po Ladožské jezero. Neméně silná byla i obrana v prostoru mezi jezerem Seg-järvi a Oněga přecházející v prostoru Medvěžegorsk v silný opevněný rajon (viz obr. 2).

Terén jak v Karelii, tak i na Karelské šíji dával příznivé podmínky pro vytvoření pevné obrany. Celým územím protéká množství dravých říček, širokých řek, celý prostor jak na Karelské šíji, tak v Karelii je poset množstvím hlubokých jezer spojených navzájem vodními kanály, které tu nahrazují citelný nedostatek suchých a pevných komunikací. Mimo to celé území je zaplněno množstvím velikých balvanů a strmých skalisk, velkých, těžko prostupných lesů, nepřekročitelných močálů, je silně rozezláno širokými a hlubokými roklami a na druhé straně je tam dostatek dominant.

Tyto všechny vlastnosti dávaly finskému velení nejprůzračnější podmínky pro obranu a na druhé straně poskytovaly řadu vážných nevýhod sovětským vojskům.

Celé území svými překážkami omezuje možnosti manévru v útočném boji, klade veliké požadavky na organisaci součinnosti, omezuje boj často na velmi úzké prostory (mezi lesy, jezery, močály atd.).

Plán a průběh operace

Hlavním cílem čtvrtého úderu bylo vyřadit Finsko z války. Ke splnění tohoto cíle zamýšlelo sovětské hlavní velitelství připravit a provést dvě operace časově podniknuté za sebou dvěma fronty; a to operaci vyborgskou a operaci svirsko-petrozavodskou. Vyborgskou operaci měla provést vojska leningradského frontu pod vedením generála armády Govorova. Vojska leningradského frontu měla prolomit celou hloubku prvního pásma obrany s hlavním úderem na směr St. Běloostrov, Kivennapa a pomocným úderem podél železnice Běloostrov, Terijoki. Vojskům na směr hlavního úderu velel generál Gusjev. Vojska, která měla útočit na pravém křídle, měla rychle rozšiřovat průlom a tak svinovat finskou obranu. Podle plánu operace měla vojska na hlavním úderu prolomit ke konci druhého dne finskou obranu do hloubky 15 km, třetího, maximálně čtvrtého dne operace měla tato vojska zároveň již s pravokřídelními jednotkami zahájit boj o druhé pásmo obrany. Po průlomu prvního pásma obrany zamýšlelo sovětské velení přenést hlavní úder doleva ve směr Kuterselkja, Summa, prolomit druhé pásmo obrany a třetí pásmo obrany a pevnost Vyborg osvobodit z chodu. Po pádu Vyborgu a po rozdrčení finských sil na Karelské šíji měla být zahájena svirsko-petrozavodská operace. Zámysl sovětského velení byl tento: Vojska karelské fronty v těsné součinnosti s ladožskou a oněžskou válečnou flotilou měla zasadit hlavní úder svým levým křídlem podél pobřeží Ladožského jezera ve všeobecném směru na Olonec a Piktjarantu. Po dobytí Olonce měla část sil změnit směr na sever s cílem útočit na směr jezero Sjam a přetít železnici Petrozavodsk, Suo-järvi. Sovětská vojska mezi Oněžským jezerem a Svirstrojem měla likvidovat nepřátelské předmostí na levém břehu řeky Sviru. Tyto jednotky měly útočit dvěma údery, jedním podél pobřeží Oněžského jezera, druhým podél trati Podporožje, Petrozavodsk a oba se měly sbíhat v prostoru Petrozavodsk. Vojska na sever od Oněžského jezera měla současně s vojsky z prostoru Svir útočit ve směr na Medvěžegorsk, pak útočit hlavními silami podél železnice ve směr na Petrozavodsk, částí sil však měla rozvíjet útok dále na západ. Tímto způsobem měla být rozdělena fronta a zabezpečena činnost těch vojsk, která měla likvidovat petrozavodské uskupení ze severu.

Nemalá úloha v obou operacích připadala baltickému válečnému loďstvu a námořnictvu obou jezerních flotil. Jimi měly být zabezpečeny boky útočících vojsk a vysazen výsadek do důležitých prostorů.

*
*

Operace směřující k průlomu hluboko členěné obrany opevněného prostoru v lesnatém a bažinatém terénu vyžadovaly zvláště pečlivě provedené přípravy. K tomu bylo třeba: především utajit provedení a veškeré přípravy na operaci, dokonale prozkoumat nepřátelskou obranu v celé její hloubce, zabezpečit dokonalou součinnost všech druhů vojsk na všech stupních, zabezpečit nepřetržité a rychlé tempo útoku, zkrátit přestávky mezi průlomy jednotlivých pásem na nejmenší míru. Vycvičit vojska v útoku

na trvalé objekty obrany, v manévru v lesnatém a bažinatém terénu a v úzkých koridorech mezi jezery.

Štáby frontů a štáby vyšších jednotek vypracovaly dopodrobna plány zabezpečující utajení operací. Do poslední chvíle byl na předním okraji zachován původní stav, průzkum a palby byly prováděny v dosavadní intenzitě. Byla organisována pořádková a regulační služba zkušených důstojníků s úkolem na všech přísunových komunikacích zabezpečovat utajení. Nácviky vojsk byly prováděny v prostorech soustředění vzdálených přes 100 km od předního okraje. Bylo dbáno na přísné utajení velitelsko-štábních prací v terénu (velitelský průzkum a součinnost). Jednotlivé skupiny důstojníků odjížděly v noci do svých prostorů, ve dne provedly průzkum nebo organisaci součinnosti a následujícího dne v noci se vracely zpět. Přesuny vyšších jednotek k pásmu průlomu byly provedeny před samým zahájením ofensivy (jednotky v dotyku byly vystřídány až poslední noc a bojové zajištění až v noci před útokem). Opatření sovětského velení pro utajení mělo úspěch, finský štáb na Karelské šíji neměl ani potuchy o chystané ofenzivě sovětských vojsk.

Terén na karelském bojišti silně omezoval manévr vojsk, a proto otázka zabezpečení vysokého tempa útoku měla hlavní význam. Byla ztížena možnost použít během operací rychlých jednotek. Celá tíha úkolu ležela proto na pěchotě zesílené dostatečným počtem tanků. Aby bylo zabezpečeno narůstání síly úderu v průběhu celých operací, byly vytvářeny hluboké sestavy na všech stupních jak ve výchozí situaci, tak během celého útoku. Každé z obranných pásem bylo prolamováno v různém uskupení a byly zasazovány čerstvé síly z hloubky.

Aby byla co nejvíce zkrácena doba k přípravě průlomu, byly posilové prostředky nově zasazovaným jednotkám přidělovány včas. Nově zasazované jednotky prováděly již v době přibližování k obranným pásmům průzkum, což zajišťovalo velitelům nutné údaje pro přijetí rozhodnutí k průlomu. Aby bylo zabezpečeno vysoké tempo útoku v taktické hloubce, byla vytvořena kromě hlubokých sestav na všech stupních velká hustota tanků a samohybných děl; dále byla prováděna velmi pečlivá příprava pěchoty a všech ostatních druhů vojsk. Při nácvicích byl kladen zvlášť velký důraz na provedení rychlého útoku pěchoty a tanků tak, aby co nejrychleji vnikly hned za dělostřeleckou palbou do postavení nepřátelského dělostřelectva a tím narušily systém finské obrany. K tomuto úkolu a k boji s nepřátelskými pevnostkami byly vytvořeny silné úderné skupiny. Těsně za nimi měly postupovat první sledy pěchoty. Na zabezpečení úderných skupin byl kladen velký důraz. Pro množství zátarasů všech druhů v obraně byl organisován masový nácvik pěchoty v jejich rychlém překonávání, aby byly vyloučeny dlouhé zastávky u opěrných bodů i u jednotlivých pevnůstek, bylo praporům přidělováno velké množství děl pro přímou střelbu, a to i velké ráže. Ráz nepřátelské obrany vyžadoval zvláštní přípravy vojsk. V prostoru soustředění byla proto připravena speciální cvičební pole s typickými objekty nepřítele. Na nich prováděly všechny druhy vojsk nácviky dílčích úkolů pro průlom nepřátelské obrany spojené s bojovou střelbou. Zvláštní důraz byl kladen na ženijní přípravu pěchoty.

Nemalé úkoly ležely v přípravném období na průzkumu. Do zahájení operací musel být přesně zjištěn přední okraj nepřítele, což v daném případě vzhledem k terénním podmínkám nebyl lehký úkol. Letecký fotografický průzkum dodával velmi přesné údaje o jednotlivých obranných pásmech. Tu se osvědčil hlavně šikmý snímek pořizovaný z malé výšky.

Nemalá pozornost byla věnována přípravě východiště útoku. Přední

zákop byl vybudován co nejbliže před předním okrajem nepřátelské obrany (150 až 200 m). Jednotky v obraně vybudovaly hustou síť zákopů, spojovacích zákopů, úkrytů, pozorovaten, pancéřových krytů a palebných postavení. V průlomu sehrálo rozhodující úlohu dělostřelectvo. Ničení nepřátelských srubů a pevnůstek bylo začato v předvečer ofensivy. Po přepadu hlavních uzlů obrany a opěrných bodů nepřítele, jenž byl proveden veškerým dělostřelectvem po deset minut, přistoupila zvlášť určená část dělostřelectva k methodickému ničení nepřátelských trvalých opevnění. Dalekonosné dělostřelectvo umlčovalo po celou dobu nepřátelské baterie. Předběžné boření a ničení trvalých obranných zařízení upozorňovalo nepřítele na připravovanou ofensivu. Sovětské velení upustilo od taktického překvapení, což mělo mnoho výhod. Počítalo s tím, že nepřítel, obávaje se spuštění útoku ihned po skončení předběžného boření a ničení, přisune na řadu úseků své zálohy a tím je vystaví dalšímu úderu dělostřelectva. Tento předpoklad se splnil. Další výhodou bylo to, že byla zničena většina trvalých obranných objektů, dále se pak vytvořily podmínky pro zdárné provedení průzkumu bojem k ověření si předního okraje a odhalení jeho palebného systému.

Dělostřelecká příprava v den útoku byla plánována na tři hodiny. První dělostřelecký přepad v trvání 10 minut měl být proveden na přední okraj a na celé hlavní pásmo obrany. Poté mělo být v údobí boření a ničení zničeno a rozbořeno vše, co nebylo splněno v údobí předběžného ničení a boření, mimo to mělo dělostřelectvo vytvořit průchody v drátěných zátarasech a v minových polích. Dělostřelecká příprava měla být ukončena pětiminutovým přepadem předního okraje. Dělostřelecké přípravy se mělo zúčastnit i dělostřelectvo baltického flotu. Otázka podpory pěchoty dělostřelectvem byla řešena palebným valem, skoky po padesáti metrech. Zabezpečení pěchoty a tanků v hloubce bylo vyřešeno methodou postupných soustředění palby a velkým nasycením jednotek prvního sledu děly.

Letectvo si vybojovalo nad nepřítelem rozhodnou převahu. Byly zaplánovány jeho údery na zákopový systém a na opěrné body nepřítele, údery na dělostřelecká a minometná postavení nepřítele, napadání nepřátelských záloh na pochodech, ochrana vlastních vojsk, zabránění ústupu nepřátelských jednotek z jednotlivých obranných čar a průzkumné úkoly.

*
*
*

Vyborgskou operací mělo být rozdrčeno finské uskupení na Karelské šíji a osvobozena území na sever od Leningradu.

Svirsko-petrozavodskou operací mělo být osvobozeno území Karelo-finské sovětské republiky.

Vyborgská operace se dělí na tři období. V prvním období byl proveden průlom nepřátelské obrany na vyborgském a kexholmském směru a byl zjednáán dotyk s druhým pásem obrany. V druhém období bylo prolomeno druhé pásmo obrany a navázán dotyk s třetím pásmem obrany. Ve třetím období bylo prolomeno třetí pásmo obrany a vzat Vyborg.

Svirsko-petrozavodská operace se dělí na dvě období. V prvním období provedly sovětské jednotky násilný přechod přes Svir a prolomily svirský opevněný rajon a obranu v prostoru Medvěžegorska. V druhém období dosáhly sovětské jednotky státních hranic s Finskem.

Dne 9. června ráno bylo desetiminutovým přepadem dělostřelectva a

letectva zahájeno údobí předběžného boření a ničení nepřátelských trvalých obranných zařízení. Pod dělostřeleckou ochranou byl zahájen průzkum bojem. Ten upřesnil přední okraj a získal četné zajatce. V prostoru 3 km na jihozápad od St. Běloostrova a v prostoru bažiny Kijseľin-suo zmocnily se průzkumné jednotky prvního zákopu.

10. června ráno byla zahájena dělostřelecká a letecká příprava trvajíc 3 hodiny; té se zúčastnilo i dělostřelectvo baltického válečného loďstva.

Účinek dělostřelecké palby ve dnech 9. až 10. června byl veliký, ztráty na jednotlivých úsecích Finů činily až 70% početního stavu jednotek. Po dělostřelecké přípravě vyrazily pěchota a tanky k útoku. V prostoru vyborgské dálnice zahájily sovětské jednotky během 2 až 3 hodin již boj o hlavní postavení nepřátelského dělostřelectva. Tím došlo k desorganisasí v taktickém obranném systému Finů. Isolované prapory a skupiny nepřítelů byly rychle ničeny. Těžký byl však postup na levém křídle; tam došlo k zpomalení tempa útoku při násilném přechodu řeky Sestra.

Ke konci prvního dne boje dosáhla sovětská vojska leningradského frontu řeky Sestra, Jappilja, Kelljumjaki. V prostoru vyborgské dálnice vklínila se 14 km do hloubky nepřátelské obranné sestavy. 11. června (druhý den boje) pokračovala ofensiva v dřívějším tempu. Nepřítel podnikal nepřetržité útoky a kladl zuřivý odpor. Sovětská vojska postoupila o dalších 10 až 13 km a svými křídly navázala dotyk s druhým pásmem obrany. Téhož dne osvobodila město Terijoki.

Nemalou úlohu tu sehrála pomoc dělostřelectva a letectva baltického válečného loďstva, které ochraňovalo levý bok leningradského frontu. Velký význam pro dosažení vysokého tempa útoku měly rychlé a rázné útoky čelních úderných oddílů. Tyto oddíly se hluboko vklíňovaly do obranné sestavy nepřítelů a vycházely na křídla a do týlu jeho mezilehlých postavení, uzlů a opěrných bodů, dříve než tam dospěly nepřátelské jednotky. To donutilo nepřítelů k rychlému ústupu, aby se závčas mohl zachytit na nové obranné čáře. Dalším úspěšným činitelem byla pečlivá součinnost všech druhů vojsk.

Mezi 12. až 14. červnem navázala vojska leningradského frontu dotyk s druhým pásmem obrany na celé frontě a konala přípravy k jeho průlomu. Mezitím tam nepřítel přisunul kromě jiných jednotek obrněnou divisi — Lagus — a jednu jezdeckou brigádu.

Pro průlom druhého pásma obrany vytvořil velitel leningradského frontu nové uskupení. Jednotka, která dosud vedla hlavní úder, dostala za úkol zabezpečovat bok nového uskupení proti kivennapsko-tilimskému opevněnému rajonu. Hlavní úder byl přenesen na směr Kuterselkja, Perk-järvi, a vedla ho levokřídelní vyšší jednotka. Z prostoru Sachakjulja dále na Mjatsjakjulja útočily nové jednotky. Nové uskupení mělo prolomit druhé pásmo obrany a vzít Mannerheimovu linii z chodu. Průlom obrany v prostoru Kuterselkja byl velmi obtížný. Uzel obrany byl tam organisován na dominantách, od východu i západu byl kryt bažinou a jezerem Seljan-järvi. Obejít ho přes bažiny bylo nesnadné. V tomto uzlu bylo množství trvalých obranných zařízení a protipěchotních a protitankových zátarasů.

15. června po krátké, ale silné dělostřelecké a letecké přípravě přešla vojska v prostoru Kuterselkja do útoku. Překonávala silné protiútoky nepřátelských záloh a silný a zoufalý odpor nepřítelů, při čemž se hluboko vklínila do nepřátelské sestavy. Boje tu nabyly velké úpornosti a dostaly vleklý ráz. V té době se podařilo na levém křídle úderného uskupení jednotkám pěchoty, útočícím z prostoru Sachakjulja podél vyborgské železnice; zmocnit se prostoru Mustam-jaki. Na tento úsek zasadil velitel leningrad-

ského frontu nové síly z hloubky s úkolem zmocnit se bočním útokem opevněného prostoru Kuterselkja. Po zasazení těchto sil kombinovaným úderem čelně, s boku a z týlu vzala sovětská vojska Kuterselkja a tím bylo dosaženo průlomu druhého pásma obrany. Získaný průlom byl rychle rozšiřován. V touž dobu skvělým manévrem druhých sledů pronikla sovětská vojska do prostoru Lempijala a zahájila útok západním směrem. Finská vojska bojující v prostoru na jihozápad od Sachakjulja z obav před obklíčením zahájila rychlý ústup na třetí pásmo obrany.

Rozhodnou činností a mistrnými manévry vojsk leningradského frontu podařilo se prolomit finskou obranu na široké frontě. Za šest dní byla tato obrana prolomena do hloubky více než 40 km a do šířky 75 km. Po průlomu druhého pásma obrany zahájila vojska leningradského frontu pronásledování rozbitých finských vojsk, která se pokoušela zachytit na Mannerheimově linii. I v této době musela sovětská vojska odrazet zoufalé protiútoky Finů. Jenom v prostoru Lijkola podnikli Finové 12 mohutných protiútoků.

Přes to, že se Finové i na Mannerheimově linii pokoušeli opět zastavit útok sovětských vojsk, soustředivše tam veškeré své zálohy (jezdeckou brigádu a poddůstojnickou školu z Kojvisto), byly jejich veškeré snahy marné. 18. června zjedнала sovětská vojska dotyk s Mannerheimovou linií. Velitel leningradského frontu se rozhodl prolomit obranu Mannerheimovy linie z chodu. Již 19. června byla tato linie na široké frontě prolomena. Nejrychlejšího tempa dosahovaly jednotky útočící podél přímořské vyborgské dálnice. Ty tuto linii prolomily již 18. června v prostoru Murilo a zmocnily se města Kojvisto. 19. června byl již vytvořen průlom na šířce 50 km od Muola po Finský záliv.

V první polovině dne 20. června zahájily sovětské jednotky již boj o Vyborg. Tento boj měl úporný ráz. Docházelo k těžkým bojům o každý dům. Zpomalil rychlý spád boje nemohly ani četné silné protiútoky. Večer téhož dne byl Vyborg osvobozen. Sovětská vojska pak pokračovala v likvidaci finských opěrných bodů na sever a severozápad od města.

V době, kdy Finové citelně oslabili svou karelskou armádu přísunem záloh na vyborgské bojiště, přešla vojska karelského frontu do ofensivy.

Podle zámyslu sovětského hlavního velitelství vedla vojska karelského frontu v těsné součinnosti s ladožskou a oněžskou flotilou svůj hlavní úder levým křídlem podél Ladožského jezera ve směru Oloněc, Piktjaranta a částí sil na sever s úkolem přetít železnici Petrozavodsk, Suo-järvi a zmocnit se Petrozavodska. Druhý úder byl veden z prostoru na sever od Oněžského jezera ve směru Medvěžegorsk, Petrozavodsk sbíhavě k vojskům útočícím z prostoru řeky Svir. Částí sil útočila z prostoru Medvěžegorsk na západ. Po osvobození Petrozavodska měly jednotky pronásledovat nepřítele ve směru na Suo-järvi.

Dne 21. června po krátké dělostřelecké přípravě přešla vojska karelského frontu do útoku. Téhož dne prolomila nepřátelskou obranu v prostoru Medvěžegorsk a osvobodila město Povoněc. Kromě toho se zmocnila sovětská vojska předmostí Finů na levém břehu řeky Svir. Jednotky na jih od řeky Svir v prostoru Lodějnoje Polje přešly po dělostřelecké a letecké přípravě k násilnému přechodu řeky Svir (šíroké 300 až 400 m). Sovětské bombardovací letectvo skupina za skupinou útočily na cíle a shazovaly pumy na finská opevnění. Do přípravy zasáhlo i dělostřelectvo a minomety. V poslední fázi dělostřelecké přípravy zasáhlo mohutným úderem opět

letectvo. V té době zaujaly tanky a samohybná děla pod ochranou dělostřelecké přípravy palebné postavení a zahájily přímou střelbu na odpory na protilehlém břehu. Pod jejich ochranou překročily výsadkové prapory řeku. Je nutné se zmínit též o důležitém momentu během dělostřelecké přípravy. V druhé polovině dělostřelecké přípravy provedli ženisté demonstrační výsadek (makety). Nepřítel byl tím plně oklamán, a proto odkryl svůj palebný systém a tím umožnil sovětskému dělostřelectvu, aby rychle ničilo nebo umlčovalo cíle tak nově zjištěné.

Za výsadkovými prapory rychle překročil řeku první sled, vytvořil předmostí a zajišťoval přepravu dalších sledů. Na předmostích na sever od řeky Svir vzplanuly těžké boje. Obětavou prací ženistů byly vystavěny válečné mosty, přepraveno dělostřelectvo a tanky, které byly postupně zasazovány do boje. Na sklonku dne 21. června byla prolomena obrana na severním břehu řeky Svir a byl zahájen útok ve směru na Oloněc.

23. června zmocnila se sovětská vojska města Medvěžegorsk a i na oloněckém směru úspěšně pokračovala v útoku, překročila Svir i v prostoru Podporožje. Téhož dne vysadila ladožská flotila výsadek námořní pěchoty v prostoru ústí řeky Tuloksa a podepřela tím vojska bojující o komunikaci na Piktjaranta asi 15 až 18 km na severozápad od Olonce. Následujícího dne byl překročen Svir na celé jeho délce a sovětská vojska pronikla 10 až 30 km do nepřátelské obranné sestavy.

Vojska útočící na medvěžegorském směru v těsné součinnosti s vojsky oloněckého směru roztála mohutným úderem od Medvěžegorska, Voznesenja a Podporožja ve směru na Petrozavodsk a od Olonce na sever bránící se tam skupinu nepřítele, obchvátla ji ze severozápadu a z jihozápadu, a tak uzavírala petrozavodské uskupení Finů do kleští. Oněžská flotila vylodila v prostoru Petrozavodsk silný výsadek námořní pěchoty. Útoky sovětských vojsk od Medvěžegorska na západ a od Olonce na sever a severozápad směřovaly k obchvácení všech nepřátelských komunikací a současně tak zajišťovaly křídla vojsk probíjejících se na Petrozavodsk. Na celé frontě přes terénní těžkosti a zoufalý odpor finských vojsk drtila sovětská vojska nepřítele a postupovala rychle kupředu. Finům hrozilo několikanásobné úplné obklíčení, proto se zoufale snažili udržet trať Petrozavodsk, Suo-järvi; tam také dirigovali veškeré zálohy. Sovětská vojska však mohutným úderem ovládla velký prostor v okolí Děrevjanky a zahájila od severozápadu a jihozápadu boj o Petrozavodsk. V téže době vnikl do města i výsadek námořní pěchoty vyloděný oněžskou válečnou flotilou. Dne 29. června byl Petrozavodsk osvobozen a finské jednotky uzavřené v tomto prostoru byly likvidovány, kirovská trať byla po celé délce uvolněna.

Vojska karelského frontu pokračovala v útoku a do 30. června vyšla na čáru jezero Seg-järvi, Spasskaja Guba, Prjaža, Konduš. Odtud pak rozvíjela ofensivu na západ podél hlavních komunikací ve směrech Petrozavodsk, Suo-järvi a Konduš, Piktjaranta. 10. července osvobodila Piktjarantu, 13. července dosáhla prostoru Suo-järvi a v druhé polovině měsíce státních hranic.

Tak za jeden a půl měsíce bojů karelského frontu ve výjimečně těžkých terénních podmínkách osvobodila sovětská vojska většinu území Karelo-finské sovětské republiky a postavila finskou vládu před dvě možnosti, buď úplné rozdrčení a zničení finských vojsk na finském území nebo okamžité zastavení války proti SSSR.

Závěr

Operacemi leningradského a karelského frontu bylo dosaženo rozbití silného uskupení finských vojsk na Karelské šíji a v Karelii. Byla osvobozena větší část Karelofinské sovětské republiky. Zdárným provedením operací čtvrtého úderu byly vzaty nepříteli všechny naděje a plány, že udrží důležité nástupové prostory a že bude mít vliv na činnost baltického flotu.

Tím, že bylo Finsko nuceno po porážce v Karelii kapitulovat, vytvořily se příznivé podmínky pro zničení německých vojsk na severním úseku fronty a k nástupu sovětských vojsk do Pobaltí.

Znovu se osvědčila součinnost sovětských vojsk s hlubokým týlem. Provedení operací čtvrtého úderu znovu ukázalo bojové a morální hodnoty sovětských vojsk a jejich nedostižné mistrovství v provedení tak složitých operací.

Čtvrtý úder znovu potvrdil jednu z nejdůležitějších předností sovětského operačního umění, a to správnou volbu směru hlavního úderu.

K úspěšnému provedení operací čtvrtého úderu pomohla správná volba forem jednotlivých operací.

V operacích čtvrtého úderu podala sovětská vojska opět jeden z důkazů o převaze sovětského vojenského umění nad buržoasním.

Charakteristika čtvrtého úderu vyplývá z dokonalého a do konce promyšleného plánu.

Sovětská vojska plně uskutečnila smělé uskupení v duchu zámyslu hlavního velitelství. Byly naplánovány pružné manévry a narůstání síly a tempa operací.

Jednou z hlavních podmínek úspěšného provedení operací byla správná volba směrů hlavních úderů. Na příklad ve vyborgské operaci byl zvolen nejkratší směr, který mimo jiné plně zabezpečoval těsnou součinnost s baltickým válečným loďstvem.

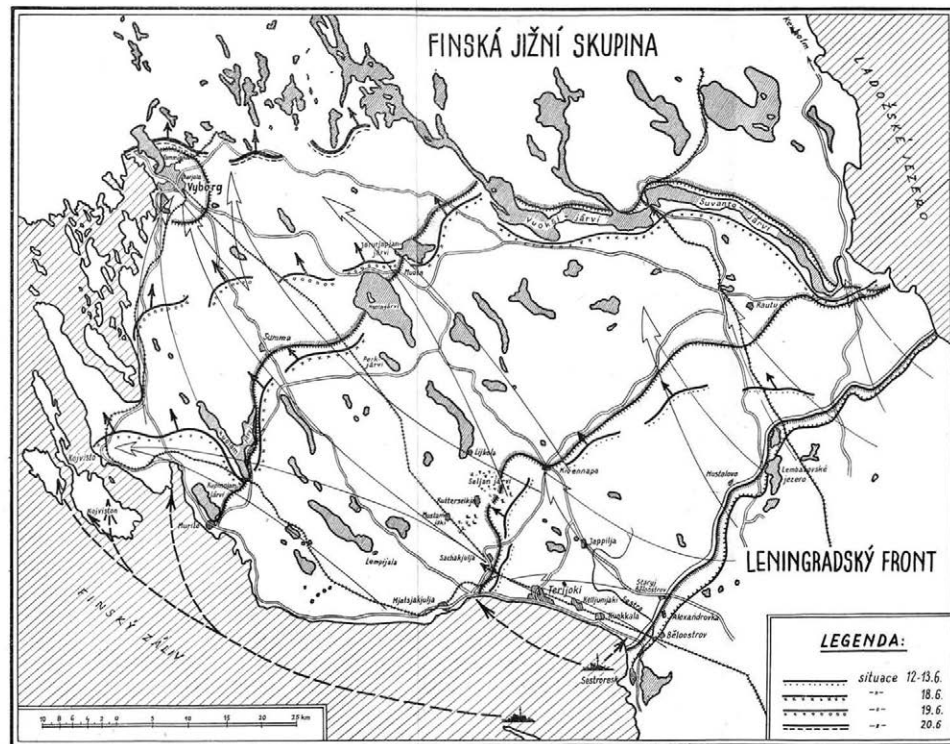
Obrana nepřítele byla prolamována silnými uskupeními na úzkých průlomových pásmech, zpravidla tam, kde nepřítel tyto údery nečekal. Sovětská vojska mistrně prováděla manévr, který zabezpečoval obchvat na nepřátelských křídlech, proniknutí do boků a týlu nepřátelských opěrných bodů a rychlý manévr k přetnutí ústupových cest nepříteli.

Jedním z hlavních činitelů v obou operacích byla vzorně provedená organisace součinnosti jak v přípravném období, tak ve vedení boje. Nemalou úlohu tu sehrály dobře vycvičené a dobře materiálně vybavené úderné oddíly a úderné skupiny.

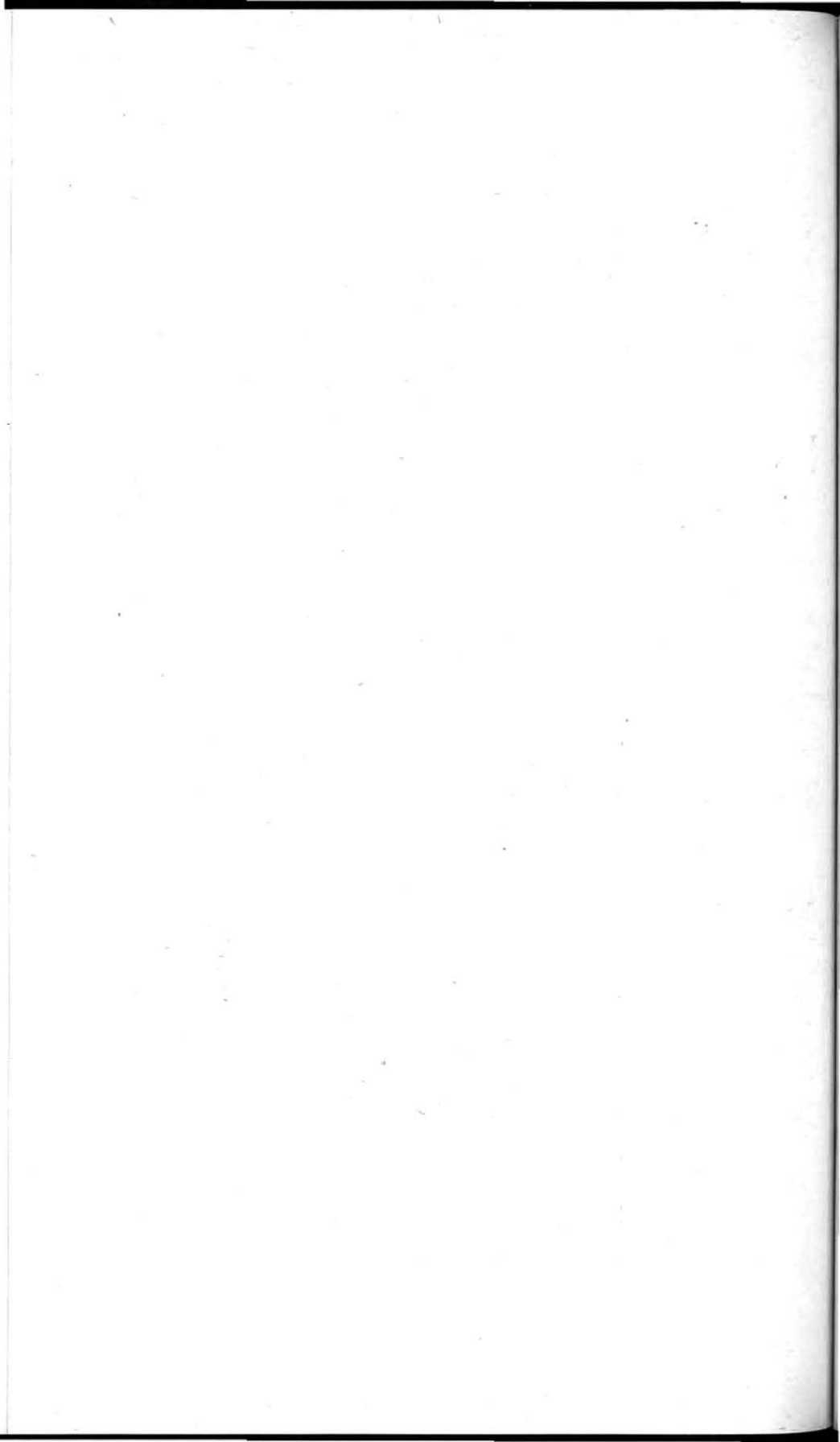
Významnou úlohu tu mělo dělostřelectvo, jeho veliká hustota na směru hlavního úderu a pružné formy jeho manévru během boje. Velmi se osvědčila v boji o trvalá obranná zařízení děla pro přímou střelbu, a to i děla velkých ráží.

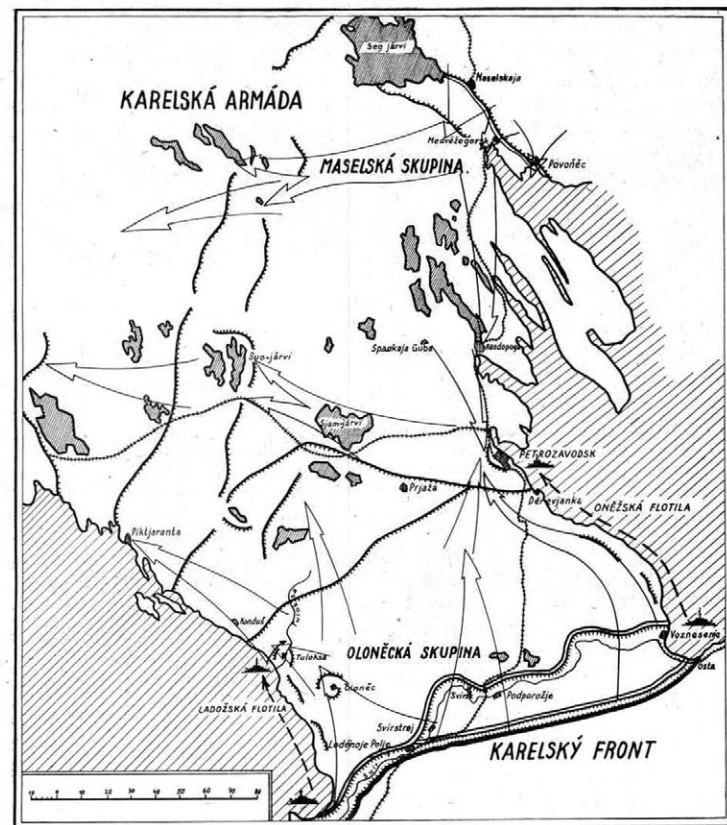
Sovětská armáda v těchto bojích mistrovsky použila tankových jednotek obzvláště za pronásledování, kdy tyto jednotky dostávaly úkoly v hloubce nepřátelské obrany a byly nuceny působit odděleně od pěchoty.

Nemenší význam měly údery letectva přesně skloubené s činností dělostřelectva.

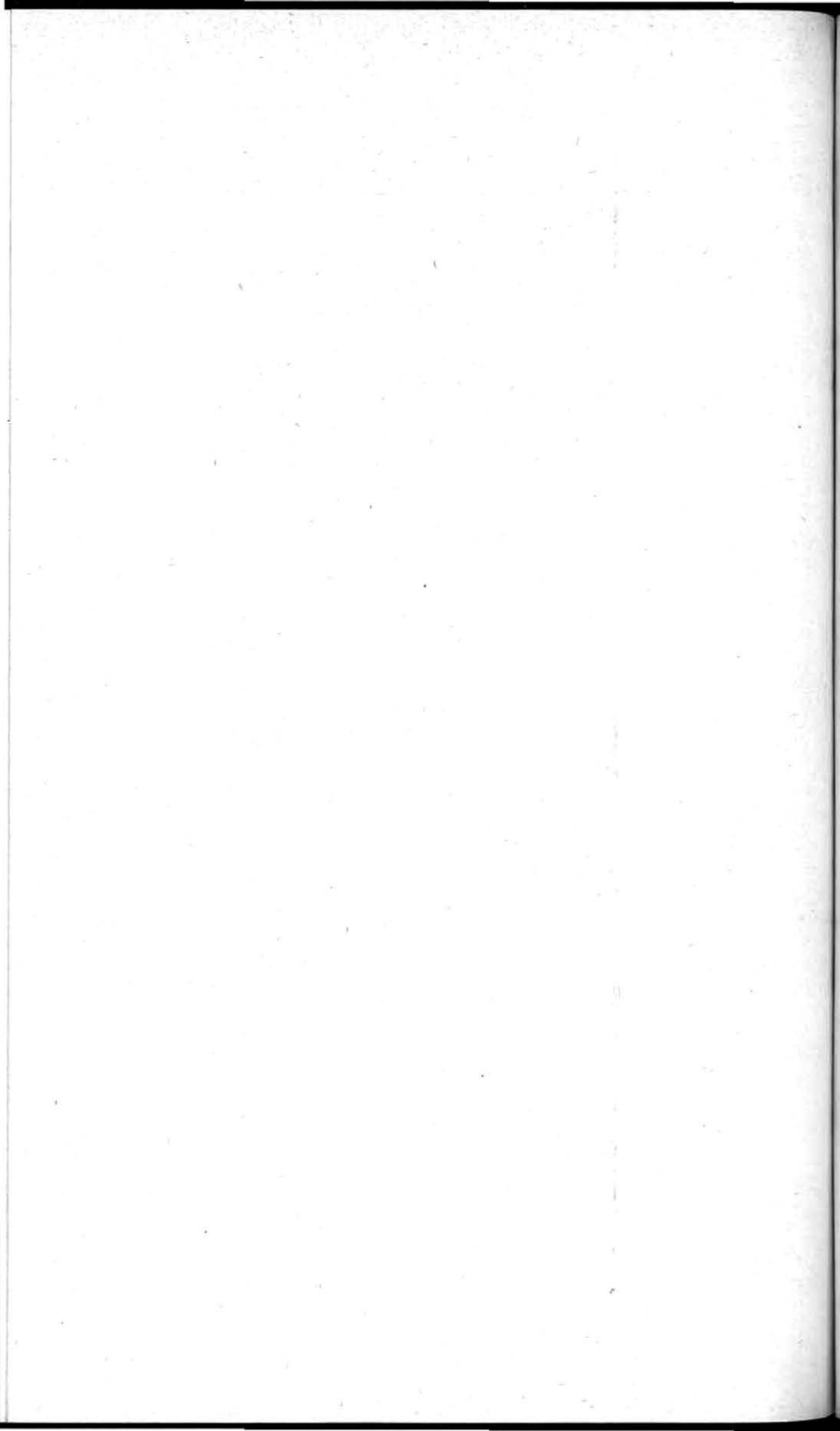

Obr. 1. Vyborgská operace

Obr. 2. Svirsko-petrozavodská operace

Na ženijním vojsku ležela jedna z hlavních úloh jak v přípravném období, tak ve vedení boje. Byla to činnost ženistů v úderných skupinách, v úderných oddílech, na přepravách i úkoly odčerpávání a úprava komunikací, terénu atd.

Zkušenosti ze čtvrtého úderu spolu se zkušenostmi vyplývajících ze třetího úderu a z východopruské operace se staly podkladem pro zpracování všech otázek týkajících se průlomu opevněného rajonu.

Informace o obsahu nových služebních knih a pomůcek

Informace o obsahu služební knihy Tank-VI-27, „Ošetřování a udržování zbraní tanků a samohybných děl“

Jestliže až dosud někteří velitelé omlouvali nedostatky v exploataci zbrojního materiálu tankového a mechanizovaného vojska nedostatečnou odbornou literaturou u TMV, padlo to vydáním služební knihy Tank-VI-27, Ošetřování a udržování zbraní tanků a samohybných děl.

Tato služební kniha obsahuje vesměs úkoly, které se u útvarů TMV neprováděly a jsou úplně nové.

V tomto předpise jsou dopodrobna osvětleny povinnosti všech velitelů, náčelníků dělostřeleckého zásobování a zbrojní služby i správců skladů a skladníků.

V první hlavě je dopodrobna popsáno, jak mají být uložena a ošetřována vozidla výcvikového a bojového parku a jejich příslušenství, a co je důležité, jak často má být a kým prohlížena výzbroj uložených tanků a samohybných děl.

Dostí rozsáhle je pojednáno v hlavě 1 a zvláště v hlavě 3 o materiálu a potřebách k ošetřování výzbroje a o čištění a konservování výzbroje samé. Tyto úkony byly vzhledem k neznalostem prováděny u útvarů nedostatečně.

Velkým přínosem služební knihy je obšírné rozepsání způsobů provádění prohlídek (hlava 4). V ní je dopodrobna rozepsáno, které součástky a jak se mají přezkoušet při jednotlivých druzích pro-

hlídek. Novinkou je provádění prohlídek výzbroje osádkami, které jsou podobně rozděleny jako prohlídky technické části, a to na kontrolní, každodenní, 1. a 2. technickou prohlídku. Předpis uvádí jednotlivé body těchto prohlídek.

V předpise jsou obsažena i pravidla a nařízení kategorisace zbraní, takže není nutno vyhledávat jiné dělostřelecké předpisy o tom pojednávající.

V hlavě 6 „Příprava výzbroje ke střelbě“ najdou velitelé tanků a střelci nové věci, které se dosud neprováděly a byly často příčinou poruch při střelbě nebo důvodem nepřesnosti střelby, jako na př. seřizování ústrojí závěrové poloautomaticky, seřizování spouštěcího ústrojí, seřizování spojky hnacího ozubeného kolečka, ozubeného otáčecího ústrojí věže a p., kteréžto poznatky neobsahuje dosud žádná služební kniha o materiálu.

Hlava 8 pomůže mnoha dílenským orgánům TMV, neboť v ní jsou jasné popsány opravy výzbroje a technická dokumentace.

Velmi důležité je pro týlové orgány povšimnout si přílohy 3, kde jsou uvedeny nakládací normy munice pro železniční a automobilní převoz.

Předpis vyžaduje značného studia, přinejmenší přináší mnoho důležitých věcí. Rychlým vžitím úkolů a povinností v něm uvedených zlepši se stav výzbroje TMV.

Informace o obsahu služební pomůcky Pom-oper-7, „Zásady útočné operace vševojskové armády“

Pomůcka je překladem přednášky plukovníka I. P. Novikova: „Osny nastupatelnoj operacij obsčevojkovoj armii“, kterou vydala v roce 1950 Frunzeova vojenská akademie.

Obsah pomůcky se zaměřuje na tři skupiny otázek:

1. Všeobecné zásady útočné operace vševojskové armády.
2. Zásady organizace a přípravy útočné operace vševojskové armády.
3. Zásady vedení útočné operace vševojskové armády.

V úvodu jsou vysvětleny základní rysy frontové útočné operace.

V první části pak je nejprve naznačena úloha a místo armády a její složení v útočné operaci, potom podmínky zahájení a provedení útočné operace armády, její cíle a úkoly, rozmach, rozdělení na období, a formy provedení armádní útočné operace.

Jsou tu dále vysvětleny operační sestava armády v útočné operaci a podmínky úspěchu armádní útočné operace.

Druhá část je věnována otázkám organizace a přípravy útočné operace armády, zejména metodě vypracování rozhodnutí velitelem armády a způsobu organizace součinnosti, bojového zabez-

pečení, bojové přípravy vojsk, přeskupe-
ní vojsk a zaujetí východiště útoku.

Třetí část je věnována zásadám vedení
útočné operace armády, a to při průlo-
mu taktické hloubky nepřátelské obrany,
při provedení průlomu v operační hloub-
ce, t. j. zasazení armádní nebo frontové
rychlé skupiny do průlomu, pronásle-
dování nepřítele a odrazení jeho protiúde-
rů v operační hloubce, při průlomu
obraných pásem nepřítele v operační

hloubce, obklíčování a ničení obklíčené-
ho nepřítele.

Autor, dokumentuje theoreticky vý-
klad četnými příklady z Veliké vlaste-
necké války.

V závěru je upozorňováno na zvlášť-
nosti velení v soudobé útočné operaci —
přísnou jeho centralisaci, nepřetržitost
a pružnost.

Pomůcka má 80 stran formátu A-5.

Informace o obsahu služební pomůcky Pom-oper-9 „Základy soudobého vševojskového boje“

Služební pomůcka je překladem před-
nášky »Osnovy sovremennogo obševoy-
skovogo boja«, kterou vydala Akademie
tankových a mechanisovaných vojsk So-
větské armády J. V. Stalina r. 1946. Má
59 stran formátu A-5.

V úvodu se poukazuje na to, že v pr-
vní světové válce byl vševojskový boj
veden převážně pěchotou a dělostřelec-
tvem, součinnost byla tudíž jednoduchá.
Ve Veliké vlastenecké válce rozvojem
ostatních druhů vojsk s bohatou techni-
kou se stal vševojskový boj složitým
a vyžaduje od vševojskového velitele do-
konalé znalosti každého druhu vojska,
mistrovství, dovednosti a vysoké operač-
ně taktické přípravy.

V první části pomůcky jsou načetném
statistickém materiálu ukázány tři zá-
kladní rysy soudobé armády. Masový ráz,
rozsáhlé uplatnění motorů a vyzbrojení
armád ničivou technikou.

Druhá část objasňuje ráz soudobého
boje a pojmy: operace, sražení a boj.
Jsou zde vyjádřeny požadavky, které je
třeba splnit, má-li být boj úspěšný: or-
ganisovanost, cílevědomost a rychlost.
Tyto podmínky jsou pak dále rozváděny:
přijetí správného rozhodnutí, pečlivá pří-
prava boje, dobře organisovaný aktivní
a nepřetržitý průzkum, dosažení překva-
pení nepřítele, aktivní, smělá činnost
vojsk, součinnost druhů vojsk, důmyslné
použití techniky a výzbroje, připravenost
vojsk a jejich vysoká morálka, správné
využívání a úprava terénu, sladění vele-
ní, dobře pracující zásobování, organisa-
ce manévru vojsk a palby.

V další části je charakterisován sou-
dobý útočný boj. Na základě zkušeností
z Veliké vlastenecké války je ukázána
nutnost smělého, rozhodného a odvážné-
ho manévru, neboť jen při rychlém spá-

du útoku může dojít k obklíčení a zničení
nepřítele.

K zabezpečení rychlého tempa útoku
je třeba pečlivé organizace útoku, utaje-
ného soustředění převahy sil a prostřed-
ků na směr hlavního úderu, použití
rychlých vyšších jednotek, dovedné čin-
nosti vojsk a pružného manévrování za
boje a přesného řízení boje. Dále jsou vy-
světleny základní formy útočného boje:
čelní úder, obchvat, obejiti a obklíčení
nepřítele. Výklad je doplněn názornými
náčrtky a příklady z Veliké vlastenecké
války.

V následující části je podána charak-
teristika soudobého obranného boje a je-
ho vývoj v průběhu poslední války, jaké
vlastnosti musí mít dobrá obrana v sou-
časné době. Je zde popsán systém budo-
vání německé obrany za druhé světové
války a příklady organizace sovětské
obran z Veliké vlastenecké války.

V části »Význam překvapení v soudo-
bém boji« je uvedeno jak se dosahuje
překvapení a několik příkladů, kdy byl
nepřítel dobře a utajeně připravenou akcí
překvapen. Zdůrazňuje se, že překvape-
ní je širší pojem než utajení, které je jed-
ním z hlavních prostředků dosažení pře-
kvapení.

V části »Otázky součinnosti v soudo-
bém boji« je vysvětlen pojem součinnosti
a neobyčejný význam součinnosti v sou-
dobém boji.

Pak jsou podrobně rozvedeny druhy
součinnosti, co je jejich obsahem a jak
se v praxi uskutečňují.

V závěru této činnosti je zdůrazněna
povinnost štábu zabezpečovat, plánovat
a konkrétně zpracovávat součinnost.

Část »Bojové sestavy a jejich vývoj«
vysvětluje na příkladech vliv bojové se-
stavy na výsledek boje. Stručně je pak
uveden vývoj bojových sestav od roku
1870 do roku 1945. Tato část je doplněna

názornými náčrtky. V jejím závěru se zdůrazňuje, že sestavy stanovené řády nelze brát za dogma, neboť bojová sestava v každém jednotlivém případě je závislá na konkrétní situaci a úkolech.

V poslední části »Základní otázky řízení soudobého boje« je podán přehled způsobů řízení boje od doby lineární taktiky, kdy velitel řídil boj osobně pomocí ordonančních důstojníků, až po dnešní

dobu, kdy velení má k dispozici telefon, radio a pohyblivá pojítka.

Náčelník štábu se stává odpovědným za organizaci a udržování spojení a má právo vydávat rozkazy jménem velitele. V dalších odstavcích je pojednáváno o úloze velitele, štábu, náčelníka štábu, velitelů druhů vojsk a náčelníků služeb při organizaci a řízení vojsk a při zajišťování nepřetržitého velení.

Informace o obsahu služební pomůcky Pom-pěch-10 „Bojové vlastnosti a použití pěších útvarů a jednotek“

Služební pomůcka je překladem přednášky »Bojevyje svojstva i primeneniye strelkovykh častej i podrazdelenij« vydané Vojenskou akademií tankových a mechanisovaných vojsk Sovětské armády J. V. Stalina v r. 1950. Má 39 stran formátu A-6.

V první části je podána charakteristika soudobého způsobu boje vyznačujícího se hlavně hromadným použitím dělostřelectva, tanků, letectva a jiných bojových prostředků, rozsáhlou mechanisací a motorisací a tím mimořádnou pohyblivostí a spádem boje.

To vyžaduje od velitelů všech stupňů i od vojsk výtečný výcvik, pečlivou přípravu boje, dovednost využití bojové techniky, velkého vypětí morálních sil a přísně sladěné součinnosti všech druhů vojsk.

Druhá část pojednává o rázu válek moderní doby a o úloze, kterou v nich má pěchota. Bez dostatečného množství pěchoty nelze se v žádné válce obejít. Je však třeba stejnoměrně vyvíjet všechny druhy vojsk a využívat v jejich těsné součinnosti přednosti každého z nich. Pěchota i přes velký rozmach technických bojových prostředků si zachovává význam hlavního druhu vojska. Její další vývoj musí směřovat k zesílení a zdokonalení její výzbroje a zvýšení její pohyblivosti.

Třetí část pojednává o bojových vlastnostech pěších útvarů. Na několika příkladech objasňuje využití pěchoty v boji ve Veliké vlastenecké válce. V dalším

pojednává o rozvoji bojové techniky pěchoty v době od roku 1914 do roku 1945 a v přehledné tabulce jsou ukázány ztráty způsobené střelami zbraní pěchoty. V závěru této části je uvedeno: *Jen postup pěchoty rozhoduje o konečném výsledku útočného boje a udržení bráněných postavení pěchotou rozhoduje o výsledku obranného boje.*

Čtvrtá část pojednává o zásadách zajišťování bojové sestavy v hlavních druzích boje a jakým požadavkům má odpovídat. Jsou zde připomenuty proměny v sestavách pěchoty v době Veliké vlastenecké války, vyvolané zvýšenými počty, jakostí bojových prostředků a použitím nových forem boje.

Podrobně tu jsou popisovány sestavy pěchoty, počínaje družstvem a konče plukem, a to jak v útoku tak v obraně.

Pro bojovou sestavu však nemůže platit žádná šablona. Jen důkladným rozbořením úkolu a ostatních prvků konkrétní situace v každém jednotlivém případě můžeme dojít k stanovení nejúčelnější bojové sestavy.

Pátá část pojednává o druzích manévru používaných pěchotou, t. j. čelní úder, obchvat, obejítí, obklíčovací boj a ústup.

V závěru jsou vyzdvíženy zkušenosti z Veliké vlastenecké války, které ukázaly, že správně vycvičená a vychovaná pěchota, vybavená nejmodernější technikou za součinnosti s jinými druhy vojsk, při širokém využití jejich možností, úspěšně plnila uložené jí úkoly.

Informace o obsahu zahraničních vojen. odborných časopisů

Obsah 10. čísla polského vojenského odborného časopisu „Myśl wojskowa“ 1953

Toto číslo je slavnostní. Celý jeho obsah je zaměřen k 10. výročí založení polské armády (12. 10. 1942).

Obsáhlý úvodník analyzuje situaci, za jaké byla vytvářena polská lidová armáda, která bojovala po boku se Sovětskou armádou proti německým fašistickým vetřelcům. Podává přehled poválečného rozvoje ozbrojených sil Polské lidové republiky a vypočítává faktory, které jsou zdrojem síly lidové polské armády.

Také druhý článek se zabývá rozborem zdrojů síly polské lidové armády. Další články se zaměřují k bojové

činnosti polské lidové armády za Veliké vlastenecké války SSSR. Zvláštní články jsou věnovány bojové činnosti polského dělostřelectva, letectva, tankového a mechanizovaného vojska a spojovacího vojska.

Nakonec číslo obsahuje stati vojensko-historické, a to: »Bitva u Lenina«, »Varšavská operace 1. polské armády« a »Účast 2. polské armády v berlínské operaci«.

Toto číslo je cennou pomůckou pro každého, kdo se chce poučit o vzniku a vývoji polské lidové armády.

Obsah 4. čísla bulharského vojenského odborného časopisu „Vojenna mysl“

V úvodníku 4. čísla bulharské Vojenské mysli jsou otištěny telegramy předsedy rady ministrů bulharské lidové demokratické republiky s. Červenкова a Ústředního výboru Komunistické strany Bulharska, zasláné s. Zápotockému a ÚV KSČ k úmrtí našeho prvního dělnického presidenta s. Klementa Gottwalda.

Plukovník V. Palin v článku »Zvláštnosti boje pěší divise v horském terénu za ovládnutí přechodů« pojednává o charakteristických rysech této formy útočného boje. Hlavní myšlenky článku jsou tyto: Bojová činnost v horách se soustřeďuje na boj o komunikace, které zpravidla procházejí průsmyky. Ovládnutí průsmyků má mimořádný význam pro dosažení úspěchu v boji v horském terénu. Ovládnutí přechodů je podmíněno dobytím klíčových výšin nepřátelské obrany horského přechodu.

Hlavní úder se vede nejdostupnějším terénem, kde procházejí komunikace vedoucí do boků a do týlu nepřátelské sestavy. Vede-li přechod terénem umožňujícím součinnost zbraní, vede se hlavní úder tímto směrem. Někdy naopak bude výhodnější vést hlavní úder těžko dostupným terénem, kde může pěchota dosáhnout značných úspěchů. Nejúčinnějším manévrem je obejít nebo obchvat nepřátelských postavení, kombi-

nované s čelním úderem, jejich obklíčení a zničení.

Největších úspěchů dosahují malé jednotky, četa, rota, prapor a zvláštní skupiny samopalníků, které snadněji proniknou mezerami v nepřátelské sestavě nebo slabě bráněnými místy do boků a do týlu, odkud s překvapením útočí na nepřítele v součinnosti s jednotkami útočícími čelně.

Pěší prapor může útočit v pásmu 1 až 3 km, pěší pluk 2 až 5 km, pěší divise 5 až 20 km širokém. Hloubka úkolu se řídí hlavně rázem nepřátelské obrany a terénu. Když obrana není hluboká, bývá bližším úkolem divisi průlom celé hloubky nepřátelské obrany a ovládnutí odlehklých svahů; dalším úkolem může být ovládnutí nepřátelského obranného postavení na odlehklém svahu přechodu. Když je postavení nepřátelských divisních záloh na hřebenech výšin a hlavní obranné postavení probíhá před horským přechodem na jeho úpatí, bývá bližším úkolem divise průlom postavení plukovních záloh, dalším úkolem průlom postavení divisních záloh a ovládnutí odlehklých svahů. Hloubka úkolů jednotek provádějících obchvat nebo obejítí řídí se vzdáleností obcházeného objektu. K splnění těchto úkolů je třeba několika hodin až několik dní, jak uvádí autor článku.

Organisace součinnosti je nejdůleži-

tějším předpokladem úspěchu bojové činnosti v horách. Hlavní pozornost nutno věnovat organizaci součinnosti čelně útočících jednotek s jednotkami nebo útvary provádějícími obejití nepřitele.

Důležité je včasné zajištění dobytých výšin ovládajících přechody, protože se nepřítel po jejich ztrátě bude snažit protiútokem záloh opět se jich zmocnit.

Předpoklady úspěchu za útoku jsou podle autora tyto:

- současný úder na několika směrech při soustředění převahy sil a prostředků ve směru hlavního úderu. Jednotky útočící na jednotlivých směrech je nutno vybavit prostředky tak, aby byly schopny vést samostatně boj;
- neustálé zesilování úderu v hloubce;
- zabezpečení rychlého tempa útoku;
- provedení obchvatů a obejití a jejich dovedná kombinace s čelním úderem;
- přesná organizace součinnosti, zvláště s obchvacujícími a obcházejícími jednotkami;
- důkladná organizace bojového zabezpečení, hlavně průzkumu, který se vede do větší hloubky než za útoku v normálním terénu;
- cílevědomé uskupení počáteční sestavy;
- správná volba směru hlavního úderu.

V závěru článku vyzývá autor k důkladnějšímu studiu otázek vedení všech druhů boje v horském a zalesněném terénu.

Zajímavou tematiku řeší podplukovník M. Getovski v článku „Přemísťování dělostřelectva v útočném boji“. Zavrhuje šablonoitou zásadu, která se velmi často objevuje i u nás, jako by se třetina dělostřelectva stále přemísťovala, zatím co dvě třetiny vedou palbu. Přemísťování dělostřelectva musí být v souladu s rozhodnutím velitele, s plánem vedení útočného boje a s úkoly, které dělostřelectvo plní, dále musí být naplánováno se zřetelem na komunikace, které jsou pro přemísťování přiděleny, a konečně se musí přihlížet k dopravním prostředkům dělostřelectva. Všechny ostatní podmínky se musí přizpůsobit hlavní podmínce, t. j. úkolům dělostřelectva za boje v hloubce nepřátelské obrany.

Doprovodné dělostřelectvo se přemísťuje v prvním pořadí po četách za pěchotou, kterou podporuje, skoky na vzdálenost 500 až 1000 metrů. Přemísťovat se začne po provedení zteče předního okraje, kdy tato děla ještě podpo-

rují pěchotu, aby byla zkrácena na minimum doba, po kterou se musí pěchota pracovat bez přímé dělostřelecké podpory, protože dělostřelectvo přenáší palbu do hloubky.

Přemísťování plukovních dělostřeleckých skupin se provádí po bateriích po prolomení hlavního obranného postavení tak, aby tyto skupiny mohly vést palby na účinný dostřel. Při tom nutno uvážit ráz nepřátelské obrany, prostory nových palebných postavení, dobu potřebnou ke zrušení palebných postavení a k zaujetí nové bojové sestavy a dopravní rychlost dělostřelectva v PDS.

Autor uvádí tyto potřebné časy: na zrušení úvodních palebných postavení 20 až 30 minut, na zaujetí nové bojové sestavy a na přípravu k palbě 30 minut; k těmto časům nutno pak připočítat dobu potřebnou k přesunu. Na stupni PDS i DDS je třeba od zrušení palebných postavení do zahájení palby z nových palebných postavení kolem 1,5 hodiny.

Abyste přemísťování nemusilo začít v době, kdy se bojuje o nejsilnější vybudovanou a obsazenou část pásma obrany, nutno zaujmout palebné postavení PDS na 1 až 2 km, DDS 2 až 3 km, SDS a ADS na 3 až 4 km od předního okraje nepřátelské obrany.

DDS zesilují palbu PDS, zabezpečují zasazení divisního druhého sledu, odrážejí nepřátelský protiútok a podporují boj o postavení divisních záloh. Z toho vyplývá i doba zahájení jejich přemísťování. Přemísťují se po oddílech, část ihned za PDS. Prostory nových palebných postavení jsou mezi postavením divisních a plukovních záloh. Další přemístění se provede po průlomu postavení divisních záloh, aby mohly účinně podporovat boj o pásmo sborových záloh.

Přemísťování SDS a ADS vyplývá z jejich hlavních úkolů, t. j. ze zabezpečení zasazení druhých sledů, z odrážení nepřátelských protiútoků, z boje s nepřátelským dělostřelectvem, z podpory boje o pásmo sborových záloh. Při tom nutno přihlížet k úkolům, které plní jednotky prvního sledu, zda se už přemísťují PDS a DDS a zda nepřátelské baterie změnily svá palebná postavení.

Pro naplánování přemísťování dělostřelectva není a nemůže být žádné šablony. K řešení tohoto úkolu nutno přistupovat tvůrčím způsobem podle konkrétní situace s hlediska úkolů, které má dělostřelectvo plnit.

V části o cizích armádách píše plukovník Zinovjev o intenzivních přípravách jugoslávské armády k agresí na Balkáně. Čím dále tím více se

dostává titovská Jugoslavie do područí západních imperialistů, což se odráží i na jugoslávské armádě, organizované a vychovávané podle pokynů washingtonských mocipánů.

78,6% státního rozpočtu je věnováno, úplně podle amerických receptů, na válečné potřeby. V zemi se buduje jenom válečný průmysl, objekty strategického významu, letiště pro trykové letouny, strategické základny atd. V Jugoslavii pracuje celkem 60 továren pro válečné účely a produkce válečného průmyslu se zvýšila za posledních pět let sedmkrát.

Současné titovci provádějí intenzivní bojovou přípravu své armády, která je kontrolována americkou misí, vedenou generálem Harmonem. Zvláštní pozornost věnují výchově a přípravě velitelských kádří. 39 219 důstojníků prošlo od skončení války různými školami a kursy. Na 25 vojenských školách, 4 akademích a 15 učilištích je současně připravováno kolem 7000 důstojníků. Od roku 1951 jsou kromě toho odesíláni důstojníci na studium do USA a do západního Německa. Velká část důstojníků-vlastenců byla ze »zdravotních« důvodů propuštěna a místo nich byli přijati důstojníci, kteří sloužili v bývalé královské armádě nebo v bandách Draže Mihajloviče a Paveliče. V poslední době se provádí nábor důstojníků z reálných šovinistických srbských elementů. Tak v generálním štábu je jen 5% a mezi mladšími důstojníky jen 10% nesrbské národnosti.

I civilní obyvatelstvo je připravováno pro válku. Organizace »Vojenský svaz« provádí brannou a předvojenskou výchovu obyvatelstva.

Hlavní úsilí je však věnováno ideologické převýchově. Reviduje se učení Marxe a Engelse a zavádí se učení o »titovském socialismu«. Jedině revolucí a největším pokračovatelem Marxe je prý Tito. Všichni vojáci jsou vychovávaní ve víře v neporazitelnost americké armády a v nenávisti k SSSR a k zemím lidové demokracie. Politic-

kou práci vykonávají zvláštní komisaři a politická oddělení. Titovští komisaři ovládají mládežnické i stranické organizace. Ze 140 193 členů titovské strany sloužících v armádě je 90 000 ve straně od roku 1948, od vydání resoluce Kominformy o situaci v jugoslávské KS.

I přes fašistický teror, který dnes v Jugoslavii vládne, přece zdravé jádro národa nenávidí Tita a jeho kliku. Organizuje se ilegální práce a ilegální buňky, kolem kterých se soustřeďují praví jugoslávští vlastenci a národovci, příslušníci komunistické strany.

Další článek je věnován názorům turecké armády na obrannou operaci armády.

Turecká armáda má ve své sestavě 2 až 4 armádní sbory, jednu jezdeckou divisi, dvě tankové brigády, motorizovaný dělostřelecký pluk, protitankový pluk, protiletadlový pluk, spojovací pluk, ženijní pluk a automobilní traktorový pluk. V obranné operaci obsazuje tři pásma, která se nazývají »hlavní bojiště«, druhé a třetí bojiště. Před hlavním bojištěm (pásmem) se organizuje předem postavení. Hloubka hlavního bojiště (pásma) je 6 až 8 km. Druhé pásmo se zřizuje 12 až 15 km od předního okraje hlavního pásma a má hloubku 4 až 5 km. Obdobně i třetí pásmo obrany. Celková hloubka pásma obrany armády je 30 až 40 km (bez předem postavení).

Operační sestava armády se člení na první sled (dva armádní sbory), zálohu nebo druhý sled (jeden armádní sbor a jezdecká divise), tankovou zálohu (1 až 2 tankové brigády) a armádní dělostřeleckou skupinu. Pak pojednává autor o přípravě armády k obranné operaci a o úkolech druhů vojsk v obranné operaci.

V části vojensko-vědecký život je zpráva o slavnostním zasedání Vojenské akademie G. S. Rakovského k 35. výročí vzniku Sovětské armády.

(Zpracoval major M. Spišiak)

Obsah 5. čísla bulharského vojenského odborného časopisu »Vojenna mysl«, r. 1953

V úvodníku tohoto čísla je uveřejněn projev ministra národní obrany bulharské lidové demokratické armády generál-plukovníka Pančevského k 1. květnu 1953.

Plukovník Grigorov rozbírá otázky významu čestných soudů na základě dosa-
vadní praxe.

V odborné části tohoto čísla je nejvýznamnější článek podplukovníka Danilova »Průzkum bojem«, v němž jsou hlavní myšlenky:

Otázky organizace, plánování a provedení průzkumu bojem jsou velice rozsáhlé a důležité. Autor zdůrazňuje, že se průzkum bojem provádí za každé situa-

ce a v každém boji. Při ustálené frontě se provádí pěší četou nebo rotou a před útokem pěšími prapory prvního sledu. Za boje se pak provádí nepřetržitě všemi druhy vojsk. Dále si všimneme otázek průzkumu bojem, provedeného před útokem prapory prvního sledu.

Cílem tohoto průzkumu je ověřit si všechny zprávy dosud získané jinými druhy průzkumu, získat zajatce a dokumenty, zmocnit se důležitých operních bodů na předním okraji nepřátelské obrany, přesvědčit se, zda nepřítel neopustil zaujaté postavení.

Průzkum se provede buď v předvečer útoku nebo v den zahájení útoku. Volba doby jeho provedení závisí na cílech průzkumu. Provést průzkum bojem před svítáním bude účelné tehdy, když jeho cílem je přesvědčit se, zda nepřítel neopustil své postavení. Nutno ho však plánovat tak, aby skončil za světla, aby se při jeho úspěchu mohlo ho využít hlavními silami jednotky. Když jeho cílem je ověřit si zprávy získané jinými druhy průzkumu, bude proveden za světla.

Průzkum bojem prapory prvního sledu se provádí na široké frontě, aby byl u nepřítel vyvolán dojem, že jde o útok. Jen při této metodě jeho provedení odhalí nepřítel svůj palebný systém a umístění bližších záloh.

Průzkum se plánuje na stupni armády. Dosáhly-li prapory provádějící průzkum bojem úspěchu, musí být jednotky ve východišti útoku připraveny ho využít a vyrazit k útoku. Proto je nutné, aby tyto prapory byly od pluků prvních sledů.

V plánu průzkumu musí být předvídané a řešeny tyto otázky:

- cíl a úkoly průzkumu bojem,
- směry útoku praporů a čáry nebo objekty, kterých mají dosáhnout,
- síly a prostředky k provedení průzkumu bojem,
- zahájení a ukončení dělostřeleckého přepadu,
- čáry, kde budou položeny dýmové clony,
- činnost jednotek, které se nezúčastní průzkumu bojem.

Podle plánu vydává štáb armády nařazení divísím k provedení průzkumu bojem. Průzkum bojem vedou osobně veliteli divísi.

Jakmile dostane velitel divise nařízení velitele armády, vydá pokyny k provedení průzkumu bojem a k zpracování plánu.

Plán má dvě podstatné části: přípravu průzkumu bojem a provedení průzkumu.

Velitel divise osobně určí, který prapor se zúčastní této akce, posilové prostředky a velitele odpovědného za přípravu.

Prapor může být posílen 1 až 2 tankovými rotami, baterií dělostřelectva, družstvem až četou průzkumníků, ženijním družstvem až četou a asi chemickým družstvem. Podporován může být 1 až 2 dělostřeleckými oddíly a někdy i letectvem.

V přípravném období provede velitel divise osobně velitelský průzkum a na základě výsledků velitelského průzkumu stanoví:

- východiště útoku praporu a pokyny k jeho vybudování,
- jak a dokdy zhustit síť pozorovatelů,
- prostory palebných postavení dělostřelectva a děl pro přímou střelbu, (neprovádí-li se průzkum bojem přímo před dělostřeleckou přípravou),
- dobu a pořadí zaujetí východiště útoku praporem a posilovými prostředky,
- kde, kdy, kolik a jaké průchody vytvořit v nepřátelských minových polích,
- kde položit dýmové clony a které nepřátelské pozorovatelné oslepit,
- způsob provedení dělostřeleckého přepadu,
- úkol praporu, úsek a směr útoku, prostor, který má ovládnout,
- součinnost praporu s posilovými a podpůrnými prostředky,
- činnost ostatních útvarů divise na křídlech útočícího praporu a v celém pásmu divise,
- jaká palebná podpora a pomoc živou silou bude praporu v čas potřeby poskytnuta,
- činnost praporu po splnění úkolu.

Průzkum bojem začíná mohutným 10minutovým dělostřeleckým přepadem a někdy i krátkou (20 až 30min.) dělostřeleckou přípravou. Od zahájení dělostřelecké palby sleduje velitel divise ze své pozorovatelné s důstojníky štábu divise činnost nepřítel. K pozorování nutno použít i důstojníků ostatních druhů vojsk, hlavně dělostřelectva, tankového a mechanizovaného a ženijního vojska. Náčelník zpravodajského oddělení po doplnění sítě pozorovatelů průzkumníky sám vede pozorování a upřesňuje všechny získávané zprávy.

Činnost praporu se v ničem neliší od normálního útoku. Do bojové sestavy praporu se včleňuje družstvo až četa průzkumníků, kteří vytvoří skupiny postupující pravidla na křídlech útočícího praporu s úkolem zmocnit se zajatců, bojových a jiných dokumentů, bojové

techniky a dopravit je k vlastním jednotkám.

Kromě toho se organizují pohyblivé pozorovatelné. Jejich úkolem je upřesnit palebná postavení nepřátelských těžkých zbraní a dělostřelectva, ráz ženíjního vybudování obrany, protitankové obrany atd.

Při vyrazení praporu je nutno v celém pásmu divise zesílit palebnou činnost, která vyvolá dojem všeobecného útoku. Tak nepřítel odkryje svůj palebný systém a bojovou sestavu.

Narazí-li prapor na silný nepřátelský odpor, zajistí dobytý terén a plní úkol, který mu byl velitelem divise stanoven. Zprávy, které byly průzkumem získány, ihned se vyhodnotí, zevšeobecňují a hlásí nadřízenému štábu. Podle získaných zpráv se provedou úpravy v uspořádání dělostřelecké přípravy a upřesní se cíle pro děla pro přímou střelbu.

Když pěší prapor narazí jen na slabý odpor nepřítel, a rychle postupuje do hloubky jeho obrany, musí být útvary divise pohotoví zahájit na krátký rozkaz všeobecný útok. Toto rozhodnutí velitele divise musí být schváleno velitelem armádního sboru. Dělostřelecký útok se provede podle konkrétně vzniklé situace.

Většinou převládající názor, jako by organizace průzkumu bojem byla věcí náčelníka zpravodajského oddělení, je nesprávný. Náčelník zpravodajského oddělení plní hlavně tyto úkoly: organizuje a vede pozorování, organizuje a kontroluje přípravu průzkumných jednotek a pohyblivých pozorovatelů zařazených do bojové sestavy praporu.

Úspěch průzkumu bojem je podmíněn jeho skrytou přípravou a nenadálým provedením.

Podplukovník Petkov, Odrazení silného tankového protiútku z útoku pěší divise.

Autor podrobně rozbírá bojové možnosti pěší divise při odrazení protiútku nepřátelské obrněné divise a dochází k závěru, že pěší divise je schopna svými organickými a posilovými prostředky odrazit protiútok více než 300 tanků. Dopouští se však chyby v tom, že kalkuluje s nutností zničit jen 50% nepřátelských tanků, aby byl jejich protiútok zastaven. Za boje v taktické hloubce disponuje však pěší divise takovými prostředky, že při jejich dovedném použití je schopna nejen nepřátelský protiútok zastavit, ale částí sil pokračovat v útoku.

K odrazení silného tankového protiútku musí divise přejít spěšně do obrany. Hloubka obrany dosahuje asi 3 km. Organizace obrany musí být provedena za ztížených podmínek v krátké době. Na základě rozkazu velitele armádního sboru organizuje osobně velitel divise přechod do obrany. Hlavní důraz nutno položit na vytvoření silné, hluboké a nepřekonatelné protitankové obrany. K tomu účelu nutno použít většiny tanků a samohybných děl a hlavně dělostřelectva všech ráží. Pro dělostřelectvo musí platit zásada, že se všechny baterie připraví k vedení boje s proniklými tanky přímou střelbou.

Boj pěší divise musí být podporován letectvem a sladěn s činností sousedů.

Podplukovník M. Georgiev, Organizace a plánování ženíjních zátarasů v operační hloubce v obranné operaci.

Ženíjní úprava terénu je jednou z rozhodujících podmínek úspěchu obranné operace armády. Ženíjní záтары se budují jak v taktické, tak i v operační hloubce pásma obrany armády. Plánování ženíjních zátarasů v operační hloubce je součástí celkového plánu ženíjního zabezpečení obrany.

K plánování zátarasů v operační hloubce nebo zátarasů operačního významu vůbec nutno přistupovat tvůrčím způsobem. Z plánu, který může být vypracován různým způsobem, musí vyplývat, kde, na jaké šířce a jakou hustotou mají být záтары zřízeny, na kterých komunikacích je jen připravit a které objekty operačního významu připravit k zničení. Zaujímá-li se obrana na neustálé frontě a plánování zátarasů v operační hloubce není možné provést včas, jsou podřízené jednotky a štáby povinny samostatně a iniciativně ve smyslu směrnic velitele armády samy napláňovat a připravit záтары, které se pak podle vývoje situace doplňují.

Ženíjní náčelníci vyšších jednotek, štáby ženíjních útvarů a jednotek jsou povinni organizovat a udržovat pohotovostní službu hlavně na přechodech minových polí a u objektů, které mají být zničeny. To vyžaduje značného počtu ženistů, kterých pak nebude moci být použito k jiným pracím.

Číslo je zakončeno článkem o organizaci výsadkové divise americké armády a jejím bojovém použití.

Obsah 6. čísla bulharského vojenského odborného časopisu „Vojenna mysli“

Úvodník: Usnesení XIX. sjezdu KSSS a úkoly naší vojenské vědecké práce. Plukovník Stojanov St., Volba směru hlavního úderu.

Plukovník Dobrev Chr., Základní otázky plánování soudobé operace.

Plukovník Golanov N., Zvláštnosti organizace a vedení obrany mořského břehu pozemními vojsky.

Vojensko-vědecký život, Vědecká konference ve Vojensko-politické akademii.

Z náplně tohoto čísla seznámíme čtenáře Vojenské mysli podrobněji s obsahem článku plukovníka Stojanova, pojednávajícího o volbě směru hlavního úderu.

Soudobá obrana je vedena zpravidla na souvislých frontách a za zvýšené manévrovosti vojsk. I na vedlejších směrech mívá velkou taktickou a operační hustotu a velkou hloubku, co se týče ženijních opatření a též uskupení vojsk.

Obranná činnost vojsk rozmístěných v taktické a operační hloubce obrany a všechna obranná opatření mající za cíl zpevnění obrany představují jednotný systém operační obrany, která v rámci armády má hloubku od 35 do 50 km a v rámci frontu do 100 až 150 km a někdy i více.

Když k této hloubce obrany přidáme jednu z jejích významných vlastností — manévrovost, stává se úplně jasné, kolik sil a prostředků, organizačních a velitelských schopností je třeba, aby se připravil a uskutečnil průlom takové obrany.

Soudobá ofenziva musí být schopna působit současně do celé hloubky obrany, aby rozbila spojení mezi jednotlivými elementy, zvláště na směru hlavního úderu, aby paralysovala systém velení a zásobování a demoralisovala jeho živou sílu. To vyžaduje, aby proti manévrovosti obrany bylo postaveno vysoké tempo soustředění sil a prostředků na směru hlavního úderu a ještě vyšší tempo při jeho provádění.

Zvláště velký význam pro úspěch průlomu soudobé, hluboce členěné obrany má správná volba směru hlavního úderu.

Při posuzování občanské války v r. 1923 J. V. Stalin píše: „...stanovit směr hlavního úderu — znamená rozhodnout o rázu operací pro celé období války, a to znamená i rozhodnout z 9/10 osud války.“

V stati »K otázce strategie a taktiky ruských komunistů« J. V. Stalin říká: »Strategický plán — to je plán organizace rozhodujícího úderu v tom směru, v kterém úder nejpravděpodobněji může dát maximum výsledků.«

Jak máme chápat termín hlavní úder a směr hlavního úderu?

Hlavní úder je úder hlavního uskupení daného operačního uskupení, vyšší jednotky nebo útvaru, který má rozhodující význam pro rozbití hlavních sil nepřítele v daném směru nebo v daném prostoru.

Směr hlavního úderu je pásmo terénu, v jehož hranicích se rozvíjí hlavní úder, t. j. směr, na kterém se rozvíjí útok hlavního uskupení operačního uskupení vyšší jednotky nebo útvaru.

Nejdůležitější podmínky — taktické a operační, kterým má odpovídat směr hlavního úderu, jsou tyto:

- musí dát možnost skrytého soustředění sil a prostředků určených pro průlom,
- musí dát možnost činnosti pěchoty, dělostřelectvu a tankům jak v taktické, tak i v operační hloubce nepřátelské obrany,
- musí dát možnost údernému uskupení, aby vyšlo na křídlo a do týlu nepřátelského uskupení a zničilo je,
- aby probíhal nejslabšími a nejcitlivějšími místy a prostory nepřátelské obrany, co se týče jejího ženijního vybudování a palebného systému, ale i úpornosti vojsk a jejich morálně politického ducha,
- musí dát možnost udržovat nepřetržitou součinnost mezi částmi bojové sestavy nebo operační sestavy v celé hloubce boje a operace,
- ve zvoleném pásmu musí být dobře rozvinuta komunikační síť pro soustředění, rozvinutí a činnost vojsk, pro přísun a odsun v době přípravy i v průběhu vývoje boje a operace.

Pro útok pěchoty musí směr hlavního úderu odpovídat těmto podmínkám:

- musí dávat možnost skrytého soustředění a rozvinutí bojové sestavy jednotek prvního sledu ve východišti útoku,
- musí dávat možnost rozmístit jednotky ve východišti přímo proti objektům útoku,

- musí umožnit rychlé zdolání terénu od východiště útoku do zjištěných cílů v prvním a v dalších zákopech obrany,
- musí umožnit skryté rozmístění druhého a dalších sledů útvarů a vyšších jednotek.

Pro dělostřelectvo musí směr hlavního úderu zabezpečit:

- výhody skrytého rozvinutí dělostřelectva na 4 až 5 km od předního okraje obrany a dostatečnou kapacitu prostoru palebných postavení,
- dobré pozorovací podmínky nejenom na přední okraj obrany, ale i do její blízké hloubky,
- palebná postavení pro nepřímou střelbu pro dělostřelectvo a minomety umožňující vést nejen čelní, ale i boční palbu na zákopy nepřítele,
- dobré podmínky pro volbu palebných postavení děl pro přímou střelbu (dobré pozorování, ale i skryté přístupy k palebnému postavení) ne z větší dálky než 500 až 1000 m od nepřítele a co možná pro vedení boční palby,
- možnost rychlého manévru dělostřelectva k podpoře pěchoty a tanků v hloubce obrany nepřítele.

S hlediska použití tanků musí směr hlavního úderu odpovídat těmto podmínkám:

- umožnit skryté rozmístění tanků ve vyčkávacím postavení a ve východišti a vhodné podmínky pro přesun tanků z těchto prostorů a k frontě,
- poskytovat možnost rozvinutí tanků přímé podpory pěchoty ještě ve východišti nebo na čáře rozvinutí,

- obsahovat terén schůdný pro tanky jak na předním okraji, tak i v hloubce obrany nepřítele, dovolující součinnost tanků s pěchotou, dělostřelectvem a letectvem po dobu boje a operace.

Soustředění velkých leteckých sil na směr hlavního úderu vyžaduje:

- dostatečný počet letišť k rozmístění různých druhů letectva: stíhacího na 15 až 40 km, bitevního na 30 až 50 km, bombardovacího na 70 až 150 km od fronty,
- dostatek cest pro přísun zásob potřebných pro letiště a sklady a k zabezpečení manévru po dobu činnosti v hloubce.

Po stránce ženiiní musí směr hlavního úderu zabezpečit:

- minimální rozsah ženiiních prací pro vybudování východiště a minimální spotřebu ženiiních sil a prostředků k zabezpečení vysokého tempa vývoje boje a operace,
- dostatek stavebního materiálu, hlavně dřeva potřebného k ženiinímu vybudování východiště, k budování a úpravě cest, mostů a přeprav.

Velitelské umění záleží v tom, umět se po podrobném zhodnocení všech požadavků a po důkladném zhodnocení situace rozhodnout, kterému požadavku dát přednost.

V závěru ukazuje autor způsoby posuzování podmínek pro volbu směru hlavního úderu na příkladech z občanské války a z Veliké vlastenecké války.

Středorážní protiletadlové dělostřelectvo v bojích na frontě v prostoru řeky Puk Chan

Volný překlad z vojenského odborného časopisu čínské lidové armády

„1. srpen“, čís. 41

Fronta v prostoru řeky Puk Chan je velmi nepřehledná pro hornatý terén dosahující výšky 400 až 1000 m. Jsou tam četné řeky, jako Puk Chan, Tingančuan a Tinčencuan, které činí terén málo schůdný. Nepřítel vybudoval polní letiště v prostorech na východ a na západ od hory Fansin.

Do zahájení našeho protiútoků napadalo naše jednotky nepřátelské letectvo i dělostřelectvo. Ve dne kontrolovalo přísunové cesty nepřátelské letectvo a v noci byly tyto cesty pod palbou dělo-

střelectva. Po zahájení našeho útoku vyhledávaly nepřátelské letouny určené k řízení střelby dělostřelectva a chráněné stíhači naše palebná postavení v horách a řídily na ně palbu dělostřelectva. Počet těchto letů byl velmi značný. Taktika nepřátelského letectva se při tom často měnila.

Některé poznatky z dvouměsíčních bojů

I pod úderů našich zbraní obnovoval nepřítel svou činnost a zejména dalekosné dělostřelectvo stále kontrolovalo

hloubku naší obrany za nepřátelských protiútoků, protože mělo určitý počet pozemních i námořních letounů určených jen pro průzkum.

Proto byla úkolem našeho pluku středorážního protiletadlového dělostřelectva ochrana vzdušného prostoru sboru a hlavně prostorů sborových a divisních dělostřeleckých skupin. Malorážní protiletadlové dělostřelectvo mělo úkol obrany plukovních dělostřeleckých skupin a částí divisních dělostřeleckých skupin. Protiletadlové dělostřelectvo napadalo skupiny stíhačů, lehkých a středních bombardérů bombardujících za horizontálního letu. Ve výhodných terénních podmínkách chránilo naše protiletadlové dělostřelectvo pěchotu obsazující nové posice a bojovalo s jednotlivými střemhlav útočícími stíhacími letouny.

Hlavním úkolem středorážního protiletadlového dělostřelectva je plnit daný úkol a vedlejším úkolem je ochrana vzdušného prostoru. Je nevýhodné volit palebná postavení protiletadlového dělostřelectva společně s jinými polními zbraněmi. Nepřátelský pozorovací letoun k řízení střelby dělostřelectva může z výšky 3000 až 5000 m zjistit palebná postavení našeho dělostřelectva a přímo nad našimi posicemi řídit dělostřeleckou palbu. V tom případě je naše pozorování značně ztíženo, akční radius značně omezen, neboť protiletadlové dělostřelectvo bude moci střilet jen na letouny útočící střemhlav. Proto je výhodnější volit palebná postavení protiletadlového dělostřelectva ve vzdálenosti 2 až 3 km od postavení našich polních zbraní.

Na počátku našeho protiútku žádala pěchota silnou podporu polních zbraní a též středorážního protiletadlového dělostřelectva. Aby středorážní protiletadlové dělostřelectvo bylo schopno v nutných případech střilet na přední okraj nepřátelské fronty, je účelné volit palebná postavení protiletadlového dělostřelectva v horských dolinách umožňujících rychlé přemístění vpřed nebo vzad. Je třeba budovat několik záložních paleb-

ných postavení ve výhodném terénu, vzdálených od důležitých objektů a tím se nevydávat v nebezpečí bombardování.

Odražený nepřítel připravuje zpravidla nový útok. Proto je bezpodmínečně nutno přeorganizovat protiletadlovou obranu a zajistit ji ve směru očekávaného útoku nepřátelského letectva. Po skončení boje ihned provést přemístění.

Pluk středorážního protiletadlového dělostřelectva může podle dané situace buď provést včasné rozmístění nebo soustředění zbraní, o čemž musí být nadřízené orgány včas informovány.

Jestliže naše pěchota rozvíjí úspěšné útok a podpůrné zbraně se přemisťují, zesílí nepřátelské letectvo svoji činnost a proto i naše protiletadlové dělostřelectvo musí neustále bojovat a chránit polní zbraně při přemisťování a také dopravu střeliva a materiálu. Podle vývoje situace nutno organizovat přemístění protiletadlového dělostřelectva a to nejvýhodněji po sledech. Při manévru je třeba přesně znát budoucí úkoly sboru a divise, prostory palebných postavení a dobře se seznámit se situací. Na základě těchto poznatků je třeba již předem budovat nová postavení protiletadlového dělostřelectva a též jejich ochranu.

Velkou pozornost je třeba věnovat komunikacím, které, i když jsou schopné pro přepravu polních zbraní, nevyhovují vždy protiletadlovému dělostřelectvu a musí být dodatečně upravovány.

Aby byla zabezpečena dobrá součinnost s polním dělostřelectvem a s jinými polními zbraněmi, musí být bezpodmínečně vypracován společný plán boje. Středorážní protiletadlové dělostřelectvo musí znát přesně prostory palebných postavení dělostřelectva i dobu střelby. Polní dělostřelectvo naopak musí znát postavení protiletadlového dělostřelectva, protože toto dělostřelectvo může být napadeno palbou nepřátelského dělostřelectva. V těchto případech musí naše dělostřelecké skupiny toto nepřátelské dělostřelectvo umlčet.

Vydává MNO. Řídí redakční rada: Jaroslav Dočkal, Jaroslav Kučera, Václav Voneš, Josef Haman, Jaromír Vyhnaněk, Zdeněk Malý, František Houra, Ján Lipový, Eduard Ureš, Josef Slabý, Ing. Jan Bělohoubek, Jaroslav Hruška, Karel Pavelka (redaktor).

Adresa redakce: Redakce časopisu „Vojenská mysl“ Praha, pošt. úřad 190, poštovní příhrádka 19120/T. — Vydává MNO v Našem vojsku, vydavatelství, n. p., Praha. —

Tiskne Naše vojsko, tiskárna, n. p. — V roce 1954 vyjde šest čísel.

Časopis nelze předplácet, přiděluje se jen služebně.

UPOZORNĚNÍ PRO PŘÍSPĚVATELE

1. Úkolem důstojníků a generálů pro výcvikový rok 1953/54 je studovat mimo jiné otázky ochrany proti atomovým bojovým prostředkům. To se musí projevovat i při zpracování příspěvků pro Vojenskou mysl. Nyní již nelze psát žádnou odbornou úvahu na jakékoli taktické nebo operační thema, aniž by autor nebral vůbec na vědomí možnost použití ABP nepřitelem a nevyjádřil svou představu o opatřeních, která by bylo třeba v daném případě provést, aby byl úkol splněn i za podmínek použití ABP nepřitelem. Redakční kruh Vojenské mysli proto žádá autory příspěvků, aby se podle tohoto upozornění vždy napříště řídili.

2. V redakčním kruhu Vojenské mysli byla v poslední době prodiskutována otázka délky příspěvků. V závěru diskuse bylo konstatováno, že většina autorů zpracovává své příspěvky do Vojenské mysli příliš zešíroka a tím se nadměrně zvětšuje jejich rozsah. Autoři zpracovávají velmi často své příspěvky přednáškovou formou, s příliš rozsáhlým úvodem a závěrem, v němž zbytečně opakuji věci všeobecně již známé, nebo věci, které mají k tematice příspěvku jen velmi vzdálený vztah. Po zcela stručném úvodu je třeba přecházet přímo k vlastnímu tematice. Ve vlastním obsahu příspěvků jsou často opakovány celé pasáže z textu služebních knih a pomůcek, místo aby na ně bylo jen stručně poukázáno. Také je málo využíváno odkazů na články s podobnou nebo stejnou tematikou, které už byly dříve ve Vojenské mysli otištěny. Nejsou-li k obsahu takového dříve otištěného článku věcné kritické nebo doplňující připomínky, je neúčelné znovu opakovat totéž v novém článku — jen pozměněnými slovy. Autoři si musí uvědomit, že články psané pro vojenskou odbornou časopis mají přinášet především nové původní myšlenky, které mohou vyvolat diskusi a polemiku.

Abyste bylo možno splnit požadavek stručnosti článku i při příliš obecném tematice určeném názvem článku, je třeba v úvodu stručně naznačit na které speciální otázky z daného širokého tematice se autor ve svém článku chce především zaměřit.

Nejvýhodnější délka rukopisu je od 10 do 20 stran řídce strojem psaného textu. Doposud jsou často předkládány příspěvky o 40 až 60 stranách kromě četných příloh. Takových příspěvků nelze zpravidla využít a jsou autorům vráceny, aby je zestručnili.

Budou-li autoři dbát tohoto upozornění, ušetří tím čas sobě i redakci a urychlí tím využití příspěvku.

K příspěvkům jsou často připojovány vzory různých štábních dokumentů. Redakční rada přijala zásadu takové přílohy ve Vojenské mysli neotiskovat.

Pokud jsou k příspěvkům připojovány náčrty, je třeba, aby byly zpracovány s náležitou štábní kulturou, tuší na prusvitce nebo kreslicím papíře. Používání barev je třeba co nejvíce omezit. Redakce

1. The first part of the paper is devoted to the study of the asymptotic behavior of the solutions of the system (1) as $t \rightarrow \infty$. It is shown that the solutions of the system (1) tend to zero as $t \rightarrow \infty$ if and only if the matrix A is Hurwitz.